

การศึกษาทัศนคติต่อการประกอบอาชีพอิสระของ
นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 โรงเรียนบางเมืองเขื่อนฝ่องอนุสรณ์
จังหวัดสมุทรปราการ

สารนิพนธ์
ของ
สุพิน โลงนุช

เสนอต่อมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษา
ตามหลักสูตรปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต วิชาเอกจิตวิทยาการแนะแนว
กุมภาพันธ์ 2543
ลิขสิทธิ์เป็นของมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

การศึกษาทัศนคติต่อการประกอบอาชีพอิสระของ
นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 โรงเรียนบางเมืองเขื่อนผ่องอนุสรณ์
จังหวัดสมุทรปราการ

บทคัดย่อ
ของ
สุพิน โฉนุช

เสนอต่อมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษา
ตามหลักสูตรปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต วิชาเอกจิตวิทยาการแนะแนว
กุมภาพันธ์ 2543

สุพิน โลงนุช. (2543), การศึกษาทัศนคติต่อการประกอบอาชีพอิสระของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 โรงเรียนบางเมืองเขื่อนผ่องอนุสรณ์ จังหวัดสมุทรปราการ. สารนิพนธ์ กศ.ม. (จิตวิทยาการแนะแนว).
กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัย ศรีนครินทรวิโรฒ. คณะกรรมการควบคุม :
ผู้ช่วยศาสตราจารย์วันเพ็ญ พงศ์ประยูร, ศาสตราจารย์ ดร.ผ่องพรรณ เกิดพิทักษ์.

การศึกษานี้มีจุดมุ่งหมาย เพื่อศึกษาทัศนคติต่อการประกอบอาชีพอิสระ และพัฒนาทัศนคติต่อการประกอบอาชีพอิสระของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 โรงเรียนบางเมืองเขื่อนผ่องอนุสรณ์ กรมสามัญศึกษา จังหวัดสมุทรปราการ ประชากรที่ใช้กลุ่มตัวอย่าง เป็นนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 โรงเรียนบางเมืองเขื่อนผ่องอนุสรณ์ กรมสามัญศึกษา จังหวัดสมุทรปราการ ปีการศึกษา 2542 จำนวน 345 คน ส่วนกลุ่มตัวอย่างที่เข้าร่วมโครงการพัฒนาทัศนคติต่อการประกอบอาชีพอิสระ เป็นนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ที่มีทัศนคติต่อการประกอบอาชีพอิสระตั้งแต่เปอร์เซ็นต์ไทล์ที่ 25 ลงมา จำนวน 86 คน แล้วสอบถามความสนใจในการเข้าร่วมโครงการ จากนั้นจึงใช้วิธีสุ่มอย่างง่าย จากนักเรียนกลุ่มดังกล่าวมาจำนวน 15 คน เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้าประกอบด้วย แบบสอบถามทัศนคติต่อการประกอบอาชีพอิสระและโครงการพัฒนาทัศนคติต่อการประกอบอาชีพอิสระ แบบแผนการทดลองคือ One Group Pretest – Posttest Design สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูลคือ การทดสอบที (t – test)

ผลการศึกษาค้นคว้าสรุปได้ดังนี้

1. นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 โรงเรียนบางเมืองเขื่อนผ่องอนุสรณ์ กรมสามัญศึกษา จังหวัดสมุทรปราการมีทัศนคติต่อการประกอบอาชีพอิสระอยู่ในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณารายด้านพบว่าทัศนคติด้านความคิด ความรู้สึก และด้านแนวโน้มในการแสดงพฤติกรรมเกี่ยวกับการประกอบอาชีพอิสระอยู่ในระดับปานกลาง
2. ภายหลังเข้าร่วมโครงการพัฒนาทัศนคติต่อการประกอบอาชีพอิสระนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 มีทัศนคติต่อการประกอบอาชีพอิสระดีขึ้น อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

THE STUDY OF ATTITUDE TOWARDS SELF-EMPLOYMENT OF MATHAYOM
SUKSA II STUDENTS OF BANGMUANG KHIANPHONG ANUSON SCHOOL
IN CHANGWAT SAMUTPRAKAN

AN ABSTRACT
BY
SUPIN LONUCH

Presented in partial fulfillment of the requirements for the
Master of Education degree in Guidance and counseling Psychology
at Srinakharinwirot University
February 2000

Supin Lonuch. (2543). *The Study of Attitude towards Self-Employment of Mathayom Suksa II Students of Bangmuang Khianphong Anuson School in Changwat Samutprakan*. Master Project, M. A. (Guidance and Counseling Psychology). Bangkok : Graduate School, Srinakharinwirot University. Advisor Committee: Assistant Professor Wanpen Pongprayoon, Professor Dr.Pongpan Kirdpitak.

The purpose of this research was twofold: (1) to examine the students' attitude towards self-employment; and (2) to compare of students' attitude towards self-employment before and after participated in the attitude towards self-employment development project. The population of the study were 345 Mathayom Suksa II students of Bangmuang Khianphong Anuson School, Samutprakan in the Academic year 1998. The subjects of fifteen students were randomly selected from the students whose attitude towards self-employment were lower than twenty-fifth percentile. They were then participated in the project on the development of attitude towards self-employment. The research instruments were the attitude towards self-employment questionnaire and the students' attitude towards self-employment development project. The research design was One Group Pretest – Posttest Design. The data were analyzed by t - test.

The results of the study were as follows:

1. The attitude towards self-employment of the Mathayom Suksa II students of Bangmuang Khianphong Anuson School, Samutprakan were average.
2. The attitude towards self-employment of the Mathayom Suksa II students participated in the attitude towards self-employment development project significantly increased at .01 level.

สารนิพนธ์

เรื่อง

การศึกษาทัศนคติต่อการประกอบอาชีพอิสระของ
นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 โรงเรียนบางเมืองเข็ญผ่องอนุสรณ์
จังหวัดสมุทรปราการ

ของ

นางสาวสุพิน โฉนุช

ได้รับอนุมัติให้นับเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตร
ปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต วิชาเอก จิตวิทยาการแนะแนว
ของมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

(รองศาสตราจารย์ ดร. คมเพชร จิตรศุภกุล)

ประธานคณะกรรมการบริหารหลักสูตรจิตวิทยาการแนะแนว

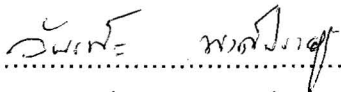

(รองศาสตราจารย์ ดร. คมเพชร จิตรศุภกุล)

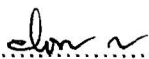
หัวหน้าภาควิชาการแนะแนวและจิตวิทยาการศึกษา

วันที่.....เดือน.....พ.ศ.

คณะกรรมการควบคุมและคณะกรรมการสอบสารนิพนธ์

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์วันเพ็ญ พงศ์ประยูร)

(ศาสตราจารย์ ดร. ผ่องพรรณ เกิดพิทักษ์)

ประกาศคุณูปการ

สารนิพนธ์ฉบับนี้สำเร็จลงได้ด้วยความกรุณาของ ผู้ช่วยศาสตราจารย์วันเพ็ญ พงศ์ประยูร และ ศาสตราจารย์ ดร.ผ่องพรรณ เกิดพิทักษ์ ที่ได้ให้คำแนะนำ ข้อเสนอแนะ ตลอดจนแก้ไขข้อบกพร่อง และตรวจสอบเกี่ยวกับเครื่องมือในการวิจัย จนทำให้สารนิพนธ์ฉบับนี้สำเร็จเป็นรูปเล่มที่สมบูรณ์ ผู้วิจัยขอกราบขอบพระคุณในความกรุณาของท่านอาจารย์เป็นอย่างสูง

ขอขอบพระคุณรองศาสตราจารย์นิภา ศรีไพโรจน์ และอาจารย์เสกสรรค์ ทองคำบรรจง ที่ให้ความช่วยเหลือและให้คำปรึกษาในการวิเคราะห์ข้อมูล

ขอขอบพระคุณผู้อำนวยการ สุรัชต์ สื่อสุวรรณ อาจารย์เพลิน สุขสมรัตน์ อาจารย์ทรงศักดิ์ สาดี และคณะครู อาจารย์โรงเรียนบางเมืองเขื่อนผ่องอนุสรณ์ กรมสามัญศึกษา จังหวัดสมุทรปราการ ที่ให้ความช่วยเหลือและอำนวยความสะดวกในการทดลองโครงการ ตลอดจนขอใจนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ทุกคนที่ให้ความร่วมมือในการตอบแบบสอบถาม และเข้าร่วมการทดลองโครงการในครั้งนี้

ขอขอบคุณ คุณสุรีย์พร ตั้งสินมั่นคง ที่ให้ความช่วยเหลือเป็นผู้ช่วยดำเนินการทดลองโครงการ และจัดทำสารนิพนธ์

ขอขอบคุณ คุณชูศรี ธนาประเสริฐสุข ตลอดจนเพื่อนร่วมงานทุกคน และผู้ที่เกี่ยวข้องทุกท่านที่ให้ความช่วยเหลือ และให้กำลังใจมาตลอด

ท้ายที่สุดขอกราบขอบพระคุณ คุณพ่อ คุณแม่ และพี่ ๆ ที่ให้กำลังใจ และให้ความช่วยเหลือในการทำสารนิพนธ์ จนสำเร็จลุล่วงไปได้ด้วยดี

สุพิน โนนุช

สารบัญ

บทที่		หน้า
1	บทนำ	1
	ภูมิหลัง	1
	ความมุ่งหมายของการศึกษาค้นคว้า	3
	สมมุติฐานของการศึกษาค้นคว้า	3
	ความสำคัญของการศึกษาค้นคว้า	3
	ขอบเขตของการศึกษาค้นคว้า	4
	ประชากรและกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้า	4
	ตัวแปรที่ศึกษา	4
	นิยามศัพท์เฉพาะ	4
2	เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	6
	เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับทัศนคติต่อการประกอบอาชีพอิสระ	7
	เอกสารที่เกี่ยวข้องกับทัศนคติต่อการประกอบอาชีพอิสระ	7
	ความหมายของทัศนคติ	7
	ลักษณะของทัศนคติ	8
	องค์ประกอบของทัศนคติ	8
	มิติของทัศนคติ	9
	การเกิดทัศนคติ	10
	การเปลี่ยนแปลงทัศนคติและทฤษฎีการเปลี่ยนทัศนคติ	12
	ประโยชน์ของทัศนคติ	17
	เทคนิคการวัดทัศนคติ	17
	ความหมายของการประกอบอาชีพอิสระ	18
	ความหมายของทัศนคติต่อการประกอบอาชีพอิสระ	19
	ประเภทของอาชีพอิสระ	20
	คุณสมบัติของผู้ประกอบอาชีพอิสระ	21
	ปัจจัยที่เอื้อต่อการประกอบอาชีพอิสระให้ประสบความสำเร็จ	22
	งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับทัศนคติต่อการประกอบอาชีพอิสระ	24
	งานวิจัยในต่างประเทศ	24
	งานวิจัยในประเทศ	24

สารบัญ(ต่อ)

บทที่	หน้า
เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการแนะแนวกลุ่มด้านอาชีพ	25
เอกสารที่เกี่ยวข้องกับการแนะแนวกลุ่มด้านอาชีพ	25
ความหมายของการแนะแนวอาชีพ	25
จุดมุ่งหมายของการแนะแนวอาชีพ	26
ความสำคัญของการแนะแนวอาชีพ	27
หลักการแนะแนวอาชีพ	28
ทฤษฎีพัฒนาการทางอาชีพ	29
ความหมายของการแนะแนวกลุ่ม	33
ความหมายของการแนะแนวกลุ่มด้านอาชีพ	33
งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการแนะแนวกลุ่มด้านอาชีพ	34
งานวิจัยในต่างประเทศ	34
งานวิจัยในประเทศ	35
3 วิธีดำเนินการศึกษาค้นคว้า	36
ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง	36
เครื่องมือ	36
การสร้างเครื่องมือ	37
การจัดกระทำและการวิเคราะห์ข้อมูล	42
4 ผลการวิเคราะห์ข้อมูล	46
5 สรุปผล อภิปราย และข้อเสนอแนะ	50
สังเขปความมุ่งหมาย สมมุติฐาน และวิธีการศึกษาค้นคว้า	50
สรุปผลการศึกษาค้นคว้า	51
อภิปรายผล	52
ข้อเสนอแนะ	55
บรรณานุกรม	56
ภาคผนวก	64
ประวัติย่อผู้วิจัย	120

บัญชีตาราง

ตาราง		หน้า
1	แบบแผนการทดลองแบบ One Group Pretest - Posttest Design.....	42
2	ค่าเฉลี่ยและค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานทัศนคติต่อการประกอบอาชีพอิสระของนักเรียน ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2.....	48
3	เปรียบเทียบทัศนคติต่อการประกอบอาชีพอิสระของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ก่อนและหลังการได้รับการแนะแนวกลุ่มด้านอาชีพ	48
4	เปรียบเทียบทัศนคติต่อการประกอบอาชีพอิสระแต่ละด้านของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษา ปีที่ 2 ก่อนและหลังการได้รับการแนะแนวกลุ่มด้านอาชีพ	49
5	แสดงค่าอำนาจจำแนกของแบบสอบถามทัศนคติต่อการประกอบอาชีพอิสระของนักเรียน ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2.....	112
6	แสดงคะแนนทัศนคติต่อการประกอบอาชีพอิสระของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2	113
7	แสดงคะแนนทัศนคติต่อการประกอบอาชีพอิสระของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ก่อนและหลังการเข้าร่วมโครงการพัฒนาทัศนคติต่อการประกอบอาชีพอิสระ.....	119

บัญชีภาพประกอบ

ภาพประกอบ	หน้า
1 แผนภูมิแสดงองค์ประกอบทัศนคติ	9
2 รูปแบบของการพัฒนาด้านความรู้สึกตามแนวคิดของบลูม.....	12

บทที่ 1

บทนำ

ภูมิหลัง

ในปัจจุบันการเปลี่ยนแปลงทางเศรษฐกิจและสังคมของประเทศ ส่งผลให้การลงทุน การจ้างงาน ชลotted และมีแนวโน้มลดลง ปัญหาการปลดคนงานและลดจำนวนพนักงาน จึงได้มีการขยายตัวเพิ่มมากขึ้น จากสถิติการเลิกจ้างงานทั่วประเทศในปี พ.ศ.2539 มีจำนวนลูกจ้างถูกเลิกจ้าง 5,015 คน และเพิ่มมากขึ้น อย่างรวดเร็วในปี พ.ศ.2540 ถึง 44,753 คน (บัณฑิตย รัชชัยเศรษฐวุฒิ. 2541 : 28) และจากเอกสารเผยแพร่ผลการสำรวจเดือนกุมภาพันธ์ 2541 ของสำนักงานสถิติแห่งชาติ พบว่าผู้ว่างงานที่ไม่มีงานทำและพร้อมที่จะทำงาน ในปี พ.ศ. 2541 มีจำนวน 1.5 ล้านคน นั่นคือ อัตราส่วนการว่างงานมีประมาณร้อยละ 4 สูงกว่า อัตราการว่างงานปี 2540 ที่ร้อยละ 3.48 ซึ่งผู้ว่างงานส่วนใหญ่จะเป็นผู้ถูกเลิกจ้าง ในอุตสาหกรรมแทบทุกสาขา (ชนินทร์ มีโกศล. 2541 : 22 - 23)

การว่างงานของคนวัยหนุ่มสาว ถือว่าเป็นการสูญเสียไปอย่างทรพยากรบุคคลของประเทศเป็นอย่างมาก ซึ่งส่งผลกระทบต่อประเทศชาติทั้งในด้านเศรษฐกิจและสังคม รัฐบาลต้องสูญเสียทรัพยากรที่ลงทุนไป ในด้านการศึกษาฝึกอบรมเป็นจำนวนมหาศาล (ยุพยงค์ ชวนะ และวรรณดา โฆษิตชัยวัฒน์. 2528 : 31) ทิศทาง ในการแก้ปัญหาที่รัฐบาลมุ่งเน้นที่สำคัญประการหนึ่งคือ การสนับสนุนให้เกิดงานใหม่และพัฒนาางานแรงงาน ให้มีความรู้ ความสามารถในการประกอบอาชีพอิสระ อันเป็นการเพิ่มโอกาสในการทำงานมากกว่าการหา ตำแหน่งงานให้ผู้ว่างงาน (ชนินทร์ มีโกศล. 2541 : 25) กล่าวได้ว่าอาชีพอิสระจะเป็นทางออกที่สำคัญยิ่งใน การแก้ปัญหาการว่างงานของประเทศ โดยเชื่อว่าหากคนมุ่งประกอบอาชีพอิสระแทนการมุ่งรับราชการ หรือ ทำงานประจำรับจ้างแล้ว ปัญหาการว่างงานก็จะลดความรุนแรงลงไปมาก เพราะนอกจากจะแก้ปัญหาการ ว่างงานของตนเองได้สำเร็จแล้ว ยังได้ช่วยแก้ปัญหาการว่างงานของคนอื่นด้วย เนื่องจากผู้ประกอบอาชีพ อิสระก็คือผู้สร้างงานให้เกิดขึ้นในสังคมนั่นเอง (สัญญา จิตตานนท์. 2528 : 68) ในประเทศที่พัฒนาแล้วผู้ ประกอบอาชีพอิสระเป็นผู้มีบทบาทสำคัญต่อเศรษฐกิจเป็นอย่างมาก การประกอบอาชีพอิสระเป็นแนวทาง หนึ่งใน การสร้างงาน แม้ว่าจะเป็นการสร้างงานให้ตนเองในระยะเริ่มต้น แต่เมื่อกลายเป็นผู้ประกอบการขนาดใหญ่ ก็สามารถสร้างงานเพิ่มขึ้นได้ในระบบ (ยุพิน ประจวบเหมาะ. 2530 : 29)

ฉะนั้น เพื่อให้สอดคล้องกับการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นในการพัฒนาการศึกษาขั้นพื้นฐาน กระทรวง ศึกษาธิการ จึงมุ่งเน้นเป็นการจัดการศึกษา เพื่อให้คนไทยดำเนินชีวิตร่วมกันในสังคมได้อย่างมีความสุข มี ความรู้ความสามารถ และทักษะในการแสวงหาความรู้ได้ต่อเนื่องตลอดชีวิต ท้นต่อการเปลี่ยนแปลง มีความ สามารถในการประกอบอาชีพพึ่งตนเองได้ (สมศักดิ์ สินธุระเวชญ์. 2541 : 46) ในแผนพัฒนาการศึกษาแห่ง ชาติฉบับที่ 7 (พ.ศ. 2535 - 2539) ได้ระบุนโยบายเกี่ยวกับการศึกษาเพื่ออาชีพในระดับมัธยมศึกษาไว้ดังนี้ “เร่งผลิต และพัฒนากำลังคน” ให้เหมาะสมสอดคล้องกับความต้องการของตลาดแรงงาน และการพัฒนา ประเทศ รวมทั้งส่งเสริมการจัดการศึกษาให้ผู้เรียนมีความรู้ความสามารถ ที่จะเป็นผู้ประกอบการได้ (สำนัก งานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ. 2534 : 8 - 9) และในแผนพัฒนาการศึกษาแห่งชาติฉบับที่ 8 (พ.ศ. 2540 - 2544) กระทรวงศึกษาธิการได้มุ่งที่จะพัฒนาคุณลักษณะ อันพึงประสงค์ของคนไทยในอนาคต ในด้าน การประกอบอาชีพ โดยมุ่งเน้นให้มีทักษะ มีคุณธรรม และเจตคติที่ดีต่อการประกอบสัมมาชีพ และสามารถ สร้างและพัฒนาสัมมาชีพได้ (คณะกรรมการแห่งชาติว่าด้วย การศึกษาสหประชาชาติ. 2541 : 1 - 2)

จากที่กล่าวมาข้างต้นจะเห็นได้ว่าแนวคิดเรื่องการประกอบอาชีพอิสระ ได้มีการนำมากำหนดเป็นมาตรการในการส่งเสริมและการณรงค์ เพื่อเปลี่ยนทัศนคติของคนในสังคม ให้เห็นถึงความจำเป็นและความสำคัญของการประกอบอาชีพอิสระ ซึ่งหลักในการส่งเสริมการประกอบอาชีพอิสระนั้น เจลียว สุวรรณกิติ (2530 :9) ได้เสนอหลักการส่งเสริมการประกอบอาชีพอิสระไว้ว่าการส่งเสริมการประกอบอาชีพอิสระนั้น จะต้องเปลี่ยนทัศนคติของบุคคลให้เห็นถึงคุณค่าของการประกอบอาชีพอิสระเสียก่อน แสดงให้เห็นว่าทัศนคติเป็นส่วนสำคัญที่จะกระตุ้นให้บุคคล มองเห็นถึงความสำคัญของการประกอบอาชีพอิสระ เพราะทัศนคติเป็นความรู้สึกที่มีต่อสิ่งใดสิ่งหนึ่งหรือการกระทำใด ๆ ถ้าบุคคลมีทัศนคติที่ดีต่อสิ่งนั้นแล้วจะเป็นผลก่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลง ทางความรู้สึกนึกคิด ซึ่งนำไปสู่การสนใจ และตัดสินใจเลือกประกอบอาชีพอิสระในอนาคตดังที่ ศรีสง่า กรรณสูตร (วินัย ณรงค์ฤทธิ์. 2530 : 31 อ้างอิงมาจาก ศรีสง่า กรรณสูตร. 2521 : 103) กล่าวถึงสาเหตุประการหนึ่งที่ทำให้ผู้สำเร็จการศึกษาไม่นิยมประกอบอาชีพอิสระคือ ไม่มีการปลูกฝังทัศนคติที่ดีต่ออาชีพอิสระมาก่อน

จากการศึกษาข้อมูลของโรงเรียนบางเมืองเขื่อนฝ่องอนุสรณ์ กรมสามัญศึกษา จังหวัดสมุทรปราการ ที่ได้รวบรวมไว้เกี่ยวกับการเลือกศึกษาต่อของนักเรียน หลังจากสำเร็จการศึกษาในระดับมัธยมศึกษาปีที่ 3 พบว่า นักเรียนร้อยละ 48.2 เลือกศึกษาต่อสายอาชีวศึกษา ร้อยละ 25.53 เลือกศึกษาต่อสายสามัญศึกษา และประมาณร้อยละ 3.0 ไม่ศึกษาต่อในระดับที่สูงขึ้น จากข้อมูลดังกล่าวทำให้ทราบว่า นักเรียนส่วนใหญ่มุ่งศึกษาต่อสายอาชีวศึกษามากกว่าสายสามัญศึกษา นอกจากนั้น ผู้วิจัยได้ทำการสำรวจเกี่ยวกับการเลือกประกอบอาชีพของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ปีการศึกษา 2542 โดยการสุ่มตัวอย่างนักเรียนเพื่อตอบแบบสอบถาม จำนวน 100 คน พบว่า ร้อยละ 33.33 นักเรียนเลือกประกอบอาชีพรับราชการ ร้อยละ 49.47 นักเรียนเลือกเป็นลูกจ้างบริษัท ร้อยละ 17.20 นักเรียนเลือกประกอบอาชีพอิสระ และผู้วิจัยได้สอบถามเพิ่มเติมเกี่ยวกับเหตุผลในการเลือกอาชีพ โดยให้นักเรียนตอบแบบสอบถามปลายเปิดที่แสดงความคิดเห็นในการเลือกอาชีพ พบว่า นักเรียนต้องการประกอบอาชีพนั้นๆ ร้อยละ 51 เพราะต้องการทำงานที่มีรายได้สูงๆ ร้อยละ 21 ต้องการงานที่มีความมั่นคงและมีความก้าวหน้า ร้อยละ 15 ต้องการงานในสถานที่สะดวกสบาย และร้อยละ 13 ต้องการงานที่มีชื่อเสียง

จากข้อมูลดังกล่าวพบว่า นักเรียนส่วนใหญ่เลือกที่จะประกอบอาชีพรับราชการและทำงานบริษัท เพราะมีความคิดว่า อาชีพดังกล่าวเป็นอาชีพที่มีความมั่นคง ก้าวหน้า สามารถสร้างรายได้ และชื่อเสียงให้แก่ผู้ทำงาน ตลอดจนได้ทำงานในสถานที่ที่สะดวกสบาย

ด้วยเหตุนี้ผู้วิจัยจึงมีความประสงค์ที่จะศึกษาและพัฒนาทัศนคติต่อการประกอบอาชีพอิสระ เพื่อส่งเสริมให้นักเรียนมองเห็นถึงความสำคัญของอาชีพอิสระ และยอมรับอาชีพอิสระในฐานะที่เป็นอาชีพหนึ่งในสังคมที่มีเกียรติและมีคุณค่าต่อการประกอบอาชีพ กล่าวที่จะคิดทำอาชีพอิสระของตนเองและรับรู้ถึงการเปลี่ยนแปลงตลาดแรงงานด้านราชการหรือการรับจ้าง ซึ่งในปัจจุบันตลาดแรงงานในด้านนี้มีปริมาณน้อยลง ส่วนตลาดแรงงานประเภทประกอบอาชีพอิสระ ยังมีศักยภาพพอที่จะดูดซับแรงงานได้อีกมาก (อุทัย อุดลย์เกษม. 2528 : 43) และเนื่องจากนักเรียนในระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 อยู่ในช่วงอายุ 13 - 15 ปี ซึ่งตามทฤษฎีพัฒนาการทางอาชีพของซูเปอร์ จัดอยู่ในระยะการเจริญเติบโต (Growth Stage) เป็นช่วงที่บุคคลสร้างสมทัศนคติ และองค์ประกอบอื่น ๆ ที่สำคัญต่อการพัฒนาความคิดรวบยอด (Self Concept) ของตนเอง (นวลศิริ เปาโรหิตย์. 2528 : 70 อ้างอิงจาก Super. 1963) ซึ่งเป็นส่วนช่วยให้บุคคลได้รู้จักตนเอง เช่น รู้จักความสนใจ ความถนัด และความสามารถของตนเอง ทำให้บุคคลรู้จักผสมผสานระหว่างความสามารถของตนเอง กับโอกาสที่เป็นจริง (รวีวรรณ อังคนุรักษ์พันธ์. 2533 : 185 อ้างอิงจาก Super. 1957)

วิธีการพัฒนาทัศนคติต่อการประกอบอาชีพอิสระนั้น อาจจัดได้หลายรูปแบบ เช่น การให้คำปรึกษาด้านอาชีพเป็นรายบุคคลและรายกลุ่ม การใช้โปรแกรมข้อเสนอสถานที่อาชีพ การใช้ชุดแนะแนวอาชีพ การใช้ชุดการสอนด้านอาชีพ และการใช้กิจกรรมกลุ่ม เป็นต้น

การแนะแนวอาชีพ เป็นวิธีการหนึ่งที่ช่วยให้นักเรียนได้พัฒนาความคิด และทัศนคติที่ต้งามต่ออาชีพสุจริตทุกประเภทว่ายังมีคุณค่าทั้งสิ้น (ศุภวดี บุญญวงค์. 2527 : 90) ซึ่งคมเพชร ฉัตรศุภกุล (2521 : 29) กล่าวว่า การแนะแนวที่ได้ผลนั้น จะต้องอาศัยเทคนิคและวิธีการที่เหมาะสม การให้ข้อมูลที่ถูกต้อง และการใช้เครื่องมือที่มีประสิทธิภาพ จากการศึกษาผลของการใช้ชุดการแนะแนวอาชีพของ ปรีญดา บุญศิลาเลิศ (2520 : 45) จินดาภรณ์ อังสุวรรณชาติ (2525 : 62) และปรกรณ์ วงศ์สวัสดิ์ (2533 : 40) ให้ผลสอดคล้องกันว่านักเรียนที่ได้รับการแนะแนวโดยชุดการแนะแนวอาชีพ มีผลสัมฤทธิ์ในการเรียนเรื่องอาชีพสูงกว่ากลุ่มที่ได้รับการสอนโดยวิธีปกติ และมีปัญหาในการเลือกอาชีพน้อยกว่ากลุ่มที่ได้รับการสอนโดยวิธีปกติ นอกจากนี้ มาโนชญ์ ขุนทอง (2532 : 51) ได้ทำการศึกษาผลการแนะแนวกกลุ่มด้านอาชีพที่มีต่อวุฒิภาวะทางอาชีพพบว่า นักเรียนที่ได้รับการแนะแนวอาชีพแบบกลุ่มมีวุฒิภาวะทางอาชีพสูงขึ้นกว่ากลุ่มที่ได้รับการสอนปกติ

ดังนั้นจะเห็นได้ว่า การแนะแนวกกลุ่มด้านอาชีพ เป็นวิธีการพัฒนาทัศนคติต่อการประกอบอาชีพวิธีการหนึ่ง ที่มีประสิทธิภาพ และเหมาะสมต่อการนำมาใช้ โดยอาศัยเครื่องมืออันได้แก่ ชุดแนะแนวกกลุ่มด้านอาชีพที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น เพื่อให้นักเรียนมีความรู้ ความเข้าใจในเรื่องเกี่ยวกับการประกอบอาชีพอิสระ ตลอดจนเกิดทัศนคติที่ดีในการประกอบอาชีพอิสระ ซึ่งนักเรียนสามารถนำไปเป็นทางเลือกทางหนึ่ง ในการตัดสินใจประกอบอาชีพต่อไป

ความมุ่งหมายของการศึกษาค้นคว้า

1. เพื่อศึกษาทัศนคติต่อการประกอบอาชีพอิสระของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2
2. เพื่อเปรียบเทียบทัศนคติต่อการประกอบอาชีพอิสระ ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ก่อนและหลังเข้าร่วมโครงการพัฒนาทัศนคติต่อการประกอบอาชีพอิสระโดยใช้การแนะแนวกกลุ่มด้านอาชีพ

สมมุติฐานของการศึกษาค้นคว้า

นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 มีทัศนคติต่อการประกอบอาชีพอิสระดีขึ้น หลังจากได้เข้าร่วมโครงการพัฒนาทัศนคติต่อการประกอบอาชีพอิสระโดยใช้การแนะแนวกกลุ่มด้านอาชีพ

ความสำคัญของการศึกษาค้นคว้า

ผลของการศึกษาค้นคว้าในครั้งนี้จะทำให้ทราบถึงทัศนคติต่อการประกอบอาชีพอิสระของนักเรียนซึ่งสามารถนำไปใช้ในการเตรียมความพร้อมในด้านการเรียน และเตรียมตัวในการประกอบอาชีพของตนเองต่อไป ตลอดจนเป็นแนวทางสำหรับครู อาจารย์แนะแนว และผู้ที่เกี่ยวข้องกับนักเรียน สามารถนำผลของการศึกษาค้นคว้าไปปรับใช้ในสถานศึกษาของตน เพื่อแนะแนวอาชีพ และปลูกฝังทัศนคติที่ดีต่อการประกอบอาชีพอิสระให้แก่นักเรียนต่อไป

ขอบเขตของการศึกษาค้นคว้า

ประชากรและกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้า

ประชากร

ประชากรที่ใช้สุ่มกลุ่มตัวอย่างเป็นนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 โรงเรียนบางเมืองเขื่อนผ่อง อนุสรณ์ สังกัดกรมสามัญศึกษา จังหวัดสมุทรปราการ ปีการศึกษา 2542

กลุ่มตัวอย่าง

กลุ่มตัวอย่างเป็นนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 โรงเรียนบางเมืองเขื่อนผ่องอนุสรณ์ สังกัด กรมสามัญศึกษา จังหวัดสมุทรปราการ ปีการศึกษา 2542 ที่มีทัศนคติต่อการประกอบอาชีพอิสระตั้งแต่เปอร์เซ็นต์ที่ 25 ลงมา จำนวน 86 คน แล้วผู้วิจัยสอบถามความสมัครใจในการเข้าร่วมโครงการพัฒนาทัศนคติต่อการประกอบอาชีพอิสระโดยใช้การแนะนำกลุ่มด้านอาชีพ ปรากฏว่านักเรียนจำนวน 20 คน สมัครใจเข้าร่วมโครงการดังกล่าว แล้วผู้วิจัยสุ่มอย่างง่าย (Simple Random Sampling) นักเรียนกลุ่มดังกล่าวมาจำนวน 15 คน เพื่อเข้าร่วมโครงการพัฒนาทัศนคติต่อการประกอบอาชีพอิสระ ส่วนนักเรียนที่ไม่สมัครใจเข้าร่วมโครงการนั้น เป็นนักเรียนติดเรียนพิเศษหรือต้องซ่อมกีฬาของโรงเรียน

ตัวแปรที่ศึกษา

1. ตัวแปรอิสระ ได้แก่ การพัฒนาทัศนคติต่อการประกอบอาชีพอิสระตามโครงการพัฒนาทัศนคติต่อการประกอบอาชีพอิสระโดยใช้การแนะนำกลุ่มด้านอาชีพ

2. ตัวแปรตาม ได้แก่ ทัศนคติต่อการประกอบอาชีพอิสระ

นิยามศัพท์เฉพาะ

1. โครงการพัฒนาทัศนคติต่อการประกอบอาชีพอิสระ หมายถึง การศึกษาวิธีการทางจิตวิทยา เพื่อพัฒนาทัศนคติต่อการประกอบอาชีพอิสระโดยใช้การแนะนำกลุ่มด้านอาชีพ โดยมีขั้นตอนดังต่อไปนี้

1.1 ขั้นนำ ผู้วิจัยนำกลุ่มสนทนากับนักเรียน เกี่ยวกับเรื่องทัศนคติต่อการประกอบอาชีพอิสระ

1.2 ขั้นดำเนินการ ผู้วิจัยชี้แจงวิธีการเข้าร่วมโครงการ โดยผู้วิจัยจะใช้เทคนิค และวิธีการต่าง ๆ ได้แก่ การอภิปรายกลุ่ม การสัมภาษณ์ สถานการณ์จำลอง บทบาทสมมุติ การโต้เถียง และกรณีตัวอย่าง ซึ่งเทคนิคต่าง ๆ นี้ ผู้วิจัยอาจจะเลือกใช้ 1 เทคนิคหรือมากกว่า แล้วแต่ความเหมาะสมในแต่ละครั้ง พร้อมทั้งมีอุปกรณ์ที่มีลักษณะเป็นสื่อประสมได้แก่ ภาพอาชีพ เทปเพลง หนังสือการ์ตูน วีดิทัศน์ เพื่อช่วยให้นักเรียนเกิดการเรียนรู้ตามความมุ่งหมาย

1.3 ขั้นสรุป ผู้วิจัยให้นักเรียนร่วมกันสรุป สิ่งที่ได้เรียนรู้ และผู้วิจัยสรุปเพิ่มเติม

2. ทัศนคติต่อการประกอบอาชีพอิสระ หมายถึง ความคิด ความรู้สึกของนักเรียน ที่มีต่อการประกอบอาชีพอิสระ อันเป็นผลมาจากประสบการณ์ การเรียนรู้ การอบรมเลี้ยงดู และสิ่งแวดล้อมในอดีต ซึ่งเป็นตัวกระตุ้นให้บุคคลมีแนวโน้มแสดงพฤติกรรมตอบสนองต่อการประกอบอาชีพที่สามารถหารายได้ด้วยตนเอง โดยไม่มีนายจ้าง และไม่อยู่ในฐานะลูกจ้าง ซึ่งการตอบสนองดังกล่าว อาจเป็นไปในทิศทางใดทิศทางหนึ่ง ทั้งในด้านบวกและด้านลบ ดังมีรายละเอียดต่อไปนี้

2.1 ความคิดที่มีต่อการประกอบอาชีพอิสระ ได้แก่ การคิดว่าอาชีพอิสระเป็นอาชีพที่มีเกียรติ มีศักดิ์ศรี มีความสำคัญ และเป็นอาชีพที่สังคมให้การยกย่อง และเห็นคุณค่าสนับสนุนให้มีการประกอบอาชีพอิสระด้วยตนเอง

2.2 ความรู้สึกที่มีต่อการประกอบอาชีพอิสระ ได้แก่ ความรู้สึกว่าเป็นอาชีพที่เริ่มต้นง่าย และมีโอกาสประสบความสำเร็จ รู้สึกพึงพอใจที่ได้ประกอบอาชีพ ทั้งในด้านการมีรายได้และการสร้างความก้าวหน้าให้แก่ตนเอง

2.3 แนวโน้มในการแสดงพฤติกรรมเกี่ยวกับการประกอบอาชีพอิสระ ได้แก่ การเข้าร่วมกิจกรรมที่จัดขึ้น การสัมภาษณ์ผู้ประกอบการอาชีพอิสระ การค้นคว้าหาความรู้จากแหล่งข้อมูลต่าง ๆ

บทที่ 2

เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

ต่อไปนี

ในการศึกษาวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ศึกษาค้นคว้าเอกสาร และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ซึ่งจะแยกกล่าวดัง

1. เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับทัศนคติต่อการประกอบอาชีพอิสระ
 - 1.1 เอกสารที่เกี่ยวข้องกับทัศนคติต่อการประกอบอาชีพอิสระ
 - 1.1.1 ความหมายของทัศนคติ
 - 1.1.2 ลักษณะของทัศนคติ
 - 1.1.3 องค์ประกอบของทัศนคติ
 - 1.1.4 มิติของทัศนคติ
 - 1.1.5 การเกิดทัศนคติ
 - 1.1.6 การเปลี่ยนทัศนคติและทฤษฎีการเปลี่ยนทัศนคติ
 - 1.1.7 ประโยชน์ของทัศนคติ
 - 1.1.8 เทคนิคการวัดทัศนคติ
 - 1.1.9 ความหมายของการประกอบอาชีพอิสระ
 - 1.1.10 ความหมายของทัศนคติต่อการประกอบอาชีพอิสระ
 - 1.1.11 ประเภทของอาชีพอิสระ
 - 1.1.12 คุณสมบัติของผู้ประกอบอาชีพอิสระ
 - 1.1.13 ปัจจัยที่เอื้อต่อการประกอบอาชีพอิสระให้ประสบความสำเร็จ
 - 1.2 งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับทัศนคติต่อการประกอบอาชีพอิสระ
 - 1.2.1 งานวิจัยในต่างประเทศ
 - 1.2.2 งานวิจัยในประเทศ
2. เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการแนะแนวกลุ่มด้านอาชีพ
 - 2.1 เอกสารที่เกี่ยวข้องกับการแนะแนวกลุ่มด้านอาชีพ
 - 2.1.1 ความหมายของการแนะแนวอาชีพ
 - 2.1.2 จุดมุ่งหมายของการแนะแนวอาชีพ
 - 2.1.3 ความสำคัญของการแนะแนวอาชีพ
 - 2.1.4 หลักการแนะแนวอาชีพ
 - 2.1.5 ทฤษฎีพัฒนาการทางอาชีพ
 - 2.1.6 ความหมายของการแนะแนวกลุ่ม
 - 2.1.7 ความหมายของการแนะแนวกลุ่มด้านอาชีพ
 - 2.2 งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการแนะแนวกลุ่มด้านอาชีพ
 - 2.2.1 งานวิจัยในต่างประเทศ
 - 2.2.2 งานวิจัยในประเทศ

1. เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับทัศนคติต่อการประกอบอาชีพอิสระ

1.1 เอกสารที่เกี่ยวข้องกับทัศนคติต่อการประกอบอาชีพอิสระ

1.1.1 ความหมายของทัศนคติ

“ทัศนคติ” ตรงกับภาษาอังกฤษว่า “Attitude” มาจากภาษาละตินว่า “Aptus” แปลว่า โน้มเอียง เหมาะสม ซึ่งมีผู้ให้ความหมายหรือคำจำกัดความไว้มากมายแตกต่างกันไปตามทฤษฎี ความเชื่อและทัศนคติของแต่ละบุคคล

พจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน (2525 : 328) ได้ให้ความหมายของทัศนคติว่า เป็นท่าทีหรือความรู้สึกของบุคคลต่อสิ่งใดสิ่งหนึ่ง

เชดคัทท์ ไชวสินธุ์ (2520 : 38) ได้ให้ความหมายไว้ว่า ทัศนคติ หมายถึง ความรู้สึกของบุคคลที่มีต่อสิ่งต่าง ๆ อันเป็นผลเนื่องมาจากการเรียนรู้ และประสบการณ์ เป็นตัวกระตุ้นให้บุคคลแสดงพฤติกรรม หรือแนวโน้มที่จะตอบสนองต่อสิ่งเร้า นั้น ๆ ไปในทิศทางหนึ่ง อาจเป็นไปในทางสนับสนุนหรือคัดค้านก็ได้ ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับขบวนการอบรมให้เรียนรู้ระเบียบวิธีของสังคม

สถิตย์ นิยมญาติ (2524 : 56 - 57) มองทัศนคติ ในรูปของมิติในแง่ความมั่นคงถาวร (Stability) ทัศนคติเป็นสภาพการณ์ทางจิตที่มีแนวโน้มค่อนข้างถาวรพอควร เนื่องจากบุคคลได้รับการสะสมประสบการณ์การเรียนรู้มาจำนวนมาก แต่ทัศนคติก็อาจเปลี่ยนแปลงได้ เนื่องจากอิทธิพลของสิ่งแวดล้อมและการเรียนรู้ใหม่ ๆ เช่นกัน

กมลรัตน์ หล้าสุวรรณ (2527 : 172) กล่าวว่า ทัศนคติคือความรู้สึกของบุคคลที่ได้จากการเรียนรู้ และประสบการณ์แล้วแสดงสภาวะของร่างกาย และจิตใจ ในด้านความพร้อมที่จะตอบสนองต่อบุคคลหรือสิ่งต่าง ๆ ในลักษณะใดลักษณะหนึ่งในสองลักษณะ กล่าวคือ แสดงความพร้อมที่จะเข้าไปหาเมื่อเกิดความรู้สึกชอบ เรียกว่าทัศนคติที่ดีหรือทางบวก หรือแสดงความพร้อมที่จะหลีกเลี่ยงเมื่อเกิดความรู้สึกไม่ชอบ เรียกว่าทัศนคติที่ไม่ดีหรือทางลบ

พวงรัตน์ ทวีรัตน์ (2531 : 193) สรุปว่า ทัศนคติหมายถึง ความรู้สึกของบุคคลต่าง ๆ อันเป็นผลมาจากการเรียนรู้ ประสบการณ์ และเป็นตัวกระตุ้นให้บุคคลแสดงพฤติกรรมต่อสิ่งต่าง ๆ ไปในทิศทางใดทิศทางหนึ่ง ซึ่งทำให้การประพฤติปฏิบัติหรือการตอบสนองของบุคคลเป็นไปอย่างมีทิศทาง ไม่ว่าจะเป็นไปในทางบวกหรือทางลบที่มีต่อบุคคล วัตถุหรือสถานการณ์ที่เกี่ยวข้อง และเนื่องจากทัศนคติเกิดจากการเรียนรู้และประสบการณ์ ดังนั้น ทัศนคติจึงสามารถพัฒนาหรือเปลี่ยนแปลงได้

อัลพอร์ต (Allport. 1978 : 256) กล่าวว่า ทัศนคติเป็นสภาวะความพร้อมทางจิตใจซึ่งเกิดขึ้นจากประสบการณ์ สภาวะความพร้อมนี้จะเป็แรงกำหนดทิศทางปฏิกิริยาของบุคคล ที่จะมีต่อสิ่งใดสิ่งหนึ่งที่เกี่ยวข้อง

ฮิลการ์ด (Hilgard. 1962 : 614) ได้กล่าวว่า ทัศนคติหมายถึง แนวโน้มของการกระทำที่จะเข้าหาหรือถอยหนีจากวัตถุ สถานการณ์ต่าง ๆ และเป็นความพร้อมที่จะตัดสินใจตอบสนองครั้งต่อไป ในทางที่เอนเอียงไปในลักษณะเดิม เมื่อพบกับสิ่งของหรือสถานการณ์ดังกล่าวอีก

โรคิช (Rokeach. 1970 : 112) กล่าวว่า ทัศนคติเป็นการผสมผสาน หรือการจัดระเบียบของความเชื่อที่มีต่อสิ่งใดสิ่งหนึ่ง หรือสถานการณ์ใดสถานการณ์หนึ่ง ผลรวมของความเชื่อนี้จะเป็นตัวกำหนดแนวโน้มของบุคคล ในการที่จะมีปฏิกิริยาตอบสนองในลักษณะที่ชอบหรือไม่ชอบ

ไทแรนดิส (Triandis. 1971 : 232) สรุปความหมายของทัศนคติไว้ดังนี้ ทัศนคติเป็นสิ่งที่ไม่ได้มาแต่กำเนิด แต่เกิดขึ้นจากการเรียนรู้อันเป็นความรู้สึกประสบการณ์ที่บุคคลนั้นมีส่วนเกี่ยวข้อง

กิลฟอร์ด (Guilford, 1975 : 456 - 457) กล่าวว่า ทักษะคือ การที่บุคคลมีความโน้มเอียง ในลักษณะที่ชอบหรือไม่ชอบ เห็นด้วยหรือไม่เห็นด้วย สนับสนุนหรือไม่สนับสนุนต่อการกระทำในสังคม หรือ สิ่งที่มีอยู่ในสังคมอย่างใดอย่างหนึ่ง

จากความหมายของทักษะดังกล่าว ซึ่งมีผู้ให้ความหมายแตกต่างกัน สรุปได้ว่า ทักษะ หมายถึง ทำที่ความรู้สึกของบุคคลต่อสิ่งใดสิ่งหนึ่ง อันเนื่องมาจากประสบการณ์ การเรียนรู้การอบรมเลี้ยงดู และสิ่งแวดล้อมในอดีต ที่จะกระตุ้นให้มีแนวโน้มแสดงพฤติกรรมตอบสนองในลักษณะใดลักษณะหนึ่ง ซึ่งอาจ เป็นไปในทางสนับสนุนหรือคัดค้าน

1.1.2 ลักษณะของทักษะ

ส.วาสนา ประवालพฤษ (2524 : 5) ได้สรุปลักษณะของทักษะไว้ดังนี้

1. ทักษะเป็นการเตรียม หรือความพร้อมในการตอบสนองต่อสิ่งเร้า ในทางที่ชอบหรือไม่ชอบต่อสิ่งนั้น ๆ ซึ่งการเตรียมนั้นเป็นการเตรียมภายในของจิตใจมากกว่าภายนอกที่สังเกตเห็นได้
2. สภาพความพร้อมที่จะตอบสนอง เป็นลักษณะที่ซับซ้อนของบุคคลที่จะยอมรับหรือไม่ยอมรับ ชอบหรือไม่ชอบต่อสิ่งต่าง ๆ จะเกี่ยวข้องกับสัมพันธภาพอารมณ์ด้วย ซึ่งเป็นสิ่งที่อธิบายไม่ค่อยได้ และ บางครั้งไม่มีเหตุผล
3. ทักษะไม่ใช่พฤติกรรม แต่เป็นสภาวะของจิตใจที่มีอิทธิพลต่อ ความรู้สึกนึกคิด และเป็นตัวกำหนดแนวทางในการแสดงออกของพฤติกรรม
4. ทักษะไม่สามารถวัดได้โดยตรง แต่สามารถสร้างเครื่องมือวัดพฤติกรรมที่แสดงออกมา เพื่อใช้เป็นแนวทางในการทำนาย หรืออธิบายทักษะได้
5. ทักษะเกิดจากการเรียนรู้และประสบการณ์ บุคคลจะมีทักษะในเรื่องเดียวกัน แตกต่างกันได้ด้วยสาเหตุหลายประการ เช่น สภาพแวดล้อมทางเศรษฐกิจและสังคม ระดับอายุ เชื้อชาติ เป็นต้น
6. ทักษะมีความคงที่และแน่นอนพอสมควรแต่อาจเปลี่ยนแปลงได้ เนื่องจากทักษะเป็นสิ่งที่เกิดจากการเรียนรู้ และประสบการณ์ ถ้าการเรียนรู้และประสบการณ์นั้นเปลี่ยนแปลงไป ทักษะก็อาจเปลี่ยนแปลงได้

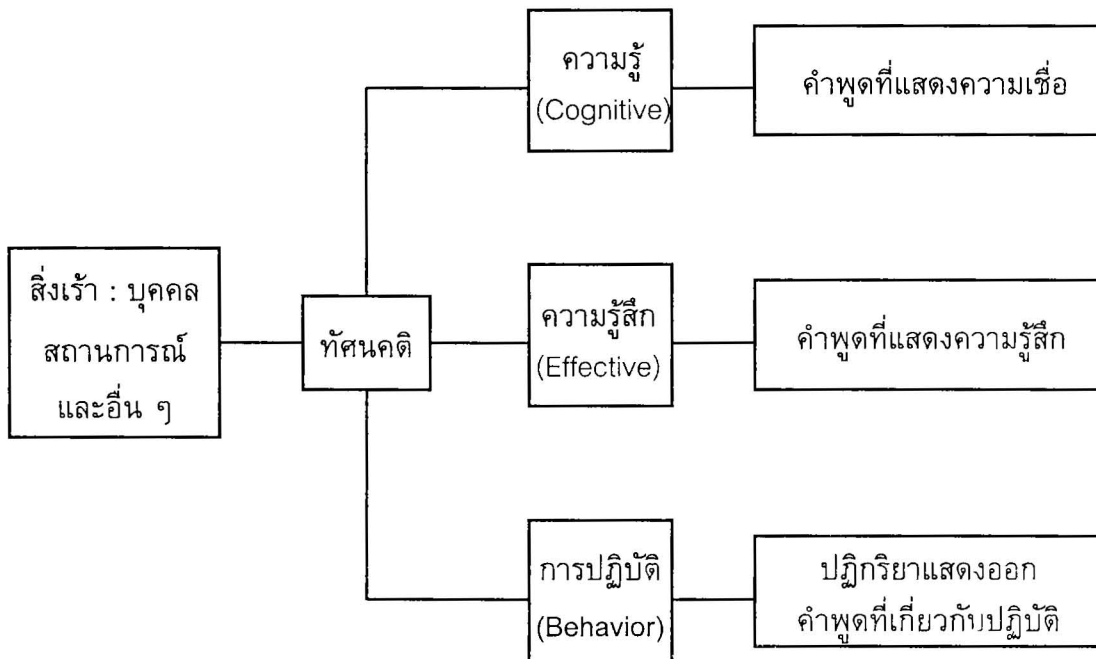
1.1.3 องค์ประกอบของทักษะ

ทักษะประกอบด้วยองค์ประกอบ 3 ด้าน (Shaver, 1977 : 168 - 170) คือ

1. องค์ประกอบทางด้านความรู้ (Cognitive Component) หมายถึง การรับรู้ของบุคคลเกี่ยวกับวัตถุ หรือเหตุการณ์ต่าง ๆ รวมทั้งความเชื่อของบุคคลที่มีต่อสิ่งเหล่านั้นด้วย
2. องค์ประกอบทางด้านความรู้สึก (Affective Component) เป็นความรู้สึกของบุคคล ที่มีต่อสิ่งเร้าที่เขารับรู้ อาจจะเป็นไปในทางดีหรือไม่ดี ถ้าบุคคลมีความรู้สึกไม่ดีต่อสิ่งใด บุคคลก็จะไม่ชอบต่อสิ่งนั้น ถ้าบุคคลมีความรู้สึกที่ดีต่อสิ่งใด ก็จะเกิดความชอบต่อสิ่งนั้น
3. องค์ประกอบทางด้านแนวโน้มที่จะกระทำ (Behavioral Component) หมายถึง ความโน้มเอียงของบุคคล ที่จะแสดงพฤติกรรมให้สอดคล้องกับความรู้สึกของตน คือ การยอมรับหรือไม่ยอมรับ ปฏิบัติหรือไม่ปฏิบัติ

องค์ประกอบทั้งสามด้านนี้ จะต้องมีความสอดคล้องกัน ถ้าองค์ประกอบด้านใดด้านหนึ่งเปลี่ยนแปลงไป ทักษะของบุคคลนั้นก็จะเปลี่ยนไปด้วย

ไทรแอนดิส (Triandis, 1971 :3) ได้เสนอแผนภูมิองค์ประกอบทัศนคติดังต่อไปนี้

ภาพประกอบ 1 แผนภูมิแสดงองค์ประกอบทัศนคติ
(Triandis, 1971 : 3)

จากที่กล่าวมาในเรื่ององค์ประกอบของเจตคติ แบ่งออกเป็น 3 องค์ประกอบคือ ด้านความรู้ ความเข้าใจ ด้านความรู้สึก และแนวโน้มที่จะกระทำหรือปฏิบัติ ซึ่งทั้ง 3 องค์ประกอบนี้ จะมีความสัมพันธ์กันมาก บางครั้งจะแยกไม่ออกอย่างเด็ดขาด

1.1.4 มิติของทัศนคติ

เบอร์นาร์ด และแอลวิน (คักดี สุนทรเสณี. 2531 : 6 ; อ้างอิงจาก Bernard and Alvin. 1976 : 154) ได้กล่าวว่ามิติของทัศนคติที่น่าสนใจและสมควรกล่าวถึงมี 7 ประการดังนี้

1. ด้านความเข้มข้น (Intensity) คือ มีลักษณะอื่น ๆ ของทัศนคติเข้ามาประกอบ ทำให้เกิดความเข้มข้น ส่วนมากมักจะมีสิ่งอื่นเข้ามาเกี่ยวข้อง เช่น ความมั่นใจ ความสำคัญของจุดมุ่งหมายที่มีต่อวัตถุ ประสงค์ของทัศนคติ เช่น ทัศนคติที่มีต่อบิดามารดาของเรา ย่อมเข้มข้นกว่าทัศนคติต่อบิดามารดาของบุคคลอื่น

2. ด้านขนาดหรือปริมาณ (Magnitude) คือ ปริมาณชอบหรือไม่ชอบว่ารุนแรงเพียงใดคือ ชอบมาก ชอบน้อย หรือไม่ชอบเลย

3. ด้านความเด่น (Salience) คือ ความพร้อมที่จะแสดงทัศนคติต่อสิ่งใดสิ่งหนึ่ง เช่น เราเป็นคนไทยนับถือพุทธศาสนา เมื่อมีคนมาว่าพุทธศาสนาไม่ดีเราพร้อมที่จะตอบโต้

4. ด้านความเป็นแกนสำคัญของชีวิต (Centrality) การมองทัศนคติด้านนี้เป็นการมองทัศนคติที่ว่า เป็นส่วนหนึ่งของความคิดรวบยอดของบุคคล (Self Concept)

5. ด้านมิติทั้งสามขององค์ประกอบทัศนคติ คือ ด้านความรู้ความเข้าใจ ด้านความรู้สึก และด้านการกระทำ (The Cognitive, Effective and Action Tendency Trichotomy) การมองทัศนคติทั้งสามนี้เป็นการมองในด้านความเชื่อ ความคิดเห็นในความรู้สึกและในด้านการกระทำหรือพฤติกรรมนั่นเอง

6. ด้านจิตสำนึก (Consciousness) ตามมิตินี้ ทัศนคติจะถูกมองว่า ทัศนคตินั้นอยู่ในสภาวะจิตสำนึกหรือจิตใต้สำนึก หรืออยู่ในสำนึกเพียงบางส่วนหรือไม่อย่างไร

7. ด้านมั่นคง (Stability) การพิจารณาทัศนคติตามมิตินี้ ก็ได้จากว่าทัศนคตินั้น ๆ มีความทนทานยืดหยุ่น หรือว่าง่ายต่อการเปลี่ยนแปลงมากน้อยขนาดไหนอย่างไร

1.1.5 การเกิดทัศนคติ

เชอริฟและเชอริฟ (Sherif and Sherif, 1969 : 334) ได้ให้ความเห็นว่า ทัศนคติของบุคคลไม่ใช่สิ่งที่มีมาแต่กำเนิด แต่การที่บุคคลเกิดทัศนคติขึ้นได้นั้น เกิดจากการเรียนรู้และได้รับประสบการณ์

นักจิตวิทยาหลายท่านมีความเห็นสอดคล้องซึ่งกันว่า ทัศนคติเกิดจากการเรียนรู้และประสบการณ์ (Baron, Byrne and Suls, 1988 : 82 - 83, 100)

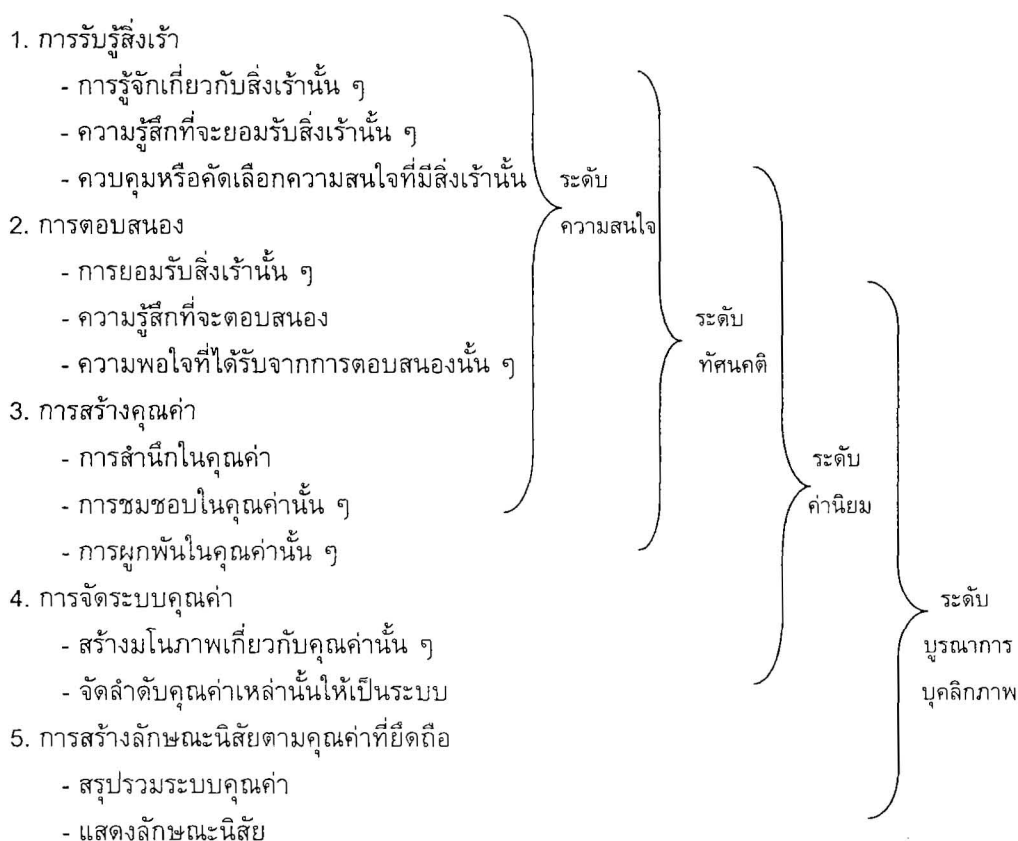
1. การเรียนรู้ทัศนคติหลาย ๆ อย่างของเด็กก่อรูปขึ้นจากการเรียนรู้ทางสังคม และสังคมประภคเด็กเรียนรู้ทัศนคติหลาย ๆ อย่าง จากกระบวนการสังคมประภค การเรียนรู้สามารถเกิดขึ้นได้เมื่อพวกเขาเกิดโดยความสัมพันธ์ระหว่าง ความรู้สึกที่ดีหรือไม่ดีกับการกระทำหรือสิ่งต่าง ๆ หรืออีกทางหนึ่งทัศนคติก่อรูปขึ้น เมื่อเด็กได้รับรางวัล หรือการลงโทษ เพราะแสดงความคิดเห็น หรือพูดสิ่งนั้น ๆ ออกมา ด้วยวิธีการให้รางวัลและลงโทษนี้ พ่อแม่สามารถปลูกฝังทัศนคติที่ถูกต้องหลาย ๆ อย่างให้เด็กได้ แต่อย่างน้อยที่สุดต้องก่อนที่เด็กจะเติบโตเป็นวัยรุ่นจึงจะได้ผลดี นอกจากนี้การเรียนรู้ทัศนคติยังเกิดได้จากการทำตามตัวอย่างคือ พ่อแม่ หรือคนอื่น ๆ บางทีเด็กจะเรียนรู้ทัศนคติจากโรงเรียน หรือที่อื่น ๆ ได้อีก โทรทัศน์และสิ่งอื่น ๆ จะก่อทัศนคติและพฤติกรรมการเล่นแบบได้เช่นกัน

2. ประสบการณ์ ทัศนคติที่เกิดขึ้นของคนดูเหมือนเป็นผลจากประสบการณ์ของคนด้วย ผู้ใหญ่จะก่อรูปทัศนคติของตนขึ้นเอง จากประสบการณ์ของแต่ละคน ซึ่งมีทั้งประสบการณ์ตรงและประสบการณ์โดยอ้อม ซึ่งอาจได้จากคำพูดหรือการสังเกตของคนอื่น ๆ

ประภาเพ็ญ สุวรรณ (2520 : 121) ได้สรุปเกี่ยวกับการเกิดทัศนคติไว้ว่า การเกิดทัศนคตินั้นเกิดขึ้นได้หลายวิธี เช่น อาจเกิดจากการเลียนแบบ เกิดจากประสบการณ์ที่นำความพอใจหรือความทุกข์มาให้ จากการสังเกตและการได้รับความรู้จากแหล่งต่าง ๆ เป็นต้น ในการที่จะเปลี่ยนแปลงทัศนคติหรือสร้างให้เกิดทัศนคติใหม่ขึ้นในกลุ่ม หรือในบุคคล จะต้องอาศัยระยะเวลาและกระบวนการหลายอย่าง ซึ่งแต่ละกระบวนการจะมีผลต่อการเปลี่ยนแปลง และสร้างให้เกิดทัศนคติแตกต่างกัน เช่น การให้ข้อเท็จจริงจะช่วยสร้างทัศนคติให้กับบุคคล ถ้าบุคคลนั้นยังไม่ค่อยเข้าใจรายละเอียดเกี่ยวกับสิ่งนั้น การสื่อสารข่าวสารชนิดให้ข้อคิดเห็นทั้งด้านดีและด้านไม่ดี จะทำให้เกิดทัศนคติดีกว่าให้ข้อคิดเห็นด้านเดียว ลักษณะของผู้สื่อสารข่าวสารที่น่าเชื่อถือ ก็มีอิทธิพลต่อการเกิดทัศนคติ นอกจากนี้การอภิปรายกลุ่มจะเป็นอีกวิธีหนึ่งที่จะช่วยเปลี่ยนทัศนคติหรือสร้างทัศนคติใหม่ได้

ธีระพร อูวรรณโน (2529 : 1 - 17) ได้ศึกษาและสรุปเกี่ยวกับการเกิดทัศนคติไว้ดังนี้

1. จากอิทธิพลของพ่อแม่ อาจเรียกได้ว่าเป็นแหล่งที่มีอิทธิพลสูงสุด โดยเฉพาะเด็กก่อนวัยเรียน เด็กจะพัฒนาค่านิยม ความเชื่อ และความรู้สึกนึกคิดขึ้นมาในกรอบของครอบครัว ซึ่งมีพ่อแม่เป็นหลัก
 2. อิทธิพลจากกลุ่มต่าง ๆ ในโรงเรียนครูและเพื่อน จะมีอิทธิพลต่อการสร้างทัศนคติของเด็ก โรงเรียนที่วางระเบียบ กฎเกณฑ์ให้นักเรียนปฏิบัติหรือหนังสือที่ใช้ในการเรียนการสอน จะมีอิทธิพลต่อการสร้างทัศนคติของเด็กไม่น้อย นักเรียนที่มีครูเป็นแบบอย่างที่ดี การพัฒนาทัศนคติก็จะเป็นไปในทางที่ดี
 3. อิทธิพลจากประสบการณ์ส่วนตัว ประสบการณ์ที่รุนแรง หรือกระทบกระเทือนจิตใจ หรือประสบการณ์ของความสำเร็จ จะทำให้คนมีทัศนคติที่แตกต่างกันไป
 4. อิทธิพลจากสื่อมวลชนเช่น วิทยุ โทรทัศน์ จะมีผลต่อการเกิดและการเปลี่ยนแปลงทัศนคติสรุปว่า การเกิดทัศนคตินั้น เกิดจากการเรียนรู้และประสบการณ์ที่ได้รับ ซึ่งอาจได้จากครอบครัว โดยผ่านกระบวนการอบรมเลี้ยงดู การสังเกต การเลียนแบบหรือจากสิ่งต่าง ๆ
- พรรณี ข.เจนจิต (2523 : 288 - 289) ที่ได้สรุปถึงปัจจัยที่ก่อให้เกิดทัศนคติไว้ดังนี้คือ
1. เกิดจากประสบการณ์ที่บุคคลพบเห็น และเกิดความประทับใจ
 2. เกิดจากกระบวนการเรียนรู้จากการอบรมสั่งสอนจากพ่อ แม่ ญาติ พี่น้องและคนข้างเคียงเกี่ยวกับประเพณี วัฒนธรรมและความเชื่อต่าง ๆ ทั้งทางตรงและทางอ้อม
 3. เกิดจากการเปลี่ยนแปลงหรือทำตามอย่างบุคคลที่มีอิทธิพลโดยตรง เช่น พ่อ แม่ ผู้ปกครอง ครู พี่น้องและบุคคลอื่น ๆ ที่ตนนิยมชมชอบ บุคคลจึงอาจรับเอาทัศนคติของบุคคลเหล่านั้น มาเป็นทัศนคติของตนได้
 4. เกิดจากอิทธิพลของกลุ่มสังคม อิทธิพลของกลุ่มที่บุคคลเข้าไปรวมตัวเป็นสมาชิก ความคิดเห็นของกลุ่มนั้น ๆ สามารถบีบบังคับให้สมาชิกในกลุ่มต้องยอมจำนนปฏิบัติตามไปด้วยถ้าหากว่าทัศนคตินั้น ๆ มิได้ขัดกับความรู้สึกของสมาชิกเกินไป
- นอกจากนี้ บลูม และคนอื่น ๆ (Bloom and others. 1971 : 225 - 271) ได้เสนอว่า ทัศนคติของบุคคลควรมีรูปแบบของการพัฒนาตามลำดับขั้น ดังนี้

ภาพประกอบ 2 รูปแบบของการพัฒนาด้านความรู้สึกตามแนวคิดของบลูมและคนอื่น ๆ
(เชิดศักดิ์ โฉวสินธุ์. 2520 : 39 ; อ้างอิงมาจาก Bloom and others.1971 : 225 - 271)

จากโครงสร้างและรูปแบบพัฒนาการด้านความรู้สึกต่าง ๆ จะเห็นได้ว่า ทัศนคติของบุคคลแต่ละบุคคลนั้น เกิดจากการได้รับข้อมูลเป็นพื้นฐานก่อนเป็นอันดับแรก จากนั้นจะเกิดการตอบสนองไปในทิศทางใดทิศทางหนึ่ง ซึ่งขึ้นอยู่กับความรู้ในข้อมูลนั้น ๆ ดังนั้น จึงควรให้นักเรียนได้รับความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการประกอบอาชีพพอสมควรอย่างถูกต้อง เพื่อให้นักเรียนเกิดความรู้สึกสนใจ ฟังพอใจ ตลอดจนมีแนวโน้มที่จะตอบสนองต่อการประกอบอาชีพพอสมควรในโอกาสต่อไป

1.1.6 การเปลี่ยนทัศนคติและทฤษฎีการเปลี่ยนทัศนคติ

ในเรื่องของกระบวนการเปลี่ยนทัศนคติ แมคไคร์ (พัชนี วรกวิน. 2522 : 71 - 72; อ้างอิงจาก McGuire. 1968 : unpagged) ได้เสนอขบวนการอันประกอบด้วยขั้นตอนต่าง ๆ 5 ขั้นตอนดังต่อไปนี้

1. การใส่ใจ (Attention) เป็นความสนใจหรือความใส่ใจในการฟัง ถ้าบุคคลไม่ให้ความสนใจในการรับฟังแล้ว ขบวนการขั้นตอนต่อไปก็จะไม่เกิดขึ้น และจะไม่มี การเปลี่ยนแปลงทัศนคติ สาเหตุที่คนสนใจฟังได้แก่ ผู้สื่อความหมายและเนื้อหาของสาระนั้น ๆ

2. ความเข้าใจ (Comprehension) เป็นความเข้าใจความหมายของสาระนั้น ในส่วนที่เป็นความยากหรือง่ายเกินไปทำให้ผู้ฟังไม่สนใจและไม่เข้าใจ ดังนั้น การโฆษณาจะใช้วิธีให้เวลาน้อยที่สุด แต่ทำให้ผู้ฟังรับฟังได้มากที่สุด

3. การยอมรับ (Acceptance) ซึ่งเป็นผลมาจากข้อ 1 และข้อ 2 หากบุคคลตั้งใจฟังเกิดความเข้าใจแจ่มแจ้ง ก็จะทำให้เกิดความยอมรับแต่ที่ไม่ได้สนใจฟังไม่มีความเข้าใจก็จะยกเลิกไม่เกิดการยอมรับขึ้น

4. การเก็บเอาไว้ (Retention) เป็นความคงทนหรือเป็นการจำ อาจเก็บไว้ระยะหนึ่ง เมื่อเวลาผ่านไปอาจจะเปลี่ยนไปหรืออาจจะยังคงอยู่ ถ้าตัวผู้สื่อสารมีความน่าเชื่อถือมากการเก็บเอาไว้ก็จะคงทนและอยู่ได้นาน

5. การกระทำ (Action) โดยทั่วไปบุคคลเมื่อเปรียบเทียบทัศนคติก็จะเปลี่ยนด้านการกระทำด้วย ซึ่งมีผลต่อส่วนรวมและสังคม ถ้าคนเราเปลี่ยนความเชื่อแล้ว แต่ไม่ได้ลงมือกระทำ ก็จะไม่มีผลกระทบกระเทือนกับใคร

ขบวนการเปลี่ยนแปลงทั้ง 5 ขั้นนี้ จะเกิดต่อเนื่องกัน มิได้เกิดขึ้นในขั้นใดขั้นหนึ่งเพียงขั้นเดียว

เนลสัน บูริกัทดี (2527 : 220 - 221) ได้กล่าวถึงการเปลี่ยนแปลงทัศนคติว่า “ทัศนคติของบุคคลต่อสิ่งใดสิ่งหนึ่งนั้น จะเปลี่ยนแปลงไปได้มากและรวดเร็ว ขึ้นอยู่กับสิ่งแวดล้อม ซึ่งหมายถึงทุกสิ่งทุกอย่างที่อยู่รอบตัวเราและขึ้นอยู่กับ “การจูงใจชักชวนจากแหล่งอื่น” (Persuasion) ซึ่งมีความหมาย 3 ประการ คือ ประการแรกเพื่อสร้างทัศนคติที่ไม่มีอยู่ให้เกิดขึ้น ประการที่ 2 เพื่อเปลี่ยนทัศนคติที่มีอยู่เดิม ให้กลับไปทางตรงกันข้าม และประการที่ 3 เพื่อส่งเสริมทัศนคติที่มีอยู่ให้เข้มข้นยิ่งขึ้น

ทัศนคติสามารถเปลี่ยนแปลงได้ ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับอิทธิพลของสิ่งแวดล้อมต่าง ๆ เช่น การได้รับข้อมูลใหม่จากบุคคลอื่น สื่อมวลชน หรือการได้รับประสบการณ์โดยตรง ทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงในองค์ประกอบด้านความคิด ความเข้าใจ มีผลทำให้องค์ประกอบด้านความรู้สึกและพฤติกรรมเปลี่ยนแปลงไปด้วย (เกษณีย์ สัมมาสาธ. 2531 : 42 ; อ้างอิงจาก Triandis. 1971 : 143)

แคลแมน (รวิวรรณ อังคนุรักษ์พันธุ์. 2533 : 17 ; อ้างอิงจาก Kelman. 1958 : 51 - 60) ได้กล่าวถึงองค์ประกอบที่มีอิทธิพลต่อการเปลี่ยนแปลงทัศนคติมี 3 ประการได้แก่

1. การยินยอม (Compliance) จะเกิดขึ้นเมื่อบุคคลยอมรับอิทธิพลจากผู้อื่น เพราะต้องการให้ผู้อื่นปฏิบัติต่อตนในทางที่ตนต้องการ และพึงพอใจ เช่น การได้รับรางวัล หรือการยอมรับจากบุคคลอื่น

2. การลอกเลียนแบบ (Identification) จะเกิดจากการที่บุคคลนั้นยอมรับอิทธิพลจากผู้อื่น เพราะต้องการสร้างพฤติกรรมของตนขึ้น ให้เหมือนกับบุคคลอื่นในสังคม เพื่อที่จะติดต่อกับหรือมีความสัมพันธ์กับบุคคลอื่นได้ดี

3. การเปลี่ยนแปลงอย่างเหมาะสมกับความต้องการมีอยู่ในตัวเอง (Internalization) เกิดขึ้นจากการที่บุคคลยอมรับอิทธิพล หรือพฤติกรรมต่าง ๆ และเห็นว่าเหมาะสมกับระบบค่านิยมที่มีอยู่ในตัวของเขาเองสอดคล้องกับความต้องการซึ่งเป็นเบื้องหลังอยู่แล้ว

พัชนี วรกวิน (2522 : 74) กล่าวว่า สถานการณ์ทางสังคมที่มีผลต่อการเปลี่ยนแปลงทัศนคติประกอบด้วย

1. การแนะนำให้เปลี่ยน การแนะนำมี 2 วิธีคือ แนะนำตามปกติคือ คำแนะนำจากกลุ่มเพื่อนผู้ที่มีความสำคัญทางสังคมหรือแก่ตนเอง อีกวิธีหนึ่งคือ การสะกดจิต ซึ่งทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงทางการสัมผัสและการเคลื่อนไหว

2. การทำให้เกิดการคล้อยตาม เป็นการสื่อสารโดยบอกให้ทราบว่า กลุ่มที่คล้ายกับท่านมีความเห็นเป็นอย่างไร มีการแนะนำให้เขามีความรู้สึกขึ้นมาเองว่า สมควรเปลี่ยนเพื่อให้สอดคล้องกับกลุ่มอื่นหลังจากที่ได้รับการบอกเล่าแล้ว

3. การอภิปรายกลุ่ม การแลกเปลี่ยนความคิดเห็นกันโดยมีผู้นำการอภิปราย จะทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงทัศนคติได้

4. การใช้ข้อมูลชักจูง เป็นการใช้อ้างอิงข้อมูลที่มีความสำคัญหรือจากกลุ่ม กลุ่มที่เหมือนกันมากน้อยเท่าใด ก็จะทำให้คนเกิดการเปลี่ยนแปลงทัศนคติได้มากขึ้นเท่านั้น ผู้รับจะไม่มีสิทธิโต้แย้งคัดค้าน หรือแสดงความคิดเห็นต่อที่มาจากข้อมูล

5. การปลูกฝังความเชื่อ เช่น การอบรมเลี้ยงดู การล้างสมอง การฉ้อโกงให้ประสาหลอน การทรมานร่างกายเพื่อให้ประสาหลอน

ประสาร มาลากุล ณ อยุธยา และคนอื่น ๆ (2527 : 7 - 8) ได้กล่าวว่า ทัศนคติจะเกิดขึ้นได้ก็ต่อเมื่อองค์ประกอบทั้งด้านความรู้ ความเข้าใจ ความรู้สึก และพฤติกรรมมีความสัมพันธ์ซึ่งกันและกัน การจัดรูปแบบและการพัฒนาทัศนคติต้องอาศัยการเรียนรู้ ประสบการณ์การลอกเลียนแบบสิ่งแวดล้อม หรือบุคคลใกล้ชิด และการปรับตัวทางบุคลิกลักษณะทัศนคติ เป็นสภาวะของจิตใจที่ต้องเริ่มจากการที่บุคคลได้มีโอกาสรับรู้ประสบการณ์ เกิดความรู้ความคิดเกี่ยวกับสิ่งนั้นขึ้นก่อนแล้ว จึงมีกระบวนการประเมินค่าสิ่งนั้นตามประสบการณ์ที่ได้รับ ว่ามีแรงดลใจหรือไม่พอใจในระดับต่าง ๆ เก็บสะสมไว้เป็นสภาพความตั้งใจ และความพร้อมของจิตใจในลักษณะและระดับหนึ่ง ต่อมาเมื่อสิ่งเร้าหรือสภาพอารมณ์มากระตุ้นก็จะสะท้อนความรู้สึกนึกคิด และความตั้งใจนั้นเป็นพฤติกรรมที่แสดงออกมา ทัศนคติของบุคคลจึงมีการเปลี่ยนแปลงได้ในระดับ และทิศทางต่าง ๆ ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับความตื้นลึก ความเข้มข้นของทัศนคติที่มีอยู่เดิมดังนั้นการปรับเปลี่ยนทัศนคติ จึงอาจกระทำได้โดยใช้กระบวนการจูงใจ หลักการแห่งเหตุผล เทคนิคและทฤษฎีอันเหมาะสม รวมทั้งการได้รับประสบการณ์ตรงและผลที่เกิดขึ้นกับตัวเอง

นอกจากนี้ทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับการเปลี่ยนทัศนคตินั้นมีเป็นจำนวนมาก และแตกต่างกันไปตามความคิดของนักวิชาการต่าง ๆ สำหรับการวิจัยนี้เสนอทฤษฎีบางทฤษฎีที่เหมาะสมดังนี้

1. ทฤษฎีความขัดแย้งของความคิด (Cognitive Dissonance Theory)

ลีออน เฟสทิงเจอร์ (อาเรียร์ดีน พัฒนพิชญ. 2529 : 9 อ้างอิงจาก Festinger. 1957 : 3 - 5 citing Triandis. 1971 : 78 - 79) ได้ตั้งทฤษฎีเกี่ยวกับการเปลี่ยนแปลงทัศนคติไว้ว่า เกิดจากความไม่สอดคล้องในตัวเอง ซึ่งความไม่สอดคล้องนี้เกิดจากการได้รับข้อมูลใหม่ หรือประสบเหตุการณ์ใหม่ ซึ่งขัดแย้งกับความคิด ความเข้าใจเดิม บุคคลจึงต้องพยายามปรับเพื่อให้เกิดความสอดคล้องคือ ให้ความคิดสัมพันธ์กับพฤติกรรม ซึ่งวิธีช่วยลดความขัดแย้งทางความคิดหรือการรับรู้ให้น้อยลงคือ

1. พยายามตัดสินใจใหม่อีกครั้งโดยการตัดสินใจอย่างอิสระหรือยินยอม โดยมีสิ่งบังคับ จากภายนอก

2. ลดความสำคัญของการรับรู้บางอย่างเปรียบเทียบดูว่าการรับรู้บางอย่างใดดีกว่ากัน

3. เพิ่มความเหมือนกันระหว่างสิ่งเลือกสองอย่างขึ้น

4. เพิ่มส่วนประกอบที่เหมือนกันให้มากขึ้น

จะเห็นว่าความขัดแย้งจะเกิดขึ้นหลังจากเลือกสิ่งใดสิ่งหนึ่งแล้ว การลดความขัดแย้งก็เป็น การเพิ่มความสนใจให้กับสิ่งหนึ่งที่เลือกไว้นั่นเอง แสดงว่าทัศนคติที่มีต่อสิ่ง 2 สิ่งนั้นเกิดการเปลี่ยนแปลงไป (รวิวรรณ อังคนุรักษ์พันธุ์. 2533 : 34)

2. ทฤษฎีความสอดคล้องทางความคิด (Theories of Cognitive Consistency)

ไฮเดอร์ (กมลรัตน์ หล้าสูงษ์. 2527 : 204 ; อ้างอิงจาก Heider. 1946) กล่าวว่า ถ้าสมาชิกในสังคมหรือกลุ่มใด ๆ ก็ตาม มีความรู้สึกหรือท่าทีเป็นไปทางแนวทางที่สอดคล้องกัน ก็จะอยู่ด้วยกันได้ต่อ

ไป แต่ถ้ามีความคิดหรือความรู้สึกแตกต่างไปจากสังคมหรือกลุ่ม ก็จะต้องเปลี่ยนให้เหมือนกันหรือสอดคล้องกันเพื่อจะอยู่ด้วยกันต่อไป

สไตเนอร์ และโรเจอร์ (ประภาเพ็ญ สุวรรณ. 2520 : 103 อ้างอิงจาก Steiner & Roger. 1963 : 128 - 136) ได้ศึกษาการเปลี่ยนแปลงทัศนคติของบุคคล โดยดัดแปลงแนวความคิดของไฮเดอร์ พบว่า บุคคลจะแก้ปัญหาภาวะไม่สมดุลของความคิดด้วยวิธีการดังนี้

1. เปลี่ยนความคิดของตัวเองให้เข้ากับเพื่อน
2. ไม่ยอมรับเพื่อนคนนั้น โดยถือว่าเขาความสามารถน้อยกว่าตน
3. พยายามลืมนความขัดแย้งในด้านความคิดนั้น ๆ และ
4. ไม่ให้ความสำคัญต่อเรื่องนั้น

3. ทฤษฎีการปรับตัวให้เข้ากับสังคม (The Social Judgment Theory of Attitude Change)

เชอร์ฟ และ ฮอฟแลนด์ (ซูลี คเซนทร์เจซา. 2534 : 16 อ้างอิงจาก Sherif and Hovland. 1961 : 157 - 167) เชื่อว่าขบวนการปรับตัวของบุคคลเกิดจากปฏิกิริยาของทัศนคติบุคคล และทัศนคติสิ่งแวดล้อม ซึ่งจะเกิดขึ้นภายหลังจากที่บุคคลได้เลือกตัดสินใจ ที่จะปรับตัวให้เข้าสิ่งแวดล้อม เพราะโดยปกติบุคคลจะใช้สติปัญญาในการปรับตัวให้เข้ากับสิ่งแวดล้อมเสมอ หรือปรับปรุงสิ่งแวดล้อมให้เข้ากับตัวเองได้ซึ่งมีกระบวนการเปลี่ยนแปลงทัศนคติ 2 ขั้นตอนคือ

1. บุคคลตัดสินใจให้การวินิจฉัยข่าวสารที่ได้รับใหม่ โดยเอาความรู้หรือข่าวสารเดิมที่เคยรับรู้มาเกี่ยวข้องด้วย โดยคำนึงถึงองค์ประกอบภายในของบุคคลได้แก่ ภาวะการสนใจ การเรียนรู้ทัศนคติ และองค์ประกอบทางสังคม การสอน บุคลิกลักษณะ
2. ทัศนคติจะเกิดภายหลังการวินิจฉัยหรือตัดสินใจแล้ว ทัศนคติเปลี่ยนมากหรือน้อย ขึ้นอยู่กับความแตกต่างของข่าวสารใหม่กับข่าวสารเดิม ความคิดเห็นเดิมของบุคคลจะมีอิทธิพลต่อการตัดสินใจเกี่ยวกับกิจกรรมนั้น ๆ เมื่อบุคคลมีโอกาสเข้าร่วมกิจกรรมใดกิจกรรมหนึ่ง จะเป็นส่วนที่ทำให้บุคคลพัฒนาทางทัศนคติเกี่ยวกับเรื่องนั้น ๆ ได้

การที่บุคคลจะตัดสินใจว่าความคิดเห็นของตนเป็นแบบใด บุคคลจะต้องอาศัย การประเมินผล (Evaluation) หรือการพิจารณา (Judgment) ถ้าบุคคลเต็มใจ แสดงว่ายอมรับความคิดแบบนั้น ตรงกันข้าม ถ้าบุคคลไม่เห็นด้วย ไม่ยอมรับ จะไม่มีภาวะการผูกมัด การที่จะเป็นแบบใดขึ้นอยู่กับระดับการมีส่วนร่วม (แสงเทียน ธรรมลิขิตกุล. 2541 : 58 อ้างอิงจาก ประภาเพ็ญ สุวรรณ. 2526 : 104 - 121)

4. ทฤษฎีการมีส่วนร่วมโดยปฏิบัติจริง (Active Participation Theory)

การมีส่วนร่วมโดยปฏิบัติจริง มีประสิทธิภาพในการเปลี่ยนทัศนคติ ความเชื่อ เจตจำนงและพฤติกรรม มากกว่าการมีส่วนร่วมเฉย ๆ โดยไม่ได้ทำอะไรเลย (Passive Participation) การมีส่วนร่วมในการแสดงพฤติกรรมบางอย่าง เช่น การพบปะสังสรรค์ การร่วมอภิปราย การร่วมแสดงบทบาท การร่วมฝึกทักษะ ฯลฯ ทำให้บุคคลมีประสบการณ์ตรง มีความเชื่อถือข้อมูลที่ได้รับใหม่ เกิดความเชื่อมั่นในสิ่งที่ตนรู้

เลวีน (แสงเทียน ธรรมลิขิตกุล. 2541 : 59 อ้างอิงจาก Lewin. 1947) ได้เสนอผลการวิจัยทางจิตวิทยาสังคมว่า “การเปลี่ยนทัศนคติและการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรม เกิดขึ้นได้โดยการสร้างสถานการณ์ให้เกิด การมีส่วนร่วมในกลุ่มบุคคลอย่างมีประสิทธิภาพ” หากการวิจัยเปรียบเทียบวิธีการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ 2 อย่างคือ วิธีการบรรยายธรรมดา การอภิปรายกลุ่มและการสอนเป็นรายบุคคล ซึ่งสรุปได้ว่า วิธีการบรรยายจะก่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงทัศนคติของบุคคลในส่วนพุทธิปัญญา (Cognitive Compotent) แต่ไม่มีความรู้สึกผูกมัด (Commit) ที่จะทำสิ่งใดสิ่งหนึ่ง ส่วนการอภิปรายกลุ่ม ทุกคนมีโอกาสแสดงความคิดเห็น ซึ่ง

มีผลต่อทัศนคติทางด้านพุทธิปัญญา และทางการปฏิบัติในขณะที่ขบวนการของกลุ่มกำลังดำเนินอยู่ บุคคลในกลุ่มจะสามารถมองเห็นความเชื่อในกลุ่มได้จากการอภิปราย ความคิดเห็นของกลุ่มอาจจะมีส่วนทำให้ความคิดเห็นของบุคคลเปลี่ยนแปลงได้ ขณะเดียวกันบุคคลนั้นก็พยายามเปลี่ยนแปลงทัศนคติของสมาชิกอื่นในกลุ่ม ถ้าเปลี่ยนไม่ได้ก็อาจจะคล้อยตามได้

จากการศึกษาของ เลวิน พบว่าการได้มีส่วนร่วม (Participation) ทำให้เกิดสำนึก ตระหนัก รับรู้ กระบวนการนั้น ๆ จะช่วยแก้ปัญหาบางอย่าง บุคคลที่มีส่วนร่วมนั้น เกิดความรู้สึกพอใจต่อวิธีการแก้ปัญหา เพราะบุคคลนั้นมีความรู้สึกว่าได้ “ลงทุน” ในการให้ความคิดเห็น การตัดสินใจ ได้ปรับปรุงเปลี่ยนแปลงความรู้ความคิดที่เกี่ยวกับบางสิ่งบางอย่าง ที่ไม่ลงรอยกันกับการตัดสินใจ และอุทิศพลังงานทุกอย่าง เพื่อให้ได้มาซึ่งวิธีการแก้ปัญหา นั้น ๆ ซึ่งขบวนการเหล่านี้มีผลทำให้บุคคลนั้น เกิดการเปลี่ยนทัศนคติของตนเอง

5. ทฤษฎีการเสริมแรง (Reinforcement Theory)

ฮอฟแลนด์ เจนนิส และเคลลี (อาร์ริตัน พัฒนาเพ็ญ. 2529 : 10 อ้างอิงจาก Hovland, Janis and Keley. 1953 : 6 - 10) กล่าวว่า การเปลี่ยนทัศนคติตามทฤษฎีการเสริมแรงว่า ทัศนคติของบุคคลจะเปลี่ยนไปเมื่อบุคคลเปลี่ยนความคิดเห็น อันเนื่องมาจากการได้รับประสบการณ์ ถ้าบุคคลมีประสบการณ์ที่ดีต่อสิ่งหนึ่งสิ่งใด เนื่องจากการได้รับการเสริมแรง บุคคลจะมีทัศนคติที่ดีต่อสิ่งนั้น และตรงกันข้าม ถ้าบุคคลมีประสบการณ์ที่ไม่ดีต่อสิ่งหนึ่งสิ่งใด เพราะเคยได้รับการลงโทษ บุคคลก็จะมีทัศนคติที่ไม่ดีต่อสิ่งนั้น การให้เสริมแรงทั้งทางด้านบวกและลบ จึงมีผลต่อการเปลี่ยนทัศนคติของบุคคล นอกจากนี้ ทัศนคติยังขึ้นอยู่กับความสนใจ ความเข้าใจ การยอมรับ และสิ่งล่อใจด้วย

6. ทฤษฎีการเรียนรู้ทางสังคม (Social Learning Theory)

แนวความคิดของทฤษฎีการเรียนรู้ทางสังคม มีความเชื่อว่า “กระบวนการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมของบุคคลนั้น จะอยู่ในรูปแบบของการเรียนรู้ และการที่จะแสดงพฤติกรรมเดิม หรือเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมหรือไม่นั้น ขึ้นอยู่กับผลสืบเนื่องที่เกิดจากการกระทำพฤติกรรมนั้น ๆ ถ้าผลสืบเนื่องเป็นไปในทางที่ดี พฤติกรรมนั้นก็จะมีแนวโน้มเกิดขึ้นอีก แต่ถ้าผลสืบเนื่องเป็นไปในทางที่ไม่ดี พฤติกรรมนั้นก็จะมีแนวโน้มไม่เกิดขึ้นอีก” กล่าวคือ พฤติกรรมของบุคคลจะเปลี่ยนแปลงไปทิศทางใดหรือไม่นั้น ขึ้นอยู่กับการเรียนรู้ที่เขาได้รับจากสิ่งแวดล้อม สังคมจะเป็นตัวกำหนดพฤติกรรมของบุคคล และจะมีปฏิกิริยาซึ่งกันและกันเกิดขึ้นอย่างต่อเนื่องเสมอ ระหว่างพฤติกรรมของบุคคล สิ่งที่เกิดขึ้นในตัวบุคคลซึ่งได้แก่ ความคิด อารมณ์ ความคาดหวัง และผลสืบเนื่องที่เกิดขึ้นหลังจากบุคคลกระทำพฤติกรรมนั้น พฤติกรรมที่จะแสดงออกต่อไปนั้น ขึ้นกับการประเมินผลย้อนกลับของพฤติกรรมที่เขาได้แสดงออกไปแล้ว (รวิวรรณ อังคนุรักษ์พันธ์. 2533 : 38 อ้างอิงมาจาก Bandura. 1977)

จากทฤษฎีการเปลี่ยนทัศนคติที่กล่าวมา แสดงให้เห็นว่าทัศนคตินั้น สามารถเปลี่ยนได้โดยการจัดการกระทำที่เหมาะสมเป็นลำดับขั้นตอน เริ่มตั้งแต่การให้ความรู้ หรือประสบการณ์ใหม่ ซึ่งผู้วิจัยได้ยึดหลักแนวคิดของแมกไควร์ (McGuire : 1968) และแคลแมน (Kelman : 1958) ที่ว่า ความใส่ใจของบุคคลเป็นความสนใจในขั้นแรก ที่จะก่อให้เกิดความเข้าใจ การยอมรับ การเก็บเอาไว้ และการกระทำตามมา ซึ่งการที่บุคคลจะใส่ใจที่จะรับฟังสิ่งต่าง ๆ นั้นผู้สื่อความหมาย และเนื้อหาข้อมูลของสารที่ใช้เปลี่ยนทัศนคติ มีความสำคัญเป็นอย่างมากในขั้นเริ่มแรกของการเปลี่ยนทัศนคติ

1.1.7 ประโยชน์ของทัศนคติ

ทัศนคติเป็นนามธรรมที่มีอิทธิพลสูงมาก ในการแสดงออกซึ่งพฤติกรรมของบุคคล ดังนั้น การที่จะเข้าใจพฤติกรรมของบุคคลใดบุคคลหนึ่ง จึงควรทำความเข้าใจกับทัศนคติของบุคคลนั้นก่อน จะช่วยให้ตีความหมายพฤติกรรมของบุคคลนั้น อย่างมีความหมายยิ่งขึ้น (รวิวรรณ อังคนุรักษ์พันธุ์. 2533 : 3)

ประภาเพ็ญ สุวรรณ (2526 : 4) กล่าวถึงประโยชน์ของเจตคติไว้ดังนี้

1. ช่วยทำให้เข้าใจสิ่งแวดล้อมรอบ ๆ ตัว โดยการจัดรูปหรือจัดระบบสิ่งของต่าง ๆ ที่อยู่รอบตัวเรา
2. ช่วยให้ผู้บุคคลทำตนให้น่าภาคภูมิใจ (Self - Esteem) โดยช่วยให้บุคคลหลีกเลี่ยงสิ่งที่ไม่ดี หรือปกปิดความจริงบางอย่าง ซึ่งนำความไม่พอใจมาสู่ตัวเรา
3. ช่วยในการปรับตัวให้เข้ากับสิ่งแวดล้อมที่สลับซับซ้อน ซึ่งการมีปฏิริยาโต้ตอบ หรือ กระทำสิ่งหนึ่งสิ่งใดออกไปนั้น ส่วนมากจะกระทำในสิ่งที่นำความพอใจมาให้ หรือเป็นบำเหน็จรางวัลจากสิ่งแวดล้อม
4. ช่วยให้ผู้บุคคลสามารถแสดงออกถึงค่านิยมของตนเอง ซึ่งแสดงว่าทัศนคตินั้นนำความพอใจมาให้บุคคลนั้น

โจนส์ และเจอร์ราร์ด (เอนกกุล กรีแสง. 2536 : 204 ; อ้างอิงจาก Jones and Gerard. 1967 : 432) กล่าวถึงประโยชน์ของทัศนคติไว้ว่า

1. ทัศนคติช่วยให้บุคคลตัดสินใจได้ง่าย และรวดเร็วยิ่งขึ้น เพราะมีพื้นฐานทางความคิดเห็น ความเชื่อ ค่านิยม และแนวโน้มของพฤติกรรมอยู่ก่อนแล้ว
 2. ทัศนคติช่วยให้สามารถพยากรณ์พฤติกรรมของบุคคลได้
- จะเห็นได้ว่าการศึกษาทัศนคติ นับว่าเป็นประโยชน์อย่างยิ่งต่อสังคม และทางการศึกษา เพราะ เหตุว่า มีทัศนคติบางประเภทที่ไม่พึงปรารถนาของสังคม จำเป็นต้องขจัดหรือเปลี่ยนแปลงทัศนคติที่ไม่พึงปรารถนา นี้ โดยการจัดสภาพการณ์ใหม่ สร้างแรงจูงใจ หรือโดยการพยายามให้ข้อเท็จจริงที่ถูกต้องในเรื่องเหล่านี้ใหม่ด้วย

1.1.8 เทคนิคการวัดทัศนคติ

ข้อตกลงเบื้องต้นในการวัดทัศนคติ

เชดคักดี โฆวาลินส์ (2520 : 41) กล่าวถึงข้อตกลงในการวัดทัศนคติดังนี้

1. การศึกษาทัศนคติเป็นการศึกษาความคิดเห็น ความรู้สึกของบุคคลที่มีลักษณะคงเส้นคงวา หรืออย่างน้อยเป็นความคิดเห็นหรือความรู้สึกที่จะไม่เปลี่ยนแปลงในช่วงเวลาหนึ่ง
2. ทัศนคติเป็นสิ่งที่ไม่สามารถวัด หรือสังเกตได้โดยตรง การวัดจึงเป็นการวัดทางอ้อมจากแนวโน้มที่บุคคลจะแสดงออก
3. การศึกษาทัศนคติของบุคคลนั้น ไม่ใช่เป็นการศึกษาเฉพาะทิศทาง ทัศนคติของบุคคลเท่านั้น แต่ต้องศึกษาถึงระดับความมากน้อย หรือความเข้มของทัศนคตินั้น ๆ ด้วย

เทคนิคการวัดทัศนคติ

การวัดทัศนคติส่วนใหญ่เป็น การวัดพฤติกรรมประเภทมาตราจัดอันดับ เพื่อประเมินคุณสมบัติบางอย่าง (ลัดดา กิติวิภาค. 2532 : 98) วิธีการสร้างเครื่องมือวัดทัศนคติสามารถทำได้หลายวิธี ได้แก่

1. วิธี Equal Appearing Interfals เทอร์สโตน (Thurstone) ใช้วัดทัศนคติของบุคคล โดยอาศัยกฎแห่งการเปรียบเทียบเพื่อตัดสินใจ (Law of Comparative Judgement) คือ ให้ผู้ตอบตัดสินข้อความที่แสดงถึงทัศนคติต่อสิ่งหนึ่งสิ่งใด ว่าเห็นด้วยหรือไม่เห็นด้วยในข้อความเหล่านั้นมากน้อยเพียงใด โดยให้กลุ่มผู้ตัดสินพิจารณาว่าข้อความแต่ละข้อความที่เสนอมานั้น ควรจะอยู่ระดับไหน เมื่อแบ่งความคิดเห็นจากเห็นด้วยมากที่สุด ถึงไม่เห็นด้วยมากที่สุด 11 ระดับเท่า ๆ กัน เมื่อกลุ่มผู้ตัดสินพิจารณาตัดสินหมดทุกข้อความแล้ว ก็นำแต่ละค่ามาหาค่าสเกล (Scale Value) คือ หาค่าแห่งมัธยฐานของแต่ละสเกลสำหรับวัดทัศนคติต่อไป

2. วิธี Summated Ratings or Likert Method ซึ่งสร้างขึ้นโดย ลิเคอร์ท (Likert. 1970 : 150 - 151) เป็นวิธีการวัดทัศนคติ โดยการนำเอาข้อความที่จะใช้วัดทัศนคติให้ ผู้ตอบลงความเห็นว่ามี ความรู้สึกต่อข้อความเหล่านั้นอย่างไรบ้าง เช่น เห็นด้วยอย่างยิ่ง เห็นด้วย ไม่แน่ใจ ไม่เห็นด้วย และไม่เห็นด้วยอย่างยิ่ง แล้วกำหนดคะแนน 5 4 3 2 1 ตามลำดับ เป็นข้อความทางบวก (Positive Statement) และ 1 2 3 4 5 ตามลำดับ เป็นข้อความทางลบ (Negative Statement) จากนั้นนำข้อความทั้งหมดไปวิเคราะห์ หาค่าอำนาจจำแนก (Item Analysis) โดยเลือกข้อความที่สามารถจำแนกกลุ่มที่มีทัศนคติดี และทัศนคติไม่ดี ได้ เพื่อนำไปใช้วัดทัศนคติ ต่อไป

ซึ่งในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยเลือกใช้วิธีการวัดทัศนคติของลิเคอร์ท โดยพิจารณาความเหมาะสมกับงานวิจัย และการให้คะแนนหรือกำหนดน้ำหนักความเห็นเป็น 5 ระดับ ช่วยทำให้สามารถหา ระดับทัศนคติของกลุ่มตัวอย่างได้เหมาะสมกว่าแบบอื่น

3. วิธี Semantic differential (Osgood. 1957 : 189) ซึ่งใช้วัดความหมายของมโนทัศน์ ในรูปความหมายของคำคุณศัพท์ โดยให้บุคคลทำเครื่องหมายแสดงความคิดเห็นลงในสเกล ซึ่งอยู่ระหว่างคำคุณศัพท์ที่มีความหมายตรงข้ามกับคู่หนึ่ง ๆ เช่น ดี - ไม่ดี ชอบ - ไม่ชอบ ฯลฯ ผู้ตอบจะต้องพิจารณาว่า มโนทัศน์ที่ตนเห็นว่ามี ความหมายสอดคล้องกับคุณศัพท์ในแต่ละสเกลอย่างไร มากน้อยแค่ไหน แล้วกรอกความเห็นลงในสเกล

1.1.9 ความหมายของการประกอบอาชีพอิสระ

คำว่า Self Employment จากการศึกษาค้นคว้าพบว่า มีผู้ให้ความหมายไว้ 2 แนวทางคือ การประกอบอาชีพอิสระ หรือการประกอบอาชีพส่วนตัว ซึ่งในที่นี้ผู้วิจัยจะใช้คำว่า “การประกอบอาชีพอิสระ”

มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช (2533 : 578) ได้ให้ความหมายว่าอาชีพอิสระคือ อาชีพที่ผู้ประกอบการสามารถหารายได้ด้วยตนเอง โดยไม่ต้องเป็นลูกจ้างใคร หรือประกอบการตามความประสงค์ของตนเอง หรือกลุ่มรายได้ของอาชีพอิสระได้จากการผลิต การขาย และการบริการ

ศรีสง่า กรรณสูตร และสาโรช บัวศรี (2521 : 101) ให้ความหมายอาชีพอิสระ สรุปได้ว่า เป็นอาชีพส่วนตัวหรือการประกอบการของตนเอง อาชีพอิสระจึงมีได้ทุกลักษณะของงาน ไม่ว่าจะเป็นงานจะเป็นงานประเภทเกษตรกรรม คหกรรม ศิลปหัตถกรรม พาณิชยกรรม หรือ อุตสาหกรรม ขอแต่ให้เป็นประกอบการของตนเองเท่านั้น

จริยา ทัพพะกุล ณ อุรุทธยา (2530 : 48) กล่าวว่า อาชีพอิสระหมายถึงการประกอบกิจการขนาดเล็กที่ทำด้วยตนเองที่อาศัยทักษะและเทคนิคการจัดการให้เกิดรายได้และมีกำไร ซึ่งอาจมีลักษณะเป็นการผลิต ประกอบ ซ่อม รวมทั้งการบริการและการประกอบกิจการอื่น ๆ ที่มีลักษณะคล้ายคลึงกับสิ่งเหล่านี้ ส่วนใหญ่แล้วเจ้าของจะเป็นผู้ดำเนินการขั้นตอนต่างๆ เองเป็นส่วนมาก

เจลิยว สุวรรณกิตติ (2531 : 2) ได้ให้ความหมายว่า ผู้ประกอบอาชีพส่วนตัว หมายถึงผู้ที่ เป็นนายจ้างตัวเองจะทำมาหากินอะไรก็ได้ จะเล็กจะใหญ่ไม่สำคัญแต่ต้องเป็นนายจ้างตนเองสามารถพัฒนา ขึ้นเป็นผู้ประกอบการได้

ทิพวัน ถือคำ (2533 : 43) ได้ให้ความหมายอาชีพอิสระไว้ว่า คือการประกอบอาชีพซึ่งผู้ ประกอบอาชีพเป็นเจ้าของกิจการเองโดยยึดว่าเป็นอาชีพอิสระ เพราะผู้ประกอบอาชีพไม่ได้เป็นลูกจ้างใน หน่วยงานทั้งภาครัฐบาลและภาคเอกชน

จากความหมายดังกล่าวข้างต้น พอจะสรุปความหมายการประกอบอาชีพอิสระได้ว่า หมายถึง การประกอบกิจกรรมทางอาชีพที่บุคคลผู้ประกอบอาชีพ ใช้ความรู้ความสามารถที่มีอยู่เป็นพื้นฐานในการ หารายได้ และสร้างงานขึ้นมาด้วยตนเอง โดยไม่มีนายจ้างหรือไม่อยู่ในฐานะลูกจ้าง โดยการลงทุนและดำเนิน งานในรูปแบบของ การผลิต จำหน่าย หรือให้บริการแก่ลูกค้า เพื่อมุ่งหวังกำไร และเสี่ยงต่อการประสบความ ล้มเหลว ซึ่งขนาดของกิจการอาจมีขนาดเล็กหรือใหญ่ก็ได้

1.1.10 ความหมายของทัศนคติต่อการประกอบอาชีพอิสระ

ฉวีวรรณ ศิลวรรณโณ (2534 : 20) กล่าวว่า ทัศนคติต่ออาชีพอิสระหมายถึง ความคิดเห็น ซึ่งประกอบไปด้วยความรู้ ความรู้สึก และแนวโน้มของบุคคลที่จะปฏิบัติหรือมีปฏิกิริยาต่ออาชีพอิสระ อันเป็น ผลเนื่องมาจากสิ่งแวดล้อม และประสบการณ์การเรียนรู้เกี่ยวกับอาชีพส่วนตัว หรือการประกอบการของตน เอง โดยเป็นเจ้าของกิจการนั้น ๆ ไม่เป็นลูกจ้างใคร มีรายได้เป็นของตนเอง มีอิสระเสรีในการบริหารงาน สามารถตัดสินใจได้ด้วยตนเองในทุกเรื่อง ไม่ว่าอาชีพนั้นจะเป็นกิจการขนาดเล็กหรือขนาดใหญ่ เช่น ขาย อาหาร ขายผักผลไม้ ทำนา ทำสวน เลี้ยงสัตว์ เย็บผ้า ขักรถสองแถว เป็นต้น ซึ่งสิ่งเหล่านี้บุคคลจะมีการ เตรียมตัว หรือความพร้อมที่จะตอบสนองต่ออาชีพอิสระในทิศทางใดทิศทางหนึ่ง ทั้งด้านลบและด้านบวก ซึ่ง การที่จะเกิดทัศนคติต่ออาชีพอิสระได้นั้น ขึ้นอยู่กับเงื่อนไข 4 ประการคือ

1. กระบวนการเรียนรู้ ที่ได้จากการเพิ่มพูนและบูรณาการ ของการตอบสนองแนว ความคิดต่าง ๆ เช่น ทัศนคติต่ออาชีพอิสระที่ได้รับจากครอบครัว โรงเรียน ครู การเรียนการสอนอื่น ๆ
2. ประสบการณ์ส่วนตัว ขึ้นอยู่กับความแตกต่างของบุคคล ซึ่งมีประสบการณ์ทาง อาชีพอิสระที่แตกต่างกันไป นอกจากประสบการณ์ของบุคคลจะสะสมขึ้นเรื่อย ๆ แล้วยังทำให้มีรูปแบบเป็น ของตัวเองด้วย ดังนั้น ทัศนคติต่ออาชีพอิสระจึงเป็นเรื่องเฉพาะของแต่ละบุคคล ขึ้นอยู่กับพัฒนาการและ ความเจริญเติบโตของคน ๆ นั้น
3. การเลียนแบบ การถ่ายทอดทัศนคติต่ออาชีพอิสระของคนบางคน ได้มาจากการ เลียนแบบทัศนคติต่ออาชีพอิสระของคนอื่นที่ตนสนใจ เช่น พ่อแม่ ครู พี่น้อง และบุคคลอื่น ๆ
4. อิทธิพลของกลุ่มสังคม คนย่อมมีทัศนคติต่ออาชีพอิสระคล้ายคลึงตามกลุ่มสังคมที่ตน อาศัยอยู่ตามสภาพแวดล้อม เช่น ภูมิลำเนา ศาสนาต่าง ๆ เป็นต้น

สรุปได้ว่า ทัศนคติต่อการประกอบอาชีพอิสระ หมายถึง ความคิด ความรู้สึกของบุคคลที่มี ต่อการประกอบอาชีพอิสระ อันเป็นผลมาจากประสบการณ์ การเรียนรู้ การอบรมเลี้ยงดู และสิ่งแวดล้อม ซึ่ง เป็นตัวกระตุ้นให้บุคคลมีแนวโน้มแสดงพฤติกรรมตอบสนองต่อการประกอบอาชีพอิสระ ที่สามารถหารายได้ ด้วยตนเอง โดยไม่มีนายจ้าง และไม่อยู่ในฐานะลูกจ้าง ซึ่งการตอบสนองดังกล่าว อาจเป็นไปในทิศทางใดทิศ ทางหนึ่ง ทั้งในด้านลบและด้านบวก

1.1.11 ประเภทของอาชีพอิสระ

ประเภทของอาชีพอิสระแบ่งตามลักษณะอาชีพ และความรู้ความสามารถได้ดังต่อไปนี้

อาชีพอิสระแบ่งตามการจัดหมวดหมู่เยาวชนผู้ประกอบการอาชีพ ซึ่งทบวงมหาวิทยาลัย (2526 : 23) ได้จัดแบ่งไว้ 3 ประเภทคือ

1. ประเภทค้าขาย ได้แก่ ขายของชำ ขายข้าวแกง ขายเสื้อผ้าสำเร็จรูป ขายของเล่นสำหรับเด็ก ขายเครื่องเขียนแบบเรียน ขายผักผลไม้ ขายอุปกรณ์การเกษตร และขายเครื่องสำอาง
2. ประเภทบริการ ได้แก่ รับจ้างทั่วไป รับเหมาก่อสร้างทั่วไป เสริมสวย รับซ่อมผ้า ขั้บรถส่งผู้โดยสาร รับซ่อมจักรยาน และจักรยานยนต์

3. ประเภทเกษตรกรรม ได้แก่ ทำไร่ ทำนา และกัิตยาง

อาชีพอิสระแบ่งตามเกณฑ์ระดับทักษะ หรือความรู้ความสามารถ ซึ่ง สัญญา จัดตานั้น (2527 : 16) ได้แบ่งกลุ่มอาชีพของผู้ประกอบการอาชีพอิสระออกเป็น 3 กลุ่มอาชีพคือ

1. กลุ่มอาชีพที่ใช้ทักษะ หรือความรู้ในระดับปริญญา หรืออนุปริญญา (วิชาชีพชั้นสูง) เช่น แพทย์ วิศวกร ทนายความ ผู้ตรวจบัญชี ครูอาจารย์ และจิตรกร เป็นต้น
2. กลุ่มอาชีพที่ใช้ทักษะ หรือความรู้ในระดับต่ำกว่าอนุปริญญา คือ ช่าง ต่าง ๆ เช่น ช่างเครื่องยนต์ ช่างไฟฟ้า ช่างวิทยุ เขียนแบบ ตัดเสื้อ ตัดผม เสริมสวย เย็บหนัง เป็นต้น
3. กลุ่มอาชีพที่ไม่ต้องใช้ทักษะหรือความรู้ในวิชาชีพอย่างไรโดยเฉพาะเช่น ผู้ประกอบการค้า เครื่องชำ ข้าวแกง ผลไม้ ค้าหนังสือต่าง ๆ ทำฟาร์มสัตว์เลี้ยง หาบเร่ แผงลอย ขั้บรถแท็กซี่ ตลอดจนผู้ที่รับสินค้ามาเดินขายเอง เป็นต้น

อาชีพอิสระแบ่งตามการประกอบการของเยาวชน คณะอนุกรรมการเฉพาะกิจเรื่องการจัดพิมพ์สมุดภาพ และผลงานเยาวชนไทย ในคณะกรรมการจัดงานปีเยาวชนสากล พ.ศ. 2528 (2529) ได้แบ่งอาชีพอิสระที่เยาวชนได้ประกอบอย่างเป็นผลสำเร็จออกเป็น 7 ประเภทคือ

1. ประเภทค้าขาย
2. ประเภทช่างฝีมือ
3. ประเภทเกษตรกรรม
4. ประเภทศิลป
5. ประเภทธุรกิจ
6. ประเภทกีฬา
7. ประเภทบริการ

กรมวิชาการ (2530 : 4) ได้จำแนกประเภทของการประกอบอาชีพอิสระไว้ดังนี้คือ (1) อาชีพด้านอุตสาหกรรม (2) ด้านเกษตรกรรม (3) ด้านคหกรรม (4) ด้านพาณิชยกรรม (5) ด้านศิลปหัตถกรรม

กรมสามัญศึกษา (2535 ค : 15) ได้แบ่งประเภทการประกอบอาชีพเป็น 2 ประเภทคือ

1. อาชีพอิสระ โดยแบ่งเป็น

1.1 อาชีพผู้ผลิต ได้แก่ อาชีพที่ผู้ดำเนินการผลิตชิ้นงานเพื่อจำหน่าย เช่น งานประดิษฐ์ ผลิตภัณฑ์เครื่องใช้ เครื่องปั้นดินเผา ผลผลิตทางการเกษตร เป็นต้น

1.2 อาชีพบริการ ได้แก่ อาชีพที่ผู้ดำเนินการได้เอื้ออำนวยความสะดวก หรือให้บริการแก่ผู้บริโภค เช่น ช่างซ่อมวิทยุโทรทัศน์ แม่ค้า ช่างตัดผม ช่างเสริมสวย เป็นต้น

2. อาชีพรับจ้าง หมายถึง อาชีพใดก็ตามที่ผู้ประกอบการอาชีพ ไม่ได้เป็นเจ้าของ กิจการเอง แต่ทำงานภายใต้ระบบหรือข้อกำหนดของหน่วยงานหรือนายจ้างที่ตนสังกัดอยู่ เช่น ข้าราชการ ลูกจ้าง รัฐวิสาหกิจ พนักงานห้างร้าน บริษัท ฯลฯ เป็นต้น

1.1.12 คุณสมบัติของผู้ประกอบอาชีพอิสระ

การประกอบอาชีพอิสระ เป็นอาชีพที่ผู้ประกอบการต้องดำเนินการด้วยตนเอง ความสำเร็จของการประกอบกิจการคือ ผลกำไรที่ผู้ประกอบการได้รับ ดังนั้นผู้ประกอบการจึงจำเป็นต้องมีคุณสมบัติ และลักษณะที่เหมาะสมต่อการประกอบอาชีพนั้น ๆ

สัญญา จัดตานนท์ (2527 : 12 – 13) กล่าวถึงคุณสมบัติของผู้ประกอบอาชีพอิสระว่า องค์การแรงงานระหว่างประเทศได้กำหนดคุณลักษณะเด่นของผู้ประกอบการ อย่างน้อยที่สุด 4 ประการ สามารถนำมาเทียบเคียงกับผู้ประกอบอาชีพอิสระโดยทั่วไป คือ 1) ความมานะพยายามและแรงจูงใจ 2) ความสมบูรณ์แข็งแรงของร่างกาย 3) ความกล้าเสี่ยงหรือกล้าลงทุน 4) ความรักในอิสระภาพ คุณสมบัติทั้ง 4 ข้อ ดังกล่าวมานี้ เป็นคุณสมบัติอย่างน้อยที่สุด ซึ่งควรจะต้องมีคุณสมบัติที่สำคัญอื่น ๆ อีก เช่น ความมีระเบียบวินัย ความหนักเบาเอาสุ และความเฉียวฉลาด มีไหวพริบในการแก้ปัญหา เป็นต้น

วีระ ศรีวิลาส (2530 : 17) ได้เสนอแนวความคิดว่า ผู้ประกอบธุรกิจจะต้องสร้างศักยภาพแห่งตนขึ้น คือ มีความจริงใจต่องานอาชีพ มีความเต็มใจที่จะทำงานหนัก มีความซื่อสัตย์และตรงต่อเวลา มีคุณสมบัติแห่งความเชื่อมั่นในตนเอง เชื่อในความสามารถของตนเอง กล้าตัดสินใจที่จะเสี่ยงต่อการลงทุน และสิ่งสำคัญต้องเป็นผู้อดทนต่อคำวิพากษ์วิจารณ์

กรมวิชาการ (2530 : 30) ได้วิเคราะห์คุณสมบัติบางประการของ ผู้ประสบความสำเร็จในอาชีพอิสระ พบว่าคุณลักษณะที่สำคัญหลายประการที่ทำให้ผู้ประกอบการประสบความสำเร็จ ได้แก่ อดทนหนักแน่น ขยันเอาใจใส่ ซื่อสัตย์ ประหยัด และตั้งใจทำงาน

เฉลิม สุวรรณกิตติ (2530 : 7 – 16) ได้กล่าวถึงคุณสมบัติของผู้ประกอบอาชีพอิสระมีลักษณะ ดังต่อไปนี้

1. มีความอดทนในการทำงานหนักได้
2. มีความเชื่อมั่นในตนเอง
3. ในการประกอบกิจการใด ๆ มักจะตั้งเป้าหมายสูงและสามารถปฏิบัติได้
4. เป็นผู้มีความกระตือรือร้นอยู่เสมอ
5. ไม่เบื่อง่าย ไม่ชอบทิ้งอะไรกลางคันเมื่อพบอุปสรรค
6. มีหลักในการแก้ปัญหาอย่างไม่เสื่อมคลาย
7. รู้จักใช้คำวิพากษ์วิจารณ์ของผู้อื่นให้เป็นประโยชน์
8. รู้จักใช้ความคิดแต่หนักแน่นเป็นบทเรียน
9. มีความคิดริเริ่มและกล้ารับผิดชอบต่อการริเริ่มต่าง ๆ
10. เห็นคุณค่าของเงิน

เดนต์ (Denton. 1986 : 2989 A) ได้ศึกษาวิจัยถึงลักษณะที่สำคัญของผู้ประกอบการว่า มีลักษณะดังนี้ มีความพยายาม ขยันและมีความเพียรสูง มีความตั้งใจ และรู้จักตัดสินใจดี มีทรัพยากรสมบัติ แก้ปัญหาด้วยตนเอง และมีความรู้สึกทางบวกต่อการท้าทาย ความสามารถในการติดต่อสื่อสารสร้างสรรค์ ความซื่อสัตย์ และมีความมั่นคงทางอารมณ์

ฮอร์นาตส์ และอะเบาต์ (Hornads and Aboud. 1979 : 12) ได้ทำการวิจัยผู้ประกอบการอาชีพอิสระ เป็นชาย 60 คน พบคุณลักษณะเด่นของผู้ประกอบการอาชีพอิสระ 5 ประการคือ 1. มีแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์สูง 2. ชอบอิสระรักงานเสรี 3. ชอบเป็นผู้นำ 4. มีความเชื่อมั่นในตนเองสูง 5. ไม่สนใจเสียงวิพากษ์วิจารณ์หรือไม่เห็นด้วยกับความคิดของผู้อื่น

ฟริตแมน (Friedman. 1984) ได้ศึกษาและสร้างแบบทดสอบ เกี่ยวกับคุณลักษณะของผู้ประสบผลสำเร็จ ในการประกอบอาชีพด้านธุรกิจ พบว่า ผู้ประสบความสำเร็จในการประกอบการควรมีลักษณะดังนี้คือ มีจุดมุ่งหมายหรือเป้าหมายที่ชัดเจน มีมนุษยสัมพันธ์ มีความสามารถในการติดต่อสื่อสาร อดทนต่อความล้มเหลว มีความเชื่อมั่นในตนเอง กล้าเสี่ยง ภูมิหลังด้านครอบครัวดี มีความรู้เกี่ยวกับเทคโนโลยีใหม่ ๆ

สรุปได้ว่าคุณสมบัติของผู้ประกอบการอาชีพอิสระที่สำคัญ ได้แก่ ความขยัน ความอดทน กล้าเสี่ยง กล้าลงทุน มีความคิดสร้างสรรค์ มีความรับผิดชอบ ซื่อสัตย์และความมีมนุษยสัมพันธ์

1.1.13 ปัจจัยที่เอื้อต่อการประกอบอาชีพอิสระให้ประสบความสำเร็จ

สำเนาวิ ขจรศิลป์ (2529 : 3 – 5) กล่าวว่า ในการประกอบอาชีพอิสระให้ประสบผลสำเร็จนั้น มีปัจจัยที่สำคัญหลายประการดังต่อไปนี้

1. คุณลักษณะที่เอื้อต่อการประกอบอาชีพอิสระของผู้ประกอบการ ได้แก่

- 1.1 มีค่านิยม และทัศนคติที่ดีต่อการประกอบอาชีพอิสระ
- 1.2 มีใจรักงานด้านธุรกิจ
- 1.3 มีความคิดริเริ่มด้วยตนเอง และกล้ารับผิดชอบต่อการริเริ่มต่างๆ
- 1.4 กล้าเสี่ยงอย่างมีเหตุผล
- 1.5 มีความเชื่อมั่นในตนเอง
- 1.6 มีความกระตือรือร้นในการแสวงหาโอกาสทางธุรกิจการงาน
- 1.7 มีความอดทนสาหะในการทำงาน
- 1.8 มีความสามารถในการทำงาน
- 1.9 ยึดมั่นในสัญญาการทำงาน
- 1.10 คำนึงถึงคุณภาพ
- 1.11 รู้จักใช้ทรัพยากรที่จำกัด รวมทั้งใช้เวลาว่างอย่างเป็นประโยชน์
- 1.12 มีแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์สูง
- 1.13 มีมนุษยสัมพันธ์ดี

2. สมรรถภาพที่จำเป็นในการประกอบอาชีพอิสระ ซึ่งมีหลายด้านดังต่อไปนี้

2.1 ด้านสินค้าหรือบริการความรู้ความสามารถในด้านนี้ อาจได้รับการศึกษาในสถาบันการศึกษาจากประสบการณ์ในการทำงานของกิจการในครอบครัว หรือจากการฝึกงานกับภาพเอกชน

2.2 ด้านการตลาด ต้องมีความรู้ความชำนาญ ในกระบวนการจำหน่ายผลผลิต หรือบริการอย่างมีประสิทธิภาพ

2.3 ด้านการจัดการ ต้องมีความรู้ความสามารถ และทักษะในการจัดระบบงานการวางแผนการดำเนินงาน การประสานงาน การควบคุม และการประเมินผล เพื่อให้กิจการบรรลุเป้าหมายทั้งในด้านผลกำไรที่ดี ด้านชื่อเสียงและความไว้วางใจจากลูกค้า

2.4 ความรู้ด้านอื่น ๆ ที่ผู้ประกอบการอาชีพอิสระต้องทราบ ได้แก่ การโฆษณา การบัญชี กฎหมาย ภาษีอากร และการวิเคราะห์สถานะเศรษฐกิจ เป็นต้น

3. เงินทุน เงินทุนเป็นปัจจัยที่สำคัญประการหนึ่งของการประกอบอาชีพอิสระ ผู้ประกอบการจะต้องมีเงินทุน เพื่อเริ่มต้นกิจการ และเงินทุนหมุนเวียนในการดำเนินการ เงินทุนที่ต้องใช้นี้จำนวนแตกต่างกันไปตามลักษณะ และขนาดของอาชีพอิสระ ซึ่งแหล่งเงินทุนนั้นสามารถหาได้หลายแหล่งด้วยกัน เช่น จากครอบครัวของผู้ประกอบการ ญาติ ร่วมลงทุนกับเพื่อนและจากสถาบันการเงิน เป็นต้น

4. สถานที่ดำเนินธุรกิจ การพิจารณาสถานที่ เพื่อดำเนินการธุรกิจนั้นมีความสำคัญมาก เช่นเดียวกับปัจจัยด้านอื่น ๆ ที่กล่าวมาแล้ว ความสำเร็จ และความล้มเหลวของธุรกิจขึ้นอยู่กับปัจจัยด้านสถานที่ ด้วย ขนาดและสถานที่ตั้งของสถานที่ดำเนินธุรกิจ มีความแตกต่างกันไปตามประเภทของอาชีพอิสระ เช่น อาชีพอิสระที่เกี่ยวกับการขายสินค้าและบริการ ก็จะต้องเป็นสถานที่ในแหล่งชุมชนหรือในเมืองที่ทำเลเหมาะสม

เฉลิมยว สุวรรณกิตติ (2530 : 7 -16) กล่าวถึงหลักการส่งเสริมการประกอบอาชีพอิสระ ดังต่อไปนี้

1. พัฒนาตัวบุคคลเพื่อให้ประกอบอาชีพส่วนตัวได้ ได้แก่ การเปลี่ยนทัศนคติและฝึกอาชีพให้สามารถประกอบอาชีพได้จริง ๆ
2. พัฒนาสิ่งอำนวยความสะดวกพื้นฐาน เช่น การให้คำแนะนำในการริเริ่ม
3. การสนับสนุนในด้านการหาทุน ได้แก่ การจัดบริการเงินกู้แก่ผู้ประกอบการอาชีพอิสระรายใหม่ ๆ
4. ส่งเสริมการประกอบอาชีพอิสระ เช่น รวบรวมกลุ่มตัวแทนการค้า และสนับสนุนในด้านการตลาด

ประยูร ศรีประสารณ์ และศิริพรรณ ชุมชุม (2532 : 645 – 648) กล่าวถึงปัจจัยที่สำคัญในการส่งเสริมการประกอบอาชีพอิสระ ให้ประสบผลสำเร็จ ประกอบด้วยปัจจัย 6 ประการ สรุปได้ดังนี้

1. เจตคติที่ดี
2. ความเชื่อมั่นในวิชาชีพ
3. ความรู้และทักษะ ในด้านการจัดการและการตลาด
4. ข่าวดสารข้อมูลช่องทางการประกอบอาชีพ
5. เงินทุน
6. คุณสมบัติส่วนตัวที่พึงประสงค์

ปัจจัยทั้ง 6 ประการนี้ มีความสำคัญเท่าเทียมกันในการที่ทำให้การประกอบอาชีพประสบ ความสำเร็จ หรือเป็นไปตามที่คาดหวัง เพราะในการที่ผู้เรียนจะให้ความสนใจการประกอบอาชีพอิสระได้นั้น จะต้องเริ่มด้วย เจตคติที่ดีต่ออาชีพนี้เสียก่อน หลังจากนั้นก็ต้องมีความเชื่อมั่นในวิชาชีพที่ตนถนัด สนใจ และเริ่มฝึกฝนอย่างจริงจังจนถึงขั้นที่ผลผลิตหรือบริการอันเกิดจากความสามารถได้คุณภาพมาตรฐานแข่งขันกับผู้อื่นได้ ต้องเรียนรู้ สร้างทักษะในด้านการตลาดและการจัดการ รับทราบข่าวสารข้อมูล และช่องทางการประกอบอาชีพที่ทันต่อเหตุการณ์ สามารถหาแหล่งเงินทุนเพื่อเริ่มประกอบกิจการได้ เพียบพร้อมด้วยคุณสมบัติส่วนตัวที่พึงประสงค์สำหรับผู้จะประสบความสำเร็จในการประกอบอาชีพอิสระ เพราะฉะนั้นปัจจัยทั้ง 6 นี้ เป็นปัจจัยที่เกื้อหนุนซึ่งกันและกัน ในอันที่จะส่งผลให้การส่งเสริมในการประกอบอาชีพอิสระประสบผล สำเร็จได้

สรุปได้ว่า การส่งเสริมการประกอบอาชีพอิสระให้ประสบผลสำเร็จได้นั้น จะต้องอาศัยปัจจัยที่สำคัญหลายประการ ปัจจัยหนึ่งได้แก่ การส่งเสริมทัศนคติที่ดีต่อการประกอบอาชีพอิสระ การมีทัศนคติที่ดีจะก่อให้เกิดการรับรู้ มีความรู้สึกที่ดีและมีแนวโน้มที่จะเลือกปฏิบัติ นั่นคือ มีปฏิภรียาในเชิงบวก

1.2 งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับทัศนคติต่อการประกอบอาชีพอิสระ

1.2.1 งานวิจัยในต่างประเทศ

คีธ (Keith. 1971) ได้ทำการศึกษาเรื่องเหตุการณ์ในการเลือกประกอบอาชีพอิสระ ของคนสหรัฐอเมริกา ผลการศึกษาพบว่า 1 ใน 20 ของแรงงานทั้งหมด ประกอบอาชีพอิสระและบุคคลที่เข้ามาประกอบอาชีพอิสระจะมีเหตุผลต่างกัน เช่น บางคนมุ่งที่รายได้ บางคนเบื่องานรับจ้าง บางคนเลือกเพราะชอบอาชีพอิสระอย่างจริงจัง ซึ่งพอสรุปได้ 2 ประการคือ ความปรารถนาส่วนตัวกับวิธีการเริ่มอาชีพนั้น ๆ เป็นปัจจัยผลักดันให้ประกอบอาชีพอิสระ

ชาวเวเนซุเอลา (Savenye. 1985 : 110) ได้ศึกษาถึง ผลการใช้สื่อสร้างทัศนคติอาชีพของนักเรียนเกรด 9 พบว่า นักเรียนมีทัศนคติทางอาชีพสูงขึ้นหลังการทดลอง และการประเมินผลทันทีหลังจากการทดลองกับการทิ้งระยะเวลาไว้ 1 สัปดาห์ แล้วจึงประเมินผลจะมีคะแนนที่ได้ไม่แตกต่างกัน

เดวิสและฮอร์เน (Davis and Horne. 1986 : 260 – 261) ร่วมกันศึกษาในเรื่องผลการให้คำปรึกษาเป็นกลุ่ม เรื่องอาชีพกับการทดลองเรียนเรื่องอาชีพ ที่มีต่อการตัดสินใจในเรื่องอาชีพและวุฒิภาวะทางอาชีพ โดยใช้กลุ่มตัวอย่างจากผู้อาสาสมัครจำนวน 119 คน ที่มีอายุระหว่าง 17 – 34 ปี โดยแบ่งเป็น 2 กลุ่ม กลุ่มที่ 1 เป็นกลุ่มทดลองเรียนเรื่องอาชีพ 71 คน กลุ่มที่ 2 เป็นกลุ่มที่เข้ารับการให้คำปรึกษาเรื่องอาชีพ 48 คน โดยแยกเป็นกลุ่มย่อยกลุ่มละ 12 คน ผลจากการวิจัยพบว่า วุฒิภาวะทางอาชีพในด้านที่เป็นทัศนคติต่ออาชีพเพิ่มมากขึ้น หลังจากทีกลุ่มตัวอย่างได้เรียนเรื่องอาชีพ และเข้ารับการให้คำปรึกษาเรื่องอาชีพเป็นกลุ่ม

1.2.2 งานวิจัยในประเทศ

เฉลียว บุรีภักดีและคนอื่น ๆ (2529 : 5) ได้ศึกษาแนวโน้มการเข้าทำงานของเยาวชนไทย ทั้งในและนอกโรงเรียน ในส่วนที่เกี่ยวกับเยาวชนผู้ประกอบอาชีพอิสระ ครอบคลุมกลุ่มตัวอย่างจำนวนมาก พบว่า ส่วนใหญ่เลือกโดยการทำตามพ่อแม่ เคยเป็นลูกจ้างพอชำนาญแล้วทำเอง เรียนอาชีพแล้วเปิดกิจการของตนเองและเริ่มทำจากกิจการเล็ก ๆ แล้วขยายใหญ่ขึ้น ส่วนเหตุผลที่เลือกอาชีพนี้เพราะมีความรู้ความสามารถของตนเอง สภาพแวดล้อมจากภายในครอบครัวเอื้ออำนวย ผลตอบแทนทางเศรษฐกิจดีและมีทัศนคติที่ดีต่ออาชีพนี้

สัญญา จิตตานนท์ (2527 : 52) ได้ศึกษาเปรียบเทียบทัศนะต่ออาชีพอิสระ ระหว่างกลุ่มผู้ประกอบอาชีพอิสระกับกลุ่มผู้ว่างงาน พบว่า กลุ่มผู้ประกอบอาชีพอิสระมีทัศนคติต่ออาชีพอิสระดีกว่ากลุ่มผู้ว่างงาน และความรู้เกี่ยวกับอาชีพอิสระเป็นตัวแปรที่มีอิทธิพล โดยมีความสัมพันธ์ในเชิงบวกกับทัศนคติต่ออาชีพอิสระ

อารีรัตน์ พัฒนเพ็ญ (2529 : 12) ได้ศึกษาการให้ข้อมูลด้านอาชีพต่อการเปลี่ยนแปลงทัศนคติต่ออาชีพอิสระ โดยใช้กิจกรรมแนะแนวอาชีพกับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนบางละมุง จังหวัดชลบุรี จำนวน 30 คน ผลปรากฏว่า นักเรียนที่ได้รับข้อมูลด้านอาชีพอิสระมีทัศนคติต่ออาชีพสูงกว่า ก่อนการทดลองอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

เกษณีย์ สัมหาศาล (2531 : 76) ได้ศึกษาผลการให้คำปรึกษาด้านอาชีพเป็นรายบุคคล ที่มีต่อทัศนคติในการเลือกอาชีพของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 โรงเรียนจิระประวัตวิทยาคม จังหวัดนครสวรรค์ จำนวน 14 คน ผลการวิจัยพบว่านักเรียนที่ได้รับการให้คำปรึกษาด้านอาชีพเป็นรายบุคคล มีทัศนคติในการเลือกอาชีพเพิ่มขึ้นอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ

ประเสริฐ พรหมสร (2531 : บทคัดย่อ) ได้ศึกษาการใช้ชุดกิจกรรมแนะแนวอาชีพที่มีทัศนคติต่ออาชีพของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนจำการบุญ จังหวัดพิษณุโลก ผลการวิจัยพบว่า นักเรียนที่เรียนโดยชุดกิจกรรมแนะแนวอาชีพมีทัศนคติต่ออาชีพสูงกว่านักเรียนที่เรียนโดยวิธีปกติ

ยุพิน องคานนท์ (2533 : 33) ได้ศึกษาทัศนคติของนิสิตที่มีต่อการประกอบอาชีพอิสระ ของนิสิตมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร ผลการวิจัยพบว่า นิสิตมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร มีความรู้สึกที่ดีต่อการประกอบอาชีพอิสระ

วันเพ็ญ แก่นกระจ่าง (2535 : บทคัดย่อ) ได้ศึกษาการใช้วิธีทัศนที่มีต่อทัศนคติทางอาชีพของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 โรงเรียนบางแก้วประชาสรรค์ จังหวัดสมุทรปราการ จำนวน 40 คน แบ่งเป็นกลุ่มทดลอง 20 คน และกลุ่มควบคุม 20 คน เป็นเวลา 6 สัปดาห์ จำนวน 11 ครั้ง ๆ ละประมาณ 50 นาที ผลการวิจัยพบว่า นักเรียนในกลุ่มทดลองซึ่งเข้าร่วมกิจกรรมการใช้วิธีทัศน ที่มีต่อทัศนคติทางอาชีพ มีค่าเฉลี่ยของทัศนคติสูงกว่านักเรียนในกลุ่มควบคุม อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

วรพงศ์ศิริ สุทธิมงคล (2537 : 80) ศึกษาถึง ผลของการใช้ชุดการแนะแนวอาชีพที่มีต่อทัศนคติในการประกอบอาชีพอิสระของนักเรียนอาชีวศึกษาระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพ ปีที่ 2 วิทยาลัยอาชีวศึกษาเชียงราย พบว่า นักเรียนที่ได้รับการสอนด้วยชุดแนะแนวอาชีพ มีทัศนคติในการประกอบอาชีพอิสระดีขึ้น อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

จากผลงานวิจัยดังกล่าวสรุปได้ว่า ทัศนคติต่อการประกอบอาชีพ สามารถที่จะพัฒนาให้เกิดการเปลี่ยนแปลงในทางที่เหมาะสม โดยใช้เทคนิคการจัดการในรูปแบบต่าง ๆ เช่น การสอนกิจกรรมแนะแนวกลุ่ม การให้ข้อมูลด้านอาชีพ การให้คำปรึกษา การใช้วิธีทัศน และการใช้ชุดการแนะแนวอาชีพ เป็นต้น ซึ่งเป็นวิธีการที่จะนำมาช่วยให้นักเรียนมีพัฒนาการทางด้านทัศนคติที่ดีต่อการประกอบอาชีพอิสระ

2. เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการแนะแนวกลุ่มด้านอาชีพ

2.1 เอกสารที่เกี่ยวข้องกับการแนะแนวกลุ่มด้านอาชีพ

2.1.1 ความหมายของการแนะแนวอาชีพ

นักการศึกษาและนักจิตวิทยาการแนะแนวหลาย ๆ ท่าน ได้ให้ความหมายการแนะแนวอาชีพไว้ดังต่อไปนี้

คมเพชร ฉัตรสุกุล (2521 : 15) ได้ให้ความหมายของการแนะแนวอาชีพว่า เป็นกระบวนการช่วยเหลือบุคคลให้มีอาชีพที่เหมาะสม และประสบความสำเร็จในการประกอบอาชีพตามความต้องการ ดังนั้น กระบวนการแนะแนวจึงเป็นกระบวนการที่ต้องเนื่องและต้องใช้เวลา เพราะต้องเริ่มต้นตั้งแต่พิจารณาบุคคลในด้านต่าง ๆ เช่น ความสนใจ ความถนัด ความสามารถ ฐานะทางเศรษฐกิจ บุคลิกภาพ และอื่น ๆ ที่สำคัญ แล้วนำข้อมูลเหล่านั้นมาพิจารณาว่าบุคคลนั้น ควรเลือกอาชีพอะไร และจะเตรียมตัวเพื่ออาชีพนั้นได้โดยวิธีใด จึงจะประสบความสำเร็จและความก้าวหน้าและความสำเร็จ

จำเนียร ช่วงโชติ (2524 : 167) ให้ความหมายของการแนะแนวอาชีพไว้ 2 ประเด็นคือ

1. การแนะแนวอาชีพ เป็นกระบวนการช่วยเหลือบุคคลแต่ละคน ให้สามารถเลือกอาชีพ เตรียมตัวเข้าสู่อาชีพ และมีความเจริญก้าวหน้าในอาชีพ โดยสามารถรู้จักและเข้าใจตนเอง มีการวางแผนอนาคต เลือกและตัดสินใจในอาชีพด้วยตนเองอย่างฉลาด และพึงพอใจในงานนั้น
2. การแนะแนวอาชีพ เป็นการให้ข้อเสนอแนะ ให้ประสบการณ์ และคำแนะนำที่เกี่ยวกับการเลือกอาชีพหนึ่ง ๆ เพื่อเตรียมตัวบุคคลเข้าสู่อาชีพและมีความก้าวหน้าในอาชีพ

สวัสดิ์ สุวรรณอักษร (2527 : 8) ได้ให้ความหมายของการแนะแนวอาชีพไว้ดังนี้ การแนะแนวอาชีพเป็นกระบวนการหนึ่ง ในการช่วยให้บุคคลรู้จักและเข้าใจตนเองอย่างลึกซึ้งทุกด้านคือ สติปัญญา ความสามารถ ความถนัด ความสนใจ และอุปนิสัยว่าเหมาะสมกับงานหรืออาชีพใด ทั้งเป็นการช่วยให้บุคคลรู้จักและเข้าใจโลกของงานอาชีพต่าง ๆ และองค์ประกอบของงาน นอกจากนั้น ยังช่วยให้บุคคลรู้จักเลือกตัดสินใจ เลือกรงานอาชีพและได้มีโอกาสพัฒนาบุคลิกภาพของตนให้เหมาะสมกับงานอาชีพ

อนุพงษ์ สุขเกษม (2527 : 52) ได้ให้ความหมายของการแนะแนวอาชีพว่า เป็นกระบวนการที่มุ่งเน้นในการช่วยให้บุคคลมีความสามารถในการเลือกประกอบอาชีพได้เหมาะสมกับความสามารถ ความถนัด และความสนใจของตนเอง และเป็นการเตรียมบุคคลเพื่อการประกอบอาชีพ ช่วยให้บุคคลมีทัศนคติที่ดีต่ออาชีพ และช่วยให้บุคคลสามารถพัฒนาอาชีพ ของตน

นวลศิริ เปาโรหิตย์ (2528 : 25) ได้ให้ความหมายของการแนะแนวอาชีพไว้ว่า การแนะแนวอาชีพจะช่วยให้บุคคลสามารถเลือกตัดสินใจเข้าสู่อาชีพ โดยนำเอาความสามารถ ความสนใจ และบุคลิกภาพของตนเองมาพิจารณาร่วมกันไปกับงานอาชีพที่ต้องประกอบ เพื่อให้เป็นการตัดสินใจที่ดีที่สุด

ซูเปอร์ (Super. 1957 : 7) กล่าวว่า การแนะแนวอาชีพเป็นกระบวนการช่วยเหลือบุคคลให้รู้จักตนเอง และได้ข้อมูลเกี่ยวกับอาชีพ เพื่อจะได้ตัดสินใจเลือกอาชีพได้อย่างเหมาะสม และประสบความสำเร็จในอาชีพที่เลือกนั้น สามารถทำประโยชน์ให้แก่ตนเองและประเทศชาติ

ไมเออร์ (Myers. 1941 : 4) กล่าวว่า การแนะแนวอาชีพเป็นการให้ความช่วยเหลือบุคคลแต่ละคน ในการให้ข่าวสาร ข้อมูล ประสบการณ์ และคำแนะนำเกี่ยวกับการเลือกอาชีพ ซึ่งจะช่วยให้บุคคลสามารถเลือกอาชีพสำหรับตนเองได้

จากคำจำกัดความดังกล่าวข้างต้น สรุปได้ว่า การแนะแนวอาชีพเป็นกระบวนการช่วยเหลือบุคคลอย่างต่อเนื่อง เพื่อให้ได้รู้จักตนเอง รู้จักและรับรู้เกี่ยวกับโลกของงานอาชีพ โดยการให้ข้อมูลข่าวสาร และประสบการณ์ตรง เพื่อให้บุคคลได้มีความรู้ ทัศนคติ และค่านิยมที่ดี อันจะเป็นแนวทางในการเตรียมตนเอง เพื่อการประกอบอาชีพ และการเข้าสู่โลกอาชีพได้อย่างเหมาะสม และประสบความสำเร็จในการประกอบอาชีพที่ตนเองเลือก

2.1.2 จุดมุ่งหมายของการแนะแนวอาชีพ

ศุภาวดี บุญญวงค์ (2528 : 90) กล่าวถึงจุดมุ่งหมายของการแนะแนวอาชีพ เพื่อช่วยให้นักเรียนได้พัฒนาความคิด และทัศนคติที่ดีงามต่ออาชีพสุจริตทุกประเภทว่าย่อมมีคุณค่าทั้งสิ้น สอดคล้องกับแนวคิดของ บังอร เอี่ยมรอด (2531 : 14) ที่ว่าในการจัดบริการแนะแนวให้กับนักเรียน มีจุดประสงค์สำคัญประการหนึ่งคือ ให้นักเรียนมีทัศนคติที่ดีเกี่ยวกับอาชีพ

โจนส์ (ชาญชัย อาจินสมาจาร, 2524 : 11 – 16 ; อ้างอิงจาก Jones. n.d. : unpagged) ได้กล่าวถึงจุดมุ่งหมายของการแนะแนวอาชีพไว้ดังนี้

1. เพื่อช่วยเหลือนักเรียนให้ได้มาซึ่งความรู้เกี่ยวกับลักษณะของหน้าที่ และผลตอบแทนที่จะได้จากกลุ่มอาชีพจากการเลือกของเขา
2. เพื่อช่วยเหลือนักเรียนให้รู้ว่า อาชีพอะไรจะต้องใช้ความสามารถพิเศษอะไรบ้าง และคุณสมบัติเกี่ยวกับอายุ การเตรียมพร้อม เพศ เป็นต้น
3. เพื่อให้มีโอกาสหาประสบการณ์ในโรงเรียนและนอกโรงเรียน ซึ่งจะช่วยให้รายละเอียดเกี่ยวกับสภาพของงาน ตลอดจนการช่วยเหลือแต่ละบุคคลให้ค้นหาความสามารถของตนเอง และช่วยพัฒนาความสนใจให้กว้างยิ่งขึ้น
4. เพื่อช่วยให้แต่ละบุคคลพัฒนาทัศนคติของเขา ว่างานทุกอย่างที่สุจริตย่อมมีคุณค่า
5. เพื่อช่วยให้แต่ละบุคคลต่อการให้ได้มา ซึ่งเทคนิคการวิเคราะห์ข้อมูลทางอาชีพ และเพื่อพัฒนาอุปนิสัยในการวิเคราะห์ข้อมูลดังกล่าว ก่อนจะตัดสินใจในขั้นสุดท้าย
6. เพื่อช่วยเหลือแต่ละบุคคลต่อการให้ได้มาซึ่งข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับตัวเขา ความสามารถทั่วไป และความสามารถของเขา ความสนใจ และพลังซึ่งจำเป็นต่อการเลือกอย่างฉลาด
7. เพื่อช่วยเหลือนักเรียนในด้านความรู้เกี่ยวกับเครื่องอำนวยความสะดวก จากสถาบันการศึกษาต่าง ๆ สำหรับการฝึกอบรมทางอาชีพและการกำหนดคุณสมบัติในการสมัครเข้าเรียนต่อ ระยะเวลาของการศึกษา และค่าใช้จ่ายต่าง ๆ
8. เพื่อช่วยเหลือผู้ประกอบอาชีพ ในด้านการปรับตัวของเขาให้เข้ากับอาชีพที่เขาประกอบอยู่ ช่วยให้เข้าใจในความสัมพันธ์ระหว่างเขากับคนงานอื่น ๆ ที่ร่วมอยู่ในอาชีพเดียวกัน
9. เพื่อช่วยเหลือนักเรียนให้ได้มา ซึ่งข้อมูลที่เที่ยงตรงเกี่ยวกับการเดินทางลัดและการเสี่ยงโชค

2.1.3 ความสำคัญของการแนะแนวอาชีพ

แคทซ์ (ผ่องพรรณ เกิดพิทักษ์, 2529 : 68 ; อ้างอิงจาก Katz, 1963) ได้กล่าวถึงความสำคัญของการแนะแนวอาชีพที่มีต่อการเลือกอาชีพของบุคคลไว้ว่า บุคคลแต่ละคนจะเหมาะกับอาชีพเพียงหนึ่งหรือสองหรือสามประเภทเท่านั้น ไม่ได้เหมาะกับทุกอาชีพ การเลือกอาชีพของแต่ละบุคคลมีอิทธิพลต่อการเลือกสาขาทางการศึกษา และบุคคลแต่ละคนควรจะได้อ้างอิงโครงการในการเลือกอาชีพ เพราะเป้าหมายของโครงการเลือกอาชีพนั้น ช่วยให้บุคคลได้เลือกอาชีพอย่างเหมาะสมกับตนเอง ตลอดทั้งประสบการณ์ก้าวหน้าในการเลือกอาชีพที่ได้เลือกแล้วนั้นและถ้าบุคคลไม่ได้รับการช่วยเหลือแนะแนว บุคคลนั้นอาจจะสามารถเลือกอาชีพที่ถูกต้องเหมาะสมได้ แต่อาจจะเสียเวลามากและมีโอกาสเลือกผิดพลาดได้ ซึ่งสอดคล้องกับสำเนา ขจรศิลป์ (2529 : 3) กล่าวว่า การเลือกประกอบอาชีพ เป็นกระบวนการที่สลับซับซ้อน ซึ่งบุคคลที่จะตัดสินใจเลือกอาชีพ จะต้องรู้จักตัวเองในด้านความสนใจ ความสามารถและความถนัดเป็นอย่างดี ซึ่งเป็นการยากสำหรับบุคคลโดยทั่วไป นอกจากจะต้องรู้จักตัวเองแล้ว ผู้เลือกอาชีพจะต้องรู้จักโลกของงานคือ รู้จักอาชีพโดยละเอียดหลายอาชีพ การแนะแนวอาชีพจึงถูกจัดขึ้น เพื่อช่วยเหลือบุคคลให้สามารถเลือกอาชีพที่เหมาะสมกับตนเอง เพื่อให้ประสบความสำเร็จในการประกอบอาชีพ

แฟรงค์ พาร์สัน บิดาแห่งการแนะแนวอาชีพ ได้วิเคราะห์ปัญหาของการแนะแนวอาชีพ แล้วสรุปเป็นขั้นตอนในการเลือกอาชีพซึ่งเรียกว่า "ขั้นทั้งหกเพื่อความก้าวหน้าทางอาชีพของแต่ละบุคคล" (มานี พลอนันต์, 2541 : 13 ; อ้างอิงจาก Brewer, 1941 : 20 - 23) ประกอบด้วย

1. การวางรากฐานอย่างกว้าง ๆ เกี่ยวกับประสบการณ์ในอาชีพ
2. การศึกษาช่องทาง หรือโอกาสเกี่ยวกับอาชีพ
3. การเลือกอาชีพ
4. การเตรียมตัวเพื่อประกอบอาชีพ
5. การเข้าทำงาน
6. การปรับตัวให้เข้ากับงาน และการหาความก้าวหน้าในการทำงาน

ปีเตอร์ส และเชอร์ตเซอร์ (Peters and Shertzer, 1965 : 390) กล่าวถึง ความต้องการของเด็กในด้านการแนะแนวอาชีพ ดังนี้

1. นักเรียนมีการเลือกอาชีพ โดยมีความรู้เกี่ยวกับโลกของอาชีพแคบเกินไป
2. นักเรียนส่วนมากมีความต้องการจะทำงาน โดยใช้ความรู้ระดับวิชาชีพชั้นสูง โดยไม่คำนึงว่า เมื่อสำเร็จการศึกษาแล้วจะมีงานทำหรือไม่
3. นักเรียนส่วนใหญ่ขาดข้อสนเทศที่ต้องการเกี่ยวกับอาชีพ และปริมาณของข้อสนเทศดังกล่าวแล้ว ไม่เพียงพอกับความต้องการของนักเรียนด้วย
4. เด็กชายมองข้าม หรือไม่ค่อยสนใจอาชีพบางอาชีพ เช่น งานด้านเลขานุการ การขาย และอาชีพอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้องทั้ง ๆ ที่งานด้านนี้เปิดโอกาสให้บุคคลเข้าไปทำงานได้มาก

สรุปได้ว่า การแนะแนวอาชีพมีความสำคัญ และจำเป็นอย่างยิ่งต่อการเตรียมตัว เพื่อการประกอบอาชีพ เพราะการที่บุคคลจะตัดสินใจเลือกอาชีพใด ควรจะได้มีความเข้าใจและรับรู้เกี่ยวกับตนเอง และโลกของอาชีพอย่างชัดเจน เพื่อเป็นประโยชน์ในการสำรวจตนเอง สำรวจอาชีพ ความสนใจ การปรับตัว และปลูกฝังทัศนคติที่ดีต่อการประกอบอาชีพ

2.1.4 หลักการแนะแนวอาชีพ

อนุพงศ์ สุขเกษม (2527 : 52 - 58) ได้กล่าวถึงหลักการแนะแนวอาชีพ สรุปได้ว่า การแนะแนวอาชีพเป็นกระบวนการต่อเนื่อง ควรเริ่มการแนะแนวอาชีพตั้งแต่เด็กในวัยประถมศึกษา ต่อเนื่องจนถึงระดับอุดมศึกษา และดำเนินการอย่างเป็นระบบ โดยช่วยให้บุคคลรู้จักตนเองในเรื่องความถนัด ความสามารถ ความสนใจ บุคลิกภาพ รู้ข้อมูลทางอาชีพอย่างกว้างขวางในทุก ๆ ด้าน ตัดสินใจเลือกอาชีพได้เหมาะสม มีโอกาสศึกษาหรือมีโอกาสฝึกอบรมเพิ่มเติม เพื่อประกอบอาชีพในอนาคตและมีการติดตามผลและประเมินเพื่อการปรับปรุงแก้ไข

อาภา ภูณิตขันธ์ (2529 : 63 - 64) ได้กล่าวถึงลักษณะการแนะแนวอาชีพ ในแต่ละระดับการศึกษาจะเน้นไม่เหมือนกัน ในระดับมัธยมศึกษาตอนต้นควรเน้น ในเรื่องการสำรวจสัมผัสผลงานต่าง ๆ และมีโอกาสฝึกอาชีพเบื้องต้น เพื่อเตรียมตัวในการศึกษาต่อ หรือพร้อมที่จะไปทำงานอาชีพระดับกึ่งฝีมือ สอดคล้องกับคมเพชร ฉัตรศุภกุล. (2521 : 31) ได้เสนอแนะถึงการแนะแนวอาชีพในระดับมัธยมศึกษาว่า ควรให้เด็กได้มีโอกาสที่จะรับรู้ในเรื่องคุณลักษณะส่วนตัวและความสามารถ นอกจากนี้ ควรให้นักเรียนได้รู้เกี่ยวกับโลกอาชีพอย่างกว้างขวาง และอาจทำความเข้าใจ ความคุ้นเคยกับอาชีพที่มีอยู่ในท้องถิ่นของตนเอง ตลอดจน

ความสัมพันธ์ระหว่างโอกาสการศึกษา และอาชีพที่จะออกไปปฏิบัติ ควรให้เด็กรู้จักเกี่ยวกับการวางแผนการศึกษา และอาชีพที่ยืดหยุ่นและเปลี่ยนแปลงได้

สรุปได้ว่า หลักการแนะแนวอาชีพที่สำคัญ ควรจะต้องจัดเป็นกระบวนการต่อเนื่อง ควบคู่กับการพัฒนาในด้านต่าง ๆ ของบุคคล โดยให้บุคคลได้มีโอกาสรับรู้ข้อมูลเกี่ยวกับตนเองในด้านความถนัด ความสามารถ ความสนใจ บุคลิกภาพ ข้อมูลเกี่ยวกับโลกอาชีพ และข้อมูลเกี่ยวกับสังคมสิ่งแวดล้อมที่ตนเองอาศัยอยู่ เพื่อช่วยให้บุคคลเกิดทัศนคติที่ถูกต้องต่ออาชีพต่าง ๆ อันจะนำไปใช้ในการตัดสินใจเข้าสู่โลกอาชีพ

2.1.5 ทฤษฎีพัฒนาการทางอาชีพ

ทฤษฎีพัฒนาการทางอาชีพของซูเปอร์ (นิตยา ธรรมพันธุ์, 2523 : 21 - 24 ; อ้างอิงจาก Super, 1957 : 99 - 108) กล่าวถึง ความรู้พื้นฐานเบื้องต้นของทฤษฎีอยู่ 12 ประการคือ

1. ความแตกต่างระหว่างบุคคล (Individual Differences) เป็นปัจจัยสำคัญที่มีอิทธิพลต่อการศึกษา ในด้านพัฒนาการทางอาชีพของบุคคล เพราะบุคคลย่อมแตกต่างกันทั้งในด้านความสามารถ ความสนใจและบุคลิกภาพ ดังนั้น การเลือกอาชีพของบุคคล ก็ควรต้องคำนึงถึงความแตกต่างระหว่างบุคคลด้วย

2. ความสามารถในตัวบุคคล (Multipotentiality) บุคคลแต่ละคนมีขีดความสามารถหรือลักษณะเฉพาะของบุคคล ซึ่งมีอิทธิพลต่อความสำเร็จในงานอย่างใดอย่างหนึ่ง การที่จะเปรียบเทียบความสามารถของบุคคลนั้นทำได้ยาก เพราะบุคคลจะมีความสามารถเฉพาะตัวที่แตกต่างกัน

3. รูปแบบความสามารถในอาชีพ (Occupational Ability Patterns) ลักษณะเฉพาะของอาชีพแต่ละอาชีพ จะมีรูปแบบของความสามารถที่เป็นลักษณะเฉพาะของแต่ละอาชีพ เช่น ความสามารถ ความสนใจและบุคลิกภาพ นั่นคืออาชีพหนึ่ง ๆ จะต้องการบุคคลที่มีความสามารถ ความสนใจและบุคลิกภาพต่างไปจากอีกอาชีพหนึ่ง

4. การเลียนแบบและบทบาทของรูปแบบ (Identification and Role of Models) บุคคลส่วนมากจะเลียนแบบบิดามารดาหรือบุคคลอื่น ๆ ในด้านการประกอบอาชีพ เด็กจะสนใจอาชีพ โดยการเลียนแบบจากอาชีพของผู้ใหญ่ ดังนั้น ผู้ใหญ่จึงควรเป็นรูปแบบที่ดีให้แก่เด็ก

5. ความต่อเนื่องของการตัดสินใจ (Continuity of Adjustment) การที่บุคคลจะเลือกอาชีพอะไรนั้น การตัดสินใจเลือกจะต้องจัดให้เป็นกระบวนการที่ต่อเนื่อง (Continuous Process) ทั้งนี้เนื่องจากสถานการณ์สิ่งแวดล้อมที่บุคคลอาศัยอยู่หรือทำงาน รวมทั้งอัตมโนทัศน์ (Self Concept) ย่อมเปลี่ยนแปลงไปตามกาลเวลา และประสบการณ์ ดังนั้นการเลือกอาชีพและการตัดสินใจจึงต้องเป็นกระบวนการที่ต่อเนื่องกันไป

6. ช่วงของชีวิต (Life Stage) กระบวนการเลือกอาชีพเป็นกระบวนการต่อเนื่องตามชีวิตของบุคคล

7. รูปแบบในการประกอบอาชีพ (Career Patterns) รูปแบบของอาชีพนี้ขึ้นอยู่กับระดับสังคม เศรษฐกิจและโอกาส ซึ่งรูปแบบอาชีพนี้ได้แก่ ระดับความสูงต่ำของอาชีพ ความถี่ในการเปลี่ยนงาน อาชีพบางอย่างเปลี่ยนงานบ่อย แต่อาชีพบางอย่างไม่ต้องเปลี่ยนงานบ่อย ๆ

8. การพัฒนาอาชีพควรได้รับการแนะแนว (Development can be Guided) ในเรื่องอาชีพควรได้รับการแนะแนวที่ถูกต้อง เพื่อให้เกิดการพัฒนาอาชีพอย่างเหมาะสม โดยอาจจะให้ทดลองฝึกงานบ้างตามโอกาสอันควร

9. การพัฒนาอาชีพเป็นผลมาจากการมีปฏิสัมพันธ์ ระหว่างบุคคลกับสิ่งแวดล้อม (Development the Result of Interaction) อันจะทำให้บุคคลเข้าใจตนเอง รู้จัก ความสนใจ ความถนัดและความสามารถของตนเอง ซึ่งจะช่วยให้บุคคลสามารถประเมินความสามารถของตนเอง กับโอกาสที่สามารถเป็นไปได้จริง

10. ความไม่คงที่ของรูปแบบอาชีพ (The Dynamics of Career Patterns) รูปแบบของอาชีพขึ้นอยู่กับระดับของสังคม เศรษฐกิจของบิดามารดา สติปัญญา ความสามารถ และความสนใจของบุคคลจะไม่คงที่เช่นเดียวกับการพัฒนาการของบุคคลตามช่วงชีวิต ซึ่งระหว่างช่วงของการเจริญเติบโต และระยะต้นของช่วงการสำรวจของบุคคลจะมีความเข้าใจ เพียงเล็กน้อย ต่อกระบวนการพัฒนาอาชีพ แต่ความเข้าใจอันเล็กน้อยนี้จะมีประโยชน์สำหรับกระบวนการนี้ ในช่วงหลังของช่วงการเจริญเติบโต ขั้นตอนการสร้างหลักฐานและขั้นของชีวิตที่มั่นคง

11. ความพอใจในงาน ขึ้นอยู่กับความแตกต่างระหว่างบุคคล ตำแหน่งและบทบาทของบุคคลจะพึงพอใจในงาน ถ้างานนั้นเหมาะกับวิถีชีวิต ความสามารถ และการได้สวมบทบาทตามที่บุคคลนั้นต้อง ซึ่งระดับความพอใจจะขึ้นอยู่กับระดับของการพัฒนาอัตมโนทัศน์ของบุคคล

12. งานคือวิถีทางของชีวิต (Work is a way of life) นั่นคืองานเป็นวิถีทางแห่งชีวิตของบุคคล การที่บุคคลจะพึงพอใจในงาน และพึงพอใจในวิถีชีวิตของตนเองนั้น ขึ้นอยู่กับการที่บุคคลได้ค้นพบวิถีทางที่ใช้แสดงความสามารถ ความสนใจ บุคลิกภาพและค่านิยมของบุคคลนั้นและสามารถกระทำได้ตามบทบาทที่บุคคลนั้นเลือกแล้ว

ซูเปอร์ (ผ่องพรรณ เกิดพิทักษ์. 2529 : 104 - 107 ; อ้างอิงจาก Super. 1957) ได้กล่าวถึงขั้นตอนการพัฒนาการทางอาชีพ โดยแบ่งเป็น 5 ขั้นตอนดังนี้

ขั้นที่ 1 ขั้นการเจริญเติบโต อยู่ในช่วงตั้งแต่แรกเกิดจนถึงอายุ 14 ปี เป็นขั้นของการพัฒนาความรู้สึกนึกคิดที่มีต่อตนเอง หรืออัตมโนทัศน์ โดยเริ่มจากการถือตนตามแบบบุคคลสำคัญในครอบครัว หรือในโรงเรียน ในช่วงแรกของขั้นการเจริญเติบโตนี้ เด็กจะมีส่วนร่วมในสังคมเพิ่มขึ้นและได้มีโอกาสทดสอบในสภาพความเป็นจริงมากขึ้น สำหรับขั้นการเจริญเติบโตนี้ จำแนกเป็นระยะย่อย ๆ 4 ระยะคือ

ระยะที่ 1 ระยะที่เด็กยังไม่สนใจเรื่องอาชีพ ระยะนี้เด็กจะมีอายุในช่วง 3 ปีแรกของชีวิต

ระยะที่ 2 ระยะเพื่อฝัน เป็นระยะที่เด็กมีอายุระหว่าง 4 - 10 ปี เป็นระยะที่เด็กจะคิดถึงเรื่องอาชีพในลักษณะเพื่อฝัน และอาจจะมีการเล่นหรือแสดงบทบาทตามความเพื่อฝัน

ระยะที่ 3 ระยะความสนใจ เป็นระยะที่เด็กมีอายุระหว่าง 11 - 12 ปี ระยะนี้เด็กจะพิจารณาอาชีพตามความสนใจของตนเอง โดยใช้ความชอบ และความสนใจเป็นหลักในการตัดสินใจเลือกอาชีพ และกิจกรรมต่าง ๆ

ระยะที่ 4 ระยะความสามารถ เป็นระยะที่เด็กมีอายุระหว่าง 13 - 14 ปี ระยะนี้เด็กจะพิจารณาอาชีพ โดยคำนึงถึงความสามารถของตนเอง พร้อมทั้งคำนึงถึงคุณสมบัติอื่น ๆ ของตนเอง และมีความต้องการอยากจะทำ หรือต้องการฝึกงานเกี่ยวกับอาชีพนั้น ๆ

ขั้นที่ 2 ขั้นการสำรวจ ขั้นนี้บุคคลมีอายุระหว่าง 15 - 24 ปี เป็นขั้นของการสำรวจตนเอง สำรวจอาชีพขณะอยู่ในโรงเรียน โดยการสำรวจจากการเข้าร่วมกิจกรรมต่าง ๆ หรืองานอดิเรก หรือจากการทำงานพิเศษ และทดลองสวมบทบาทงานหรืออาชีพนั้น ๆ ในขั้นนี้เด็กจะเริ่มแสวงหาประสบการณ์จากการทำงาน และจากการทำกิจกรรมต่าง ๆ สำหรับขั้นการสำรวจแบ่งเป็นระยะย่อย 3 ระยะคือ

ระยะที่ 1 ระยะเริ่มพิจารณาและทดลองเลือกอาชีพ แต่ยังไม่ตัดสินใจแน่นอนอยู่ในช่วงอายุ 15 - 17 ปี โดยบุคคลจะพิจารณาอาชีพตามความต้องการ ความสนใจ ความสามารถ ค่านิยม และโอกาสในการได้งานทำ สำหรับระยะนี้นั้นจะมีการลองเลือกลองปฏิบัติ อภิปรายการทำงานเกี่ยวกับอาชีพต่าง ๆ และประสบการณ์อื่น ๆ

ระยะที่ 2 ระยะหวัเลี้ยวหัวต่อของพัฒนาการด้านอาชีพ หรือระยะหวัเลี้ยวหัวต่อของการเลือกอาชีพ อยู่ในช่วงอายุ 18 - 21 ปี ระยะนี้เป็นระยะที่บุคคลพิจารณาเลือกอาชีพจากสภาพความเป็นจริงมากขึ้น โดยพิจารณาจากลักษณะของตนเอง ลักษณะของงานอาชีพและโอกาสที่จะได้งานทำ นอกจากนี้ยังเป็นระยะที่บุคคลเตรียมตัวเข้าสู่โลกของงาน โดยพยายามหาประสบการณ์จากการฝึกงาน หรือพยายามศึกษาวิชาพื้นฐานในการประกอบอาชีพนั้น ๆ เพื่อเตรียมตัวให้พร้อมในการทำงาน

ระยะที่ 3 ระยะทดลองปฏิบัติงาน อยู่ในช่วงอายุ 22 - 24 ปี เป็นระยะที่บุคคลได้ตัดสินใจเลือกอาชีพแล้ว และเริ่มทดลองปฏิบัติงานหรือทำงานในอาชีพที่เลือกนั้น ๆ

ขั้นที่ 3 ขั้นสร้างหลักฐาน เป็นขั้นที่บุคคลเริ่มประกอบอาชีพที่ถาวร อยู่ในช่วงอายุ 24 - 44 ปี เป็นขั้นที่บุคคลได้ค้นพบงานที่เหมาะสม มีความตั้งใจและความพยายามในการทำงาน เพื่อจะได้ยึดเป็นอาชีพที่ถาวร ในระยะต้น ๆ ของขั้นการสร้างหลักฐานอาจจะมีการทดลองงาน และเปลี่ยนแปลงงานอยู่บ้าง แต่บางคนก็อาจจะไม่มีการทดลองงานหรือเปลี่ยนงาน สำหรับขั้นการสร้างหลักฐานนี้ แบ่งเป็นระยะย่อย 2 ระยะคือ

ระยะที่ 1 ระยะทดลองการปฏิบัติงาน อยู่ในช่วงอายุ 25 - 30 ปี ระยะนี้เป็นระยะที่บุคคลประกอบอาชีพที่ได้เลือกสรรแล้ว แต่อาจมีการเปลี่ยนแปลงงานอีกครั้งหนึ่งหรือสองครั้ง จึงจะพบงานที่ยึดเป็นอาชีพถาวร แต่สำหรับบางคนจะไม่มีระยะนี้ คือ เขาจะประกอบอาชีพที่ถาวรเลย ไม่มีการเปลี่ยนงาน

ระยะที่ 2 ระยะสร้างความมั่นคงในอาชีพ อยู่ในช่วงอายุ 31 - 44 ปี ระยะนี้บุคคลจะเริ่มทำงานตามแบบแผนงานอาชีพที่กระจำจัด เพื่อสร้างงานให้มั่นคงและพัฒนางานให้ก้าวหน้า

ขั้นที่ 4 ขั้นการคงไว้ซึ่งความมั่นคงในอาชีพ หรือขั้นของชีวิตที่มั่นคง อยู่ในช่วงอายุ 45 - 64 ปี เป็นขั้นที่บุคคลมีความมั่นคงในการประกอบอาชีพ โดยจะดำเนินการประกอบอาชีพที่เลือกแล้ว เพื่อสร้างความก้าวหน้าและความมั่นคงในการประกอบอาชีพนั้น

ขั้นที่ 5 ขั้นเสื่อมถอย เป็นขั้นที่บุคคลมีอายุ 65 ปีขึ้นไป ในขั้นนี้บุคคลเริ่มลดประสิทธิภาพในการประกอบอาชีพ เริ่มมีความเสื่อมถอยทั้งพลังปัญญา และพลังทางร่างกาย มีการเปลี่ยนกิจกรรมของงาน และหยุดงานนั้นไปในที่สุด หรืออาจจะมีกิจกรรมอื่น ๆ หรืองานครึ่งเวลา หรืองานอดิเรก ทดแทนงานของอาชีพเดิม สำหรับขั้นเสื่อมถอยนี้จำแนกเป็นระยะย่อย 2 ระยะคือ

ระยะที่ 1 ระยะลดการทำงานลง อยู่ในช่วง 65 - 70 ปี เป็นช่วงที่บุคคลเริ่มลดประสิทธิภาพการทำงานในอาชีพของตน การทำงานของบุคคลในช่วงนี้จะช้าลง บางคนมีการเปลี่ยนหน้าที่การทำงาน ลักษณะของงานหรืออาจทำงานเป็นบางช่วงเวลา

ระยะที่ 2 ระยะเลิกประกอบอาชีพโดยสิ้นเชิง คือ ตั้งแต่อายุ 71 ปีขึ้นไป เป็นช่วงของการพักผ่อน หยุดประกอบอาชีพโดยสิ้นเชิง บางคนอาจหยุดทำงานอย่างมีความสุข ส่วนบางคนอาจจะพบแต่ความไม่สมหวัง หรือบางคนอาจทำงานไปเรื่อย ๆ จนสิ้นอายุขัย

กินซ์เบิร์ก (ออรอนซ์ ธัญญะวัน. 2539 : 46 - 47 ; อ้างอิงจาก Ginzberg, 1951) ได้พัฒนาทฤษฎีพัฒนาการทางอาชีพมาจากทฤษฎีการเลือกอาชีพ สำหรับขั้นพัฒนาการทางอาชีพนั้น กินซ์เบิร์กได้แบ่งออกเป็น 3 ระยะคือ

1. ระยะเวลาเพื่อฝัน (Fantasy Period) เริ่มตั้งแต่วัยเด็กจนถึงอายุ 11 ปี เด็กจะคิดเกี่ยวกับอาชีพในรูปของความปรารถนา มีความเพ้อฝันถึงอาชีพต่าง ๆ ที่ตนชอบ และอยากจะทำประกอบอาชีพนั้น ๆ เมื่อเติบโตขึ้นโดยได้รับอิทธิพลจากสิ่งแวดล้อม เช่น โทรทัศน์ หนังสือหรืออาชีพของบุคคลในครอบครัว บุคคลแวดล้อมตัวเด็กที่เด็กได้มีโอกาสพบปะบ่อย ๆ เด็กจะคิดเพ้อฝันเป็นคำรวม ๆ แพทย์ ทหาร โดยไม่คำนึงถึงความสามารถของตนเอง และความเป็นไปได้โดยทั่วไป

2. ระยะเวลาพิจารณาอาชีพ (Tentative Period) ช่วงอายุ 11 - 17 ปี ในระยะนี้ การเลือกอาชีพยังเป็นการเลือกที่ยึดองค์ประกอบเกี่ยวกับตนเองอยู่ เช่น ความสนใจ ความสามารถ และค่านิยม การเลือกอาชีพยังเป็นการทดลอง องค์ประกอบที่แท้จริงยังไม่ได้นำมาพิจารณาในระยะนี้แบ่งออกเป็นขั้นย่อย ๆ ดังนี้

2.1 ขั้นแห่งความสนใจ (Interest Stage) อายุ 11 - 12 ปี ในขั้นนี้ความสนใจเป็นพื้นฐานขั้นแรกในการเลือกอาชีพ โดยไม่คำนึงถึงความสามารถที่แท้จริง

2.2 ขั้นแห่งความสามารถ (Capacity Stage) อายุ 13 - 14 ปี เป็นช่วงที่วัยรุ่นคำนึงถึงความสามารถในการวางแผนเลือกอาชีพ แต่ความรู้ในความสามารถของตนยังไม่สมบูรณ์ การเลือกยังเป็นการทดลอง

2.3 ขั้นแห่งค่านิยม (Value Stage) อายุ 15 - 16 ปี ระยะนี้จะเลือกโดยคำนึงถึงค่านิยมของตนเอง และของสังคม เช่น รายได้หรือชื่อเสียง เกียรติยศ ในช่วงนี้ค่านิยมจะมีความสำคัญมากกว่าความสนใจ ความสามารถ

2.4 ขั้นแห่งการเปลี่ยนแปลง (Transition Stage) อายุ 17 ปี ระยะนี้จะมีการประนีประนอมกันระหว่างความสนใจ ความสามารถ ค่านิยม ซึ่งเป็นประโยชน์ในการเลือกอาชีพ เด็กจะพยายามรวบรวมข้อมูลเกี่ยวกับตนเอง ซึ่งเป็นผลมาจากพัฒนาการในขั้นก่อนเด็กจะมีความเข้าใจตนเองดีพอสมควร จะรู้ว่าตัวเองต้องการอะไร อยากทำอะไรได้บ้าง แต่ในระยะนี้เด็กขาดความรอบคอบ โดยเฉพาะความเป็นไปได้ในการประกอบอาชีพของบุคคล

3. ระยะเวลาเลือกอาชีพตามความเป็นจริง (Realistic Period) อายุ 17 ปี ถึงวัยผู้ใหญ่ ระยะนี้การเลือกจะเป็นการประนีประนอม (Compromise) ระหว่างองค์ประกอบที่เป็นจริง เช่น ข้อกำหนดของงาน หรือโอกาสในการศึกษา และองค์ประกอบส่วนบุคคล การพัฒนาการเลือกอาชีพในขั้นนี้แบ่งออกได้เป็น 3 ขั้น ดังนี้

3.1 ขั้นสำรวจอาชีพ (Exploration Stage) เป็นขั้นที่บุคคลสำรวจอาชีพต่าง ๆ เพื่อค้นหาอาชีพที่เหมาะสมกับบุคลิกภาพของตนเอง ที่ได้ทราบแล้วในระยะพิจารณาอาชีพในขั้นนี้ บุคคลจะทดลองเรียนวิชาการ และวิชาชีพในสาขาต่าง ๆ ทำกิจกรรมเสริมหลักสูตร ตลอดจนการทดลองทำงานนอกเวลาเรียน โยเลือกเรียนหรือทำงานเฉพาะที่ตนเองสนใจ

3.2 ขั้นรวบรวมความคิด (Crystallization Stage) เป็นขั้นที่บุคคลมีความพร้อมที่จะเลือกอาชีพใดอาชีพหนึ่ง จากอาชีพที่บุคคลมีความสนใจอยู่ประมาณสองสามอาชีพ เนื่องจากได้รวบรวมข้อมูลและความคิดไว้พอสมควร

3.3 ขั้นตัดสินใจเลือกอาชีพ (Specification Stage) เป็นขั้นสุดท้ายของการเลือกอาชีพ ในขั้นนี้บุคคลตัดสินใจเลือกอาชีพที่เฉพาะเจาะจงอาชีพเดียว ระยะนี้บุคคลจะฝึกหาความรู้ ประสบการณ์ในงานเฉพาะด้านเพื่อสนับสนุนการตัดสินใจ

กระบวนการพัฒนาการด้านอาชีพของกินซ์เบอร์เกอร์ ตั้งแต่ระยะเพื่อฝึกจนถึงขั้นสุดท้ายของระยะเลือกอาชีพตามความเป็นจริง กินเวลาประมาณ 10 - 15 ปี ทุกระยะและทุกขั้นตอนของการเลือกอาชีพดังกล่าว กินซ์เบอร์เกอร์และคณะตระหนักดีว่า เป็นไปโดยประมาณเท่านั้น ทั้งนี้ก็เพราะสังคมทุกสังคมในปัจจุบันมีความซับซ้อนมากขึ้น และมีอาชีพเพิ่มขึ้นอีกมาก และนอกจากนั้นบุคคลแต่ละคนยังมีความแตกต่างกัน ทั้งในด้านสภาพแวดล้อม สภาพร่างกายและจิตใจอีกด้วย

2.1.6 ความหมายของการแนะแนวกลุ่ม

ประสาร ทิพย์ธาดา (2521 : 188) ได้ให้ความหมายของการแนะแนวกลุ่มว่า หมายถึง การให้ความช่วยเหลือแก่บุคคลหลายคนที่มีปัญหา และมีความต้องการคล้ายคลึงกัน ทั้งนี้เพื่อเป็นการประหยัดเวลา ประหยัดแรงงาน และประหยัดค่าใช้จ่าย และยังช่วยให้คนในกลุ่มได้แลกเปลี่ยนความคิดเห็น และประสบการณ์ซึ่งกันและกัน อันจะเป็นแนวทางให้เกิดความรู้ความเข้าใจในการแก้ปัญหา และการตัดสินใจ

ศุภวดี บุญญวงศ์ (2527 : 114) กล่าวว่า การแนะแนวกลุ่มหมายถึง การจัดโครงการทางการแนะแนว ที่มีระบบแบบแผนให้แก่นักเรียนเป็นรายกลุ่ม มุ่งเน้นการให้ข้อเสนอแนะด้านการศึกษา อาชีพ ส่วนตัว และสังคม เพื่อกระตุ้นให้นักเรียนได้ปรับปรุงวิธีการเล่าเรียน และทักษะทางสังคม เรียนรู้วิธีการแก้ปัญหา และวิธีประเมินคุณค่าความสามารถ ความในใจของตนเอง ตลอดจนคิดเตรียมวางแผนเกี่ยวกับการดำเนินชีวิต และอาชีพได้อย่างเหมาะสม

ผ่องพรรณ เกิดพิทักษ์ (2529 : 194 - 195) กล่าวว่า การแนะแนวกลุ่มหมายถึง

1. กระบวนการของการช่วยให้ผู้รับบริการได้ทราบข้อปัญหาต่าง ๆ ที่ผู้รับบริการมีความสนใจ ต้องการทราบหรือควรจะทราบ โดยการให้พร้อม ๆ กัน เป็นกลุ่มใหญ่หรือกลุ่มย่อย
2. การให้ความช่วยเหลือแก่ผู้รับบริการเป็นกลุ่ม ที่มีความสนใจความต้องการ หรือปัญหาคล้ายคลึงกัน โดยช่วยให้ผู้รับบริการแต่ละคนในกลุ่มมีโอกาสแสดงความคิดเห็น แลกเปลี่ยนความคิดเห็น และประสบการณ์ซึ่งกันและกัน เพื่อเป็นแนวทางที่จะช่วยให้เกิดความรู้ความเข้าใจในการแก้ปัญหาและตัดสินใจ ได้เรียนรู้ถึงการมีปฏิสัมพันธ์กับสมาชิกในกลุ่ม และรู้จักวางแผนเพื่อการศึกษาอาชีพและชีวิตในอนาคต

สรุปได้ว่าการแนะแนวกลุ่มเป็นการให้ความช่วยเหลือแก่บุคคลที่มีปัญหาและมีความต้องการคล้ายกัน โดยให้สมาชิกในกลุ่มได้มีโอกาสแสดงความคิดเห็นและแลกเปลี่ยนประสบการณ์ซึ่งกันและกัน เพื่อเป็นแนวทางให้เกิดความรู้ความเข้าใจในการแก้ปัญหาและการตัดสินใจ

2.1.7 ความหมายของการแนะแนวกลุ่มด้านอาชีพ

วัชร ทรัพย์มี (2523 : 10) กล่าวว่า การแนะแนวกลุ่มด้านอาชีพ (Career Group Guidance) หมายถึง กระบวนการในการให้คำแนะนำเกี่ยวกับอาชีพ โดยการให้การแนะแนวเป็นกลุ่มหรือจัดกิจกรรมต่าง ๆ เกี่ยวกับอาชีพ โดยให้ผู้รับคำแนะนำเหล่านั้นมีส่วนร่วมในการจัดกิจกรรม และได้กล่าวถึงหลักในการแนะแนวอาชีพที่มีประสิทธิภาพไว้ว่า ผู้ดำเนินการแนะแนวควรคำนึงถึงหลักต่อไปนี้

1. การแนะแนวอาชีพเน้นความแตกต่างระหว่างบุคคล
2. นักแนะแนวอาชีพยึดหลักสิทธิและเสรีภาพของบุคคล
3. การแนะแนวอาชีพเป็นกระบวนการต่อเนื่อง
4. การแนะแนวอาชีพเป็นสิ่งจำเป็นสำหรับเยาวชน

5. ผู้ทำหน้าที่แนะแนวอาชีพจะต้องมีคุณสมบัติของนักแนะแนวที่ดี และได้รับการฝึกอบรมทางการแนะแนวโดยเฉพาะ
6. ต้องตระหนักว่าการเลือกอาชีพ และประกอบอาชีพของบุคคลมีความสำคัญต่อตัวบุคคลและประเทศชาติ
7. ข้อมูลเกี่ยวกับอาชีพเป็นสิ่งที่ต้องการศึกษา
8. ต้องตระหนักถึงความสำคัญของการศึกษาทั่วไป
9. การตัดสินใจเลือกอาชีพควรมีความยืดหยุ่น
10. การแนะแนวอาชีพ จะต้องคำนึงถึงความต้องการด้านเศรษฐกิจและโอกาสที่บุคคลจะได้ทำงานด้วย

2.2 งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการแนะแนวกลุ่มด้านอาชีพ

2.2.1 งานวิจัยในต่างประเทศ

กอฟฟ์ (วัชร ทรัพย์มี. 2523 : 124 - 125 ; อ้างอิงจาก Goff. 1967 : uppage) ได้ทดลองโครงการแนะแนวอาชีพระดับประถมศึกษาในรัฐโอไฮโอ ซึ่งโครงการนี้ จัดทำขึ้นในหลายโรงเรียนที่มีหน่วยแนะแนวอาชีพ โดยผู้ทดลองได้แบ่งกลุ่มตัวอย่างนักเรียนเป็นกลุ่มควบคุม และกลุ่มทดลอง จัดกิจกรรมให้กลุ่มทดลองดังนี้คือ ให้คำปรึกษาเป็นรายบุคคลให้คำปรึกษาเป็นกลุ่มให้ข้อมูลเกี่ยวกับอาชีพ จัดการศึกษานอกสถานที่ เชิญวิทยากรมาอภิปรายเรื่องอาชีพ ผลการทดลองปรากฏว่า นักเรียนกลุ่มทดลองมีความรู้เกี่ยวกับอาชีพมากขึ้น และมีการวางแผนโครงการในอนาคตมากกว่ากลุ่มควบคุม มีการพิจารณาประโยชน์ของอาชีพต่าง ๆ มากขึ้น มีทัศนคติต่อผู้ให้คำปรึกษาสูงขึ้น และต้องการความช่วยเหลือในการเลือกอาชีพมากขึ้น

คลาร์ก (Clark. 1977 : 1886 - A) ได้ศึกษาผลการแนะแนวอาชีพแบบกลุ่มที่มีต่อวุฒิภาวะทางอาชีพ โดยมีจุดประสงค์การศึกษาว่า กระบวนการแนะแนวอาชีพแบบกลุ่มที่จัดขึ้นในโรงเรียนจะสามารถเพิ่มระดับวุฒิภาวะทางอาชีพของนักเรียนที่เข้าร่วมกระบวนการแนะแนวอาชีพแบบกลุ่มได้ และยังสามารถเพิ่มระดับการเห็นคุณค่าของตนเองได้ด้วย กลุ่มตัวอย่างเป็นนักเรียนระดับ 9 จำนวน 170 คน แบ่งเป็นกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม ตัวแปรที่ศึกษาได้แก่คะแนนวุฒิภาวะทางอาชีพ การยอมรับตนเอง เพศ และระดับสติปัญญา นักเรียนกลุ่มทดลองเข้าร่วมโปรแกรมการแนะแนวอาชีพแบบกลุ่ม ส่วนกลุ่มควบคุมไม่ได้เข้าร่วมโปรแกรมดังกล่าว เครื่องมือที่ใช้คือ แบบทดสอบวุฒิภาวะทางอาชีพของไครท์ และแบบวัดการเห็นคุณค่าของตนเองของคูเปอร์สมิท วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้การวิเคราะห์ความแปรปรวน ผลการศึกษาปรากฏว่า นักเรียนกลุ่มทดลองมีคะแนนวุฒิภาวะทางอาชีพและคะแนนการเห็นคุณค่าของตนเองสูงกว่ากลุ่มควบคุมอย่างมีนัยสำคัญ

เดอกิน (Durgin. 1974 : 2674 - 2675) ซึ่งได้สำรวจการจัดโครงการแนะแนวอาชีพ ของโรงเรียนมัธยมศึกษาในมลรัฐโอไฮโอกับครูแนะแนว จำนวน 884 คน พบว่า ตามความเห็นของครูแนะแนวแล้ว บริการแนะแนวอาชีพเป็นบริการที่มีความสำคัญมากที่สุด ในการช่วยให้นักเรียนมีความสามารถเลือกอาชีพได้อย่างถูกต้อง และบางแห่งยอมรับว่าโครงการแนะแนวในโรงเรียนของตน ยังจัดบริการให้นักเรียนไม่เพียงพอ จำเป็นต้องปรับปรุงโดยรีบด่วน เพื่อให้เพียงพอกับความต้องการของนักเรียน

2.2.2 งานวิจัยในประเทศ

ปริญดา บุญศิลาเลิศ (2520 : 45) ได้ทดลองใช้ชุดการแนะแนวอาชีพ กับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนพนมสารคาม “พนมอดุลวิทยา” จังหวัดฉะเชิงเทรา ผลการทดลองพบว่า นักเรียนที่ได้รับการแนะแนวโดยชุดการแนะแนวอาชีพ มีปัญหาในการเลือกอาชีพน้อยกว่าเมื่อยังไม่ได้รับการแนะแนวโดยชุดการแนะแนวอาชีพ และนักเรียนที่ได้รับการแนะแนวโดยชุดการแนะแนวอาชีพ มีปัญหาในการเลือกอาชีพน้อยกว่า นักเรียนที่ได้รับการแนะแนวอาชีพแบบเดิม

สุตา อ่อนช้อย (2524 : 46 - 48) ได้ศึกษาผลของการแนะแนวอาชีพ แบบกลุ่มที่มีต่อภาวะทางอาชีพของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนจันทร์หุ่นบำเพ็ญ กรุงเทพมหานคร จำนวน 40 คน แบ่งเป็นกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม กลุ่มละ 20 คน ผลการวิจัยพบว่า นักเรียนที่ได้รับการแนะแนวอาชีพแบบกลุ่ม มีภาวะทางอาชีพสูงกว่ากลุ่มควบคุม อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

จินดาภรณ์ อังสุวรรณชาติ (2525 : 62) ได้ทดลองใช้ชุดการสอนกิจกรรมแนะแนวอาชีพ กับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 โรงเรียนวัดราชโอรส ผลการทดลองพบว่า นักเรียนที่เรียนโดยใช้ชุดการสอนกิจกรรมแนะแนวอาชีพ มีปัญหาในการเลือกอาชีพทุกด้านน้อยกว่าเมื่อยังไม่ได้รับการสอนกิจกรรมแนะแนวอาชีพ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 และเมื่อเปรียบเทียบระหว่างกลุ่มทดลองกับกลุ่มควบคุมที่ใช้สอนด้วยวิธีบรรยายแล้ว ผลปรากฏว่า นักเรียนกลุ่มที่เรียนกิจกรรมแนะแนวอาชีพด้วยชุดการสอนที่สร้างขึ้น มีปัญหาในการเลือกอาชีพ ในด้านการรู้จักตนเองเพื่อการเลือกอาชีพน้อยกว่านักเรียนกลุ่มที่ได้รับการสอน โดยวิธีบรรยายอย่าง มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และมีปัญหาด้านการตัดสินใจเพื่อการเลือกอาชีพน้อยกว่านักเรียนที่ได้รับการสอน โดยวิธีบรรยายอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ส่วนปัญหาในด้านข้อมูลเกี่ยวกับอาชีพและตลาดแรงงานนั้น นักเรียนกลุ่มที่ได้รับการสอนกิจกรรมแนะแนวอาชีพ โดยใช้ชุดการสอนมีปัญหาน้อยกว่ากลุ่มที่ได้รับการสอนแบบบรรยาย อย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ

มานิชญ์ ชุนกอง (2532 : 51) ได้ทำการทดลองใช้ชุดแนะแนวอาชีพที่มีต่อภาวะทางอาชีพนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 โดยใช้กลุ่มตัวอย่างเป็นนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนพรหมพิรามวิทยา จังหวัดพิษณุโลก ผลการทดลองพบว่า นักเรียนที่เข้าร่วมกิจกรรมโดยใช้ชุดการแนะแนวอาชีพ มีภาวะทางอาชีพสูงกว่านักเรียนที่ไม่ได้รับการสอน โดยใช้ชุดแนะแนวอาชีพอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ซึ่งแสดงว่าชุดการแนะแนวอาชีพ สามารถพัฒนาภาวะทางอาชีพให้สูงขึ้นได้

ปรกรณ์ วงศ์สวัสดิ์ (2533 : 41) ได้ทำการทดลองเรื่องผลการใช้ชุดการแนะแนวอาชีพ ที่มีต่อความสนใจอาชีพอิสระในท้องถิ่นของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 โรงเรียนประจวบคีรีขันธ์ ผลการวิจัยปรากฏว่านักเรียนที่ได้รับการสอนด้วยชุดการแนะแนวอาชีพ มีความสนใจอาชีพอิสระในท้องถิ่นสูงขึ้น หลังจากที่ได้รับการสอนจากชุดการแนะแนวอาชีพอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

มานี ผลอนันต์ (2541 : 65) ได้ศึกษาผลของการแนะแนวกลุ่มด้านอาชีพ ที่มีต่อกระบวนการตัดสินใจเลือกอาชีพของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนแหลมสิงห์วิทยาคม อำเภอแหลมสิงห์ จังหวัดจันทบุรี ผลการทดลองพบว่า นักเรียนที่ได้รับการแนะแนวกลุ่มด้านอาชีพ มีกระบวนการตัดสินใจเลือกอาชีพดีกว่านักเรียนที่ได้รับการสอนแบบปกติ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

จากผลงานวิจัยทั้งในประเทศและต่างประเทศที่กล่าวมา จะเห็นได้ว่า การแนะแนวกลุ่มด้านอาชีพ เป็นเครื่องมือที่ใช้ในการพัฒนาบุคคลในด้านต่าง ๆ ที่เกี่ยวกับงานอาชีพได้อย่างมีประสิทธิภาพ ทั้งในด้านการตัดสินใจเลือกอาชีพ ความสนใจในอาชีพ ภาวะทางอาชีพ การรับรู้เกี่ยวกับอาชีพ ตลอดจนการพัฒนาทัศนคติต่อการประกอบอาชีพ

บทที่ 3

วิธีดำเนินการศึกษาค้นคว้า

ในการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ดำเนินการตามลำดับ ดังนี้

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง
2. เครื่องมือ
3. การสร้างเครื่องมือ
4. การวิเคราะห์ข้อมูล

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากร

ประชากรที่ใช้ในการสุ่มกลุ่มตัวอย่างเป็นนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 โรงเรียนบางเมืองเขื่อนฝ่องอนุสรณ์ สังกัดกรมสามัญศึกษา จังหวัดสมุทรปราการ ปีการศึกษา 2542

กลุ่มตัวอย่าง

กลุ่มตัวอย่างเป็นนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 โรงเรียนบางเมืองเขื่อนฝ่องอนุสรณ์ สังกัดกรมสามัญศึกษา จังหวัดสมุทรปราการ ปีการศึกษา 2542 ที่มีคะแนนทัศนคติต่อการประกอบอาชีพอิสระตั้งแต่เปอร์เซ็นต์ไทล์ที่ 25 ลงมา จำนวน 86 คน แล้วสอบถามความสนใจในการเข้าร่วมโครงการพัฒนาทัศนคติต่อการประกอบอาชีพอิสระ โดยใช้การแนะนำวงกลุ่มด้านอาชีพปรากฏว่า นักเรียนสมัครใจเข้าร่วมโครงการ จำนวน 20 คน แล้วผู้วิจัยสุ่มอย่างง่ายมาจำนวน 15 คน เพื่อเข้าร่วมโครงการ โดยดำเนินการตามขั้นตอนดังต่อไปนี้

1. ให้นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 จำนวน 345 คน ตอบแบบสอบถามทัศนคติต่อการประกอบอาชีพอิสระ แล้วผู้วิจัยตรวจให้คะแนน
2. นำคะแนนของนักเรียนทุกคนมาเรียงจากสูงไปต่ำ แล้วคัดเลือกเฉพาะนักเรียนที่มีทัศนคติต่อการประกอบอาชีพอิสระ ตั้งแต่เปอร์เซ็นต์ไทล์ที่ 25 ลงมา ได้จำนวน 86 คน
3. สอบถามความสนใจในการเข้าร่วมโครงการพัฒนาทัศนคติต่อการประกอบอาชีพอิสระ โดยใช้การแนะนำวงกลุ่มด้านอาชีพของนักเรียนในข้อ 2 ปรากฏว่า นักเรียนสมัครใจเข้าร่วมโครงการ จำนวน 20 คน แล้วผู้วิจัยสุ่มอย่างง่ายมาจำนวน 15 คน เพื่อเข้าร่วม โครงการพัฒนาทัศนคติต่อการประกอบอาชีพอิสระส่วนนักเรียนที่ไม่สมัครใจเข้าร่วมโครงการนั้น เป็นนักเรียนติดเรียนพิเศษหรือต้องซ่อมกีฬาของโรงเรียน

เครื่องมือ

เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาครั้งนี้ ประกอบด้วย

1. แบบสอบถามทัศนคติต่อการประกอบอาชีพอิสระ
2. โครงการพัฒนาทัศนคติต่อการประกอบอาชีพอิสระ โดยใช้การแนะนำวงกลุ่มด้านอาชีพ

การสร้างเครื่องมือ

1. แบบสอบถามทัศนคติต่อการประกอบอาชีพอิสระ

1.1 ศึกษาหลักการ ทฤษฎี ตำรา เอกสาร และงานวิจัยเกี่ยวข้องกับทัศนคติ และการประกอบอาชีพอิสระ

1.2 สร้างแบบสอบถามทัศนคติต่อการประกอบอาชีพอิสระ เป็นข้อความเกี่ยวกับความคิด ความรู้สึก และแนวโน้มที่จะประกอบอาชีพอิสระ ซึ่งเป็นแบบลิเคิร์ต (Likert type) โดยใช้มาตราส่วน ประมาณค่า 5 ระดับ ข้อคำถามที่มีต่ออาชีพอิสระมีทั้งด้านนิมิต และนิเสธ แบบสอบถามทัศนคติต่อการประกอบอาชีพอิสระ ได้ปรับปรุงมาจากแบบแบบสอบถามทัศนคติของ ชูลี คเซนทร์เดชา (2534 : 151 – 157) ธนาภรณ์ ญาณพิทักษ์ (2535 : 84 – 95) มะลิวัลย์ นาคดิลก (2536 : 108 – 118) วรางค์ศิริ สุทธิมงคล (2537 : 69 – 73) และปวรรณ ภาลิกา (2541 : 99 – 106)

1.3 ผู้วิจัยปรับปรุงข้อคำถาม แบบสอบถามทัศนคติต่อการประกอบอาชีพอิสระ ให้มีความเหมาะสมยิ่งขึ้น และตรวจสอบความเที่ยงตรงเชิงประจักษ์ โดยนำแบบสอบถามที่ปรับปรุงแล้วในข้อ 1.2 ไปให้คณะกรรมการควบคุมสารนิพนธ์ 2 คนคือ ผู้ช่วยศาสตราจารย์วันเพ็ญ พงศ์ประยูร และศาสตราจารย์ ดร.ผ่องพรรณ เกิดพิทักษ์ ตรวจสอบด้านเนื้อหาและภาษาที่ใช้แล้วนำมาปรับปรุงแก้ไขให้เหมาะสมก่อนที่จะนำไปใช้จริง

1.4 หาค่าอำนาจจำแนกเป็นรายข้อ โดยนำแบบสอบถามทัศนคติต่อการประกอบอาชีพอิสระ ที่ปรับปรุงแก้ไขแล้ว จำนวน 44 ข้อ ไปทดสอบกับนักเรียนที่มีลักษณะใกล้เคียงกับกลุ่มตัวอย่าง คือโรงเรียนหาดอมราอักษรลักษณ์วิทยา ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 จำนวน 100 คน แล้วนำคะแนนที่ได้มาวิเคราะห์ด้วยวิธีการแจกแจงที (t – distribution) โดยใช้เทคนิค 25% (ล้วน สายยศและอังคณา สายยศ. 2538 : 215) และคัดเลือกข้อคำถามที่มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ขึ้นไปไว้ใช้ ซึ่งได้ค่า t ระหว่าง 1.98 - 9.93 จำนวน 37 ข้อ

1.5 นำแบบสอบถามทัศนคติที่ได้จากข้อ 1.4 ไปคำนวณหาค่าความเชื่อมั่น โดยใช้สูตร Coefficient Alpha ของ ครอนบัค (Cronbach) ได้ค่าความเชื่อมั่น 0.76 (ล้วน สายยศและอังคณา สายยศ. 2538 : 200)

ลักษณะของแบบสอบถามทัศนคติต่อการประกอบอาชีพอิสระ

แบบสอบถามทัศนคติในการประกอบอาชีพอิสระ เป็นแบบวัดที่มีรูปแบบการวัดของลิเคิร์ต (Likert) คือ แบ่งมาตราส่วนออกเป็น 5 ระดับ แล้วให้นักเรียนแสดงความรู้สึกว่า เห็นด้วยหรือไม่เห็นด้วยมากน้อยเพียงใดกับข้อความแต่ละข้อ ประกอบด้วยข้อความจำนวน 37 ข้อ ซึ่งครอบคลุมองค์ประกอบของทัศนคติ ทั้ง 3 ด้าน ได้แก่

1. ความคิดที่มีต่อการประกอบอาชีพอิสระ
2. ความรู้สึกที่มีต่อการประกอบอาชีพอิสระ
3. แนวโน้มในการแสดงพฤติกรรมเกี่ยวกับประกอบอาชีพอิสระ

เกณฑ์การให้คะแนน

สำหรับข้อความที่มีความหมายในทางบวก

เห็นด้วยอย่างยิ่ง	ให้คะแนน	5	คะแนน
เห็นด้วย	ให้คะแนน	4	คะแนน
ไม่แน่ใจ	ให้คะแนน	3	คะแนน
ไม่เห็นด้วย	ให้คะแนน	2	คะแนน
ไม่เห็นด้วยอย่างยิ่ง	ให้คะแนน	1	คะแนน

สำหรับข้อความที่มีความหมายในทางลบ

เห็นด้วยอย่างยิ่ง	ให้คะแนน	1	คะแนน
เห็นด้วย	ให้คะแนน	2	คะแนน
ไม่แน่ใจ	ให้คะแนน	3	คะแนน
ไม่เห็นด้วย	ให้คะแนน	4	คะแนน
ไม่เห็นด้วยอย่างยิ่ง	ให้คะแนน	5	คะแนน

เกณฑ์การแปลผลความหมายทัศนคติต่อการประกอบอาชีพ (วิเชียร เกตุสิงห์. 2538 : 9)

คะแนนเฉลี่ย	1.00 – 2.33	หมายถึง ทัศนคติต่อการประกอบอาชีพอิสระอยู่ในระดับต่ำ
คะแนนเฉลี่ย	2.34 – 3.66	หมายถึง ทัศนคติต่อการประกอบอาชีพอิสระอยู่ในระดับปานกลาง
คะแนนเฉลี่ย	3.67 – 5.00	หมายถึง ทัศนคติต่อการประกอบอาชีพอิสระอยู่ในระดับสูง

เกณฑ์การแปลผลรายด้าน

ด้านความคิดที่มีต่อการประกอบอาชีพอิสระ จำนวน 15 ข้อ

คะแนนเฉลี่ย 15.00 – 35.00 หมายถึง ทักษะคิดต่อการประกอบอาชีพอิสระด้านความคิดอยู่ในระดับต่ำ

คะแนนเฉลี่ย 35.01 – 55.01 หมายถึง ทักษะคิดต่อการประกอบอาชีพอิสระด้านความคิดอยู่ในระดับปานกลาง

คะแนนเฉลี่ย 55.02 – 75.00 หมายถึง ทักษะคิดต่อการประกอบอาชีพอิสระด้านความคิดอยู่ในระดับสูง

ตัวอย่างแบบสอบถามทักษะคิดต่อการประกอบอาชีพอิสระ

คำชี้แจง ให้นักเรียนอ่านข้อความต่อไปนี้อย่างละเอียดแล้วกาเครื่องหมาย ✓ ลงในช่องท้ายข้อความที่เห็นว่าตรงกับความคิดของนักเรียนต่อการประกอบอาชีพอิสระมากที่สุด เพียงช่องเดียว ซึ่งมีทั้งหมด 5 ระดับ คือ

- เห็นด้วยอย่างยิ่ง หมายความว่า นักเรียนมีความคิดเห็นตรงกับข้อความที่กล่าวมากที่สุด
เห็นด้วย หมายความว่า นักเรียนมีความคิดเห็นตรงกับข้อความที่กล่าวมาก
ไม่แน่ใจ หมายความว่า นักเรียนมีความคิดเห็นค่อนข้างตรงกับข้อความที่กล่าวมาบ้าง
ไม่เห็นด้วย หมายความว่า นักเรียนมีความคิดเห็นไม่ตรงกับข้อความที่กล่าวมาก
ไม่เห็นด้วยอย่างยิ่ง หมายความว่า นักเรียนมีความคิดเห็นไม่ตรงกับข้อความที่กล่าวมากที่สุด

แบบสอบถามทักษะคิดต่อการประกอบอาชีพอิสระ

ข้อ	ข้อความ	เห็นด้วย อย่างยิ่ง	เห็นด้วย	ไม่แน่ใจ	ไม่เห็น ด้วย	ไม่เห็น ด้วย อย่างยิ่ง
0	ผู้ประกอบการอาชีพอิสระจะต้องเป็นคนขยัน	✓				
00	อาชีพอิสระเป็นอาชีพที่ไม่มีนายจ้าง		✓			

จากตัวอย่างในข้อ 0 นักเรียนพิจารณาแล้วเห็นด้วยอย่างยิ่ง ก็กาเครื่องหมาย ✓ ลงในช่องเห็นด้วยอย่างยิ่ง สำหรับในข้อ 00 นักเรียนพิจารณาแล้วเห็นด้วย ก็กาเครื่องหมาย ✓ ลงในช่องเห็นด้วย

เกณฑ์การแปลผลรายด้าน

ด้านความรู้สึกที่มีต่อการประกอบอาชีพอิสระ จำนวน 13 ข้อ		
คะแนนเฉลี่ย	13.00 – 30.33	หมายถึง ทศนคติต่อการประกอบอาชีพอิสระด้านความรู้สึกอยู่ในระดับต่ำ
คะแนนเฉลี่ย	30.34 – 47.67	หมายถึง ทศนคติต่อการประกอบอาชีพอิสระด้านความรู้สึกอยู่ในระดับปานกลาง
คะแนนเฉลี่ย	47.68 – 65.00	หมายถึง ทศนคติต่อการประกอบอาชีพอิสระด้านความรู้สึกอยู่ในระดับสูง

ตัวอย่างแบบสอบถามทัศนคติต่อการประกอบอาชีพอิสระ

คำชี้แจง ให้นักเรียนอ่านข้อความต่อไปนี้แล้วกาเครื่องหมาย ✓ ลงในช่องท้ายข้อความที่เห็นว่าตรงกับความรู้สึกของนักเรียนต่อการประกอบอาชีพอิสระมากที่สุดเพียงช่องเดียว ซึ่งมีทั้งหมด 5 ระดับ คือ

มากที่สุด	หมายความว่า นักเรียนมีความรู้สึกตรงกับข้อความที่กล่าวมากที่สุด
มาก	หมายความว่า นักเรียนมีความรู้สึกตรงกับข้อความที่กล่าวมาก
ปานกลาง	หมายความว่า นักเรียนมีความรู้สึกค่อนข้างตรงกับข้อความที่กล่าวมาบ้าง
น้อย	หมายความว่า นักเรียนมีความรู้สึกตรงกับข้อความที่กล่าวน้อยมาก
น้อยที่สุด	หมายความว่า นักเรียนมีความรู้สึกตรงกับข้อความที่กล่าวน้อยที่สุด

แบบสอบถามทัศนคติต่อการประกอบอาชีพอิสระ

ข้อ	ข้อความ	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด
0	นักเรียนรู้สึกอายที่ต้องไปขายของ	✓				
00	นักเรียนรู้สึกสบายใจ ที่ได้ทำงานที่ไม่ต้องอยู่ใต้คำสั่งใคร		✓			

จากตัวอย่างในข้อ 0 นักเรียนพิจารณาแล้วตรงกับความรู้สึกของนักเรียนมากที่สุด ก็กาเครื่องหมาย ✓ ลงในช่องมากที่สุด สำหรับในข้อ 00 นักเรียนพิจารณาแล้วตรงกับความรู้สึกของนักเรียนมาก ก็กาเครื่องหมาย ✓ ลงในช่องมาก

เกณฑ์การแปลผลรายด้าน

ด้านแนวโน้มในการแสดงพฤติกรรมเกี่ยวกับการประกอบอาชีพอิสระ จำนวน 9 ข้อ
 คะแนนเฉลี่ย 9.00 – 21.00 หมายถึง ทศนคติต่อการประกอบอาชีพอิสระด้านแนวโน้มในการแสดงพฤติกรรมเกี่ยวกับการประกอบอาชีพอิสระ อยู่ในระดับต่ำ
 คะแนนเฉลี่ย 21.01 – 33.01 หมายถึง ทศนคติต่อการประกอบอาชีพอิสระด้านแนวโน้มในการแสดงพฤติกรรมเกี่ยวกับการประกอบอาชีพอิสระ อยู่ในระดับปานกลาง
 คะแนนเฉลี่ย 33.02 – 45.00 หมายถึง ทศนคติต่อการประกอบอาชีพอิสระด้านแนวโน้มในการแสดงพฤติกรรมเกี่ยวกับการประกอบอาชีพอิสระ อยู่ในระดับสูง

ตัวอย่างแบบสอบถามทัศนคติต่อการประกอบอาชีพอิสระ

คำชี้แจง ให้นักเรียนอ่านข้อความต่อไปนี้อย่างละเอียดแล้วกาเครื่องหมาย ✓ ลงในช่องท้ายข้อความที่เห็นว่าตรงกับความคิดของนักเรียนต่อการประกอบอาชีพอิสระมากที่สุด เพียงช่องเดียว ซึ่งมีทั้งหมด 5 ระดับ คือ

เป็นประจำ	หมายความว่า นักเรียนมีพฤติกรรมตรงกับข้อความที่กล่าวเป็นประจำทุกครั้ง
บ่อย	หมายความว่า นักเรียนมีพฤติกรรมตรงกับข้อความที่กล่าวเกือบทุกครั้ง
บางครั้ง	หมายความว่า นักเรียนมีพฤติกรรมตรงกับข้อความที่กล่าวเป็นบางครั้ง
นาน ๆ ครั้ง	หมายความว่า นักเรียนมีพฤติกรรมตรงกับข้อความที่กล่าวมานาน ๆ ครั้ง
น้อยครั้งที่สุด	หมายความว่า นักเรียนมีพฤติกรรมตรงกับข้อความที่กล่าวน้อยครั้งที่สุด

แบบสอบถามทัศนคติต่อการประกอบอาชีพอิสระ

ข้อ	ข้อความ	เป็นประจำ	บ่อย	บางครั้ง	นาน ๆ ครั้ง	น้อยครั้งที่สุด
0	นักเรียนชอบคิดทำสิ่งแปลกใหม่ของมาขาย	✓				
00	นักเรียนจะหาโอกาสผู้คุยกับผู้ประสบความสำเร็จในการประกอบอาชีพอิสระ		✓			

จากตัวอย่างในข้อ 0 นักเรียนพิจารณาแล้วนักเรียนเห็นว่าตนเองมีพฤติกรรมดังกล่าวเป็นประจำ กikkaเครื่องหมาย ✓ ลงในช่องเป็นประจำ สำหรับในข้อ 00 นักเรียนพิจารณาแล้วนักเรียนเห็นว่าตนเองมีพฤติกรรมดังกล่าวบ่อย กikkaเครื่องหมาย ✓ ลงในช่องบ่อย

2. โครงการพัฒนาทัศนคติต่อการประกอบอาชีพอิสระ

การสร้างโครงการพัฒนาทัศนคติต่อการประกอบอาชีพอิสระ ผู้วิจัยได้กระทำตามลำดับขั้นดังนี้

2.1 ศึกษาหลักการ ทฤษฎี ตำรา เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับทัศนคติ และการประกอบอาชีพอิสระ

2.2 ศึกษาหลักการ ทฤษฎี ตำรา เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการแนะแนวกลุ่มด้านอาชีพ

2.3 สร้างโครงการพัฒนาทัศนคติต่อการประกอบอาชีพอิสระ ที่ประกอบด้วยเรื่อง วัตถุประสงค์ วิธีดำเนินการ อุปกรณ์ และเวลาที่ใช้

2.4 นำโครงการพัฒนาทัศนคติต่อการประกอบอาชีพอิสระ ที่สร้างขึ้นไปให้คณะกรรมการควบคุมสารนิพนธ์ตรวจสอบ จำนวน 2 คนคือ ผู้ช่วยศาสตราจารย์วันเพ็ญ พงศ์ประยูร และศาสตราจารย์ ดร.ผ่องพรรณ เกิดพิทักษ์ ตรวจสอบความสอดคล้องระหว่างเนื้อเรื่อง วัตถุประสงค์ วิธีดำเนินการ และเวลาที่ใช้ แล้วนำมาปรับปรุงแก้ไขตามข้อเสนอแนะของกรรมการ

2.5 นำโครงการพัฒนาทัศนคติต่อการประกอบอาชีพอิสระที่ปรับปรุงแก้ไขแล้ว ไปทดลองใช้ (Try – out) กับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 โรงเรียนบางเมืองเขื่อนผ่องอนุสรณ์ จังหวัดสมุทรปราการ และนำมาปรับปรุงแก้ไข เพื่อนำไปใช้กับกลุ่มตัวอย่างต่อไป

แบบแผนการทดลอง

ในการวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงทดลอง โดยดำเนินการวิจัยแบบกลุ่มเดียว สอบก่อนและสอบหลัง (One Group Pretest – Posttest) (ล้วน สายยศและอังคณา สายยศ. 2538 : 249)

ตาราง 1 แบบแผนการทดลองแบบ One Group Pretest – Posttest Design

กลุ่ม	สอบก่อน	ทดลอง	สอบหลัง
A	T1	X	T2

ความหมายของสัญลักษณ์

- A แทนกลุ่มตัวอย่าง
- T1 แทนการทดสอบก่อนการเข้าร่วมโครงการ
- T2 แทนการทดสอบหลังการเข้าร่วมโครงการ
- X แทนการพัฒนาทัศนคติต่อการประกอบอาชีพอิสระ

การจัดกระทำและการวิเคราะห์ข้อมูล

1. ก่อนการทดลอง ผู้วิจัยคัดเลือกกลุ่มตัวอย่างโดยให้นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 จำนวน 345 คน ตอบแบบสอบถามทัศนคติต่อการประกอบอาชีพอิสระ แล้วผู้วิจัยตรวจให้คะแนนแล้วคัดเลือกเฉพาะ

นักเรียนที่ได้คะแนนตั้งแต่เปอร์เซ็นต์ไทล์ที่ 25 ลงมา ได้นักเรียนจำนวน 86 คน และสอบถามความสนใจในการเข้าร่วมโครงการ ปรากฏว่านักเรียนสมัครใจเข้าร่วมโครงการ จำนวน 20 คน แล้วผู้วิจัยจึงสุ่มอย่างง่ายมาจำนวน 15 คน เพื่อเข้าร่วมโครงการ แล้วเก็บคะแนนทัศนคติต่อการประกอบอาชีพอิสระเพื่อเป็นคะแนนก่อนการทดลอง (Pretest)

2. ขั้นตอนการทดลอง ผู้วิจัยดำเนินโครงการพัฒนาทัศนคติต่อการประกอบอาชีพอิสระของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ดังรายละเอียดต่อไปนี้ ผู้วิจัยใช้การแนะนำกลุ่มด้านอาชีพจำนวน 11 ครั้ง ละครึ่ง 50 นาที โดยจัดสัปดาห์ละ 3 วัน ในวันจันทร์ พุธ และศุกร์ ระหว่างเวลา 15:30 – 16:20 น. ตั้งแต่วันที่ 19 มกราคม 2543 ถึง วันที่ 9 กุมภาพันธ์ 2543 โดยใช้ห้องแนะแนว โรงเรียนบางเมืองเขื่อนผ่องอนุสรณ์ จังหวัดสมุทรปราการ

3. หลังการทดลอง

3.1 ผู้วิจัยให้นักเรียนตอบแบบสอบถามทัศนคติต่อการประกอบอาชีพอิสระของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ฉบับเดียวกับที่ใช้ทดสอบก่อนการทดลอง แล้วเก็บคะแนนที่ได้ไว้เป็นคะแนนหลังการทดลอง (Posttest)

3.2 นำคะแนนก่อนและหลังการทดลอง (Pretest-Posttest) ไปวิเคราะห์ตามวิธีทางสถิติต่อไป

สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

1. สถิติพื้นฐาน ได้แก่

1.1 ค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$)

$$\bar{X} = \frac{\sum X}{N}$$

$\bar{X}$	แทนคะแนนเฉลี่ย
$\sum X$	แทนผลรวมของคะแนนทั้งหมด
N	แทนจำนวนข้อมูล

1.2 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.)

$$S.D = \sqrt{\frac{N \sum X^2 - (\sum X)^2}{N(N-1)}}$$

S.D.	แทนค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน
$\sum X$	แทนผลรวมของคะแนนทั้งหมด
$\sum X^2$	แทนผลรวมของคะแนนแต่ละตัวยกกำลังสอง
$(\sum X)^2$	แทนผลรวมของคะแนนทั้งหมดยกกำลังสอง
N	แทนจำนวนข้อมูล

2. สถิติสำหรับการวิเคราะห์คุณภาพของเครื่องมือ

2.1 หาค่าอำนาจจำแนกของแบบสอบถามทัศนคติต่อการประกอบอาชีพอิสระโดยใช้วิธีการแจกแจงที (t- distribution) แบบเทคนิค 25 % ของกลุ่มสูงและกลุ่มต่ำ (ล้วน สายยศ และอังคณา สายยศ. 2538 : 215)

$$t = \frac{\overline{X}_H - \overline{X}_L}{\sqrt{\frac{S_H^2}{n_H} + \frac{S_L^2}{n_L}}}$$

t	แทนค่าอำนาจจำแนกของข้อสอบ
$\overline{X}_H$	แทนคะแนนเฉลี่ยของกลุ่มสูง
$\overline{X}_L$	แทนคะแนนเฉลี่ยกลุ่มต่ำ
S_H^2	แทนคะแนนแปรปรวนของกลุ่มสูง
S_L^2	แทนคะแนนแปรปรวนของกลุ่มต่ำ
n_H	แทนจำนวนของกลุ่มตัวอย่างในกลุ่มสูง
n_L	แทนจำนวนของกลุ่มตัวอย่างในกลุ่มต่ำ

2.2 หาค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถามทัศนคติต่อการประกอบอาชีพอิสระ โดยใช้สูตร Coefficient Alpha ของครอนบัค (ล้วน สายยศ และอังคณา สายยศ. 2538 : 200)

$$\alpha = \frac{n}{n-1} \left\{ 1 - \frac{\sum S_i^2}{S_t^2} \right\}$$

α	แทนค่าสัมประสิทธิ์ของความเชื่อมั่น
n	แทนจำนวนข้อของเครื่องมือวัด
S_i^2	แทนคะแนนความแปรปรวนเป็นรายข้อ
S_t^2	แทนคะแนนความแปรปรวนของเครื่องมือนี้ทั้งฉบับ

สถิติสำหรับการวิเคราะห์ข้อมูล

เปรียบเทียบทัศนคติต่อการประกอบอาชีพอิสระก่อนและหลังได้รับการแนะนำกลุ่มด้านอาชีพตามโครงการพัฒนาทัศนคติต่อการประกอบอาชีพอิสระ โดยใช้ t – test แบบ Dependent (ล้วน สายยศ และอังคณา สายยศ. 2538 : 104)

$$t = \frac{\sum D}{\sqrt{\frac{N \sum D^2 - (\sum D)^2}{N - 1}}}$$

D แทนความแตกต่างของคะแนนแต่ละคู่

N แทนจำนวนคู่

บทที่ 4

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

สัญลักษณ์ในการวิเคราะห์ข้อมูล

ในการวิเคราะห์ข้อมูลและการแปลความหมายของผลการวิเคราะห์ข้อมูล ในการศึกษาครั้งนี้ผู้วิจัยได้กำหนดสัญลักษณ์ต่าง ๆ ที่ใช้แทนความหมายดังต่อไปนี้

N	แทน	จำนวนประชากรที่ใช้สุ่มกลุ่มตัวอย่าง
n	แทน	ขนาดของกลุ่มตัวอย่าง
$\bar{x}$	แทน	คะแนนเฉลี่ยของกลุ่มตัวอย่าง
S.D.	แทน	ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานของทัศนคติต่อการประกอบอาชีพอิสระ
$\sum D$	แทน	ผลรวมความแตกต่างระหว่างคะแนนแต่ละคู่
$\sum D^2$	แทน	ผลรวมความแตกต่างระหว่างคะแนนแต่ละคู่ที่ยกกำลังสอง
T_1	แทน	คะแนนก่อนการเข้าร่วมโครงการ
T_2	แทน	คะแนนหลังการเข้าร่วมโครงการ
t	แทน	ค่าสถิติที่ใช้พิจารณา t - Dependent

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

ในการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ ผู้วิจัยได้เสนอข้อมูลที่ได้และผลการวิเคราะห์ข้อมูล โดยแบ่งออกเป็น 2 ตอนดังนี้

ตอนที่ 1 ศึกษาทัศนคติต่อการประกอบอาชีพอิสระ ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ดังแสดงผลการวิเคราะห์ข้อมูลในตาราง 2

ตอนที่ 2 เปรียบเทียบทัศนคติต่อการประกอบอาชีพอิสระ ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ก่อนและหลังเข้าร่วมโครงการพัฒนาทัศนคติต่อการประกอบอาชีพอิสระ โดยใช้การแน่วกลุ่มด้านอาชีพ ดังแสดงผลการวิเคราะห์ข้อมูลในตาราง 3 และ 4

ตาราง 2 ค่าเฉลี่ยและค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานทัศนคติต่อการประกอบอาชีพอิสระของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2

ทัศนคติต่อการประกอบอาชีพอิสระ	N	$\bar{X}$	S.D.	แปลผล
ด้านความคิดที่มีต่อการประกอบอาชีพอิสระ	345	50.94	4.87	ปานกลาง
ด้านความรู้สึกที่มีต่อการประกอบอาชีพอิสระ	345	43.78	3.49	ปานกลาง
ด้านแนวโน้มในการแสดงพฤติกรรมเกี่ยวกับการประกอบอาชีพอิสระ	345	21.80	3.26	ปานกลาง
ทัศนคติต่อการประกอบอาชีพอิสระโดยรวม	345	116.53	8.23	ปานกลาง

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลจากตาราง 2 พบว่านักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 มีทัศนคติต่อการประกอบอาชีพอิสระอยู่ในระดับปานกลาง และเมื่อพิจารณารายด้านพบว่า ทัศนคติด้านความคิด ด้านความรู้สึก และด้านแนวโน้มในการแสดงพฤติกรรมเกี่ยวกับการประกอบอาชีพอิสระอยู่ในระดับปานกลาง

ตาราง 3 เปรียบเทียบทัศนคติต่อการประกอบอาชีพอิสระ ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ก่อนและหลัง
เข้าร่วมโครงการพัฒนาทัศนคติต่อการประกอบอาชีพอิสระโดยใช้การแนะแนวกลุ่มด้านอาชีพ

การทดลอง	n	$\bar{x}$	$\sum D$	$\sum D^2$	t
ก่อนเข้าร่วมโครงการ	15	106.20	75	415	11.45*
หลังเข้าร่วมโครงการ	15	111.20			

*มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลจากตาราง 3 พบว่า ภายหลังจากเข้าร่วมโครงการพัฒนาทัศนคติต่อการประกอบอาชีพอิสระโดยใช้การแนะแนวกลุ่มด้านอาชีพ นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 มีทัศนคติต่อการประกอบอาชีพอิสระดีขึ้น อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 แสดงว่าการเข้าร่วมโครงการพัฒนาทัศนคติต่อการประกอบอาชีพอิสระโดยใช้การแนะแนวกลุ่มด้านอาชีพ ทำให้นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 มีทัศนคติต่อการประกอบอาชีพอิสระดีขึ้น

ตาราง 4 เปรียบเทียบทัศนคติต่อการประกอบอาชีพอิสระแต่ละด้าน ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ก่อนและหลังเข้าร่วมโครงการพัฒนาทัศนคติต่อการประกอบอาชีพอิสระโดยใช้การแนะแนวกลุ่มด้านอาชีพ

ทัศนคติต่อการประกอบอาชีพอิสระ	$\bar{X}$	S.D.	t
ด้านความคิดที่มีต่อการประกอบอาชีพอิสระ			
ก่อนเข้าร่วมโครงการ	46.40	4.12	3.36*
หลังเข้าร่วมโครงการ	48.00	3.46	
ด้านความรู้สึกที่มีต่อการประกอบอาชีพอิสระ			
ก่อนเข้าร่วมโครงการ	40.67	1.99	3.06*
หลังเข้าร่วมโครงการ	41.47	1.73	
ด้านแนวโน้มในการแสดงพฤติกรรมเกี่ยวกับการประกอบอาชีพอิสระ			
ก่อนเข้าร่วมโครงการ	19.13	3.66	5.57*
หลังเข้าร่วมโครงการ	21.73	2.91	

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลจากตาราง 4 พบว่าภายหลังเข้าร่วมโครงการพัฒนาทัศนคติต่อการประกอบอาชีพอิสระ นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 มีทัศนคติต่อการประกอบอาชีพอิสระดีขึ้น อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 แสดงว่าการเข้าร่วมโครงการพัฒนาทัศนคติต่อการประกอบอาชีพอิสระ โดยใช้การแนะแนวกลุ่มด้านอาชีพ ทำให้ทัศนคติด้านความคิดที่มีต่อการประกอบอาชีพอิสระ ด้านความรู้สึกที่มีต่อการประกอบอาชีพอิสระ และด้านแนวโน้มในการแสดงพฤติกรรมเกี่ยวกับการประกอบอาชีพอิสระของนักเรียนดีขึ้น

บทที่ 5

สรุป อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

ความมุ่งหมายของการศึกษาค้นคว้า

1. เพื่อศึกษาทัศนคติต่อการประกอบอาชีพอิสระของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2
2. เพื่อเปรียบเทียบทัศนคติต่อการประกอบอาชีพอิสระ ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ก่อนและหลังเข้าร่วมโครงการพัฒนาทัศนคติต่อการประกอบอาชีพอิสระโดยใช้การแนะนำกลุ่มด้านอาชีพ

สมมุติฐานของการศึกษาค้นคว้า

นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 มีทัศนคติต่อการประกอบอาชีพอิสระดีขึ้น หลังจากได้เข้าร่วมโครงการพัฒนาทัศนคติต่อการประกอบอาชีพอิสระโดยใช้การแนะนำกลุ่มด้านอาชีพ

ขอบเขตของการศึกษาค้นคว้า

ประชากรและกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้า

ประชากร

ประชากรที่ใช้สุ่มกลุ่มตัวอย่างเป็นนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 โรงเรียนบางเมืองเขื่อนผ่อง อนุสรณ์ สังกัดกรมสามัญศึกษา จังหวัดสมุทรปราการ ปีการศึกษา 2542

กลุ่มตัวอย่าง

กลุ่มตัวอย่างเป็นนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 โรงเรียนบางเมืองเขื่อนผ่องอนุสรณ์ สังกัดกรมสามัญศึกษา จังหวัดสมุทรปราการ ปีการศึกษา 2542 ที่มีทัศนคติต่อการประกอบอาชีพอิสระตั้งแต่เปอร์เซ็นต์ไทล์ที่ 25 ลงมา จำนวน 86 คน แล้วผู้วิจัยสอบถามความสมัครใจในการเข้าร่วมโครงการพัฒนาทัศนคติต่อการประกอบอาชีพอิสระโดยใช้การแนะนำกลุ่มด้านอาชีพ ปรากฏว่านักเรียนจำนวน 20 คน สมัครใจเข้าร่วมโครงการดังกล่าว แล้วผู้วิจัยสุ่มอย่างง่าย (Simple Random Sampling) นักเรียนกลุ่มดังกล่าวมาจำนวน 15 คน เพื่อเข้าร่วมโครงการพัฒนาทัศนคติต่อการประกอบอาชีพอิสระ ส่วนนักเรียนที่ไม่สมัครใจเข้าร่วมโครงการนั้น เป็นนักเรียนติดเรียนพิเศษหรือต้องซ่อมกีฬาของโรงเรียน

ตัวแปรที่ศึกษา

1. ตัวแปรอิสระ ได้แก่ การพัฒนาทัศนคติต่อการประกอบอาชีพอิสระตามโครงการพัฒนาทัศนคติต่อการประกอบอาชีพอิสระโดยใช้การแนะนำกลุ่มด้านอาชีพ
2. ตัวแปรตาม ได้แก่ ทัศนคติต่อการประกอบอาชีพอิสระ

เครื่องมือ

เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษานี้ประกอบด้วย

1. แบบสอบถามทัศนคติต่อการประกอบอาชีพอิสระ
2. โครงการพัฒนาทัศนคติต่อการประกอบอาชีพอิสระโดยใช้การแนะนำกลุ่มด้านอาชีพ

วิธีการดำเนินการศึกษาค้นคว้า

1. ก่อนการทดลอง ผู้วิจัยคัดเลือกกลุ่มตัวอย่างโดยให้นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 จำนวน 345 คน ตอบแบบสอบถามทัศนคติต่อการประกอบอาชีพอิสระ แล้วผู้วิจัยตรวจให้คะแนนแล้วคัดเลือกเฉพาะนักเรียนที่ได้คะแนนตั้งแต่เปอร์เซ็นต์ไทล์ที่ 25 ลงมา ได้นักเรียนจำนวน 86 คน และสอบถามความสมัครใจในการเข้าร่วมโครงการ ปรากฏว่านักเรียนสมัครใจเข้าร่วมโครงการ จำนวน 20 คน แล้วผู้วิจัยจึงสุ่มอย่างง่ายมาจำนวน 15 คน เพื่อเข้าร่วมโครงการ แล้วเก็บคะแนนทัศนคติต่อการประกอบอาชีพอิสระเพื่อเป็นคะแนนก่อนการทดลอง (Pretest)

2. ขั้นตอนการทดลอง ผู้วิจัยดำเนินโครงการพัฒนาทัศนคติต่อการประกอบอาชีพอิสระของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ดังรายละเอียดต่อไปนี้ ผู้วิจัยให้การแนะนำกลุ่มด้านอาชีพจำนวน 11 ครั้ง ๆ ละ 50 นาที โดยจัดสัปดาห์ละ 3 วัน ในวันจันทร์ พุธ และศุกร์ ระหว่างเวลา 15 : 30 – 16 : 20 น. ตั้งแต่วันที่ 19 มกราคม 2543 ถึง วันที่ 9 กุมภาพันธ์ 2543 โดยใช้ห้องแนะแนว โรงเรียนบางเมืองเขื่อนฟองอนุสรณ์ จังหวัดสมุทรปราการ

3. หลังการทดลอง

3.1 ผู้วิจัยให้นักเรียนตอบแบบสอบถามทัศนคติต่อการประกอบอาชีพอิสระของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ฉบับเดียวกับที่ใช้ทดสอบก่อนการทดลองแล้วเก็บคะแนนทัศนคติ ที่ได้ไว้เป็นคะแนนหลังการทดลอง (Posttest)

3.2 นำคะแนนก่อนและหลังการทดลอง (Pretest-Posttest) ไปวิเคราะห์ตามวิธีทางสถิติต่อไป

การวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยได้วิเคราะห์ข้อมูล โดยแบ่งออกเป็น

1. ศึกษาทัศนคติต่อการประกอบอาชีพอิสระ ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 โดยใช้คะแนนเฉลี่ย ($\bar{x}$) และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.)

2. เปรียบเทียบทัศนคติต่อการประกอบอาชีพอิสระ ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ก่อนและหลังการเข้าร่วมโครงการพัฒนาทัศนคติต่อการประกอบอาชีพอิสระโดยใช้การแนะนำกลุ่มด้านอาชีพ โดยใช้ t - test แบบ Dependent Sample

สรุปผลการศึกษาค้นคว้า

ผลการศึกษาค้นคว้าสรุปผลได้ดังนี้

1. นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 มีทัศนคติต่อการประกอบอาชีพอิสระ อยู่ในระดับปานกลาง และเมื่อพิจารณารายด้านพบว่า ทัศนคติด้านความคิด ด้านความรู้สึกรู้สึก และด้านแนวโน้มในการแสดงพฤติกรรมเกี่ยวกับการประกอบอาชีพอิสระของนักเรียนอยู่ในระดับปานกลาง

2. ภายหลังจากเข้าร่วมโครงการพัฒนาทัศนคติต่อการประกอบอาชีพอิสระโดยใช้การแนะนำกลุ่มด้านอาชีพ นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 มีทัศนคติต่อการประกอบอาชีพอิสระดีขึ้น อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

อภิปรายผล

จากผลการศึกษา ทศนคติต่อการประกอบอาชีพอิสระของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 โรงเรียนบางเมืองเขื่อนผ่องอนุสรณ์ จังหวัดสมุทรปราการ พบว่า

1. นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 โรงเรียนบางเมืองเขื่อนผ่องอนุสรณ์ จังหวัดสมุทรปราการ มีทัศนคติต่อการประกอบอาชีพอิสระอยู่ในระดับปานกลาง และเมื่อพิจารณารายด้านพบว่า ทศนคติด้านความคิด ด้านความรู้สึก และด้านแนวโน้มในการแสดงพฤติกรรมเกี่ยวกับการประกอบอาชีพอิสระของนักเรียนอยู่ในระดับปานกลาง จากผลการศึกษาแสดงให้เห็นว่า นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 มีความคิดต่อการประกอบอาชีพอิสระ ความรู้สึกต่อการประกอบอาชีพอิสระ และแนวโน้มในการแสดงพฤติกรรมเกี่ยวกับการประกอบอาชีพอิสระอยู่ในระดับปานกลาง ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากลักษณะของการประกอบอาชีพที่ผู้ประกอบอาชีพมีความเป็นอิสระ เป็นนายของตนเองไม่มีนายจ้างและไม่อยู่ในฐานะลูกจ้างใคร เป็นอาชีพที่มีรายได้เป็นของตนเอง สามารถคิดทำและสร้างงานได้ด้วยตนเอง ซึ่งอาชีพนั้นสามารถทำได้หลายประเภทตามความสามารถ ความถนัดและความสนใจ ดังที่เจียร์นีย์ ทรงชัยกุล (2533 : 412) กล่าวว่าอาชีพอิสระเป็นอาชีพสุจริตที่ผู้ประกอบอาชีพสร้างงานขึ้นมาเอง โดยตนเองเป็นเจ้าของกิจการ และเป็นผู้ดำเนินการรวมทั้งรับผิดชอบโดยตรง และนิคม จันทรวีฑูร (2530 : 23) ได้กล่าวว่าประกอบอาชีพอิสระนั้นเปิดโอกาสให้ทุกคนผู้ที่ประกอบอาชีพอิสระสามารถสร้างฐานะได้ภายในเวลาไม่กี่ปีโอกาสขยายกิจการก็มี ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับความขยันหมั่นเพียรของบุคคลนั้น ดังนั้นจากลักษณะของอาชีพอิสระจึงอาจทำให้นักเรียนมีทัศนคติที่เป็นกลางต่อการประกอบอาชีพอิสระ

จากผลการศึกษาทัศนคติต่อการประกอบอาชีพอิสระ โดยพิจารณารายด้านพบว่า นักเรียนมีทัศนคติด้านความคิดต่อการประกอบอาชีพอิสระ ด้านความรู้สึกต่อการประกอบอาชีพอิสระ และแนวโน้มในการแสดงพฤติกรรมเกี่ยวกับการประกอบอาชีพอิสระอยู่ในระดับปานกลาง ซึ่งแยกพิจารณาได้ดังนี้

นักเรียนมีทัศนคติด้านความคิดต่อการประกอบอาชีพอิสระอยู่ในระดับปานกลาง ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 โรงเรียนบางเมืองเขื่อนผ่องอนุสรณ์ จังหวัดสมุทรปราการมีบิดามารดาหรือผู้ปกครองของนักเรียนส่วนใหญ่ประกอบอาชีพรับจ้างเป็นพนักงานในบริษัท ห้างร้านและโรงงานอุตสาหกรรม นักเรียนได้รับประสบการณ์รู้ทางการประกอบอาชีพโดยผ่านทางครอบครัว จากการอบรมเลี้ยงดูหรือจากการเลียนแบบความคิดของบุคคลในครอบครัว อิทธิพลทางการประกอบอาชีพของผู้ปกครองจึงมีส่วนด้านความคิดที่ทำให้นักเรียนเห็นความสำคัญของการประกอบอาชีพอิสระ ว่าเป็นอาชีพที่ทำหาความสามารถ เป็นอาชีพที่น่าสนใจ มีเกียรติ มีศักดิ์ศรี เป็นอาชีพที่ได้รับการยอมรับจากสังคมว่าเป็นอาชีพหนึ่งที่มีคุณค่า สามารถทำประโยชน์ให้แก่ผู้ประกอบอาชีพ ครอบครัว สังคมและประเทศชาติได้ นอกจากนี้ นักเรียนยังมีความคิดต่อคุณลักษณะของผู้ประกอบอาชีพอิสระว่าเป็นผู้มีความกระตือรือร้นและตื่นตัวอยู่ตลอดเวลา มีการเตรียมตัวในการทำงานและทันต่อการเปลี่ยนแปลง เป็นผู้มีความอดทนพยายาม มีความรับผิดชอบสูง ซึ่งการที่นักเรียนมีความคิดต่อการประกอบอาชีพอิสระดังกล่าว ย่อมเป็นนิมิตที่ดีต่อการสร้างงานอาชีพอิสระให้เพิ่มขึ้น เพราะการที่นักเรียนมีทัศนคติด้านความคิดอยู่ในระดับปานกลางนั้น ทำให้นักเรียนมีโอกาสที่จะประกอบอาชีพอิสระได้มากกว่าการมีความคิดที่ไม่ดีต่อการประกอบอาชีพอิสระ

นักเรียนมีทัศนคติด้านความรู้สึกต่อการประกอบอาชีพอิสระ อยู่ในระดับปานกลาง โดยนักเรียนรู้สึกว่าการประกอบอาชีพอิสระเป็นอาชีพที่สามารถเริ่มต้นได้ง่าย มีรายได้ดี สามารถสร้างความก้าวหน้าและมีโอกาสประสบความสำเร็จจากการประกอบอาชีพ ซึ่งความรู้สึกดังกล่าวอาจเนื่องมาจากนักเรียนได้รับการส่งเสริมทางอาชีพ ตามแผนพัฒนาการศึกษากระทรวงศึกษาธิการ (2523 ค : 1) โดยจุดมุ่งหมายของหลักสูตร

ประสงค์จะให้นักเรียนมีทักษะที่ดีต่อสัมมาชีพทุกชนิด มีนิสัยรักการทำงาน และมีความสามารถในการเลือกอาชีพที่เหมาะสมกับความถนัด และความสนใจของตนเอง มีทักษะพื้นฐานในการประกอบสัมมาชีพ มีความสามารถในการจัดการและสามารถทำงานร่วมกับผู้อื่นได้ ประกอบกับโรงเรียนให้การสนับสนุนและส่งเสริมการจัดโครงการการประกอบอาชีพอิสระ เพื่อการมีรายได้ระหว่างเรียน โดยมุ่งเน้นให้นักเรียนสามารถประกอบอาชีพมีรายได้ระหว่างเรียน ตามสภาพเวลา กำลังและความสามารถ โดยจัดในลักษณะกิจกรรมสหกรณ์ นักเรียนจะรวมกันเป็นกลุ่ม เน้นการทำงานเป็นระบบ การรู้จักประชุมปรึกษาหารือ รู้จักพัฒนางาน และการแก้ปัญหา ทำให้นักเรียนได้รับประสบการณ์เกี่ยวกับการประกอบอาชีพอิสระมากขึ้น ทั้งในด้านการบริหาร การจัดการ และการบริการ นอกจากนี้ โรงเรียนยังให้การส่งเสริมด้านอาชีพอิสระ โดยจัดเป็นงานวันอาชีพขึ้นในแต่ละปีการศึกษา

จากผลงานวิจัยของ อเล็กซานเดอร์ (Alexander 1980 : 4554 - A) ที่ได้ศึกษาถึงการใช้หลักสูตรอาชีพศึกษาต่อทัศนคติทางอาชีพของนักเรียนระดับ 8 ในเซนต์หลุยส์ตะวันออก รัฐอิลลินอยส์พบว่าหลักสูตรอาชีพศึกษาสามารถพัฒนาทัศนคติทางอาชีพของนักเรียนให้สูงขึ้นได้ และจากการศึกษาของ ชาร์ป ซูทท์ (2526 : 42) พบว่า การเรียนวิชาชีพจะทำให้นักเรียนมองเห็นคุณค่าในการทำงานและเกิดทัศนคติที่ดีต่อการทำงาน

จากผลการศึกษาที่พบว่า ด้านความคิดและความรู้สึกที่มีต่อการประกอบอาชีพอิสระของนักเรียนที่อยู่ในระดับปานกลางนั้น อาจส่งผลให้นักเรียนมีแนวโน้มในการแสดงพฤติกรรมเกี่ยวกับการประกอบอาชีพอิสระในระดับปานกลางด้วยเช่นกันคือ นักเรียนไม่กระตือรือร้น และในขณะเดียวกันก็ยอมที่จะเข้าร่วมกิจกรรมเกี่ยวกับงานอาชีพอิสระ การค้นคว้าหาข้อมูลเกี่ยวกับการประกอบอาชีพอิสระ จากแหล่งข้อมูลต่าง ๆ ตลอดจนพูดคุยซักถามเกี่ยวกับการประกอบอาชีพอิสระกับผู้ประกอบอาชีพอิสระ ซึ่งการที่ผลการศึกษาเป็นดังนี้อาจเนื่องมาจาก การได้รับประสบการณ์ทางการประกอบอาชีพอิสระโดยตรงของนักเรียน จากการพิจารณาจะพบว่าสภาพแวดล้อมบริเวณโดยรอบที่ตั้งของโรงเรียน ตั้งอยู่ในเขตชุมชนเมือง ประชากรภายในชุมชนมีอาชีพค้าขายอาหาร ขนมเบ็ตเตล็ด และให้บริการด้านต่าง ๆ ได้แก่ ร้านเสริมสวย ร้านรับซ่อมรถยนต์ และเครื่องใช้ไฟฟ้า เป็นต้น จากสภาพแวดล้อมดังกล่าว นักเรียนได้รับประสบการณ์การเรียนรู้และสัมผัสกับอาชีพอิสระเหล่านั้น จึงก่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงทางด้านความคิด ความรู้สึก ตลอดจนมีแนวโน้มในการแสดงพฤติกรรมเกี่ยวกับการประกอบอาชีพอิสระในลักษณะที่เป็นกลาง

จากที่กล่าวมาสรุปได้ว่า ทัศนคติด้านความคิด ด้านความรู้สึกและด้านแนวโน้มในการแสดงพฤติกรรมเกี่ยวกับการประกอบอาชีพอิสระของนักเรียนอยู่ในระดับปานกลาง ซึ่งสามารถพัฒนานักเรียนให้มีทัศนคติที่ดีต่อการประกอบอาชีพอิสระง่ายขึ้น

2. ภายหลังเข้าร่วมโครงการพัฒนาทัศนคติต่อการประกอบอาชีพอิสระ โดยใช้การแนะแนวกลุ่มของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 พบว่านักเรียนมีทัศนคติต่อการประกอบอาชีพอิสระดีขึ้น อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ซึ่งเป็นไปตามสมมุติฐานที่ตั้งไว้ ทั้งนี้เนื่องจากผู้วิจัยได้นำหลักการและแนวคิดเกี่ยวกับการแนะแนวกลุ่มด้านอาชีพมาใช้ในโครงการพัฒนาทัศนคติต่อการประกอบอาชีพอิสระในครั้งนี้ ซึ่งก่อให้เกิดการเรียนรู้ และการเปลี่ยนแปลงในองค์ประกอบทางด้านความคิด ความเข้าใจ (Cognitive Component) ที่ดีต่อการประกอบอาชีพอิสระ และส่งผลให้องค์ประกอบทางด้านความรู้สึกที่มีต่ออาชีพอิสระ (Affective Component) ดียิ่งขึ้น จึงทำให้นักเรียนที่เข้าร่วมโครงการเกิดการเปลี่ยนแปลงทัศนคติต่ออาชีพอิสระในทางบวกเพิ่มขึ้น ซึ่งสอดคล้องกับทฤษฎีการเปลี่ยนแปลงทัศนคติที่เชื่อว่า ทัศนคติประกอบด้วยองค์ประกอบ 3 ด้าน คือ องค์ประกอบทางด้านความรู้ หรือความคิด ความเข้าใจ (Cognitive Component) องค์ประกอบทาง

ด้านความรู้สึก (Affective Component) และองค์ประกอบทางด้านแนวโน้มที่จะกระทำ (Behavioral Component) องค์ประกอบทั้ง 3 ด้านนี้ จะต้องมีความสอดคล้องกัน ถ้ามีการเปลี่ยนแปลงองค์ประกอบในด้านใดด้านหนึ่ง ทักษะคิดของบุคคลก็จะเปลี่ยนไปด้วย (Shaver, 1977 : 168 - 170) การได้รับข้อมูลใหม่หรือการได้รับประสบการณ์ใหม่ จะทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงในองค์ประกอบทางด้านความคิดความเข้าใจ และมีผลทำให้องค์ประกอบทางด้านความรู้สึก และพฤติกรรมเปลี่ยนแปลงไปด้วย (Triandis, 1971 : 143)

ในการดำเนินการพัฒนาทัศนคติต่อการประกอบอาชีพอิสระ ตามโครงการพัฒนาทัศนคติต่อการประกอบอาชีพอิสระโดยใช้การแนะแนวกลุ่มด้านอาชีพของการวิจัยในครั้งนี้ มีขั้นตอนในการดำเนินการอย่างเป็นระบบ โดยในครั้งแรกของการทำกิจกรรมผู้วิจัยได้นำกิจกรรมกลุ่มสัมพันธ์มาใช้ในการดำเนินการเพื่อสร้างความคุ้นเคยและเป็นกันเองระหว่างผู้วิจัย และสมาชิกในกลุ่ม เพื่อให้สมาชิกยอมรับและไว้วางใจในการเข้าร่วมกิจกรรม หลังจากนั้น เริ่มต้นด้วยการสนทนากับนักเรียน เกี่ยวกับเรื่องทัศนคติต่อการประกอบอาชีพอิสระ จากนั้นจึง ชี้แจงการเข้าร่วมกิจกรรมการแนะแนวกลุ่มด้านอาชีพ โดยใช้เทคนิคและวิธีการต่าง ๆ ในการกระตุ้นให้นักเรียนเกิดการเรียนรู้ ได้แก่ การอภิปรายกลุ่ม การสัมภาษณ์ สถานการณ์จำลอง บทบาทสมมุติ การโต้วาที และกรณีตัวอย่าง พร้อมทั้งมีอุปกรณ์ที่มีลักษณะเป็นสื่อประสมหลายประเภท ได้แก่ ภาพอาชีพ หนังสือการ์ตูน เทปเพลงและวีดิทัศน์ ตลอดทั้งเปิดโอกาสให้นักเรียนซักถาม อภิปรายแสดงความคิดเห็น แลกเปลี่ยนความรู้ความคิด และประสบการณ์งานอาชีพอิสระซึ่งกันและกันภายในกลุ่ม และผู้วิจัยสรุปเพิ่มเติมในเรื่องดังกล่าว นอกจากนั้นโครงการพัฒนาทัศนคติต่อการประกอบอาชีพอิสระโดยใช้การแนะแนวกลุ่มด้านอาชีพ จัดว่าเป็นวิธีการที่ช่วยสร้างประสบการณ์ตรงให้เกิดขึ้นแก่นักเรียนได้เป็นอย่างดี เพราะในการจัดกิจกรรมแต่ละครั้ง จะมีการตั้งวัตถุประสงค์ไว้อย่างชัดเจนว่าต้องการให้นักเรียนได้รับการเรียนรู้ทางอาชีพอิสระในเรื่องใด โดยผู้วิจัยจะเป็นผู้จัดเตรียมประสบการณ์ในการเรียนรู้ให้แก่ นักเรียน และนักเรียนจะเป็นผู้ทำกิจกรรม จึงก่อให้เกิดการเรียนรู้ด้วยตนเองเป็นหลัก กิจกรรมที่จัดขึ้นโดยใช้เทคนิคต่าง ๆ ได้แก่ การอภิปรายกลุ่ม บทบาทสมมุติ สถานการณ์จำลอง การโต้วาที ซึ่งเทคนิคดังกล่าวเปิดโอกาสให้นักเรียนได้เผชิญกับความขัดแย้งและฝึกทักษะในการสร้างค่านิยมและทัศนคติ ทำให้นักเรียนเข้าใจถึงความสัมพันธ์ระหว่างการดำเนินชีวิตกับการประกอบอาชีพในปัจจุบัน ทำให้นักเรียนมีความคิด ความรู้สึกที่ดีต่อการประกอบอาชีพอิสระ และมีแนวโน้มที่จะประกอบอาชีพอิสระในอนาคตต่อไป ช่วยให้นักเรียนเกิดทัศนคติที่ดีต่อการประกอบอาชีพอิสระ

จากการสังเกตพฤติกรรมนักเรียนในการเข้าร่วมโครงการพัฒนาทัศนคติ ต่อการประกอบอาชีพอิสระโดยใช้การแนะแนวกลุ่มด้านอาชีพ พบว่านักเรียนให้ความสนใจ ตั้งใจ และให้ความร่วมมือในการเข้าร่วมกิจกรรม แม้ว่าในระยะแรกๆนักเรียนจะมีการอภิปรายและซักถามน้อย ไม่กล้าตัดสินใจ ภายหลังจากการร่วมกิจกรรมในโครงการไประยะหนึ่ง นักเรียนกล้าซักถาม อภิปราย ทำงานร่วมกับเพื่อน มีความกระตือรือร้นในการซักถามสิ่งที่สนใจ ตลอดทั้งมีส่วนร่วมในการแสดงความคิดเห็นในกิจกรรมต่าง ๆ ด้วยเทคนิคต่าง ๆ ที่ใช้ในการดำเนินกิจกรรมที่นักเรียนกระตือรือร้นและให้ความสนใจเข้าร่วมเป็นอย่างมากทำให้เกิดบรรยากาศที่ดีในการเข้าร่วมกิจกรรม เทคนิคบทบาทสมมุติ สถานการณ์จำลองและโต้วาที ทำให้นักเรียนมีการพัฒนาความคิด ความรู้สึก ต่อการประกอบอาชีพอิสระเพิ่มขึ้น และมีแนวโน้มของพฤติกรรมในการที่จะประกอบอาชีพอิสระต่อไป

ผลการศึกษาในครั้งนี้สอดคล้องกับ นวลศิริ เปาโรหิตย์ (2528 : 104) ที่กล่าวว่าทัศนคติที่ผิดพลาดเกี่ยวกับอาชีพอาจทำให้บุคคลไม่สนใจที่จะประกอบอาชีพเหล่านั้น แต่สามารถจะเรียนรู้ได้ใหม่ สภาพที่ที่จะเรียนรู้เปลี่ยนแปลงทัศนคติได้ยิ่งขึ้นคือ การเรียนรู้ในกลุ่มโดยใช้เพื่อน ๆ เป็นผู้แก้ไขเปลี่ยนแปลง ความรู้ที่

ผิดพลาดต่างๆของเขา ทำให้มองเห็นด้านต่าง ๆมากขึ้น ของผู้ประกอบการอาชีพนั้นและเริ่มที่จะนำความรู้ใหม่มาพิจารณา ร่วมกับสิ่งที่เคยเรียนรู้แต่เดิม เปลี่ยนแปลงแก้ไขเกิดทัศนคติใหม่ขึ้นแทน

จากผลงานวิจัยของ วราภรณ์ศิริ สุทธิมงคล (2537 : 50) ได้ศึกษาผลของการใช้ชุดแนะแนวอาชีพที่มีต่อทัศนคติในการประกอบอาชีพอิสระของนักเรียนอาชีวศึกษา ระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพ(ปวช.) ชั้นปีที่ 2 วิทยาลัยอาชีวศึกษาเชียงราย อำเภอเมือง จังหวัดเชียงราย ผลการทดลองพบว่านักเรียนที่ได้รับการสอนโดยใช้ชุดการแนะแนวอาชีพ มีทัศนคติในการประกอบอาชีพอิสระดีขึ้น หลังจากได้รับการสอนโดยใช้ชุดแนะแนวอาชีพ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 และจากการศึกษาของ ปัญญาทิพย์ ทิมะวงศ์ (2542 : 58) พบว่านักเรียนที่ได้รับการแนะแนวเป็นกลุ่ม มีการรับรู้อาชีพอิสระในท้องถิ่นดีขึ้นอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

สรุปได้ว่า ในการศึกษาครั้งนี้พบว่า โครงการพัฒนาทัศนคติต่อการประกอบอาชีพอิสระโดยใช้การแนะแนวกลุ่มด้านอาชีพนั้น สามารถนำไปใช้ในการพัฒนาทัศนคติต่อการประกอบอาชีพอิสระสำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะทั่วไป

1.1 ครูแนะแนวหรือผู้ที่เกี่ยวข้องควรได้นำโครงการพัฒนาทัศนคติต่อการประกอบอาชีพอิสระโดยใช้การแนะแนวกลุ่มด้านอาชีพไปใช้ในการพัฒนาทัศนคติต่อการประกอบอาชีพอิสระ อันจะเป็นประโยชน์ต่อการเลือกประกอบอาชีพของนักเรียนต่อไปในอนาคต

1.2 ผู้สนใจจะนำโครงการพัฒนาทัศนคติต่อการประกอบอาชีพอิสระไปใช้ ควรศึกษารายละเอียดต่างๆ ที่เกี่ยวกับวัตถุประสงค์ วิธีดำเนินการ และการจัดเตรียมอุปกรณ์ให้พร้อมก่อนการนำโครงการไปใช้

1.3 ควรมีการติดตามผลหลังจากนำโครงการพัฒนาทัศนคติต่อการประกอบอาชีพอิสระโดยใช้การแนะแนวกลุ่มด้านอาชีพ โดยติดตามเป็นระยะเวลา 3 เดือน 6 เดือน และ 1 ปี เพื่อดูการเปลี่ยนแปลง

2. ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัย

2.1 ควรศึกษาวิจัยเกี่ยวกับโครงการพัฒนาทัศนคติต่อการประกอบอาชีพอิสระโดยใช้การแนะแนวกลุ่มด้านอาชีพ แก่นักเรียนในระดับอื่นๆ เช่น ระดับประถมศึกษา มัธยมศึกษา อาชีวศึกษา และระดับอุดมศึกษาด้วย

2.2 ควรมีการศึกษาวิจัยเพื่อพัฒนาทัศนคติต่อการประกอบอาชีพอิสระโดยใช้เทคนิคอื่นๆ ประกอบด้วย เช่น เกม การใช้เทคนิคแม่แบบ การบรรยาย และการเยี่ยมชมสถานประกอบการ เป็นต้น

2.3 ควรศึกษาตัวแปรที่เกี่ยวข้องกับทัศนคติต่อการประกอบอาชีพอิสระ

บรรณานุกรม

บรรณานุกรม

- กมลรัตน์ หล้าสูงษ์. (2527). จิตวิทยาสังคม. กรุงเทพฯ : ภาควิชาการแนะแนวและจิตวิทยาการศึกษา มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร.
- เกษณีย์ สีมหาศาล. (2531). ผลการให้คำปรึกษาด้านอาชีพเป็นรายบุคคลที่มีต่อทัศนคติ ในการเลือกอาชีพ ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 โรงเรียนจิระประวัตินิเทศวิทยาเขตนครสวรรค์. ปรินิพนธ์ กศ.ม. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร.
- คณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ, สำนักงาน. (2534). แผนพัฒนาการศึกษาแห่งชาติ ฉบับที่ 7 พ.ศ. 2532 – 2539. กรุงเทพฯ : สำนักนายกรัฐมนตรี.
- คมเพชร ฉัตรสุกกุล. (2521). บริการสนเทศ. กรุงเทพฯ : ภาควิชาแนะแนวและจิตวิทยาการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร.
- จริยา ทัพพะกุล ณ.อยุธยา. (2530). "แนวทางการส่งเสริมการประกอบอาชีพอิสระ," การศึกษาเพื่อพัฒนาคุณภาพ. หน้า 18-155. กรุงเทพฯ : คณะกรรมการงานศิลปหัตถกรรมและอาชีวศึกษาครั้งที่ 10 กระทรวงศึกษาธิการ.
- จินดาภรณ์ อังสุวรรณชาติ. (2525). การทดลองใช้ชุดการสอนกิจกรรมแนะแนวอาชีพ สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 กรุงเทพมหานคร. ปรินิพนธ์ กศ.ม. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร. ถ่ายเอกสาร.
- เจียรนัย ทรงชัยกุล. (2533). เอกสารการสอนชุดวิชาการศึกษาแนะแนวในระดับมัธยมศึกษา หน่วยที่ 1 – 7. นนทบุรี: มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช.
- จำเนียร ช่างโชติ. (2524). การแนะแนวอาชีพ. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์มหาวิทยาลัยรามคำแหง.
- ฉวีวรรณ ศิลวรรณโณ. (2534). การศึกษาเจตคติต่ออาชีพอิสระของนักเรียนชาวเขาเผ่ากระเหรี่ยงชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 สังกัดสำนักงานการศึกษาจังหวัดแม่ฮ่องสอน. ปรินิพนธ์ กศ.ม. พิษณุโลก : มหาวิทยาลัยนเรศวร. ถ่ายเอกสาร.
- เฉลียว สุวรรณกิตติ. (2530). "แนวทางและนโยบายเพื่อบรรเทาปัญหาการว่างงาน การส่งเสริมการประกอบอาชีพอิสระ," ในเอกสารประกอบสัมมนาเรื่องการศึกษาส่งเสริมการทำงาน นอกกรอบ หน้า 1 - 16. กรุงเทพฯ : สำนักคณะกรรมการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ.
- เฉลียว บุรีภักดี. (2527). แนวโน้มการทำงานของเยาวชนไทย. กรุงเทพฯ : ศูนย์พัฒนาศึกษาแห่งชาติ ทบวงมหาวิทยาลัยและสมาคมอาเซียน.
- เฉลียว บุรีภักดี และคนอื่น ๆ. (2529). "แนวโน้มการทำงานของเยาวชนไทย สรุปผลการวิจัยเชิงสำรวจทั่วประเทศ พ.ศ 2529," ในโครงการศึกษาเกี่ยวกับการทำงานของเยาวชนไทย ทั้งในและนอกกรอบโรงเรียน. พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพฯ : ศูนย์พัฒนาการศึกษาแห่งชาติของประเทศไทย ทบวงมหาวิทยาลัย.
- ชนินทร์ มีโกตี. (2541, กรกฎาคม - สิงหาคม). "สถานการณ์การว่างงาน," วารสารชีพจรเศรษฐกิจ. 6(4).
- ชาญชัย อาจินสมาจาร. (2524, มีนาคม). "การแนะแนวอาชีพ," มิตราครุ. 23(5) : 12 - 13.
- ชูลี จเชนทร์เดชา. (2534). เปรียบเทียบผลของการให้คำปรึกษากับโปรแกรมข้อเสนอแนะทางอาชีพ ที่มีต่อทัศนคติในการประกอบอาชีพอิสระ ทางผลศึกษาของนักเรียนชั้นปีที่ 1 วิทยาลัยพลศึกษาจังหวัดชุมพร. ปรินิพนธ์ กศ.ม. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร.

- เชิดศักดิ์ โฆวาสินธุ์. (2520). การวัดทัศนคติและบุคลิกภาพ. กรุงเทพฯ : สำนักทดสอบทางการศึกษาและจิตวิทยา มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร.
- ทิพย์วัน ถือคำ. (2532 – 2533, ธันวาคม – มกราคม). "บทบาทของครูแนะแนวต่อการสร้างเจตคติในการประกอบอาชีพอิสระ," *แนะแนว*. 24(126) : 43 – 44.
- ธนาภรณ์ ญาณพิทักษ์. (2535). ปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับการเลือกประกอบอาชีพอิสระของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดกรมสามัญศึกษา จังหวัดอุบลราชธานี. ปรินญาณินพนธ์ กศ.ม. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร.
- ธีระพร อูวรรณโน. (2529). จิตวิทยาสังคม. กรุงเทพฯ : โครงการตำราและเอกสารทางวิชาการ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ธำรง ชูทัพ. (2526, สิงหาคม). "ศึกษาพาที" ในสารพัฒนาหลักสูตร. 13 (23) : 42 – 43.
- นวลศิริ เปาโรหิตย์. (2528). พัฒนาการทางอาชีพ. กรุงเทพฯ : คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยรามคำแหง.
- นิคม จันทรวีฑูร. (2530, มกราคม – กุมภาพันธ์). "เยาวชนกับการศึกษา เพื่อให้มีงานทำ," *แรงงานสัมพันธ์*. 29 (1) : 8.
- นิตยา ธรรมพันธุ์. (2523). ค่านิยมในอาชีพและการเลือกอาชีพของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนมัธยมของรัฐบาล และโรงเรียนราษฎร์สอนศาสนาอิสลามในจังหวัดปัตตานี ยะลาและนราธิวาส. ปรินญาณินพนธ์ กศ.ม. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร. ถ่ายเอกสาร.
- บงอร เอี่ยมรอด. (2531). "กิจกรรมแนะแนวอาชีพ," ในวารสารแนะแนว. 22(114) : 12-15; ธันวาคม 2530 - มกราคม 2531.
- บัณฑิตย์ ธนชัยเศรษฐวุฒิ. (2541). รวมพลังความคิด : ฝ่าวิกฤตคนตกงาน. กรุงเทพฯ : มูลนิธิอารมณีสงัดพลัง.
- ปกรณ วังศ์สวัสดิ์. (2533). ผลของการใช้ชุดการแนะแนวอาชีพที่มีต่อความสนใจอาชีพอิสระ ในท้องถิ่นของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 โรงเรียนประจวบคีรีขันธ์. ปรินญาณินพนธ์ กศ.ม. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร. ถ่ายเอกสาร.
- ปวรวรรณ ภาลิกา. (2541). ผลของการให้คำปรึกษาแบบกลุ่มด้านอาชีพที่มีต่อทัศนคติในการประกอบอาชีพอิสระ ทางคหกรรมศาสตร์ของนักศึกษาระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูงปีที่ 1 วิทยาลัยอาชีวศึกษาเสาวภา กรุงเทพมหานคร. ปรินญาณินพนธ์ กศ.ม. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร.
- ประภาเพ็ญ สุวรรณ. (2520). ทัศนคติ : การวัดการเปลี่ยนแปลงและพฤติกรรมอนามัย. กรุงเทพฯ : ไทยวัฒนาพานิช.
- ประยูร ศรีประสาธน์ และศิริพรรณ ชุมชุม. (2532). "โลกของอาชีพและการประกอบอาชีพอิสระ," ในเอกสารการสอนชุดวิชา การจัดระบบการสอนการทำงานและอาชีพ. หน้า 620 – 659. นนทบุรี : มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช.
- ประสาร มาลากุล ณ อยุธยา และคนอื่น ๆ . (2527). รูปแบบการพัฒนาทัศนคติต่อการต้องการประหยัดพลังงาน. กรุงเทพฯ : จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ประสาร ทิพย์ธารา. (2521). การแนะแนวอาชีพเบื้องต้น. กรุงเทพฯ : โอเดียนสโตร์.

- ประเสริฐ พรหมศร. (2531). ผลการใช้ชุดแนะแนวอาชีพที่มีต่อเจตคติต่ออาชีพของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนจำการบุญ จังหวัดพิษณุโลก. ปรินญานิพนธ์ กศ.ม. พิษณุโลก : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ พิษณุโลก.
- ปริญดา บุญศิลาเลิศ. (2520). การทดลองใช้ชุดการแนะแนวอาชีพกับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนพนมสารคาม จังหวัดฉะเชิงเทรา. ปรินญานิพนธ์ กศ.ม. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร. ถ่ายเอกสาร.
- ปัญญาทิพย์ ทิมวงค์. (2542). การเปรียบเทียบผลของการแนะแนวเป็นกลุ่มด้านอาชีพและกิจกรรมกลุ่มที่มีต่อการรับรู้อาชีพอิสระในท้องถิ่นของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนด่านเกวียนวิทยา อำเภอโชคชัย จังหวัดนครราชสีมา. ปรินญานิพนธ์ กศ.ม. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร. ถ่ายเอกสาร.
- ผ่องพรรณ เกิดพิทักษ์. (2529). เอกสารประกอบการสอนวิชาแนะแนว 515. ทฤษฎีการพัฒนาอาชีพ. กรุงเทพฯ : คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร. ถ่ายเอกสาร.
- พจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน พุทธศักราช 2522. (2525). กรุงเทพฯ : ไทยวัฒนาพานิช.
- พรรณี ช.เจนจิต. (2523). จิตวิทยาการเรียนการสอน. (จิตวิทยาการศึกษาสำหรับครูในโรงเรียน). พิมพ์ครั้งที่ 3 กรุงเทพฯ : อัมรินทร์การพิมพ์.
- พวงรัตน์ ทวีรัตน์. (2531). วิธีวิจัยทางพฤติกรรมศาสตร์และสังคมศาสตร์. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์เจริญผล.
- พัชนี วรกวิน. (2522). จิตวิทยาสังคม. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์สถานสงเคราะห์ปากเกร็ด.
- มหาวิทยาลัย, ทบวง. (2526). แนวโน้มการทำงานของเยาวชนไทย สรุปผลการวิจัยเชิงสำรวจทั่วประเทศปี พ.ศ. 2526 โครงการพัฒนาการศึกษาอาชีวชนบทวมมหาวิทยาลัย. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช.
- มะลิวัลย์ นาคติลก. (2536). ผลการใช้หนังสือการ์ตูนสร้างสรรค์ชุด “ชีวิตต้องสู้” ที่มีต่อเจตคติต่ออาชีพอิสระของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6. ปรินญานิพนธ์ กศ.ม. พิษณุโลก : มหาวิทยาลัยนเรศวร. ถ่ายเอกสาร.
- “มาตรการที่กระทรวงศึกษาธิการดำเนินการในการพัฒนาเด็กและเยาวชน,” วารสารคณะกรรมการแห่งชาติว่าด้วยการศึกษา สหประชาชาติ. 30 (2 - 3) : เมษายน - กันยายน 2541.
- มานี ผลอนันต์. (2541). ผลของการแนะแนวกลุ่มด้านอาชีพที่มีต่อกระบวนการตัดสินใจเลือกอาชีพของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนแหลมสิงห์วิทยาคม อำเภอแหลมสิงห์ จังหวัดจันทบุรี. ปรินญานิพนธ์ กศ.ม. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร.
- มานิชญ์ ขุนทอง. (2532). ผลของการใช้ชุดการแนะแนวอาชีพที่มีต่อวุฒิภาวะทางอาชีพของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 ปรินญานิพนธ์ กศ.ม. พิษณุโลก : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ พิษณุโลก.
- ยุพยงค์ ชวนะและวรรณดา โฆษิตชัยวัฒน์. (2528, มีนาคม - เมษายน). “คนมีความรู้ทำงานจะแก้ปัญหาอย่างไร,” วารสารเศรษฐกิจและสังคม 31 - 36.
- ยุพิน ประจวบเหมาะ. (2530). การประกอบอาชีพอิสระหนทางแก้ปัญหาการว่างงานของบัณฑิตเศรษฐศาสตร์. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.
- ยุพิน องคานนท์. (2533). ทศนคติของนิสิตมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร ที่มีต่อการประกอบอาชีพอิสระ. ปรินญานิพนธ์ กศ.ม. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร. ถ่ายเอกสาร.

- รวีวรรณ อังคนุรักษ์พันธ์. (2533). เอกสารคำสอนวิชา วม 306 : การวัดทัศนคติเบื้องต้น. ชลบุรี : ภาควิชาหลักสูตรและการสอน มหาวิทยาลัยบูรพา.
- ลัดดา กิติวิภาค. (2525). การศึกษาจรรยาวิพากษ์เกี่ยวกับพฤติกรรมความสัมพันธ์ระหว่างชายหญิง ของนักเรียนชั้นปีที่ 4 มหาวิทยาลัยรามคำแหงปีการศึกษา 2522. กรุงเทพฯ : ภาควิชาจิตวิทยา มหาวิทยาลัยรามคำแหง.
- ล้วน สายยศและอังคณา สายยศ. (2538). เทคนิคการวิจัยทางการศึกษา. พิมพ์ครั้งที่ 4. กรุงเทพฯ : สุวีริยาสาส์น.
- วรงค์ศิริ สุทธิมงคล. (2537). ผลของการใช้ชุดแนะแนวอาชีพที่มีต่อทัศนคติในการประกอบอาชีพอิสระของนักเรียนอาชีวศึกษา ระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นปีที่ 2 วิทยาลัยอาชีวศึกษาเชิงทราย อำเภอเมือง จังหวัดเชียงราย. ปรินญานิพนธ์ กศ.ม. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร.
- วัชร ทรัพย์มี. (2523). การแนะแนวอาชีพ. กรุงเทพฯ : คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- วันเพ็ญ แก่นกระจำ. (2535). ผลการใช้วัดทัศนคติที่มีต่อเจตคติทางอาชีพของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2. ปรินญานิพนธ์ กศ.ม. (จิตวิทยาการแนะแนว). พิษณุโลก : มหาวิทยาลัยนเรศวร.
- วิชาการ, กรม. (2530). รายงานการวิเคราะห์คุณลักษณะบางประการของผู้ประสบผลสำเร็จในอาชีพอิสระ. กรุงเทพฯ : ศูนย์แนะแนวการศึกษาและอาชีพ. ถ่ายเอกสาร.
- _____. (2533). ชีวิตต้องสู้ เล่ม 11. กรุงเทพฯ : อรุณสภาคัดพร้าว.
- _____. (2539). การ์ตูนสร้างสรรค์ชุด "ชีวิตต้องสู้" เล่ม 6. กรุงเทพฯ : อรุณสภาคัดพร้าว.
- วิเชียร เกตุสิงห์. (2538, กุมภาพันธ์ - มีนาคม). "ค่าเฉลี่ยกับการแปลความหมาย : เรื่องง่าย ๆ ที่บางครั้งก็พลาดได้," ข่าวสารการวิจัยการศึกษา. 18 (3) : 8 - 11
- วินัย ณรงค์ฤทธิ์. (2530). เหตุผลเชิงจริยธรรม และทัศนคติของนักเรียนต่ออาชีพต่าง ๆ. ปรินญานิพนธ์ กศ.ม. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร.
- วีระ ศรีวิลาส. (2530). บันไดสู่ผู้บริหาร. กรุงเทพฯ : ซีเอสยูเคชั่น.
- ส. วาสนา ประवालพุกษ์. (2524). "ทัศนคติในแง่ของจิตวิทยา," วัดผลการศึกษา 2. 1 - 6 กันยายน - ธันวาคม.
- สมศักดิ์ สินธุระเวชญ์. (2541, พฤษภาคม - สิงหาคม). "การประกันคุณภาพการศึกษา," วารสารการวัดผลการศึกษา. 20 (58).
- สัญญา จิตตานนท์. (2527). "แนวโน้มของการประกอบอาชีพอิสระในประเทศไทย," สังคมศาสตร์. 2 (12) : 11 - 22.
- _____. (2528). การศึกษากับการประกอบอาชีพอิสระ. ปรินญานิพนธ์ กศ.ด. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร. ถ่ายเอกสาร.
- สถิตย์ นิยมญาติ. (2524). จิตวิทยาสังคม. กรุงเทพฯ : โอเดียนสโตร์.
- สวัสดิ์ สุวรรณอักษร. (2527, กุมภาพันธ์ - มีนาคม). "วิธีการแนะแนวอาชีพในสถาบันการศึกษา," พัฒนาหลักสูตร. 27 (51).
- สามัญศึกษา, กรม. (2535 ค). คู่มือผู้บริหารการประกอบอาชีพอิสระ เพื่อการมีรายได้ระหว่างเรียนของนักเรียน. สุพรรณบุรี : โรงพิมพ์เซ็นทรัลมีเดีย.
- สำเนา ขจรศิลป์. (2529). การแนะแนวอาชีพในสถาบันศึกษา. กรุงเทพฯ : ไทยวัฒนาพานิช.

- สุดา อ่อนช้อย. (2524). ผลการแนะแนวอาชีพแบบกลุ่มที่มีต่อวุฒิภาวะทางอาชีพ. ปรินซ์นิพนธ์ ศศ.ม.
 กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์. ถ่ายเอกสาร
- สุโขทัยธรรมมาธิราช, มหาวิทยาลัย. (2532). การส่งเสริมอาชีพ. นนทบุรี: พิมพ์ครั้งที่ 2. สำนักพิมพ์
 มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช.
- _____. (2533). เอกสารการสอนชุดวิชาหลัก และระบบงานแนะแนวในสถานศึกษา หน่วย 9 – 15.
 นนทบุรี: สำนักพิมพ์สุโขทัยธรรมมาธิราช.
- แสงเทียน ธรรมลิขิตกุล. (2541). การทดลองให้โปรแกรมประยุกต์ เพื่อเปลี่ยนทัศนคติต่อผู้ป่วยโรคเอดส์ และ
 ต่อการให้พยาบาลผู้ป่วยโรคเอดส์ของนักเรียนพยาบาลชั้นปีที่ 3. ปรินซ์นิพนธ์ กศ.ม.
 กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร.
- ศักดิ์ สุนทรเสถียร. (2531). เจตคติ. กรุงเทพฯ : ดี.ดี บัณฑิต.
- ศรีสง่า กรรณสูตและสาโรช บัวศรี. (2521). การศึกษาเพื่อการงานและอาชีพ. กรุงเทพฯ : ไทยวัฒนาพานิช.
- ศุภาวดี บุญญวงค์. (2528). เอกสารคำสอนอาชีพศึกษาเบื้องต้น. สงขลา : ภาควิชาจิตวิทยาและการศึกษา
 คณะศึกษาศาสตร์. มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ สงขลา.
- อรอนงค์ ธีบุญวัน. (2539). การแนะแนวอาชีพ. ภาควิชาจิตวิทยาและการแนะแนว คณะครุศาสตร์ สถาบัน
 ราชภัฏกำแพงเพชร. กรุงเทพฯ : โอเดียนสโตร์.
- อนุพงษ์ สุขเกษม. (2527, สิงหาคม - กันยายน). "การปฏิบัติงานแนะแนวอาชีพในสถานศึกษา," ว. แนะแนว.
 18 : 52 – 58.
- อเนกกุล กริแสง. (2536). จิตวิทยาที่เกี่ยวข้องกับการศึกษา. พิษณุโลก : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
 พิษณุโลก.
- อาภา ถนัดช่าง. (2528). "แนวทางการพัฒนางานแนะแนวอาชีพในสถานศึกษา," การแนะแนวอาชีพเพื่อ
 พัฒนาเศรษฐกิจและสังคม. หน้า 14 - 15. สมาคมแนะแนว.
- _____. (2529, กุมภาพันธ์ - มีนาคม). "ทัศนะท่านเลขา สปช. เกี่ยวกับการแนะแนวอาชีพ," เน
 แนว. 20 (103) : 63 – 64.
- อารีรัตน์ พัฒนเพ็ญ. (2529). ผลการใช้ข้อมูลด้านอาชีพต่อการเปลี่ยนแปลงทัศนคติต่ออาชีพอิสระ ของ
 นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนบางละมุง อำเภอบางละมุง จังหวัดชลบุรี. ปรินซ์นิพนธ์
 กศ.ม. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร. ถ่ายเอกสาร.
- อุทัย อุดลย์เกษม. (2528). รายงานการวิจัยเรื่องโครงสร้างแรงจูงใจของตลาดแรงงานกับปัญหาการว่างงาน.
 กรุงเทพฯ : สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ.
- Alexander. (1980, February). "The Effect of Career Education Curriculum on the Vocation Maturity
 of Inner City Adolescent Boys." *Dissertation Abstracts International*. 10: 4551 - A
- Allport, Gardow W. (1978). "The Handbook of Social Psychology," in *The Nature of Attitudes and
 Attitude change*. p. 142. Massachusette: Weisley Publishing Co.,

Byrne, Donn Erwin and Sule, Jerry. (1988). *Exploring social psychology*. Boston : Allyn and Bacon.

Clark, Leroy William, Jr. (1977, February). "Effect of A Group Vocational Guidance Course on Career Maturity," *Dissertation Abstracts International*. 38 : 1968 – A.

Davis, Reed C. and Arthur, M Horne. (1986, June). "The Effect of Small - Group Counseling and A Carreer on Career Decidedness and Maturity," in *The Vocational Guidance Quarterly*. 34 : 255 – 261.

Denton, Nona R. (1986, April). "Perceptions of Entrepreneurs and Secondary Vocational Education on Selected Aspects of Entrepreneurship and Entrepreneurship Education," *Dissertation Abstracts International*. 46 (10) : A

Durgin, Rodney Wayne. (1974, November). "A Model of Managing Career Guidance, Programs in Secondary Schools of Ohio," in *Dissertation Abstracts*. 35 (5) : 2674 – A.

Friedman, Albert B. (1984). *Self - Assessment Questionnaire, Entrepreneurial Test AEA Business Manual No. X1254*. American Entrepreneurs Association.

Guilford, J.P. (1975). *Psychometric Methods*. New York : McGraw – Hill.

Hillgard, Ernest R. (1962). *Introduction to Psychology*. New York : Harcourt Brace.

Hornads and Aboud. (1979). "Characteristic of Successful Enterpreneurship," *C.N. Baumback and J.R. Manours ed. Entrepreneurship and Venture Management*. p.12 Englewood Cliffs, N.J. : Prentice - Hall.

Keith, Lyman A. (1971). *Introduction to Business Enterprise*. New York : McGraw - Hill Book Company.

Myers, E. George. (1941). *Principles and Techniques of Vocational Guidance*. New York : McGraw – Hill, Co.,

Nunnally, Jum C. (1959). *Test and Measurement*. New York : McGraw – Hill Book Co.

Rokeach, Milton. (1970). *Beliefs, Attitudes and Values*. San Francisco : Jossey Bass Inc.

Savenye, Wilhelmina Carolina. (1985). Effects of Persenting Role Models in two Media on Student Attitude Toward. Non – Traditional Career Degree : Ph.D. Arizona : Arizona State University.

Shaver, Kelly G. (1977). *Principles of Social psychology*. Cambridge : Massachusetts : Winthron Publishers.

Sherif, Caraly W. and Muzafer Sherif. (1969). *Attitude ; Ego Involvement and Change*. New York : John Willy and Sons.

Shertzer, Bruce and Human J. Peters. (1966). *Guidance : techniques for Individual Appraisal and Development*. New York : The MacMillan Company.

Super, Donald E. (1957). *The Psychology of Career*. New York : Harper and Brothers.

Triandis, Harry C. (1971). *Attitude and Attitude Change*. New York : John Wiley and Sons.

ภาคผนวก

ภาคผนวก ก.

1. แบบสอบถามทัศนคติต่อการประกอบอาชีพอิสระ
2. โครงการพัฒนาทัศนคติต่อการประกอบอาชีพอิสระโดยใช้การแนะแนว
กลุ่มด้านอาชีพ

ชื่อ.....นามสกุล.....ชั้น.....

แบบสอบถามทัศนคติต่อการประกอบอาชีพอิสระ

1. ด้านความคิด

คำชี้แจง ให้นักเรียนอ่านข้อความต่อไปนี้อย่างละเอียด แล้วกาเครื่องหมาย ✓ ลงในช่องท้ายข้อความที่เห็นว่าตรงกับความคิดของนักเรียนที่มีต่อการประกอบอาชีพอิสระมากที่สุดเพียงช่องเดียว ซึ่งมีทั้งหมด 5 ระดับ คือ

เห็นด้วยอย่างยิ่ง	หมายความว่า	นักเรียนมีความคิดเห็นตรงกับข้อความที่กล่าวมากที่สุด
เห็นด้วย	หมายความว่า	นักเรียนมีความคิดเห็นตรงกับข้อความที่กล่าวมาก
ไม่แน่ใจ	หมายความว่า	นักเรียนมีความคิดเห็นค่อนข้างตรงกับข้อความที่กล่าวมาบ้าง
ไม่เห็นด้วย	หมายความว่า	นักเรียนมีความคิดเห็นไม่ตรงกับข้อความที่กล่าวมาก
ไม่เห็นด้วยอย่างยิ่ง	หมายความว่า	นักเรียนมีความคิดเห็นไม่ตรงกับข้อความที่กล่าวมากที่สุด

ตัวอย่างแบบสอบถามทัศนคติต่อการประกอบอาชีพอิสระ

ข้อ	ข้อความ	เห็นด้วย อย่างยิ่ง	เห็นด้วย	ไม่แน่ใจ	ไม่เห็น ด้วย	ไม่เห็น ด้วย อย่างยิ่ง
0	ผู้ประกอบอาชีพอิสระจะต้อง เป็นคนขยัน	✓				
00	อาชีพอิสระเป็นอาชีพที่ไม่มี นายจ้าง		✓			

จากตัวอย่างในข้อ 0 นักเรียนพิจารณาแล้วเห็นด้วยอย่างยิ่ง ก็กาเครื่องหมาย ✓ ลงในช่องเห็นด้วยอย่างยิ่ง สำหรับในข้อ 00 นักเรียนพิจารณาแล้วเห็นด้วย ก็กาเครื่องหมาย ✓ ลงในช่องเห็นด้วย

ข้อ	ข้อความ	เห็นด้วย อย่างยิ่ง	เห็นด้วย	ไม่แน่ใจ	ไม่เห็น ด้วย	ไม่เห็น ด้วย อย่างยิ่ง
1	อาชีพอิสระเป็นอาชีพที่ท้าทาย ความสามารถ					
2	ผู้ประกอบการอาชีพอิสระจะต้องมี การเตรียมตัวในการทำงาน					
3	อาชีพอิสระเป็นอาชีพที่ น่าสนใจ					
4	อาชีพอิสระเป็นอาชีพที่ได้รับ การยอมรับจากสังคม					
5	การประกอบอาชีพอิสระไม่จำ เป็นต้องมีความรู้					
6	ผู้ประกอบการอาชีพอิสระ จะต้อง มีความรับผิดชอบสูง					
7	อาชีพอิสระเป็นอาชีพที่ไม่มี เกียรติ					
8	อาชีพอิสระเป็นอาชีพที่ สามารถทำประโยชน์ต่อตน เอง สังคมและประเทศชาติ					
9	อาชีพอิสระเป็นอาชีพที่จะต้อง ใช้ความอดสาหะพยายาม					
10	ส่วนมากผู้ประกอบการอาชีพอิสระ จะเป็นผู้ที่ทำงานไม่มีงานทำ					
11	อาชีพอิสระเป็นอาชีพที่ขึ้นอยู่กับ โชคชะตา					
12	ผู้ประกอบการอาชีพอิสระสามารถ ที่จะขยายกิจการของตนเอง ให้มีขนาดใหญ่ได้					
13	ผู้ประกอบการอาชีพอิสระจะต้องมี ความกระตือรือร้น					
14	อาชีพอิสระเป็นอาชีพเป็น อาชีพที่น่าเบื่อ เพราะไม่มีวัน หยุด					
15	อาชีพอิสระเป็นอาชีพที่ไม่มี ความก้าวหน้า					

2. ด้านความรู้สึก

คำชี้แจง ให้นักเรียนอ่านข้อความต่อไปนี้อย่างละเอียด แล้วกาเครื่องหมาย ✓ ลงในช่องท้ายข้อความที่เห็นว่าตรงกับความรู้สึกของนักเรียนที่มีต่อการประกอบอาชีพอิสระมากที่สุดเพียงช่องเดียว ซึ่งมีทั้งหมด 5 ระดับ คือ

มากที่สุด	หมายความว่า	นักเรียนมีความรู้สึกตรงกับข้อความที่กล่าวมากที่สุด
มาก	หมายความว่า	นักเรียนมีความรู้สึกตรงกับข้อความที่กล่าวมาก
ปานกลาง	หมายความว่า	นักเรียนมีความรู้สึกค่อนข้างตรงกับข้อความที่กล่าวมาบ้าง
น้อย	หมายความว่า	นักเรียนมีความรู้สึกตรงกับข้อความที่กล่าวน้อยมาก
น้อยที่สุด	หมายความว่า	นักเรียนมีความรู้สึกตรงกับข้อความที่กล่าวน้อยที่สุด

ข้อ	ข้อความ	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด
16	นักเรียนรู้สึกพอใจหากนักเรียนได้ประกอบอาชีพอิสระ					
17	นักเรียนรู้สึกสบายใจที่ได้ทำงานที่ไม่ต้องอยู่ใต้คำสั่งใคร					
18	นักเรียนรู้สึกว่าอาชีพอิสระไม่เหมาะกับตัวเอง					
19	นักเรียนรู้สึกภูมิใจที่มีส่วนร่วมในการช่วยเหลือโรงเรียนขายของร้านสหกรณ์					
20	นักเรียนรู้สึกอายนที่จะต้องไปขายของ					
21	นักเรียนรู้สึกว่าประกอบอาชีพอิสระ สามารถสร้างงานให้กับผู้กำลังหางานทำได้					
22	นักเรียนรู้สึกภูมิใจที่มีส่วนร่วมในการจัดงานนิทรรศการงานอาชีพอิสระ					
23	นักเรียนรู้สึกท้าทายความสามารถ เมื่อได้ทำหน้าที่แนะนำงานอาชีพอิสระให้กับนักเรียนคนอื่น ๆ					
24	นักเรียนรู้สึกว่าผู้ประกอบการอาชีพอิสระ มักจะไม่ได้รับการยกย่อง					

ข้อ	ข้อความ	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด
25	นักเรียนรู้สึกว่าการสร้างอาชีพใหม่ ๆ ส่วนใหญ่มาจากความคิดของผู้ประกอบอาชีพอิสระ					
26	นักเรียนรู้สึกว่าการประกอบอาชีพอิสระมีโอกาสสร้างรายได้ ได้มากกว่าอาชีพรับจ้าง					
27	นักเรียนรู้สึกภูมิใจว่าการประกอบอาชีพอิสระ ทำให้มีรายได้เลี้ยงตนเองได้					
28	นักเรียนรู้สึกว่าการประกอบอาชีพอิสระเป็นอาชีพที่ไม่ค่อยมีผู้ให้ความสนใจมากนัก					

3. แนวโน้มในการแสดงพฤติกรรม

คำชี้แจง ให้นักเรียนอ่านข้อความต่อไปนี้อย่างละเอียด แล้วกาเครื่องหมาย ✓ ลงในช่องท้ายข้อความที่เห็นว่านักเรียนมีพฤติกรรมที่มีต่อการประกอบอาชีพอิสระมากที่สุดเพียงช่องเดียว ซึ่งมีทั้งหมด 5 ระดับ คือ เป็นประจำ หมายความว่า นักเรียนมีพฤติกรรมตรงกับข้อความที่กล่าวเป็นประจำทุกครั้ง

บ่อย หมายความว่า นักเรียนมีพฤติกรรมตรงกับข้อความที่กล่าวเกือบทุกครั้ง
 บางครั้ง หมายความว่า นักเรียนมีพฤติกรรมตรงกับข้อความที่กล่าวเป็นบางครั้ง
 นาน ๆ ครั้ง หมายความว่า นักเรียนมีพฤติกรรมตรงกับข้อความที่กล่าวนาน ๆ ครั้ง
 น้อยครั้งที่สุด หมายความว่า นักเรียนมีพฤติกรรมตรงกับข้อความที่กล่าวน้อยครั้งที่สุด

ข้อ	ข้อความ	เป็นประจำ	บ่อย	บางครั้ง	นาน ๆ ครั้ง	น้อยครั้งที่สุด
29	เมื่อมีเวลาว่างนักเรียนจะรวบรวมข้อมูลข่าวสาร เกี่ยวกับการประกอบอาชีพอิสระ					
30	นักเรียนเลือกที่จะเรียนต่อดีกว่าจะออกไปประกอบอาชีพอิสระ					
31	เวลาที่โรงเรียนจัดนิทรรศการเกี่ยวกับการประกอบอาชีพอิสระ นักเรียนจะเข้าไปดูว่ามีอาชีพอะไรที่น่าสนใจบ้าง					
32	นักเรียนติดตามข่าวสารการสอบเข้ารับราชการ มากกว่าข่าวการประกอบอาชีพอิสระ					
33	นักเรียนเป็นผู้หนึ่งที่มีส่วนร่วมในการจัดงานนิทรรศการเกี่ยวกับการประกอบอาชีพอิสระ					
34	เมื่อมีโอกาสนักเรียนจะหาประสบการณ์ในการประกอบอาชีพอิสระ โดยฝึกงานในสถานประกอบการต่าง ๆ					
35	นักเรียนสนใจที่จะทำงานอะไรก็ได้ ที่มีเงินเดือนมั่นคงมากกว่าจะประกอบอาชีพอิสระ					

ข้อ	ข้อความ	เป็นประจำ	บ่อย	บางครั้ง	นาน ๆ ครั้ง	น้อยครั้งที่สุด
36	นักเรียนชอบคิดและทำสิ่งแปลก ๆ ใหม่ ๆ ออกมาขายให้เพื่อน					
37	นักเรียนจะหาโอกาสพูดคุยกับผู้ประสบความสำเร็จในการประกอบอาชีพอิสระ					

รายละเอียดของแบบสอบถาม

ด้านความคิด

ข้อความที่มีลักษณะทางบวก	คือ	ข้อ 1, 2, 3, 4, 6, 8, 9, 12, 13
ข้อความที่มีลักษณะทางลบ	คือ	ข้อ 5, 7, 10, 11, 14, 15

ด้านความรู้สึก

ข้อความที่มีลักษณะทางบวก	คือ	ข้อ 16, 17, 19, 21, 22, 23, 25, 26, 27
ข้อความที่มีลักษณะทางลบ	คือ	ข้อ 18, 20, 24, 28

ด้านแนวโน้มในการแสดงพฤติกรรม

ข้อความที่มีลักษณะทางบวก	คือ	ข้อ 29, 31, 33, 34, 36, 37
ข้อความที่มีลักษณะทางลบ	คือ	ข้อ 30, 32, 35

การแนะแนวกลุ่มด้านอาชีพ
เพื่อพัฒนาทัศนคติต่อการประกอบอาชีพอิสระ

ครั้งที่	เรื่อง	วัตถุประสงค์	วิธีดำเนินการ	อุปกรณ์
1 50 นาที	1.ปฐมนิเทศ	1.เพื่อสร้างสัมพันธภาพและบรรยากาศที่ดีกับนักเรียน ได้รู้จักและคุ้นเคยซึ่งกันและกัน ในการเริ่มต้นโครงการ 2.เพื่อให้นักเรียนทราบถึงรายละเอียดวิธีการ วัตถุประสงค์ วิธีดำเนินการ และ การปฏิบัติในการเข้าร่วมโครงการ	1. ผู้วิจัยสร้างความคุ้นเคยกับนักเรียนโดยแนะนำตนเอง และให้นักเรียนแต่ละคนแนะนำตนเอง โดยใช้กิจกรรม “หาเพื่อน” ซึ่งมีขั้นตอนดังนี้ 1.1 ผู้วิจัยและนักเรียนทุกคนยืนเป็นวงกลม และแนะนำชื่อตนเอง 1.2 ผู้วิจัย แจกบัตรรูปภาพให้นักเรียนคนละ 1 แผ่น ให้นักเรียนจับคู่รูปภาพที่เหมือนกัน เมื่อพบคู่ขงของตนแล้ว ให้นั่งลง 1.3 ให้นักเรียนแต่ละคู่ผลัดกันซักถามเรื่องของเพื่อนคนละ 5 นาที โดยให้ได้ข้อมูลมากที่สุด 1.4 ให้นักเรียนแต่ละคู่ผลัดกันแนะนำคู่ขงของตนจนครบทุกคู่ให้สมาชิกกลุ่มฟัง 1.5 ผู้วิจัยสรุปประโยชน์ที่ได้รับจากการเข้าร่วมกิจกรรมนี้ และกล่าวถึงสัมพันธภาพที่ดีระหว่างกัน ทำให้ได้รู้จักและคุ้นเคยกันมากขึ้น 2.ผู้วิจัยอธิบายถึงรายละเอียดเกี่ยวกับวิธีการ วัตถุประสงค์ วิธีดำเนินการ และวิธีปฏิบัติตนของนักเรียนในการเข้าร่วมโครงการ 3.ผู้วิจัยแจกเอกสารกำหนดการเข้าร่วมโครงการ 4. ผู้วิจัยเปิดโอกาสให้นักเรียนซักถามปัญหา และข้อสงสัยต่าง ๆ <u>การประเมินผล</u> 1.สังเกตจากความสนใจซักถามของนักเรียน 2.สังเกตจากความร่วมมือในการเข้าร่วมกิจกรรม	1. บัตรรูปภาพ 15 ใบ 2. เอกสารกำหนดการพัฒนาทัศนคติต่อการประกอบอาชีพอิสระ 3. กระดาษเปล่า 15 แผ่น 4.ปากก 15 ด้าม

ครั้งที่	เรื่อง	วัตถุประสงค์	วิธีดำเนินการ	อุปกรณ์
2 50 นาที	ความสำคัญของการประกอบอาชีพอิสระ	1.เพื่อให้นักเรียนตระหนักถึงความสำคัญของการประกอบอาชีพอิสระ 2.เพื่อให้นักเรียนมีทัศนคติที่ดีต่อการประกอบอาชีพอิสระ	ตั้งแต่ครั้งที่2-10ผู้วิจัยดำเนินการโดยใช้การแนะนำกลุ่มด้านอาชีพเช่นเดียวกันทุกครั้งดังนี้ 1.ขั้นนำ ผู้วิจัยสนทนากับนักเรียน เพื่อนำเข้าสู่กิจกรรมที่จะปฏิบัติ 2.ขั้นดำเนินการ ผู้วิจัยชี้แจงกฎ กติกา วิธีปฏิบัติกิจกรรมต่าง ๆ โดยใช้เทคนิค และอุปกรณ์ต่าง ๆ ต่อไปนี้ คือ รูปภาพ วีดิทัศน์ เทปเพลง เอกสารกรณีตัวอย่าง บทบาทสมมุติ สถานการณ์จำลอง แบบฟอร์มการสัมภาษณ์อาชีพและการ์ตูน 3.ขั้นสรุป ผู้วิจัยให้นักเรียนสรุปสิ่งที่ได้เรียนรู้ร่วมกัน และผู้วิจัยสรุปเพิ่มเติม 4.ขั้นประเมินผล 41 สังเกตจากความสนใจ และความร่วมมือในการทำกิจกรรมของนักเรียน 42 สังเกตจากการวิเคราะห์ อภิปรายและแสดงความคิดเห็นร่วมกันของนักเรียน	1. แผนภูมิรายชื่ออาชีพ 2 เอกสารเรื่อง "เส้นทางใหม่ของอาชีพ"
3 50 นาที	ประโยชน์ของการประกอบอาชีพอิสระ	1.เพื่อให้นักเรียนตระหนักว่า อาชีพอิสระเป็นอาชีพที่มีเกียรติอาชีพหนึ่งในสังคม 2.เพื่อให้นักเรียนเห็นประโยชน์ของอาชีพอิสระที่มีต่อสังคม 3.เพื่อให้นักเรียนมีทัศนคติที่ดีต่อการประกอบอาชีพอิสระ		1. เอกสารกรณีตัวอย่าง "นิเวศ สราวัลย์ คนดังเมืองตราด" 2. กระดาษรูปสัตว์ชนิดต่าง ๆ 15 ใบ

ครั้งที่	เรื่อง	วัตถุประสงค์	วิธีดำเนินการ	อุปกรณ์
4 50 นาที	คุณค่าของอาชีพ อิสระ	1.เพื่อให้นักเรียนเห็น คุณค่าของการ ประกอบอาชีพอิสระ 2.เพื่อให้นักเรียนมี ทัศนคติที่ดีต่อการ ประกอบอาชีพอิสระ		1. บัตรภาพ 2 แผ่น 2.การ์ตูนสร้าง สรรค์ชุด "ชีวิต ต้องสู้" เรื่องเพราะ ว่าฉันจะบอกให้
5 50 นาที	อาชีพอิสระกับการ ว่างงาน	เพื่อกระตุ้นให้นัก เรียนมีความรู้สึกที่ดี ต่อการประกอบ อาชีพอิสระ		1. วีดิทัศน์ เรื่อง "คนขายกล้วยเดี่ยว" 2. บทกลอน "คน ว่างงาน" 3. กระดาษโปสเตอร์ 3 แผ่น
6 50 นาที	งานรับจ้างหรือจะสู้ งานอิสระ	เพื่อกระตุ้นให้นัก เรียนมีความรู้สึกที่ดี ต่อการประกอบ อาชีพอิสระ		
7 50 นาที	อาชีพอิสระการเริ่ม ต้นที่ไม่ยาก	เพื่อให้นักเรียนมี ความรู้สึกที่ดีต่อ อาชีพอิสระ ว่าเป็น อาชีพที่สามารถเริ่ม ต้นได้ไม่ยาก		1. บทบาทสมมุติ เรื่อง "ไม่ยากที่จะ เริ่มต้น" 2. กระดาษโปสเตอร์ 3 แผ่น 3.ปากกาสี 3ด้าม
8 50 นาที	การประกอบอาชีพ อิสระบันไดสู่ความ สำเร็จ	เพื่อให้นักเรียนมี ความรู้สึกที่ดีต่อการ ประกอบอาชีพอิสระ ว่าเป็นอาชีพที่มี โอกาสประสบความสำเร็จ มีรายได้และ สร้างความก้าวหน้า ให้แก่ตนเอง		1. เอกสารกรณีตัว อย่าง เรื่อง "ขนม ครกเงินล้าน" 2. จดหมาย 15 ชิ้น 3. กระดาษโปสเตอร์ 3 แผ่น 4.ปากกาสี 3ด้าม

ครั้งที่	เรื่อง	วัตถุประสงค์	วิธีดำเนินการ	อุปกรณ์
9 50 นาที	อาชีพอิสระที่น่าสนใจ	1. เพื่อให้นักเรียนรู้จักกิจกรรมในอาชีพอิสระ 2. เพื่อให้นักเรียนรู้จักแหล่งค้นคว้าข้อมูลเกี่ยวกับอาชีพอิสระ 3. เพื่อกระตุ้นให้นักเรียนเกิดความสนใจและต้องการประกอบอาชีพอิสระ		1. แผนกำหนดสถานการณ์จำลองเรื่อง "ร่วมด้วยช่วย ๆ กันกิจกรรมวันอาชีพ" 2. แบบฟอร์มการสัมภาษณ์อาชีพ
10 50 นาที	การสัมภาษณ์ผู้ประกอบการอาชีพอิสระในชุมชน	1. เพื่อให้นักเรียนได้รับประสบการณ์ตรงจากผู้ประกอบการอาชีพอิสระที่นักเรียนสนใจ 2. เพื่อให้นักเรียนมีทัศนคติที่ดีต่อการประกอบอาชีพอิสระ 3. เพื่อให้นักเรียนมองเห็นแนวทางในการประกอบอาชีพอิสระ		
11 50 นาที	ปัจฉิมนิเทศ	1. เพื่อเปิดโอกาสให้นักเรียนแลกเปลี่ยนความคิดเห็น และแสดงความรู้สึกรู้สึกของตนเองที่มีต่อการประกอบอาชีพอิสระ	1. ผู้วิจัยกล่าวถึงกิจกรรมต่าง ๆ ที่นักเรียนได้เข้าร่วมโครงการเพื่อพัฒนาทัศนคติต่อการประกอบอาชีพอิสระทั้งหมด 10 ครั้ง 2. ผู้วิจัยให้นักเรียนนั่งเป็นวงกลมหันหน้าเข้าหากัน	เนื้อเพลง "กำลังใจ"

ครั้งที่	เรื่อง	วัตถุประสงค์	วิธีดำเนินการ	อุปกรณ์
		2. เพื่อให้นักเรียนได้ สำรวจตนเอง เกี่ยว กับการประกอบ อาชีพอิสระ หลังจาก การเข้าร่วมโครงการ	3. ผู้วิจัยให้นักเรียนแต่ละคนแสดงความคิดเห็น และความรู้สึกของตนเอง ที่มีต่อการ ประกอบอาชีพอิสระ รวมทั้งประโยชน์ที่ได้ รับจากการเข้าร่วมโครงการ 4. ให้นักเรียนทุกคนยืนขึ้น จับมือร้องเพลง "กำลังใจ" จบเพลงปรบมือพร้อมกัน 5. ผู้วิจัยสรุปและกล่าวขอบคุณนักเรียนทุก คนที่ทำให้ความร่วมมือในการเข้าร่วมโครง กร <u>การประเมินผล</u> สัมผัสจากความร่วมมือในการแสดงความคิดเห็น และความรู้สึกของนักเรียนในการเข้าร่วมโครงการ	เนื้อเพลง "กำลังใจ"

คู่มือการใช้โครงการพัฒนาทัศนคติต่อการประกอบอาชีพอิสระ

โครงการพัฒนาทัศนคติต่อการประกอบอาชีพอิสระ เป็นกระบวนการให้ประสบการณ์การเรียนรู้ อันจะก่อให้เกิดการพัฒนาทัศนคติที่ดีต่อการประกอบอาชีพอิสระ โดยใช้การแนะแนวกลุ่มด้านอาชีพ ที่สร้างขึ้นอย่างเป็นระบบ โดยแบ่งเนื้อหาเกี่ยวกับทัศนคติต่อการประกอบอาชีพอิสระออกเป็นตอน ๆ และใช้เทคนิคและวิธีการต่าง ๆ อันได้แก่ การอภิปรายกลุ่ม การแสดงบทบาทสมมติ การโต้วาที กรณีตัวอย่าง สถานการณ์จำลองและการสัมภาษณ์ พร้อมทั้งมีอุปกรณ์ที่มีลักษณะเป็นสื่อประสมหลายประเภท ได้แก่ แผนภูมิรายชื่ออาชีพ การ์ตูน เทปเพลง และเทปวีดิทัศน์ มาใช้ประกอบ

สำหรับเนื้อหาของโครงการพัฒนาทัศนคติต่อการประกอบอาชีพอิสระนั้น ประกอบด้วยความสำคัญของการประกอบอาชีพอิสระ ประโยชน์ของการประกอบอาชีพอิสระ คุณค่าของอาชีพอิสระ อาชีพอิสระกับการว่างงาน งานรับจ้างหรือจะสูงงานอิสระ อาชีพอิสระการเริ่มต้นที่ไม่ยาก การประกอบอาชีพอิสระบันไดสู่ความสำเร็จ อาชีพอิสระที่น่าสนใจและการสัมภาษณ์ผู้ประกอบการอาชีพอิสระในชุมชน ซึ่งโครงการพัฒนาทัศนคติต่อการประกอบอาชีพอิสระโดยใช้การแนะแนวกลุ่มด้านอาชีพนี้ ใช้กับนักเรียนระดับมัธยมศึกษาปีที่ 2

วัตถุประสงค์ของโครงการพัฒนาทัศนคติต่อการประกอบอาชีพอิสระ

เพื่อให้นักเรียนมีทัศนคติที่เอื้อต่อการประกอบอาชีพอิสระ และตระหนักถึงคุณค่า ความสำคัญและประโยชน์ของการประกอบอาชีพอิสระ เพื่อสามารถนำไปใช้ในการเตรียมความพร้อมในด้านการเรียน และเตรียมตัวในการประกอบอาชีพต่อไป

วิธีดำเนินโครงการพัฒนาทัศนคติต่อการประกอบอาชีพอิสระ

1. ศึกษาการใช้การแนะแนวกลุ่มด้านอาชีพ เพื่อพัฒนาทัศนคติต่อการประกอบอาชีพอิสระ
2. จัดเตรียมสื่อการสอน และอุปกรณ์ที่ใช้ในแต่ละเรื่อง ได้แก่ แผนภูมิรายชื่ออาชีพ เอกสารกรณีตัวอย่าง เอกสารบทบาทสมมติ เอกสารสถานการณ์จำลอง แบบฟอร์มการสัมภาษณ์อาชีพ การ์ตูน เทปเพลง เทปวีดิทัศน์ และบทกลอน

กำหนดการพัฒนาทัศนคติต่อการประกอบอาชีพอิสระ

เวลา 15.30 - 16.20 (คาบละ 50 นาที)

สถานที่ ห้องแนะแนว โรงเรียนบางเมืองเข็ญผ่องอนุสรณ์

วันที่ 19 มกราคม 2543	ครั้งที่ 1	ปฐมนิเทศ
วันที่ 21 มกราคม 2543	ครั้งที่ 2	ความสำคัญของการประกอบอาชีพอิสระ
วันที่ 24 มกราคม 2543	ครั้งที่ 3	ประโยชน์ของการประกอบอาชีพอิสระ
วันที่ 26 มกราคม 2543	ครั้งที่ 4	คุณค่าของอาชีพอิสระ
วันที่ 28 มกราคม 2543	ครั้งที่ 5	อาชีพอิสระกับการว่างงาน
วันที่ 31 มกราคม 2543	ครั้งที่ 6	งานรับจ้างหรือจะสู้งานอิสระ
วันที่ 1 กุมภาพันธ์ 2543	ครั้งที่ 7	อาชีพอิสระ การเริ่มต้นที่ไม่ยาก
วันที่ 2 กุมภาพันธ์ 2543	ครั้งที่ 8	การประกอบอาชีพอิสระ บันไดสู่ความสำเร็จ
วันที่ 4 กุมภาพันธ์ 2543	ครั้งที่ 9	อาชีพอิสระที่น่าสนใจ
วันที่ 7 กุมภาพันธ์ 2543	ครั้งที่ 10	การสัมภาษณ์ผู้ประกอบการอาชีพอิสระในชุมชน
วันที่ 9 กุมภาพันธ์ 2543	ครั้งที่ 11	ปัจฉิมนิเทศ

การแนะแนวกลุ่มด้านอาชีพ เพื่อพัฒนาทัศนคติต่อการประกอบอาชีพอิสระ

ครั้งที่ 1

ปฐมนิเทศ

วัตถุประสงค์

1. เพื่อสร้างสัมพันธภาพและบรรยากาศที่ดีกับนักเรียน ได้รู้จักและคุ้นเคยซึ่งกันและกัน ในการเริ่มต้นเข้าสู่โครงการ
2. เพื่อให้นักเรียนทราบรายละเอียด วิธีการ วัตถุประสงค์ วิธีดำเนินการ และการปฏิบัติตนในการเข้าร่วมโครงการ

เวลาที่ใช้ 50 นาที

อุปกรณ์

1. บัตรรูปภาพ 15 ใบ
2. เอกสารกำหนดการเข้าร่วมโครงการ จำนวน 15 แผ่น
3. กระดาษ 15 แผ่น
4. ปากกา 15 ด้าม

วิธีดำเนินการ

1. ผู้วิจัยสร้างความคุ้นเคยกับนักเรียนโดยแนะนำตนเอง และให้นักเรียนแต่ละคนแนะนำตนเอง โดยใช้กิจกรรม “หาเพื่อน” ซึ่งมีขั้นตอนดังนี้
 - 1.1 ผู้วิจัยและนักเรียนทุกคนยืนเป็นวงกลม และแนะนำชื่อตนเอง
 - 1.2 ผู้วิจัยแจกบัตรรูปภาพให้นักเรียนคนละ 1 แผ่น ให้นักเรียนจับคู่รูปภาพที่เหมือนกัน เมื่อพบคู่ของตนแล้วให้นั่งลง
 - 1.3 ให้นักเรียนแต่ละคู่ผลัดกันซักถามเรื่องของเพื่อนคนละ 5 นาที โดยให้ได้ข้อมูลมากที่สุด ซึ่งผู้ซักถามอาจจดโน้ตขณะซักถามลงในกระดาษที่แจกให้ก็ได้
 - 1.4 เมื่อหมดเวลาที่กำหนด ให้นักเรียนแต่ละคู่ผลัดกันออกมาแนะนำคู่ของตน ให้สมาชิกกลุ่มฟัง
 - 1.5 ผู้วิจัยสรุปประโยชน์ที่ได้จากการเข้าร่วมกิจกรรมนี้ และกล่าวถึงสัมพันธภาพที่ดีระหว่างกัน ทำให้ได้รู้จักและคุ้นเคยกันมากขึ้น
2. ผู้วิจัยอธิบายถึงรายละเอียดเกี่ยวกับวิธีการ วัตถุประสงค์ วิธีดำเนินการ และวิธีปฏิบัติตนของนักเรียนในการเข้าร่วมโครงการ
3. ผู้วิจัยแจกเอกสารกำหนดการเข้าร่วมโครงการ
4. ผู้วิจัยเปิดโอกาสให้นักเรียนซักถามปัญหา และข้อสงสัยต่าง ๆ เกี่ยวกับการเข้าร่วมโครงการ

การประเมินผล

1. สังเกตจากความสนใจ ชักถามของนักเรียน
2. สังเกตจากความร่วมมือในการเข้าร่วมกิจกรรม

ครั้งที่ 2

ความสำคัญของการประกอบอาชีพอิสระ

วัตถุประสงค์

1. เพื่อให้นักเรียนตระหนักถึงความสำคัญของการประกอบอาชีพอิสระ
2. เพื่อให้นักเรียนมีทัศนคติที่ดีต่อการประกอบอาชีพอิสระ

เวลาที่ใช้ 50 นาที

อุปกรณ์

1. แผนภูมิรายชื่ออาชีพ
2. เอกสารเรื่อง “เส้นทางใหม่ของอนาคต” จำนวน 15 ชุด

วิธีดำเนินการ

ผู้วิจัยดำเนินการโดยใช้เทคนิคการอภิปรายกลุ่ม ซึ่งแบ่งออกเป็น 4 ขั้นตอนดังนี้

1. **ขั้นนำ** ผู้วิจัยให้นักเรียนดูแผนภูมิรายชื่ออาชีพต่าง ๆ ที่ติดบนกระดานดำ แล้วร่วมกันอภิปรายว่าอาชีพใดเป็นอาชีพอิสระ และอาชีพใดเป็นอาชีพรับจ้าง

2. ขั้นตอนดำเนินการ

- 2.1 ให้นักเรียนแบ่งกลุ่มออกเป็นกลุ่มย่อย ประมาณกลุ่มละ 4 - 5 คน
- 2.2 ให้แต่ละกลุ่มศึกษาเอกสารที่ผู้วิจัยแจกให้เรื่อง “เส้นทางใหม่ของอนาคต”
- 2.3 จากนั้นให้แต่ละกลุ่มร่วมกันอภิปรายถึงความสำคัญของการประกอบอาชีพอิสระ ในประเด็นที่กำหนด และให้สมาชิกแต่ละกลุ่มเขียนคำตอบลงในกระดาษคำตอบ ในหัวข้อต่อไปนี้
 - การตัดสินใจเปลี่ยนแนวคิดจากการรับราชการ สู่อการประกอบอาชีพอิสระของอนาคตนั้น นักเรียนเห็นด้วยหรือไม่ เพราะเหตุใด
 - อาชีพอิสระมีความสำคัญต่อการดำรงชีวิตในปัจจุบันอย่างไร

2.4 ผู้วิจัยให้แต่ละกลุ่มส่งตัวแทนออกมารายงานผล

3. ขั้นสรุป

ผู้วิจัยให้ตัวแทนกลุ่มแต่ละกลุ่มสรุปความสำคัญของการประกอบอาชีพอิสระ แล้วผู้วิจัยสรุปและเสนอแนะเพิ่มเติม โดยเชื่อมโยงความคิดเห็นต่าง ๆ และสรุปผลให้สมาชิกเห็นชัดเจนอีกครั้งหนึ่ง

4. ขั้นประเมินผล

- 4.1 สังเกตจากการอภิปราย ชักถามแสดงความคิดเห็นและการวิเคราะห์ร่วมกัน
- 4.2 สังเกตจากความสนใจ ตั้งใจในการเข้าร่วมกิจกรรม

เอกสารประกอบการอภิปรายกลุ่ม เรื่อง “เส้นทางใหม่ของอภิชาติ”

อภิชาติเรียนจบชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น จากโรงเรียนประจำจังหวัด เขามีความใฝ่ฝันจะสอบเข้าเรียนต่อในระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย และสอบบรรจุเข้ารับราชการครูในอนาคต แต่แล้วอภิชาติต้องพบกับความผิดหวัง เขาป่วยเป็นไข้หวัดใหญ่อย่างแรง ไม่สามารถเข้าสอบได้ตามกำหนด อภิชาติรู้สึกผิดหวัง หดหู่ และเบื่อหน่าย วันหนึ่งอภิชาติได้พบกับเพื่อนเก่าที่สอบเข้าเรียนต่อได้ที่กรุงเทพฯ เพื่อนแนะนำให้อภิชาติเรียนพิเศษเพื่อจะได้ไม่พลาดหวังจากการสอบอีกในปีหน้า อภิชาติจึงเดินทางเข้ากรุงเทพฯ เพื่อเรียนพิเศษตามที่เพื่อนแนะนำ

อภิชาติเช่าหอพักในกรุงเทพฯ และเดินทางไปเรียนพิเศษทุกวัน ใกล้ที่พักที่อภิชาติอยู่จะมีร้านขายน้ำเต้าหู้ ขนมหวาน ตั้งขายอยู่ร้านหนึ่ง เจ้าของร้านเป็นชายหนุ่มผิวขาวอายุประมาณ 27 ปี เป็นคนมีอัธยาศัยดี ยิ้มแย้ม ต้อนรับลูกค้าทุกคน ซึ่งอภิชาติจะเวียนไปรับประทานทุกวันจนรู้จักและคุ้นเคยกับเจ้าของร้าน เจ้าของร้านชื่ออานาจ อภิชาติเล่าให้อานาจฟังถึงความใฝ่ฝันของเขาว่าต้องการสอบเข้ารับราชการครู เพื่อจะได้ช่วยเหลือสังคมและชุมชนให้เด็ก ๆ ได้รับความรู้อย่างทั่วถึง อานาจบอกกับอภิชาติว่า แต่ก่อนเขาก็มีความคิดหวังเหมือนกับอภิชาติ คือ ต้องการจะเข้ารับราชการ เพื่อจะได้ใช้ความรู้ความสามารถที่มีช่วยพัฒนาประเทศให้เจริญ “แต่เดี๋ยวนี้ผมคิดว่า การที่เราจะช่วยพัฒนาประเทศชาติได้นั้น ไม่จำเป็นต้องเข้ารับราชการอย่างเดียว การประกอบอาชีพอิสระอาชีพใดอาชีพหนึ่ง ก็สามารถช่วยเหลือสังคมได้เช่นกัน การที่เราสร้างงานให้ตนเองมีงานทำ นอกจากจะไม่เป็นการสร้างภาระให้แก่ครอบครัวแล้ว ยังสามารถช่วยเหลือผู้คนในสังคมของเรามีงานทำอีกด้วย ก่อให้เกิดการจ้างงาน ช่วยลดปัญหาต่าง ๆ เช่น ปัญหาคนว่างงาน ปัญหาอาชญากรรม เป็นต้น” อภิชาติรู้สึกสนใจเรื่องการประกอบอาชีพอิสระ จึงค้นคว้าหาความรู้เพิ่มเติมจากแหล่งข้อมูลต่าง ๆ ทำให้ทราบว่าอาชีพอิสระเป็นการประกอบอาชีพด้วยตนเอง โดยไม่มีนายจ้างและไม่อยู่ในฐานะลูกจ้าง โดยใช้ความรู้ความสามารถที่มีอยู่เป็นพื้นฐานในการหารายได้ และสร้างงานขึ้นมาด้วยตนเอง ลงทุนและดำเนินการในรูปแบบผลิต จำหน่าย หรือให้บริการแก่ลูกค้า เพื่อมุ่งหวังกำไรและเสี่ยงต่อการประสบความล้มเหลว

เมื่อผลสอบประกาศ อภิชาติสอบเข้าเรียนต่อไม่ได้ดังที่หวังไว้ จึงเดินทางกลับบ้านด้วยความผิดหวัง และอภิชาติไม่คิดจะเรียนต่ออีกต่อไป ที่ตลาดอภิชาติพบกับดวงใจ ศรันย์ และอเนก ซึ่งเป็นเพื่อนร่วมห้องที่จบชั้นมัธยมศึกษาตอนต้นมาด้วยกัน ดวงใจไม่คิดที่จะเรียนต่อ เธอออกมาช่วยพ่อแม่ค้าขายข้าวสารที่ร้านในตลาด ส่วนศรันย์ไม่มีเงินทุนเรียนต่อ จึงไปสมัครเป็นลูกมืออยู่ซ่อมรถมอเตอร์ไซด์ ทำงานเก็บเงินเพื่อเรียนต่อด้านช่างยนต์ เพราะตนเองรู้สึกสนใจและรักที่จะทำงานนี้ อเนกชอบปลูกต้นไม้และบ้านของเขาก็เป็นร้านขายต้นไม้ด้วย อเนกจึงหันมาเรียนต่อด้านเกษตร และปลูกต้นไม้ขายด้วย ระหว่างนั่งคุยกันมีลูกค้ามาซื้อของ ดวงใจต้อนรับลูกค้าด้วยรอยยิ้ม และไม่ตรีที่ตี ทำให้อภิชาติคิดถึงอานาจซึ่งขายน้ำเต้าหู้ที่กรุงเทพฯ ทั้ง 2 คนดูเหมือนว่าจะมีความสุขที่ได้ทำงานที่เลือกและอยากทำ อภิชาติจึงถามดวงใจว่าทำไมไม่คิดจะเรียนต่อดวงใจบอกกับอภิชาติว่าเธอเลือกค้าขายแทนการเรียนต่อเพื่อมุ่งเข้ารับราชการ ก็เพราะว่าอาชีพค้าขายเป็นอาชีพอิสระที่ดวงใจรู้สึกว่าตนเองมีความสุข ความพึงพอใจที่ได้ประกอบอาชีพนี้ อันนำมาซึ่งรายได้เพื่อใช้จ่ายในครอบครัว ทำให้ครอบครัวมีความสุขและมั่นคง นอกจากนั้น ศรันย์ยังบอกว่าการประกอบอาชีพอิสระยังช่วยให้เรากันพบตนเองอย่างแท้จริง ว่ามีความสนใจ ความสามารถและความถนัดในงานประเภทใด

อภิชาติอยากรู้รายละเอียดเกี่ยวกับอาชีพอิสระเพิ่มมากขึ้น อนาคตจึงแนะนำให้อภิชาติไปพบอาจารย์มานพที่โรงเรียน

อภิชาติจึงมาหาอาจารย์มานพ และขอคำปรึกษาเกี่ยวกับเรื่องอาชีพอิสระ อาจารย์มานพบอกว่าในปัจจุบันความต้องการของมนุษย์มีเพิ่มมากขึ้น มนุษย์มีได้เพียงต้องการแค่ปัจจัย 4 เท่านั้น มนุษย์ต้องการความสะดวกสบายในด้านอื่น ๆ อีกมากมาย อาชีพต่าง ๆ จึงได้เกิดขึ้นเพื่อสนองตอบความต้องการเหล่านั้นทั้งในรูปแบบสินค้าและบริการ อาชีพอิสระเป็นลักษณะงานอาชีพที่สามารถดำเนินการได้อย่างคล่องตัว ผู้ประกอบการสามารถตัดสินใจได้ด้วยตนเองทุกเรื่อง การผลิตสินค้าหรือการให้บริการแบบใหม่ จะช่วยให้การพัฒนาอาชีพเป็นไปอย่างรวดเร็วทันต่อเหตุการณ์ อาชีพอิสระจึงเป็นอาชีพที่สามารถสร้างงานได้เองตลอดเวลา อาจารย์มานพแนะนำให้อภิชาติเลือกอาชีพอิสระที่เหมาะสมกับตนเอง แล้วลองประกอบอาชีพนั้นดู อภิชาติคิดว่าเขาจะต้องเลือกประกอบอาชีพอิสระที่เขาสนใจให้ได้สักอาชีพหนึ่ง

ครั้งที่ 3

ประโยชน์ของการประกอบอาชีพอิสระ

วัตถุประสงค์

1. เพื่อให้นักเรียนตระหนักว่า อาชีพอิสระเป็นอาชีพที่มีเกียรติอาชีพหนึ่งในสังคม
2. เพื่อให้นักเรียนเห็นประโยชน์ของอาชีพอิสระที่มีต่อสังคม
3. เพื่อให้นักเรียนมีทัศนคติที่ดีต่อการประกอบอาชีพอิสระ

เวลาที่ใช้ 50 นาที

อุปกรณ์

1. เอกสารกรณีตัวอย่าง “นิเวศ สารราล์ย คนดังเมืองตราด”
2. กระดาษรูปสัตว์ชนิดต่าง ๆ 15 ใบ

วิธีดำเนินการ

ผู้วิจัยดำเนินการโดยใช้เทคนิค “กรณีตัวอย่าง” มี 4 ขั้นตอน ดังต่อไปนี้

1. ขั้นนำ ผู้วิจัยสนทนากับนักเรียนถึงอาชีพของพ่อแม่ หรือผู้ปกครองของนักเรียนแต่ละคนว่ามีใครประกอบอาชีพอิสระบ้าง และอาชีพเหล่านั้นมีประโยชน์กับนักเรียนหรือไม่อย่างไร

2. ขั้นดำเนินการ

- 2.1 ผู้วิจัยแบ่งกลุ่มนักเรียนออกเป็น 4 กลุ่ม โดยใช้เกม “เสียงร้องของสัตว์” ซึ่งผู้วิจัยแจกกระดาษรูปสัตว์ให้นักเรียนคนละ 1 ใบ ใครได้รูปสัตว์ชนิดไหน ให้รวมกลุ่มกัน โดยใช้วิธีส่งเสียงร้องของสัตว์ชนิดนั้น ห้ามเอ่ยชื่อสัตว์ชนิดนั้นออกมา และกลุ่มไหนหาสมาชิกกลุ่มได้ครบแล้วให้นั่งลง
- 2.2 ผู้วิจัยแจกเอกสารกรณีตัวอย่าง เรื่อง “นิเวศ สารราล์ย คนดังเมืองตราด” ให้นักเรียนแต่ละกลุ่มอ่าน
- 2.3 เปิดโอกาสให้นักเรียนแต่ละกลุ่มซักถาม
- 2.4 ให้นักเรียนแต่ละกลุ่มร่วมกันวิเคราะห์ และอภิปรายในหัวข้อต่อไปนี้
 - ประโยชน์ที่ได้รับจากการประกอบอาชีพอิสระ
 - นักเรียนคิดว่าการตัดสินใจของ นิเวศ ในการลาออกจากโรงเรียน เพื่อประกอบอาชีพอย่างเดียวยกต้องหรือไม่ เพราะเหตุใด
 - นักเรียนคิดว่า การช่วยเหลือสังคมของ นิเวศ โดยการทำวิทยากรในงานต่าง ๆ ก่อให้เกิดประโยชน์ต่อสังคมอย่างไร
- 2.5 ผู้วิจัยให้นักเรียนแต่ละกลุ่มส่งตัวแทนออกมารายงานผลการอภิปรายในหัวข้อดังกล่าว

3. ขั้นสรุป

ผู้วิจัยให้นักเรียนช่วยกันสรุปแนวคิดที่ได้จากกรณีตัวอย่าง เรื่อง “นิเวศ สารราล์ย คนดังเมืองตราด” เพื่อให้นักเรียนตระหนักว่าอาชีพอิสระเป็นอาชีพที่มีเกียรติอาชีพหนึ่งในสังคม อันก่อให้เกิดประโยชน์ทั้งแก่ตนเอง ครอบครัวและสังคม และผู้วิจัยสรุปและเสนอแนะเพิ่มเติมเกี่ยวกับประโยชน์ของการประกอบอาชีพอิสระ

4. **ขั้นประเมินผล**

4.1 สังเกตจากความสนใจ และความร่วมมือในการเข้าร่วมกิจกรรม

4.2 สังเกตจากการซักถามต่าง ๆ ตลอดจนการวิเคราะห์ และการอภิปรายแสดงความคิดเห็น
ของนักเรียน

เอกสารกรณีตัวอย่าง

เรื่อง “นิเวศ สารราล์ย คนดั่งเมืองตราด”

นิเวศ สารราล์ย เกิดที่อำเภอเมือง จังหวัดตราด เป็นบุตรคนที่สามในจำนวนพี่น้อง 8 คน นิเวศ เกิดในครอบครัวฐานะดี แต่พอคุณพ่อของเขาแพ้คดีความถูกตัดสินให้เป็นบุคคลล้มละลาย ทุกอย่างก็เปลี่ยนแปลง ขณะนั้นเขากำลังเรียนอยู่ชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 เขาต้องหยุดเรียน 1 ปีเต็ม เพราะครอบครัวไม่มีอะไรเหลือเลย เขาต้องไปอาศัยอยู่กับญาติ ชีวิตของเขาจึงต้องเริ่มจากศูนย์ เขาได้เข้าเรียนต่อชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 ด้วยความช่วยเหลือจากทางศูนย์วัฒนธรรมของจังหวัด ซึ่งขณะนั้นเขาอายุได้ 13 ปี เขาทำงานทุกอย่างเพื่อหารายได้มาจุนเจือครอบครัว เขาตื่นตั้งแต่ตี 5 เพื่อไปรับจ้างขายปลาในตลาด ช่วยแม่เพาะถั่วงอกและทำข้าวหมากขาย เมื่อเขาเรียนจบชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 เขาก็ลาออกจากโรงเรียนเพราะรายได้ไม่พอกับรายจ่าย เขาเสียสละให้น้อง ๆ ทุกคนได้เรียนกัน ซึ่งขณะนั้นเขาอายุได้ 15 ปี สาเหตุที่เขาตัดเย็บเสื้อผ้าเป็นก็เพราะตอนที่ทุกคนถูกยึดเสื้อผ้าไปหมด เสื้อผ้าจะผลัดเปลี่ยนก็ไม่มี เขาจึงเกิดความคิดว่า ควรจะนำเสื้อผ้าเก่า ๆ ที่ขาดแล้ว หรือที่ไม่ใช่แล้ว นำมาปะหรือแก้และตัดใหม่ เขาจึงหัดตัดเสื้อผ้าด้วยตนเอง เขาตัดเสื้อให้พี่ ๆ น้อง ๆ ใส่ เขาหัดตัดหัดทำไปเรื่อย ๆ ทำให้ฝีมือของเขาพัฒนาขึ้นเป็นลำดับตลอดมา จนกระทั่งมีคนสนใจมาว่าจ้างให้ตัดเสื้อ และปรากฏว่าใช้ได้ดี ถูกใจคนสั่งตัด ทำให้มีคนมาสั่งตัดเพิ่มขึ้นเรื่อย ๆ ต่อมาอีกไม่นานแม่ก็เสียชีวิตลง ทำให้เขาต้องทำงานหนักขึ้นอีก เขาต้องเพิ่มความอดทนและอดกลั้น เนื่องจากแรงกดดันจากทุกด้าน การตัดเย็บเสื้อผ้าในช่วงแรก ๆ นั้น เขาได้ออกแบบเอง หรือไม่ก็ดูจากแบบที่คนอื่น ๆ ตัดไว้แล้ว ต่อมาเขาได้พัฒนาฝีมือขึ้นเรื่อย ๆ โดยศึกษาจากตำรา จากแบบต่าง ๆ จนมีความรู้ความชำนาญเพิ่มมากขึ้น เขาเก็บเล็กผสมน้อยจนสามารถซื้อจักรแบบผ่อนส่งได้ 1 คัน ทำให้การทำงานของเขารวดเร็วขึ้นมาก เมื่อนัดแล้วลูกค้าไม่ผิตนัด ไม่ผิตห้วงลูกค้าก็พอใจ ไม่นานฐานะการเงินก็ดีขึ้นเป็นลำดับ เพราะมีลูกค้ามาอุดหนุนเพิ่มมากขึ้น

เขาสามารถเก็บเงินได้ก้อนหนึ่ง นำไปดาวน้ออาคารพาณิชย์ 3 ชั้นได้ 1 ห้อง และเปิดเป็นร้านเสื้อพอเปิดเป็นร้านตัดเสื้อกิจการก็เริ่มดีขึ้น เขาได้รับเชิญจากเทศมนตรีเมืองตราดให้ส่งชุดเสื้อผ้าไปโชว์ในงานกาชาดฤดูหนาวของจังหวัด ปรากฏว่าได้รับความสนใจจากผู้เข้าชมงานมากมาย ต่อมานิเวศได้ส่งชุดราตรียาวเข้าประกวดในงานประกวดเสื้อผ้าของจังหวัด เขาได้รับรางวัลชนะเลิศ ได้รับถ้วยเกียรติยศ ทำให้นิเวศมีชื่อเสียงมากขึ้น “ร้านนิเวศ” จึงดังไปทั่วจังหวัดตราด ต่อมามีคนมาสั่งตัดมากขึ้น งานล้นมือ แม้จะทำงานจนดึกแล้วก็ตามแต่งานไม่เสร็จตามกำหนด ระยะเวลาจึงต้องจ้างช่างเสื้อมาช่วย โดยแบ่งผลกำไรคนละครึ่ง โดยให้กินอยู่เสร็จ เขาไม่หวังกำไรมากมายนัก แค่ให้พออยู่พอกินได้

นอกจากเขาจะสามารถตัดเสื้อผ้า ซอย-เซ็ทผอม แต่งหน้าเจ้าสาวและสตรีทั่วไปแล้ว เขายังมีความสามารถในการพันที่สีผ้าทุกชนิดอีกด้วย นอกจากนี้เขายังมีความสามารถในงานประดิษฐ์ งานฝีมือต่าง ๆ เช่น การทำดอกไม้ทุกชนิด รวมทั้งการทำหมวกด้วยผ้า เขาจึงเป็นบุคคลที่ได้รับการยอมรับในวงสังคมในจังหวัดตราด เขาจะได้รับเชิญจากทางจังหวัดให้เป็นผู้ช่วยทำผม แต่งหน้า ให้กับสาวงามที่เข้าประกวดในงานประเพณีของจังหวัดเสมอ รวมทั้งเป็นกรรมการตัดสินการประกวดนางงามในงานประเพณีของจังหวัด เป็นกรรมการตัดสินประกวดความสามารถทางด้านศิลปหัตถกรรม งานประดิษฐ์ของกลุ่มโรงเรียนมัธยมศึกษาประจำจังหวัด และเป็นวิทยากรเพื่อแนะนำนักเรียนตามสถาบันต่าง ๆ นิเวศได้รับการยกย่องจากทางจังหวัดตราด ให้เป็นผู้ประสบความสำเร็จในการประกอบอาชีพอิสระในปี 2532

คติประจำใจของนิเวศ ก็คือ เกิดมาแล้วต้องสู้ สู้ไปเรื่อย ๆ เขาไม่เคยกลัวความลำบาก คนที่บ่นว่า
ลำบาก เพราะไม่ทำงาน ถ้าทำงานแล้วจะไม่ลำบาก

แหล่งที่มา : ชีวิตต้องสู้ เล่ม 11

กรมวิชาการ กระทรวงศึกษาธิการ

ครั้งที่ 4

คุณค่าของอาชีพอิสระ

วัตถุประสงค์

1. เพื่อให้นักเรียนเห็นคุณค่าของการประกอบอาชีพอิสระ
2. เพื่อให้นักเรียนมีทัศนคติที่ดีต่อการประกอบอาชีพอิสระ

เวลาที่ใช้ 50 นาที

อุปกรณ์

1. บัตรภาพขนาด 12 x 12 นิ้ว จำนวน 2 แผ่น
 - รูปภาพคนขายขนม
 - รูปภาพคนนอนกตม
2. การ์ตูนสร้างสรรค์ชุด "ชีวิตต้องสู้" เรื่อง เพราะว่าจนจะบอกให้

วิธีดำเนินการ

ผู้วิจัยดำเนินการโดยใช้เทคนิค "กรณีตัวอย่าง" ซึ่งแบ่งออกเป็น 4 ขั้นตอนดังนี้

1. ขั้นนำ ผู้วิจัยให้นักเรียนดูบัตรภาพ 2 แผ่น แผ่นแรกเป็นรูปคนขายขนม แผ่นที่ 2 เป็นรูปคนนอนกตม จากนั้นสนทนากับนักเรียนถึงบุคคลในภาพทั้ง 2 ว่าใครมีคุณค่ามากกว่ากัน

2. ขั้นตอนการ

- 2.1 ผู้วิจัยให้นักเรียนแบ่งกลุ่มออกเป็น 4 กลุ่ม โดยใช้เกมจับคู่สิ่งของ โดยผู้วิจัยจะให้นักเรียนหยิบสิ่งของในถุงออกมาคนละ 1 อย่าง จากนั้นให้นำสิ่งของที่ตนเลือกหยิบมาได้นำมารวมกลุ่มกับของเพื่อน ๆ ให้อยู่ในหมวดเดียวกัน ได้แก่ หมวดเครื่องใช้หมวดอุปกรณ์เสริมสวย หมวดเครื่องเขียนหมวดอุปกรณ์ประดับบ้าน หมวดของเล่น
- 2.2 ผู้วิจัยแจกการ์ตูนสร้างสรรค์ชุด "ชีวิตต้องสู้" เรื่อง เพราะว่าจนจะบอกให้ ให้นักเรียนแต่ละกลุ่มอ่าน
- 2.3 ให้นักเรียนแต่ละกลุ่มร่วมกันวิเคราะห์ และอภิปรายในหัวข้อต่อไปนี้
 - ตัวเอกของเรื่องเริ่มประกอบอาชีพค้าขายได้อย่างไร
 - ความคิดสร้างสรรค์ผลงานของเขา เริ่มและเปลี่ยนแปลงอย่างไร
 - เพราะเหตุใดตัวเอกในเรื่องจึงเลือกที่จะประกอบอาชีพค้าขายต่อไป แม้ว่าจะมีอุปสรรคต่าง ๆ เกิดขึ้นมากมาย

2.4 ผู้วิจัยให้นักเรียนแต่ละกลุ่ม ส่งตัวแทนออกมารายงานผลการอภิปรายในหัวข้อดังกล่าว

3. ขั้นสรุป

ผู้วิจัยให้นักเรียนร่วมกันสรุปแนวคิดที่ได้จากกรณีตัวอย่าง เรื่อง เพราะว่าจนจะบอกให้ เพื่อให้นักเรียนเห็นถึงคุณค่าของการประกอบอาชีพอิสระ ว่าช่วยให้นักเรียนมองเห็นภาพที่แท้จริงของตนเองในการประกอบอาชีพ จากนั้นผู้วิจัยสรุปและเสนอแนะเพิ่มเติม โดยเชื่อมโยงความคิดเห็นต่าง ๆ และผลสรุปของสมาชิกให้ชัดเจนอีกครั้งหนึ่ง โดยมุ่งเน้นให้สมาชิกเห็นถึงคุณค่าของการประกอบอาชีพอิสระ

4. ^๕ขั้นประเมินผล

4.1 สังเกตจากความสนใจ ตั้งใจในการเข้าร่วมกิจกรรมภายในกลุ่ม

4.2 สังเกตจากการวิเคราะห์และอภิปราย การแสดงความคิดเห็นภายในกลุ่ม

เรื่องย่อ เพราะว่าจนหนะจะบอกให้ จากชีวิตจริงของ กฤษฎา ตียากุล

กฤษฎา ตียากุล เป็นคนกรุงเทพฯ โดยกำเนิด บิดาเป็นครู มารดารับราชการ เนื่องจากฐานะทางบ้านยากจน พ่อกับแม่จึงต้องหางานพิเศษทำ พ่อเลี้ยงสุนัขขาย ส่วนแม่ขายผ้าเงินผ่อน กฤษฎาเริ่มมองหาช่องทางในการหาเงินช่วยเหลือครอบครัว ตั้งแต่อยู่ชั้นประถม โดยการซื้อของจากแถวบ้านมาขายต่อเพื่อนที่โรงเรียน ต่อมาเขาเริ่มเขียนภาพตุ๊กตาใส่ชุดสวยให้น้องสาวเอาไปขายให้เพื่อน ๆ ที่โรงเรียน ด้วยใจรักตุ๊กตา ภาพเขียนของเขาสวยงามมาก จึงขายหมดอย่างง่ายดาย ทำให้เขารู้สึกสนุกกับการขายของตั้งแต่นั้นมา เขาสามารถคิดหาวิธีการค้าขายได้ตลอดเวลาทั้งกับเพื่อนบ้านและกับเพื่อนที่โรงเรียน เขาขายของหลายอย่างทั้งเสื้อผ้า เครื่องประดับ เครื่องสำอาง ธุรกิจของเขาก้าวไปอย่างรวดเร็ว จนกระทั่งเขาสอบเข้าเรียนต่อที่คณะศึกษาศาสตร์ มศว.ประสานมิตร เขาได้พบรุ่นพี่ที่เป็นเจ้าของร้านค้าในศูนย์การค้าราชดำริ เขาจึงได้ร้านค้าสำหรับวางสินค้าที่เขาผลิตขึ้นมาโดยเฉพาะ เขาผลิตทั้งตุ๊กตา กาลิโซ เข็มขัด สำหรับวัยรุ่น สินค้าของเขาขายดีมากมีเท่าไรก็หมด จากนั้นเขาก็เริ่มขยายตลาดโดยติดต่อวางสินค้าตามร้านอื่นที่กำลังเป็นที่นิยม โดยเขาใช้เวลาว่างจากการเรียนหนังสือ และในวันหยุดในการผลิตสินค้า หลังจากเขาเข้าเรียนในมหาวิทยาลัยได้ 2 ปี เขาได้หุ้นกับเพื่อนเปิดร้านขายเครื่องประดับและกระเป๋าวัยรุ่นที่ตลาดนัดสวนจตุจักร ในเดือนแรกกระเป๋าของเขาขายดีมาก จึงได้นำกำไรที่ได้ลงทุนเพิ่มไปอีก แต่ในเดือนที่ 2 เขาต้องพบกับความผิดหวังสินค้าขายไม่ได้ทุนเริ่มหมดกำไรไม่มีเหลือ เพื่อนและเขาหมดกำลังใจ ห่อถอยและในที่สุดเพื่อนก็ถอนตัว เขาตกลงใจจะเลิกกิจการ แต่ครอบครัวไม่เห็นด้วยทุกคนให้กำลังใจ และร่วมมือช่วยเขาในการผลิตสินค้า เขาจึงลุกขึ้นสู้ใหม่อีกครั้ง กิจการเริ่มเจริญก้าวหน้าขึ้นเป็นลำดับ จนในที่สุดชื่อ “ร้านตุ้ย” จึงเป็นที่กล่าวขวัญในหมู่วัยรุ่น เมื่อเขาเรียนจบการศึกษา เขาเริ่มขยายตลาดการค้าออกไปยังต่างจังหวัด และเปิดกิจการในห้างสรรพสินค้าหลายแห่งในปี 2536 สินค้าของเขาได้รับรางวัลสินค้าเกียรตินิยมและในปี 2537 เขาได้รับรางวัลนักอุตสาหกรรมไทย

แหล่งที่มา : การบูรณะสร้างสรรค์ชุด “ชีวิตต้องสู้” เล่ม 6
กรมวิชาการ กระทรวงศึกษาธิการ

ครั้งที่ 5

อาชีพอิสระกับการว่างงาน

วัตถุประสงค์

เพื่อกระตุ้นให้นักเรียนมีความรู้สึกที่ดีต่อการประกอบอาชีพอิสระ

เวลาที่ใช้ 50 นาที

อุปกรณ์

1. วิดีทัศน์ เรื่อง “คนขายกล้วยเดี่ยว”
2. กลอน “คนว่างงาน”
3. กระดาษ 3 แผ่น
4. ปากกา 3 ด้าม

วิธีดำเนินการ

ผู้วิจัยดำเนินการโดยใช้เทคนิคอภิปรายกลุ่ม ซึ่งแบ่งออกเป็น 4 ขั้นตอนดังนี้

1. **ขั้นนำ** ผู้วิจัยสนทนากับนักเรียนถึงสภาวะการตกต่ำทางเศรษฐกิจ อันก่อให้เกิดปัญหาการเลิกจ้างงาน ซึ่งส่งผลให้อัตราการว่างงานของคนไทยเพิ่มสูงขึ้น

2. ขั้นดำเนินการ

- 2.1 ผู้วิจัยแบ่งสมาชิกออกเป็น 3 กลุ่ม กลุ่มละ 4 - 5 คน
- 2.2 ผู้วิจัยให้นักเรียนดูวิดีโอเรื่อง “คนขายกล้วยเดี่ยว”
- 2.3 หลังจากชมวิดีโอ ผู้วิจัยให้นักเรียนแต่ละกลุ่มร่วมกันวิเคราะห์และอภิปรายตามประเด็นที่กำหนด
 - การตัดสินใจประกอบอาชีพขายกล้วยเดี่ยวของป้า ทำให้ชีวิตของเขาเปลี่ยนแปลงอย่างไร
 - ความรู้สึกของเอื้อมที่มีต่ออาชีพขายกล้วยเดี่ยว ในระยะแรกเป็นอย่างไร และเหตุใดจึงเปลี่ยนแปลง
- 2.4 ผู้วิจัยให้นักเรียนแต่ละกลุ่ม ส่งตัวแทนออกมารายงานผลการอภิปรายในหัวข้อดังกล่าว

3. ขั้นสรุป

ผู้วิจัยให้ตัวแทนกลุ่มแต่ละกลุ่ม สรุปถึงสาเหตุที่ทำให้คนว่างงานและแนวทางแก้ไข แล้วผู้วิจัยสรุปและเสนอแนะเพิ่มเติม โดยเชื่อมโยงความคิดเห็นและสรุปผลให้สมาชิกเห็นชัดเจนอีกครั้ง โดยใช้กลอน “คนว่างงาน”

4. ขั้นประเมินผล

- 4.1 สังเกตจากความสนใจ ความตั้งใจ ในการเข้าร่วมกิจกรรม
- 4.2 สังเกตจากการอภิปรายแสดงความคิดเห็น และวิเคราะห์ร่วมกัน

เรื่องย่อ “คนขายก๊วยเตี๋ยว”

บัท เป็นเด็กหนุ่มที่เพิ่งเรียนจบจากมหาวิทยาลัย เขาได้สมัครสอบแข่งขันเข้ารับราชการเหมือนกับเพื่อนคนอื่น ๆ แต่บัทไม่สามารถสอบเข้าได้ดังใจหวัง เขารู้สึกผิดหวังและท้อแท้ ระหว่างทางกลับบ้านบัทได้พบรุ่นพี่ที่เรียนจบก่อนเขา กำลังขายเต้าฮวยอยู่ริมทางเดิน รุ่นพี่บอกกับเขาว่าเขาไม่อายุที่จะต้องขายของ ดีกว่าตกงานไม่มีอะไรจะทำ ซึ่งเป็นสิ่งที่น่าอายมากกว่า และการประกอบอาชีพอิสระก็เป็นอาชีพสุจริตอาชีพหนึ่ง บัทรู้สึกสนใจการประกอบอาชีพอิสระขึ้นมาเป็นอย่างมาก แต่เขายังคิดไม่ออกว่าเขาควรจะเลือกทำอาชีพอะไร จนกระทั่งเขาเดินผ่านร้านขายก๊วยเตี๋ยว ได้ยินลูกค้าพูดคุยถึงการเลือกร้านค้าที่ต้องการรับประทาน ลูกค้ามีความต้องการจะทานก๊วยเตี๋ยว แต่ในละแวกนั้นมีร้านก๊วยเตี๋ยวเพียงแคร้านเดียว ทำให้ไม่เพียงพอความต้องการ บัทจึงมีความคิดที่จะเปิดร้านขายก๊วยเตี๋ยว เขาจึงนำความคิดนี้ไปปรึกษากับพ่อ ในครั้งแรกพ่อไม่เห็นด้วย แต่ในที่สุดเมื่อเห็นถึงความตั้งใจจริงของบัท พ่อเขาจึงตกลงให้บัทยืมเงินไปลงทุนก่อน

บัทเริ่มต้นเรียนรู้งานด้านการขายก๊วยเตี๋ยว โดยในระยะแรกเขาไปสมัครเป็นลูกจ้างร้านขายก๊วยเตี๋ยวก่อน เมื่อเรียนรู้ถึงขั้นตอนการทำงานในด้านต่าง ๆ แล้ว บัทจึงเริ่มเปิดร้านขายก๊วยเตี๋ยวด้วยตนเอง ท่ามกลางความไม่พอใจของเอ๋อมคู่หมั้นของเขา แต่บัทมั่นใจว่าเขาสามารถเลือกอาชีพขายก๊วยเตี๋ยวเป็นอาชีพที่ใช้เลี้ยงตัวเอง ครอบครัวย และเป็นอาชีพที่มีเกียรติอาชีพหนึ่ง

เอ๋อมเป็นรุ่นน้องและเป็นคู่หมั้นกับบัท เอ๋อมไม่เห็นด้วยที่คนเรียนจบปริญญาตรีอย่างบัท มาทำอาชีพขายก๊วยเตี๋ยว เธอรู้สึกอับอายเพื่อน ๆ ที่บังเอิญมาเป็นลูกค้าขาประจำที่ร้าน เธอจึงไม่เคยบอกกับเพื่อนว่าเธอเป็นคู่หมั้นกับบัท เมื่อเรียนจบเอ๋อมสมัครสอบแข่งขันเข้ารับราชการ แต่บัทไม่สมัครสอบอีก เขาให้เหตุผลกับพ่อว่า อาชีพขายก๊วยเตี๋ยวเป็นอาชีพที่เขาคิดว่ามีเกียรติ และเขารู้สึกภาคภูมิใจที่ได้ประกอบอาชีพนี้ และกิจการของเขาก็ก้าวหน้าจนเขาสามารถขยายกิจการ เปิดสาขาเพิ่มขึ้น นอกจากนั้นเขายังทำการผลิตลูกชิ้นขายส่งอีกด้วย

วันประกาศผลสอบบรรจุ เอ๋อมและเพื่อนส่วนใหญ่สอบบรรจุไม่ได้ ทุกคนปรึกษากันว่าจะทำอย่างไรต่อไป บางคนก็จะสมัครงานเอกชนและอ่านหนังสือสอบใหม่ แต่ทุกคนต่างลงความเห็นว่ายากจะประกอบอาชีพของตนเอง และรู้สึกอิจฉาบัทเจ้าของร้านขายก๊วยเตี๋ยวที่ไม่ต้องคอยหางานทำ เพราะเขาสร้างงานด้วยตัวของเขาเอง เอ๋อมเริ่มเข้าใจคู่หมั้น และมองเห็นถึงคุณค่าของการประกอบอาชีพอิสระ ว่าอาชีพอิสระก่อให้เกิดการสร้างงาน ช่วยให้ผู้ว่างงานมีงานทำ อันนำมาซึ่งรายได้ใช้เลี้ยงตนเองและครอบครัว เอ๋อมจึงล้มเลิกความคิดในการสอบบรรจุ และเริ่มช่วยบัทขายก๊วยเตี๋ยวเพื่อสร้างฐานะต่อไป

แหล่งที่มา : วิถีทัศน์กรมวิชาการ

กลอน “คนว่างงาน”

คนว่างงานสมัยนี้มีหลายหลาก
เป็นปัญหาถูกลามใหญ่ไม่เสื่อมคลาย
คนว่างงานมีมากมายหลายประเภท
เช่นเกียจคร้านงานใด ๆ ไม่นิยม
ที่เรียนจบวิชาการด้านต่างต่าง
รอกอยรัฐจัดงานให้ได้ทำกิน
ยังนิยมว่าราชการงานยิ่งใหญ่
งานเอกชนก็อึดคัตในปัจจุบัน
งานว่างคนมีมากมายหลายสาเหตุ
อุตสาหกรรม-วิทยาการด้านเทคโนโลยี
เคยศึกษาวิชาการด้านต่างต่าง
ขาดทักษะที่สำคัญชำนาญการ
อันสัมมาอาชีพนี้มีหลายอย่าง
แม้ความรู้และทักษะจะน้อยไป
งานเกษตรสัตว์พืชไร่มีหลายอย่าง
งานอิสระรายได้ดีมีมากมาย

งานว่างคนก็มีมากอยู่หลากหลาย
เหมือนโรคภัยเรื้อรังใหญ่ในสังคม
อันสาเหตุมีนานาพาขึ้นชม
ไม่ยอมก้มหลังสู้ฟ้าหน้าสู่ดิน
ยังเคืองกว้างอยู่รำไปไม่จบสิ้น
แทบตายดินต้องสอบแข่งแย่งงานกัน
จึงพึงใจวิ่งไฝ่คว้าแทบอาสัญ
อย่าเพ้อฝันว่าหาง่ายได้ทันที
เพราะประเทศเราทันสมัยในยุคนี้
ล้วนยากที่คนจะถนัดสันตัดงาน
เขาไม่จ้างไม่นำพานำสงสาร
ไม่เคยผ่านงานใดมาเศร้าใจ
ล้วนเสริมสร้างอนาคตให้สดใส
ถ้าฝึกใฝ่สู้ทรหดไม่อดตาย
งานก่อสร้างและบริการงานค้าขาย
อย่าปล่อยให้ใครเขาอ้างงานว่างคน

แหล่งที่มา : วารสารแนะแนว ปีที่ 21 ฉบับ 107

ครั้งที่ 6

งานรับจ้างหรือจะสู้งานอิสระ

วัตถุประสงค์

เพื่อกระตุ้นให้นักเรียนมีความรู้สึกที่ดีต่อการประกอบอาชีพอิสระ

เวลาที่ใช้ 50 นาที

อุปกรณ์

วิธีดำเนินการ

ผู้วิจัยดำเนินการโดยใช้เทคนิค “การโต้วาที” ซึ่งแบ่งเป็น 4 ขั้นตอนดังนี้

1. **ขั้นนำ** ผู้วิจัยกล่าวถึงบทสรุปที่ได้จากการอภิปรายกลุ่มในครั้งก่อน แล้วกล่าวถึงการดำเนินกิจกรรมในครั้งนี้เป็นการโต้วาที

2. ขั้นตอนการ

2.1 ผู้วิจัยอธิบายหลักการโต้วาที และการเตรียมตัวในการโต้วาทีที่ถูกต้องให้นักเรียน

2.2 ให้นักเรียนแบ่งกลุ่มออกเป็น 2 กลุ่ม กลุ่มละประมาณ 7 - 8 คน

2.3 แต่ละกลุ่มเลือกหัวหน้าทีม และตัวแทนในการโต้วาทีกลุ่มละ 5 คน

2.4 ให้ทั้ง 2 ทีมตกลงกันว่าทีมไหนจะเป็นฝ่ายเสนอ และทีมไหนจะเป็นฝ่ายค้าน ภายใต้ข้อตกลงที่ว่า “งานรับจ้างหรือจะสู้งานอิสระ” โดยทั้งสองทีมจะใช้เวลาในการโต้วาที ทีมละ 10 นาที

2.5 จากนั้นผู้วิจัยให้นักเรียนแต่ละกลุ่มร่วมกันสรุป เกี่ยวกับการประกอบอาชีพอิสระที่ได้จากการโต้วาที

2.6 ผู้วิจัยให้แต่ละกลุ่มส่งตัวแทนออกมารายงาน

3. ขั้นสรุป

ผู้วิจัยให้ตัวแทนแต่ละกลุ่มสรุป เกี่ยวกับความรู้สึกที่มีต่อการประกอบอาชีพอิสระของสมาชิกในกลุ่ม และผู้วิจัยสรุปเสนอแนะเพิ่มเติม โดยเชื่อมโยงความคิดเห็นต่าง ๆ และสรุปผลให้สมาชิกเห็นชัดเจนอีกครั้ง

4. ขั้นประเมินผล

4.1 สังเกตจากความสนใจ ตั้งใจในการเข้าร่วมกิจกรรม

4.2 สังเกตจากการซักถาม การแสดงความคิดเห็น และการสรุปร่วมกันในกลุ่ม

ครั้งที่ 7

อาชีพอิสระการเริ่มต้นที่ไม่ยาก

วัตถุประสงค์

เพื่อให้นักเรียนมีความรู้สึกที่ดีต่ออาชีพอิสระ ว่าเป็นอาชีพที่สามารถเริ่มต้นได้ไม่ยาก

เวลาที่ใช้ 50 นาที

อุปกรณ์

1. บทบาทสมมุติเรื่อง “ไม่ยากที่จะเริ่มต้น”
2. กระดาษเปล่า 3 แผ่น
3. ปากกา 3 ด้าม

วิธีดำเนินการ

ผู้วิจัยดำเนินการโดยใช้เทคนิค “บทบาทสมมุติ” ซึ่งมีขั้นตอนดังต่อไปนี้

1. **ขั้นนำ** ผู้วิจัยสนทนากับนักเรียนเรื่อง การเริ่มต้นกระทำการต่าง ๆ ในชีวิตของนักเรียนแต่ละคน นักเรียนมีความรู้สึกอย่างไร และมีการเตรียมตัวอย่างไรบ้าง

2. ขั้นดำเนินการ

- 2.1 ผู้วิจัยหาอาสาสมัคร 5 คน เพื่อเตรียมตัวแสดงบทบาทสมมุติ ตามลำดับเหตุการณ์ที่กำหนดไว้
- 2.2 ผู้วิจัยแจกเอกสารบทบาทสมมุติของแต่ละคน ให้อาสาสมัครอ่านและเตรียมตัวแสดง
- 2.3 เริ่มแสดงบทบาทสมมุติ ให้ผู้แสดงแสดงตามบทบาทของตน โดยสมาชิกที่ไม่ได้แสดงให้เป็นผู้สังเกตการณ์ ใช้เวลา 20 นาที
- 2.4 เมื่อนักเรียนอาสาสมัครแสดงบทบาทสมมุติเสร็จแล้ว ผู้วิจัยให้นักเรียนแบ่งกลุ่มออกเป็น 3 กลุ่ม กลุ่มละประมาณ 5 คน ให้แต่ละกลุ่มร่วมกันอภิปรายในหัวข้อต่อไปนี้
 - จากเรื่องนี้ การเริ่มต้นประกอบอาชีพอิสระที่เหมาะสมกับตนเอง สามารถเริ่มต้นได้อย่างไรบ้าง
 - อนาคตเริ่มต้นประกอบอาชีพอิสระด้วยตนเอง อย่างเป็นขั้นตอนอย่างไร
 - ถ้านักเรียนเป็น รุ่งทิวา กิ่งฉัตร และสมพงษ์ นักเรียนจะเริ่มต้นประกอบอาชีพอิสระตามที่ยุทธนาให้คำแนะนำหรือไม่อย่างไร
- 2.5 ผู้วิจัยให้นักเรียนแต่ละกลุ่ม ส่งตัวแทนออกมารายงานผลการอภิปรายในหัวข้อดังกล่าว

3. ขั้นสรุป

ผู้วิจัยให้นักเรียนช่วยกันสรุปข้อคิด และสิ่งที่ได้รับจากการแสดงบทบาทสมมุติ พร้อมทั้งแลกเปลี่ยนความคิดเห็นร่วมกันกับสมาชิกกลุ่ม เพื่อให้ นักเรียนมีความรู้สึกที่ดีต่ออาชีพอิสระ ว่าเป็นอาชีพที่สามารถเริ่มต้นได้ไม่ยาก จากนั้นผู้วิจัยสรุปและเสนอแนะเพิ่มเติม เพื่อเชื่อมโยงเรื่องราวและความคิดเห็นต่าง ๆ ของสมาชิกให้เห็นชัดเจนอีกครั้ง โดยมุ่งเน้นให้สมาชิกมีความรู้สึกที่ดีต่อการเริ่มต้นประกอบอาชีพอิสระ

4. ชั้นประเมินผล

- 4.1 สังเกตจากความสนใจและความร่วมมือในการแสดงบทบาทสมมุติของนักเรียน
- 4.2 สังเกตจากการแสดงความคิดเห็น การวิเคราะห์และอภิปรายร่วมกัน

บทบาทสมมุติ เรื่อง “ไม่ยากที่จะเริ่มต้น”

ในวันงานเลี้ยงต้อนรับกลับคืนถิ่นเก่าของโรงเรียนมัธยมแห่งหนึ่ง อรุณ รุ่งทิวา กิ่งฉัตร สมพงษ์ และยุทนา ทั้ง 5 คน ได้กลับมาพบกันอีกครั้ง หลังจากที่ต่างคนต่างแยกย้ายไปทำงานประกอบอาชีพของตน เมื่อเจอกันเพื่อนแต่ละคนต่างฝ่ายต่างเล่าประสบการณ์ การทำงานของตนให้เพื่อน ๆ ฟัง หลังจากจบการศึกษา อรุณเลือกที่จะทำงานในโรงงานอุตสาหกรรมแห่งหนึ่ง พร้อมกับรุ่งทิวา และสมพงษ์ แต่ทำได้ไม่นาน รุ่งทิวากับสมพงษ์ ก็ลาออก เนื่องจากรุ่งทิวาแพ้ภัยเคมีในโรงงานอุตสาหกรรม ส่วนสมพงษ์รู้สึกไม่ชอบที่จะทำงานที่มีหัวหน้าควบคุมอยู่ตลอดเวลา รุ่งทิวาเข้าทำงานเป็นลูกมือช่วยจัดดอกไม้ในร้านจัดดอกไม้ เธอรู้สึกมีความสุขสนุกกับงานจัดดอกไม้เป็นอย่างมาก ส่วนสมพงษ์เมื่อลาออกแล้ว เขาได้ศึกษาต่อหลักสูตรวิชาชีพระยะสั้นด้านช่างยนต์ แล้วเข้าทำงานเป็นช่างซ่อมรถยนต์ที่อู่ซ่อมรถยนต์ เขาต้องการจะเปิดร้านเป็นของตนเอง แต่ยังไม่มีความมั่นใจว่าจะทำได้ด้วยตนเอง เมื่อเพื่อนลาออกจากโรงงานกันหมด อรุณยังทำงานต่ออีกระยะหนึ่ง และใช้เวลาว่างในวันหยุด เสาร์-อาทิตย์ เรียนรู้การปลูกต้นไม้ดอกไม้ประดับ จากชาวสวนแถวบ้าน เธอเรียนรู้การปลูกต้นไม้ดอกไม้ประดับ จนเข้าใจวิธีการทำและขั้นตอนต่าง ๆ เป็นอย่างดี อรุณต้องการที่จะปลูกต้นไม้ดอกไม้ประดับ และเปิดร้านขายด้วยตนเอง เธอนำความคิดไปปรึกษากับพ่อ ซึ่งพ่อก็เห็นดีด้วย อรุณจึงตัดสินใจเปิดร้านขายต้นไม้เป็นของตนเอง กิ่งฉัตรหลังจากเรียนจบได้ไปช่วยพี่สาวที่ร้านเสริมสวย เธอขยันทำงานและเรียนรู้งานตลอดเวลา ดังนั้นเมื่อมีเวลาในช่วงเย็น กิ่งฉัตรจึงไปเรียนเสริมสวยต่อเมื่อเรียนจบหลักสูตร พี่สาวเธอจะย้ายตามสามีไปอยู่อีกจังหวัดหนึ่ง และต้องการขายกิจการให้กับกิ่งฉัตร แต่กิ่งฉัตรลังเลและไม่มั่นใจที่จะทำงานด้วยตนเองเพียงลำพัง พี่สาวของเธอจึงบอกเธอว่า การเริ่มต้นประกอบอาชีพอิสระไม่ได้เป็นสิ่งที่ยากเลย เพียงแต่ให้เรามีความขยัน ตั้งใจและอดทนต่อการทำงาน ยุทนาเริ่มต้นประกอบอาชีพโดยช่วยแม่ขายอาหารตามสั่ง ยุทนาสนใจและมีฝีมือทางการประกอบอาหาร จึงทำให้มีลูกค้าติดใจ และมาอุดหนุนเพิ่มมากขึ้น ยุทนาจึงขยายร้านเพื่อให้เพียงพอกับความต้องการของลูกค้า ยุทนาสนับสนุนเพื่อน ๆ ที่สนใจจะประกอบอาชีพเป็นของตนเอง ให้ตัดสินใจเริ่มต้นในการประกอบอาชีพเลย อาชีพอิสระเป็นอาชีพที่สามารถเริ่มต้นได้ไม่ยาก สิ่งสำคัญที่ต้องตระหนักก็คือ ความรู้ในอาชีพที่เราจะเริ่มต้นทำ และความต้องการของผู้บริโภคว่าต้องการสิ่งใด เพื่อที่จะสามารถตอบสนองได้ตรงตามความต้องการของตลาดส่วนใหญ่

บทบาทของอรนุช

สมมุติให้ฉันชื่ออรนุช เป็นเด็กสาวรูปร่างสูงโปร่ง ผิวคล้ำ บ้านอยู่ในสวน เป็นคนมีลักษณะขยัน หมั่นเพียร รักความอิสระ ชอบธรรมชาติ เริ่มงานครั้งแรกในโรงงานอุตสาหกรรมกับเพื่อนอีก 2 คนคือ รุ่งทิวา และสมพงษ์ ฉันชอบใช้เวลาว่างในวันหยุดปลูกต้นไม้และดอกไม้ประดับ ฉันเรียนรู้จนเข้าใจวิธีการและขั้นตอนต่าง ๆ ในการปลูกต้นไม้และดอกไม้ประดับเป็นอย่างดี จากการที่ฉันสัมผัสกับอาชีพปลูกต้นไม้ ทำให้ฉันรู้สึกว่าฉันเหมาะสมกับอาชีพนี้ และอาชีพอิสระเป็นอาชีพที่สามารถเริ่มต้นได้ไม่ยาก

บทบาทของรุ่งทิวา

สมมุติให้ฉันชื่อรุ่งทิวา เรียนจบชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 เข้าทำงานในโรงงานอุตสาหกรรมพร้อมกับอรนุชและสมพงษ์ ทำงานได้ไม่นานก็ลาออกเพราะแพ้ไ้ยาเคมี หลังจากนั้นฉันจึงเข้าทำงานในร้านจัดดอกไม้ และรู้สึกมีความสุขกับการจัดดอกไม้ เมื่อเก็บรวบรวมเงินได้ ฉันจึงอยากจะเปิดร้านของตนเองขึ้นบ้าง

บทบาทของกิ่งฉัตร

สมมุติให้ฉันชื่อกิ่งฉัตร เป็นเด็กสาวผิวขาว รูปร่างกระชับ เมื่อเรียนจบชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ฉันทำงานอยู่ร้านเสริมสวยของพี่สาว เพราะฉันชอบงานด้านนี้ ฉันจึงไปเรียนต่อ ฉันอยากมีร้านเสริมสวยของตนเอง แต่ฉันไม่กล้าที่จะเริ่มประกอบอาชีพอิสระด้วยตนเอง

บทบาทของสมพงษ์

สมมุติให้ฉันชื่อสมพงษ์ ฉันเป็นคนอารมณ์ร้อน ไม่ชอบให้ใครมารบเร้าหรือกวนใจ ทำงานครั้งแรกในโรงงานอุตสาหกรรม ทำได้ไม่นานฉันก็ลาออก ฉันทำงานเป็นช่างซ่อมรถยนต์ที่อยู่อำเภอหนึ่ง หลังจากเรียนจบหลักสูตรวิชาชีพพระยาศันด้านช่างยนต์ ฉันอยากเปิดอู่ซ่อมรถยนต์เอง แต่ฉันยังไม่มั่นใจในความสามารถของตนเอง

บทบาทของยุทธนา

สมมุติให้ฉันชื่อยุทธนา เมื่อเรียนจบชั้นมัธยมปีที่ 3 ฉันไม่ได้เรียนต่อ ฉันจึงทำงานโดยการช่วยแม่ทำอาหารขาย ฉันชอบทำงานอิสระ และมีความมั่นใจในฝีมือปรุงอาหาร ฉันจึงรู้สึกสนุกกับการทำงาน ฉันมีลูกค้ามาอุดหนุนมากมาย จึงทำให้ต้องขยายกิจการเพิ่มขึ้น ฉันสนับสนุนให้เพื่อน ๆ กล้าที่จะเริ่มต้นประกอบอาชีพของตนเอง เพราะอาชีพอิสระสามารถเริ่มต้นได้ไม่ยาก

ครั้งที่ 8

การประกอบอาชีพอิสระบนได้สู่ความสำเร็จ

วัตถุประสงค์

เพื่อให้นักเรียนมีความรู้สึกที่ดีต่อการประกอบอาชีพอิสระ ว่าเป็นอาชีพที่มีโอกาสประสบความสำเร็จ มีรายได้และสร้างความก้าวหน้าให้แก่ตนเอง

เวลาที่ใช้ 50 นาที

อุปกรณ์

1. เอกสารกรณีตัวอย่าง เรื่อง "ขนมครกเงินล้าน"
2. ฉลากสี 15 ชิ้น
3. กระดาษเปล่า 3 แผ่น
4. ปากกา 3 ด้าม

วิธีดำเนินการ

ผู้วิจัยดำเนินการโดยใช้เทคนิค "กรณีตัวอย่าง" มี 4 ขั้นตอนดังต่อไปนี้

1. ขั้นนำ ผู้วิจัยสนทนากับนักเรียนถึงชีวิตการทำงานของผู้ที่มีชื่อเสียงในประเทศไทย ที่ประสบความสำเร็จจากการประกอบอาชีพอิสระ

2. ขั้นดำเนินการ

- 2.1 ผู้วิจัยให้นักเรียนแบ่งกลุ่มออกเป็น 3 กลุ่ม กลุ่มละ 4 – 5 คน แบ่งโดยการจับฉลากสีในกระป๋อง ถ้าใครได้สีเดียวกันให้จับกลุ่มอยู่กลุ่มเดียวกัน
- 2.2 ผู้วิจัยแจกเอกสารกรณีตัวอย่าง เรื่อง "ขนมครกเงินล้าน" ให้นักเรียนแต่ละกลุ่มอ่าน
- 2.3 เปิดโอกาสให้นักเรียนแต่ละกลุ่มซักถาม
- 2.4 หลังจากนั้น ให้นักเรียนแต่ละกลุ่มร่วมกันวิเคราะห์ และอภิปรายในหัวข้อต่อไปนี้
 - เหตุผลที่ทำให้ ทรัพย์ วงศ์กำปั่น เลือกประกอบอาชีพอิสระ คืออะไร
 - สิ่งที่ยับยั้งความสำเร็จในการประกอบอาชีพอิสระ ของทรัพย์ วงศ์กำปั่น ได้แก่สิ่งใด และทำอย่างไรจึงจะได้สิ่งนั้น
 - หลักในการทำงานของ ทรัพย์ วงศ์กำปั่น คืออะไร
 - ข้อคิดในเรื่องการทำงานที่ได้จากการศึกษาเรื่องนี้ได้แก่อะไร
- 2.5 ผู้วิจัยให้นักเรียนแต่ละกลุ่ม ส่งตัวแทนออกมารายงานผลการอภิปรายในหัวข้อดังกล่าว

3. ขั้นสรุป

ผู้วิจัยให้นักเรียนร่วมกันสรุปแนวคิดที่ได้จากกรณีตัวอย่าง เรื่อง "ขนมครกเงินล้าน" เพื่อให้ นักเรียนเกิดความรู้สึกที่ดีต่อการประกอบอาชีพอิสระ ว่าเป็นอาชีพที่ผู้ประกอบอาชีพมีโอกาสประสบความสำเร็จในการประกอบอาชีพ อันก่อให้เกิดรายได้และสร้างความก้าวหน้าให้แก่ตนเอง ผู้วิจัยสรุปและเสนอแนะเพิ่มเติม โดยเชื่อมโยงความคิดเห็นต่าง ๆ และสรุปผลให้สมาชิกเห็นชัดเจนอีกครั้ง

4. ชั้นประเมินผล

- 4.1 สังเกตจากการวิเคราะห์ และการอภิปรายแสดงความคิดเห็นของนักเรียน
- 4.2 สังเกตจากการซักถาม ความสนใจและความร่วมมือในการเข้าร่วมกิจกรรม

เอกสารกรณีตัวอย่าง “ทรัพย์ วงศ์กำปั่น ขนหมกรเงินล้าน”

ทรัพย์ วงศ์กำปั่น เป็นบุตรคนที่ 3 ของนายจวง นางสิน วงศ์กำปั่น ซึ่งประกอบอาชีพทำสวนผลไม้ที่ตำบลวังแซ้ม อำเภอมะขาม จังหวัดจันทบุรี เป็นคนรักเรียน มีความจำดี ชอบอ่านหนังสือเกี่ยวกับธรรมะ บิดาจึงนำไปฝากไว้กับท่านเจ้าอาวาสวัดไผ่ล้อม จังหวัดจันทบุรี ทรัพย์ได้บวชเป็นสามเณรเมื่ออายุได้ 16 ปี และเริ่มศึกษาพระธรรมและบาลี จนมีความรู้แตกฉานสามารถสอบนักธรรมได้ทุกปี จนเป็นที่รู้จักของเจ้าอาวาสวัดต่าง ๆ และหน่วยงานการศึกษาของพระสงฆ์เป็นอย่างดี จวบจนอายุครบอุปสมบท จึงได้อุปสมบทเป็นพระภิกษุและเดินทางเข้ามาศึกษาต่อในกรุงเทพฯ จนจบปริญญาตรีพุทธศาสนบัณฑิตจากมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย และได้รับทุนให้ไปศึกษาต่อระดับปริญญาโทสาขาจิตวิทยา ที่มหาวิทยาลัยมัทธของประเทศอินเดีย เมื่อสำเร็จการศึกษากลับมาช่วยงานที่มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย เป็นเวลา 1 ปีเศษ จากนั้นจึงลงสึกจากเพศสมณะ และทำหน้าที่เป็นอาจารย์สอนพิเศษที่มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัยอยู่อีก 1 ปี รายได้ไม่เพียงพอจากรายจ่ายจึงจำเป็นต้องลาออกจากการเป็นอาจารย์พิเศษ เพื่อประกอบอาชีพอิสระที่ตนพึงพอใจ

ทรัพย์ วงศ์กำปั่น รู้ว่าการหางานทำในปัจจุบันเป็นเรื่องยากลำบาก เนื่องจากคนล้นงานเพราะงานมีน้อยกว่าคน เขาจึงคิดจะ “สร้างงาน” สร้างอาชีพของตนเองขึ้นมา โดยคำนึงถึงทุนรอนที่มีไม่มากนัก เขาคิดอย่างหนึ่งว่าจะประกอบอาชีพอะไรดี จึงนึกถึงสมัยที่เขาเข้ามาเรียนกรุงเทพฯ ใหม่ ๆ เขาได้อ่านพบสูตรทำขนมครกเข้า เห็นเข้าทำดีจึงนำมาให้น้องลองทำขาย และขายได้ผลดี น้องเขาจึงยึดถือเป็นอาชีพ เขาจึงคิดว่า จะลองทำเองดูบ้าง เมื่อตัดสินใจขายขนมครก เขาจึงเริ่มปรับปรุงสูตรทำขนมครกใหม่ แล้วใช้ชื่อว่า “ขนมครกปริญญา” ระยะแรกของการขายขนมครก เขาต้องถีบสามล้อร้อนร่นขายไปทั่ว ขณะเดียวกันก็จะพูดจาเชิญชวน ชวนให้ชิมไปตลอดทาง บางคนขอลองชิมฟรีก็ต้องยอม ช่วงเวลาไม่นาน หลายคนเริ่มติดใจในรสชาติและถามหา เมื่อเขาแน่ใจแล้วว่าขนมครกเขาเริ่มมีคนติด จึงมองหาทำเลขายประจำโดยติดต่อเช่าที่ดินของการรถไฟและเปิดร้านขายประจำ

ในปัจจุบันขนมครกของทรัพย์ วงศ์กำปั่น ได้กลายเป็นขนมครกชื่อดัง ที่มีชื่อเสียงเป็นที่รู้จักทั่วไปในกรุงเทพฯ โดยมีขายตามห้างดัง ๆ หลายแห่ง นั่นก็เพราะทรัพย์ วงศ์กำปั่น ได้พัฒนาสูตรขนมครก และศึกษาหาความรู้ด้านค้าขายตลอดเวลา หลักการทำงานของเขานั้น มีหลักการทำงานแบบง่าย ๆ คือ เขาจะทำงานไปตามกลไกของงาน ทำแบบสบาย ๆ ไม่เร่งร้อน ทำตามกำลังความสามารถที่เขาจะมีและค่อย ๆ ขยายกิจการเพิ่มคนงานไปเรื่อย ๆ เขาได้นำหลักโง่เขลาเข้ามาใช้ในการประชาสัมพันธ์งานให้กว้างขวาง และแพร่หลาย ทำให้มีคนที่รู้จัก “ขนมครกปริญญา” ของเขาอย่างกว้างขวาง ด้วยความตั้งใจ ขยัน ประหยัด ซื่อสัตย์ อดทน กล้าคิด กล้าตัดสินใจของเขา จากจุดเริ่มต้นชีวิตของเขาที่เริ่มต้นจากการไม่มีอะไรเลย ช่วงเวลาเพียง 6 ปี เขากลับมีบ้านและที่ดินเป็นของตนเอง สามารถทำมาหาเลี้ยงตัวและยังสร้างความมั่นคงให้กับชีวิต และครอบครัวของเขาได้โดยไม่ยาก

ทรัพย์ วงศ์กำปั่น ได้ให้ข้อคิดแก่เด็กหรือเยาวชน ในเรื่องของงานว่า “เมื่องานหายาก เพราะคนมาก งานน้อยจึงควรสร้างงานอาชีพอิสระที่ตนชอบขึ้นมา ก็จะเกิดความภาคภูมิใจ เพราะสามารถสร้างตัวสร้างงานและสร้างประโยชน์ให้แก่สังคมได้อย่างมหาศาล

แหล่งที่มา : ชีวิตต้องสู้ เล่มที่ 16

กรมวิชาการ กระทรวงศึกษาธิการ

ครั้งที่ 9 อาชีพอิสระที่น่าสนใจ

วัตถุประสงค์

1. เพื่อให้นักเรียนรู้จักกิจกรรมในอาชีพอิสระ
2. เพื่อให้นักเรียนรู้จักแหล่งค้นคว้าข้อมูล เกี่ยวกับอาชีพอิสระ
3. เพื่อกระตุ้นให้นักเรียนเกิดความสนใจและต้องการประกอบอาชีพอิสระ

เวลาที่ใช้ 50 นาที

อุปกรณ์

1. แผนกำหนดสถานการณ์จำลอง เรื่อง “ร่วมด้วยช่วย ๆ กัน งานกิจกรรมวันอาชีพ”
2. แบบฟอร์มการสัมภาษณ์อาชีพ

วิธีดำเนินการ

ผู้วิจัยดำเนินการทดลองโดยใช้เทคนิคสถานการณ์จำลอง ซึ่งมี 4 ขั้นตอนดังนี้

1. **ขั้นนำ** ผู้วิจัยสนทนากับนักเรียนถึงเรื่องการจัดงานกิจกรรมวันอาชีพที่จัดขึ้นภายในโรงเรียน หรือตามสถานที่ต่าง ๆ ว่าใครเคยมีส่วนร่วมในการจัดงาน หรือเข้าชมงานเหล่านั้นอย่างไรบ้าง

2. ขั้นดำเนินการ

- 2.1 ผู้วิจัยหาอาสาสมัครแสดงบทบาทตามลำดับเหตุการณ์ที่เตรียมไว้ จำนวน 6 คน เรื่อง “ร่วมด้วยช่วย ๆ กันงานกิจกรรมวันอาชีพ”
- 2.2 ผู้วิจัยแจกแผนกำหนดสถานการณ์จำลอง เรื่อง “ร่วมด้วยช่วย ๆ กันงานกิจกรรมวันอาชีพ” แก่ผู้แสดงแต่ละคน ศึกษาและฝึกซ้อมก่อนแสดง โดยผู้วิจัยคอยให้คำแนะนำใช้เวลา 5 นาที
- 2.3 ผู้วิจัยให้อาสาสมัครแสดงบทบาทตามเหตุการณ์ที่เตรียมไว้ โดยจัดสถานที่ให้เหมาะสมกับเนื้อเรื่อง ใช้เวลาประมาณ 20 นาที สำหรับนักเรียนที่ไม่ได้แสดงให้พิจารณาและติดตามไปด้วย
- 2.4 ผู้วิจัยให้นักเรียนแบ่งกลุ่มออกเป็น 3 กลุ่ม กลุ่มละประมาณ 4 - 5 คน โดยแต่ละกลุ่มร่วมกันวิเคราะห์และอภิปรายเรื่อง “ร่วมด้วยช่วย ๆ กันงานกิจกรรมวันอาชีพ” หลังจากที่มีการแสดงสถานการณ์จำลองสิ้นสุดลง
 - การเข้าร่วมกิจกรรมด้านการประกอบอาชีพอิสระ ช่วยให้นักเรียนได้รับประสบการณ์ตรง จากการประกอบอาชีพอิสระอย่างไร
 - จากตัวละครในเรื่อง เหตุใดความคิดของดารณีและสุภักจึงเปลี่ยนไป และเปลี่ยนไปอย่างไร
 - นักเรียนสามารถค้นคว้าข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับการประกอบอาชีพอิสระจากแหล่งข้อมูลต่าง ๆ ได้อย่างไร
- 2.5 ผู้วิจัยให้นักเรียนแต่ละกลุ่มส่งตัวแทนออกมารายงาน

- 2.6 ผู้วิจัยมอบหมายให้นักเรียนสัมภาษณ์ผู้ประกอบการอาชีพอิสระ ในชุมชนที่นักเรียนสนใจ มาคนละ 1 อาชีพ และให้บันทึกผลการสัมภาษณ์ลงในแบบฟอร์มการสัมภาษณ์อาชีพ เพื่อจะได้นำมารายงานผลในชั่วโมงต่อไป

3. ขั้นสรุป

ผู้วิจัยให้นักเรียนทุกคนช่วยกันสรุปแนวคิดที่ได้รับจากสถานการณ์จำลอง เรื่อง “ร่วมด้วย ช่วย ๆ กัน งานกิจกรรมวันอาชีพ” ช่วยให้นักเรียนได้รู้จักอาชีพอิสระ และแหล่งค้นคว้าข้อมูลเกี่ยวกับอาชีพอิสระเพิ่มขึ้น และผู้วิจัยสรุปเพิ่มเติมโดยเชื่อมโยงความคิดเห็นต่าง ๆ ที่กลุ่มช่วยกันสรุป เพื่อนำไปใช้เป็นแนวทางในการประยุกต์ใช้ต่อไป

4. ขั้นประเมินผล

- 4.1 สังเกตจากความสนใจ และความร่วมมือในการเข้าร่วมกิจกรรมและการแสดงบทบาทต่าง ๆ ในสถานการณ์จำลอง
- 4.2 สังเกตจากการแสดงความคิดเห็น ชักถามข้อสงสัยต่าง ๆ และการสรุปของนักเรียน

สถานการณ์จำลอง

เรื่อง “ร่วมด้วยช่วย ๆ กัน งานกิจกรรมวันอาชีพ”

ฉากที่ 1

(บรรยาย) ภายในห้องเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2

- ศรธรรม : ทำไมวันนี้เธอมาสายจังล่ะ ดารณี โรงเรียนเกือบจะเข้าแล้วนะ
- ดารณี : เมื่อคืนที่บ้านมีการจัดงานเลี้ยงฉลองให้กับพ่อและเพื่อน ๆ ที่สามารถขายที่ดินได้ กว่าจะได้นอนก็เกือบ 5 ทุ่มกว่าแล้ว
- สุภัค : เออ! ใช่ บ้านของเธอทำธุรกิจค้าขายที่ดิน ย่อมต้องมีการพบปะสังสรรค์กันบ่อย ไม่เหมือนครอบครัวเรา พ่อกับแม่รับราชการ เรื่องจัดงานเลี้ยงไม่ต้องมีให้เปลือง
- สุนีย์ : ที่บ้านเราทำไร่ ทำสวน เลี้ยงสัตว์ ยังไม่ต้องมีการจัดงานเลย แล้วเธอละศรธรรม
- ศรธรรม : บ้านเราไม่เคยจัดงานเลี้ยงใหญ่ ๆ เหมือนกัน อย่างมากก็แค่ พ่อเลี้ยงเพื่อนที่ทำบัญชีเหมือนกัน ประมาณ 5 – 10 คนเท่านั้น
- สุนีย์ : อ้าว..... อย่าเพิ่งหลับดารณี ไปเข้าแถวกันเถอะโรงเรียนเข้าแล้ว

ฉากที่ 2

(บรรยาย) สุนีย์อ่านประกาศเรื่องการจัดกิจกรรมวันอาชีพอิสระ โดยทางโรงเรียนรับสมัครนักเรียนที่สนใจจะช่วยกิจกรรมต่าง ๆ ให้สมัครได้ที่ห้องแนะแนว สุนีย์จึงรีบมาบอกเพื่อน ๆ

- สุนีย์ : พวกเรา... ฉันเห็นประกาศรับสมัครนักเรียนที่จะช่วยจัดกิจกรรมวันอาชีพอิสระ ที่หน้าห้องแนะแนว น่าสนใจมากเลยนะ
- ศรธรรม : เป็นการจัดกิจกรรมแบบไหนล่ะ
- สุนีย์ : ก็มีการเปิดร้านขายของทั้งของพวกนักเรียนเอง และของบุคคลภายนอกที่เราจะต้องไปติดต่อ มีการเชิญวิทยากรมาบรรยายด้วยล่ะ
- ดารณี : มีการสาธิตการประกอบอาชีพอิสระประเภทต่าง ๆ มีการแสดงนิทรรศการต่าง ๆ ด้วยนะ
- สุภัค : ทำไมเธอรู้ล่ะดารณี เธอไปอ่านมาจากไหน
- ดารณี : หน้าห้องแนะแนวฉันเห็นอาจารย์ติดประกาศเมื่อวานนี้ ฉันไม่สนใจหรอกเรื่องการประกอบอาชีพอิสระ ฉันสนใจจะเรียนต่อในมหาวิทยาลัยมากกว่า
- ศรธรรม : แต่ฉันสนใจเกี่ยวกับงานอาชีพอิสระนะ ฉันอยากเข้าร่วมการจัดกิจกรรมวันอาชีพอิสระ เพราะฉันน่าจะได้รับความรู้และประสบการณ์งานด้านนี้บ้าง ฉันจะไปสมัคร ใครจะไปกับฉันบ้าง
- สุนีย์ : ฉันไปด้วย เธอละสุภัค
- สุภัค : ฉันก็เหมือนกับดารณี ฉันสนใจทำงานราชการมากกว่า เพราะงานราชการมันคง มีเกียรติและศักดิ์ศรีดีกว่า
- สุนีย์ : งั้นฉันกับศรธรรมไปสมัครช่วยงานกิจกรรมวันอาชีพอิสระกันก่อนนะ

ฉากที่ 3

(บรรยาย) สุนีย์ได้รับมอบหมายให้เป็นผู้ประสานงาน ในการเชิญวิทยากรผู้มีอาชีพทางการเกษตรเข้าร่วมบรรยายในงาน และติดต่อบุคคลภายนอกมาเปิดร้านขายของ

- สุนีย์ : สวัสดีค่ะคุณลุง... โรงเรียนของหนูจะจัดงานกิจกรรมวันอาชีพพออิสระ หนูต้องการเชิญคุณลุงไปเปิดร้านขายของที่โรงเรียนในวันงานนะคะ
- คุณลุง : อืม..น่าสนใจ วันไหนละ...
- สุนีย์ : ต้นเดือนหน้าค่ะคุณลุง เราจะจัดสถานที่ให้คุณลุงโดยเฉพาะนะคะ
- คุณลุง : แล้วรายละเอียดเป็นอย่างไรละ
- สุนีย์ : หนูมีรายละเอียดและแผนผังสถานที่ตั้งร้านมาให้คุณลุงดู เพื่อพิจารณาด้วยค่ะ
- คุณลุง : ขอลุงศึกษาก่อนนะ แล้วพรุ่งนี้ลุงจะให้คำตอบ
- สุนีย์ : ขอบคุณค่ะ งั้นหนูลาละค่ะ

ฉากที่ 4

(บรรยาย) ศรธรรมช่วยงานด้านประชาสัมพันธ์ และจัดทำบอร์ดข้อมูลข่าวสารที่เกี่ยวกับงานอาชีพพออิสระ

ประเภทต่าง ๆ จึงมาขอคำปรึกษาอาจารย์

- ศรธรรม : ข้อมูลข่าวสารที่จะทำบอร์ดเรามีไม่เพียงพอ เราต้องหาเพิ่มเติม จะหาที่ไหนดีครับครู
- คุณครู : ข้อมูลที่เกี่ยวกับอาชีพพออิสระ นักเรียนสามารถค้นคว้าได้จากห้องสมุด และศูนย์แนะแนวทางอาชีพต่าง ๆ จะ
- ศรธรรม : แล้วบอร์ดที่เราจัด ควรเป็นลักษณะไหนครับ
- คุณครู : ควรเป็นบอร์ดที่ดูแล้วสะดุดตา เขียนชวนให้ผู้ที่เดินชมงานสนใจหยุดอ่าน ที่สำคัญควรใช้ข้อความที่อ่านเข้าใจง่าย ไม่ยาวจนเกินไป
- ศรธรรม : ผมพอเข้าใจแล้วครับ ขอบคุณครับคุณครู

ฉากที่ 5

(บรรยาย) ในห้องเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 หลังโรงเรียนเลิก

- ดารณี : โรงเรียนเลิกแล้วไปทานขนมที่บ้านฉันไหม
- สุนีย์ : ขอโทษนะ ตอนนี้ฉันไม่ว่างเลยต้องเตรียมงานวันอาชีพพออิสระ ยังไม่พร้อมตั้งหลายอย่าง
- ศรธรรม : ใช่! วันงานก็ใกล้จะถึงแล้ว เรายังเตรียมบอร์ดเกี่ยวกับข้อมูลข่าวสารไม่ครบเลย
- สุนีย์ : ร้านขายผลผลิตของนักเรียนก็ยังมีของไม่มากเท่าใด ดารณีกับสุภัคน่าจะมาช่วยฉันกับศรธรรมนะ
- สุภัค : แล้วเราต้องทำอะไรบ้างละ
- ศรธรรม : สุภัคเธอเก่งทางศิลปะ เธอน่าจะมาช่วยฉันจัดทำบอร์ด และประชาสัมพันธ์งานนะ
- สุภัค : แต่ฉันไม่ได้สนใจที่จะประกอบอาชีพพออิสระนี่
- ศรธรรม : งานอาชีพพออิสระเป็นงานหนึ่งที่มีคุณค่านะ ผู้ประกอบอาชีพพออิสระเป็นผู้ที่มีความคิดสร้างสรรค์ เป็นนายตัวเอง ไม่ขึ้นกับใคร นอกจากเป็นผู้ที่สร้างงานสร้างอาชีพให้กับตนเองแล้ว ยังช่วยให้ผู้อื่นมีงานอาชีพเลี้ยงตนเองได้อีกด้วย ถ้าเธอเข้ามาช่วยฉันจัดกิจกรรม

เธออาจได้รับความรู้ และประสบการณ์จากการทำงานนี้แล้วอาจจะค้นพบตัวเองที่แท้จริงก็ได้

- สุนีย์ : ส่วนดารณี เธอเก่งด้านการติดต่อพบปะผู้คน เธอมาช่วยฉันด้านร้านขายของและเชิญวิทยากรนะ
- ดารณี : ก็น่าสนใจนะ ลองดูก็ได้
- สุนีย์ : งั้นเราเริ่มงานกันเลย ฉันจะไปพบลุงผู้ใหญ่ที่จะเชิญเป็นวิทยากร เธอไปด้วยนะ

ฉากที่ 6

(บรรยาย) หลังจากงานกิจกรรมวันอาชีพอิสระผ่านไปอย่างราบรื่น และประสบผลสำเร็จอย่างงดงาม มีผู้เข้าร่วมงานวันละหลายร้อยคน

- สุนีย์ : ฉันมีความสุขมากเลยนะ ที่งานผ่านพ้นไปอย่างราบรื่น
- ศรธรรม : ใช่!... นอกจากนั้นฉันยังได้รับความรู้และข้อมูลที่เป็นแนวทางการประกอบอาชีพอิสระอีกด้วย
- สุนีย์ : ข้อมูลที่เธอทำติดบอร์ดเป็นข้อมูลที่มีประโยชน์มาก ฉันยังสนใจจดเก็บไว้ตั้งหลายอย่าง ทั้งการเตรียมตัวประกอบอาชีพ องค์ประกอบของความสำเร็จในการประกอบอาชีพอิสระ
- ดารณี : ฉันเห็นด้วย การเข้าร่วมกิจกรรมครั้งนี้ ทำให้ฉันรู้สึกว่างานอาชีพอิสระเป็นงานที่น่าสนใจและมีคุณค่ามากเท่ากับงานรับราชการ และงานบริษัท
- สุภัก : นอกจากนั้น ยังทำให้ฉันค้นพบตัวเองว่า ความสามารถทางศิลปะของฉันก็สามารถนำมาประกอบอาชีพได้ รูปภาพและของชำร่วยที่ฉันทำมาขายหมดเลย และยังมีคนสั่งทำเพิ่มด้วยนะ
- ดารณี : ถ้ามีโอกาสในปีหน้า ฉันจะเข้าร่วมงานกิจกรรมวันอาชีพอิสระอีก แล้วฉันจะชักชวนให้เพื่อน ๆ คนอื่น เห็นความสำคัญของการประกอบอาชีพอิสระด้วย

แบบฟอร์มการสัมภาษณ์อาชีพ

1. ชื่อผู้ให้สัมภาษณ์ _____ อายุ _____ ปี
2. ประกอบอาชีพ _____
3. ประกอบอาชีพที่สัมภาษณ์มาเป็นเวลา _____ ปี
4. ลักษณะของงานอาชีพ _____

5. สถานที่ประกอบอาชีพ _____
6. ประสบการณ์ / การศึกษาฝึกอบรมก่อนประกอบอาชีพ _____

7. แหล่งค้นคว้าหาความรู้ในการประกอบอาชีพอิสระที่สัมภาษณ์ _____

8. วิธีการที่เริ่มต้นประกอบอาชีพ _____

9. เงินลงทุนครั้งแรกประมาณ _____ บาท ได้มาอย่างไร _____

10. รายได้ _____
11. ความเห็นของผู้ให้สัมภาษณ์ เกี่ยวกับคุณสมบัติที่ผู้ประกอบการนั้นควรมี คือ _____

12. จำนวนของผู้ร่วมงาน / ผู้ช่วยงาน _____ คน (ถ้ามี)
13. ปัญหาและอุปสรรคที่พบในการประกอบอาชีพ _____

14. ความคิดเห็นของผู้ให้สัมภาษณ์ที่มีต่ออาชีพของตนเอง _____

15. ความคิดเห็นของผู้สัมภาษณ์ที่มีต่ออาชีพที่สัมภาษณ์ _____

ลงชื่อ _____ ผู้สัมภาษณ์
วันที่ _____ เดือน _____ พ.ศ. _____

ครั้งที่ 10

การสัมภาษณ์ผู้ประกอบการอาชีพอิสระในชุมชน

วัตถุประสงค์

1. เพื่อให้นักเรียนได้รับประสบการณ์ตรง จากผู้ประกอบการอาชีพอิสระที่นักเรียนสนใจ
2. เพื่อให้นักเรียนมีทัศนคติที่ดีต่อการประกอบอาชีพอิสระ
3. เพื่อให้นักเรียนมองเห็นแนวทางในการประกอบอาชีพอิสระ

เวลาที่ใช้ 50 นาที

อุปกรณ์

-

วิธีดำเนินการ

ผู้วิจัยดำเนินการโดยใช้เทคนิคการสัมภาษณ์ มีขั้นตอนดังต่อไปนี้

1. **ขั้นนำ** ผู้วิจัยสนทนากับนักเรียนถึงบรรยากาศการออกสัมภาษณ์ผู้ประกอบการอาชีพอิสระในชุมชน แต่ละคนประสบกับปัญหาและอุปสรรคอย่างไรในการสัมภาษณ์

2. ขั้นดำเนินการ

2.1 ผู้วิจัยให้นักเรียนออกมารายงาน ผลการสัมภาษณ์อาชีพอิสระที่นักเรียนได้รับมอบหมายให้ทำ เมื่อคาบที่แล้ว คนละ 2 นาที

2.2 ผู้วิจัยให้นักเรียนแบ่งกลุ่มออกเป็น 3 กลุ่ม แล้วร่วมกันอภิปรายในหัวข้อต่อไปนี้

- ลักษณะการทำงานของแต่ละอาชีพที่นักเรียนออกมารายงาน มีลักษณะเหมือน หรือแตกต่างกันอย่างไร
- อาชีพอิสระที่เพื่อนออกมารายงาน อาชีพที่นักเรียนภายในกลุ่มสนใจอยากประกอบอาชีพมากที่สุด มีจำนวนกี่อาชีพและเพราะเหตุใดจึง สนใจอยากประกอบอาชีพนั้น

2.3 ผู้วิจัยให้นักเรียนแต่ละกลุ่ม ส่งตัวแทนออกมารายงานผลการอภิปรายในหัวข้อดังกล่าว

3. ขั้นสรุป

ผู้วิจัยให้นักเรียนร่วมกันสรุปถึงการสัมภาษณ์อาชีพ ว่านักเรียนสนใจอาชีพอะไรบ้าง และการสัมภาษณ์ จะช่วยให้นักเรียนได้รับทราบข้อมูลจากผู้ประกอบการอาชีพนั้นโดยตรง อันเป็นการเพิ่มพูนประสบการณ์ทางอาชีพวิธีการหนึ่ง ที่จะช่วยให้นักเรียนเกิดความเข้าใจดี และถูกต้อง ผู้วิจัยสรุปและเสนอแนะเพิ่มเติม โดยเชื่อมโยงความคิดเห็นต่าง ๆ และสรุปผลให้สมาชิกเห็นชัดเจนอีกครั้ง

4. ขั้นประเมินผล

- 4.1 สังเกตจากการรายงานหน้าชั้น
- 4.2 สังเกตจากการร่วมอภิปราย แสดงความคิดเห็นร่วมกันภายในกลุ่ม
- 4.3 สังเกตจากความสนใจ และตั้งใจในการเข้าร่วมกิจกรรม
- 4.4 ตรวจสอบฟอร์มการสัมภาษณ์อาชีพ

ครั้งที่ 11

ปัจฉิมนิเทศ

วัตถุประสงค์

1. เพื่อเปิดโอกาสให้นักเรียนแลกเปลี่ยนความคิดเห็น และแสดงความรู้สึกของตนเอง ที่มีต่อการประกอบอาชีพอิสระ
2. เพื่อให้นักเรียนได้สำรวจตนเอง เกี่ยวกับการประกอบอาชีพอิสระหลังจากการเข้าร่วมกิจกรรม

เวลาที่ใช้ 50 นาที

อุปกรณ์

เนื้อเพลง “กำลังใจ”

วิธีดำเนินการ

1. ผู้วิจัยกล่าวถึงกิจกรรมต่าง ๆ ที่นักเรียนได้เข้าร่วมโครงการพัฒนาทัศนคติต่อการประกอบอาชีพอิสระทั้งหมด 10 ครั้ง
2. ผู้วิจัยให้นักเรียนนั่งเป็นวงกลมหันหน้าเข้าหากัน
3. ผู้วิจัยให้นักเรียนแต่ละคน แสดงความคิดเห็น และความรู้สึกของตนเอง ที่มีต่อการประกอบอาชีพอิสระ รวมทั้งประโยชน์ที่ได้รับจากการเข้าร่วมโครงการพัฒนาทัศนคติต่อการประกอบอาชีพอิสระโดยใช้การแนะนำกลุ่มด้านอาชีพ นักเรียนจะนำความรู้ ที่ได้ไปใช้ให้เกิดประโยชน์ต่อการประกอบอาชีพของนักเรียนในอนาคตอย่างไร
4. ให้นักเรียนทุกคนยืนขึ้น จับมือร้องเพลง “กำลังใจ” จบเพลงปรบมือพร้อมกัน
5. ผู้วิจัยสรุปและกล่าวขอบคุณนักเรียนทุกคน ที่ให้ความร่วมมือในการเข้าร่วมโครงการด้วยดี

การประเมินผล

สังเกตจากความร่วมมือในการแสดงความคิดเห็น และความรู้สึกของนักเรียนในการเข้าร่วมโครงการพัฒนาทัศนคติต่อการประกอบอาชีพอิสระโดยใช้การแนะนำกลุ่มด้านอาชีพ

เพลง “กำลังใจ”

โบกมือลา.....เสียงเพลงครวญมาต้องลาแล้วเพื่อน
 ก็ปีจะลบเลือน ฝากเพลงความยำเตือน หวนให้.....
 จากกันไกล..... แม้เพียงร่างกายแต่ใจชิดใกล้
 แม่ใจเราซึ่งใจ ร่วมทางไม่ร้างไกล หมายมัน.....
 ขุนเขาไม่อาจขวาง สายธารเที่ยงธรรมได้
 ความหวังยังพริ้มพราย เก้าตายมีใหม่เสริม
 ชีวิตที่ผ่านพบ มีลบก็มีเพิ่ม
 ขอเพียงให้เหมือนเดิม กำลังใจ
 อย่าอวรณ์ รักจะไม่คลอนไม่กลางแห่งหน้า
 ให้รักเราละลาย กระจายในผองชน ผู้ทุกข์ทนตลอดกาล

ภาคผนวก ข.

1. ตารางแสดงค่าอำนาจจำแนกและค่าความเชื่อมั่น แบบสอบถามทัศนคติต่อการประกอบอาชีพอิสระของนักเรียน ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2
2. ตารางแสดงคะแนนทัศนคติต่อการประกอบอาชีพอิสระ ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2
3. ตารางแสดงคะแนนทัศนคติต่อการประกอบอาชีพอิสระ ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ก่อนและหลังเข้าร่วมโครงการพัฒนาทัศนคติต่อการประกอบอาชีพอิสระโดยใช้การแนะแนวกลุ่มด้านอาชีพ

ตาราง 5 แสดงค่าอำนาจจำแนกของแบบสอบถามทัศนคติต่อการประกอบอาชีพอิสระของนักเรียน
ชั้นมัธยมศึกษาชั้นปีที่ 2

ข้อ	ค่าอำนาจจำแนกเป็นรายข้อ (t)	ข้อ	ค่าอำนาจจำแนกเป็นรายข้อ (t)
1	2.328	20	4.201
2	4.064	21	6.777
3	2.973	22	5.461
4	2.880	23	3.763
5	1.980	24	5.342
6	3.698	25	4.978
7	5.301	26	4.229
8	3.611	27	5.750
9	2.913	28	4.204
10	5.401	29	9.933
11	4.757	30	4.433
12	4.995	31	4.040
13	4.042	32	1.990
14	6.573	33	7.540
15	6.091	34	9.467
16	5.746	35	3.353
17	5.880	36	6.298
18	3.910	37	6.267
19	2.021		

* ค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถามทัศนคติต่อการประกอบอาชีพอิสระทั้งหมดเท่ากับ 0.76

ตาราง 6 แสดงคะแนนทัศนคติต่อการประกอบอาชีพอิสระของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2

คนที่	คะแนน	$\bar{X}$	S.D.	คนที่	คะแนน	$\bar{X}$	S.D.
1	116	116.53	8.23	34	101	116.53	8.23
2	117	116.53	8.23	35	111	116.53	8.23
3	118	116.53	8.23	36	104	116.53	8.23
4	109	116.53	8.23	37	115	116.53	8.23
5	116	116.53	8.23	38	103	116.53	8.23
6	109	116.53	8.23	39	99	116.53	8.23
7	112	116.53	8.23	40	99	116.53	8.23
8	114	116.53	8.23	41	100	116.53	8.23
9	125	116.53	8.23	42	104	116.53	8.23
10	121	116.53	8.23	43	113	116.53	8.23
11	124	116.53	8.23	44	111	116.53	8.23
12	122	116.53	8.23	45	116	116.53	8.23
13	121	116.53	8.23	46	122	116.53	8.23
14	126	116.53	8.23	47	121	116.53	8.23
15	97	116.53	8.23	48	120	116.53	8.23
16	119	116.53	8.23	49	116	116.53	8.23
17	114	116.53	8.23	50	121	116.53	8.23
18	108	116.53	8.23	51	116	116.53	8.23
19	122	116.53	8.23	52	124	116.53	8.23
20	119	116.53	8.23	53	121	116.53	8.23
21	122	116.53	8.23	54	119	116.53	8.23
22	122	116.53	8.23	55	118	116.53	8.23
23	120	116.53	8.23	56	120	116.53	8.23
24	119	116.53	8.23	57	118	116.53	8.23
25	125	116.53	8.23	58	120	116.53	8.23
26	99	116.53	8.23	59	127	116.53	8.23
27	124	116.53	8.23	60	121	116.53	8.23
28	116	116.53	8.23	61	116	116.53	8.23
29	121	116.53	8.23	62	123	116.53	8.23
30	110	116.53	8.23	63	120	116.53	8.23
31	106	116.53	8.23	64	119	116.53	8.23
32	99	116.53	8.23	65	127	116.53	8.23
33	111	116.53	8.23	66	122	116.53	8.23

ตาราง 6 (ต่อ)

คนที่	คะแนน	$\bar{X}$	S.D.	คนที่	คะแนน	$\bar{X}$	S.D.
67	120	116.53	8.23	100	118	116.53	8.23
68	118	116.53	8.23	101	116	116.53	8.23
69	120	116.53	8.23	102	128	116.53	8.23
70	118	116.53	8.23	103	118	116.53	8.23
71	123	116.53	8.23	104	109	116.53	8.23
72	116	116.53	8.23	105	115	116.53	8.23
73	117	116.53	8.23	106	109	116.53	8.23
74	98	116.53	8.23	107	112	116.53	8.23
75	105	116.53	8.23	108	115	116.53	8.23
76	107	116.53	8.23	109	125	116.53	8.23
77	122	116.53	8.23	110	121	116.53	8.23
78	105	116.53	8.23	111	124	116.53	8.23
79	118	116.53	8.23	112	124	116.53	8.23
80	118	116.53	8.23	113	121	116.53	8.23
81	123	116.53	8.23	114	126	116.53	8.23
82	100	116.53	8.23	115	98	116.53	8.23
83	101	116.53	8.23	116	125	116.53	8.23
84	118	116.53	8.23	117	115	116.53	8.23
85	119	116.53	8.23	118	113	116.53	8.23
86	97	116.53	8.23	119	125	116.53	8.23
87	123	116.53	8.23	120	119	116.53	8.23
88	122	116.53	8.23	121	122	116.53	8.23
89	128	116.53	8.23	122	122	116.53	8.23
90	129	116.53	8.23	123	131	116.53	8.23
91	119	116.53	8.23	124	119	116.53	8.23
92	118	116.53	8.23	125	125	116.53	8.23
93	120	116.53	8.23	126	100	116.53	8.23
94	118	116.53	8.23	127	123	116.53	8.23
95	128	116.53	8.23	128	116	116.53	8.23
96	122	116.53	8.23	129	121	116.53	8.23
97	117	116.53	8.23	130	110	116.53	8.23
98	119	116.53	8.23	131	106	116.53	8.23
99	120	116.53	8.23	132	102	116.53	8.23

ตาราง 6 (ต่อ)

คนที่	คะแนน	$\bar{X}$	S.D.	คนที่	คะแนน	$\bar{X}$	S.D.
133	111	116.53	8.23	166	122	116.53	8.23
134	101	116.53	8.23	167	120	116.53	8.23
135	111	116.53	8.23	168	119	116.53	8.23
136	104	116.53	8.23	169	120	116.53	8.23
137	115	116.53	8.23	170	118	116.53	8.23
138	103	116.53	8.23	171	123	116.53	8.23
139	102	116.53	8.23	172	116	116.53	8.23
140	100	116.53	8.23	173	129	116.53	8.23
141	100	116.53	8.23	174	98	116.53	8.23
142	104	116.53	8.23	175	107	116.53	8.23
143	113	116.53	8.23	176	102	116.53	8.23
144	111	116.53	8.23	177	129	116.53	8.23
145	116	116.53	8.23	178	107	116.53	8.23
146	124	116.53	8.23	179	118	116.53	8.23
147	121	116.53	8.23	180	123	116.53	8.23
148	120	116.53	8.23	181	123	116.53	8.23
149	116	116.53	8.23	182	100	116.53	8.23
150	121	116.53	8.23	183	101	116.53	8.23
151	127	116.53	8.23	184	133	116.53	8.23
152	124	116.53	8.23	185	119	116.53	8.23
153	121	116.53	8.23	186	97	116.53	8.23
154	119	116.53	8.23	187	123	116.53	8.23
155	133	116.53	8.23	188	122	116.53	8.23
156	120	116.53	8.23	189	129	116.53	8.23
157	118	116.53	8.23	190	120	116.53	8.23
158	126	116.53	8.23	191	119	116.53	8.23
159	128	116.53	8.23	192	117	116.53	8.23
160	119	116.53	8.23	193	120	116.53	8.23
161	122	116.53	8.23	194	132	116.53	8.23
162	128	116.53	8.23	195	129	116.53	8.23
163	120	116.53	8.23	196	119	116.53	8.23
164	119	116.53	8.23	197	117	116.53	8.23
165	129	116.53	8.23	198	119	116.53	8.23

ตาราง 6 (ต่อ)

คนที่	คะแนน	$\bar{X}$	S.D.	คนที่	คะแนน	$\bar{X}$	S.D.
199	119	116.53	8.23	232	102	116.53	8.23
200	118	116.53	8.23	233	111	116.53	8.23
201	116	116.53	8.23	234	101	116.53	8.23
202	129	116.53	8.23	235	111	116.53	8.23
203	118	116.53	8.23	236	104	116.53	8.23
204	109	116.53	8.23	237	115	116.53	8.23
205	115	116.53	8.23	238	103	116.53	8.23
206	109	116.53	8.23	239	102	116.53	8.23
207	112	116.53	8.23	240	100	116.53	8.23
208	115	116.53	8.23	241	100	116.53	8.23
209	125	116.53	8.23	242	104	116.53	8.23
210	121	116.53	8.23	243	108	116.53	8.23
211	124	116.53	8.23	244	111	116.53	8.23
212	124	116.53	8.23	245	116	116.53	8.23
213	121	116.53	8.23	246	124	116.53	8.23
214	120	116.53	8.23	247	121	116.53	8.23
215	98	116.53	8.23	248	120	116.53	8.23
216	125	116.53	8.23	249	116	116.53	8.23
217	115	116.53	8.23	250	121	116.53	8.23
218	108	116.53	8.23	251	116	116.53	8.23
219	120	116.53	8.23	252	124	116.53	8.23
220	127	116.53	8.23	253	121	116.53	8.23
221	118	116.53	8.23	254	130	116.53	8.23
222	122	116.53	8.23	255	118	116.53	8.23
223	120	116.53	8.23	256	120	116.53	8.23
224	130	116.53	8.23	257	118	116.53	8.23
225	125	116.53	8.23	258	126	116.53	8.23
226	100	116.53	8.23	259	117	116.53	8.23
227	123	116.53	8.23	260	121	116.53	8.23
228	116	116.53	8.23	261	122	116.53	8.23
229	121	116.53	8.23	262	117	116.53	8.23
230	110	116.53	8.23	263	120	116.53	8.23
231	106	116.53	8.23	264	130	116.53	8.23

ตาราง 6 (ต่อ)

คนที่	คะแนน	$\bar{X}$	S.D.	คนที่	คะแนน	$\bar{X}$	S.D.
265	117	116.53	8.23	298	119	116.53	8.23
266	122	116.53	8.23	299	120	116.53	8.23
267	131	116.53	8.23	300	118	116.53	8.23
268	119	116.53	8.23	301	118	116.53	8.23
269	120	116.53	8.23	302	119	116.53	8.23
270	132	116.53	8.23	303	97	116.53	8.23
271	123	116.53	8.23	304	123	116.53	8.23
272	116	116.53	8.23	305	115	116.53	8.23
273	117	116.53	8.23	306	117	116.53	8.23
274	98	116.53	8.23	307	123	116.53	8.23
275	105	116.53	8.23	308	119	116.53	8.23
276	102	116.53	8.23	309	97	116.53	8.23
277	117	116.53	8.23	310	117	116.53	8.23
278	105	116.53	8.23	311	122	116.53	8.23
279	118	116.53	8.23	312	117	116.53	8.23
280	123	116.53	8.23	313	120	116.53	8.23
281	123	116.53	8.23	314	124	116.53	8.23
282	100	116.53	8.23	315	114	116.53	8.23
283	101	116.53	8.23	316	120	116.53	8.23
284	133	116.53	8.23	317	118	116.53	8.23
285	119	116.53	8.23	318	117	116.53	8.23
286	97	116.53	8.23	319	116	116.53	8.23
287	123	116.53	8.23	320	117	116.53	8.23
288	122	116.53	8.23	321	119	116.53	8.23
289	117	116.53	8.23	322	126	116.53	8.23
290	117	116.53	8.23	323	118	116.53	8.23
291	119	116.53	8.23	324	118	116.53	8.23
292	119	116.53	8.23	325	119	116.53	8.23
293	120	116.53	8.23	326	97	116.53	8.23
294	125	116.53	8.23	327	116	116.53	8.23
295	117	116.53	8.23	328	116	116.53	8.23
296	116	116.53	8.23	329	117	116.53	8.23
297	117	116.53	8.23	330	116	116.53	8.23

ตาราง 6 (ต่อ)

คนที่	คะแนน	$\bar{X}$	S.D.	คนที่	คะแนน	$\bar{X}$	S.D.
331	119	116.53	8.23				
332	117	116.53	8.23				
333	118	116.53	8.23				
334	115	116.53	8.23				
335	114	116.53	8.23				
336	118	116.53	8.23				
337	114	116.53	8.23				
338	116	116.53	8.23				
339	115	116.53	8.23				
340	116	116.53	8.23				
341	118	116.53	8.23				
342	120	116.53	8.23				
343	114	116.53	8.23				
344	119	116.53	8.23				
345	118	116.53	8.23				

เกณฑ์การแปลผลคะแนนทัศนคติต่อการประกอบอาชีพอิสระ

คะแนนเฉลี่ย 37.00 – 86.33 หมายถึงทัศนคติต่อการประกอบอาชีพอิสระอยู่ในระดับต่ำ
 คะแนนเฉลี่ย 87.34 – 136.67 หมายถึงทัศนคติต่อการประกอบอาชีพอิสระอยู่ในระดับปาน

กลาง

คะแนนเฉลี่ย 136.68 – 185.00 หมายถึงทัศนคติต่อการประกอบอาชีพอิสระอยู่ในระดับสูง

ตาราง 7 แสดงคะแนนทัศนคติต่อการประกอบอาชีพอิสระ ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ก่อนและหลัง
เข้าร่วมโครงการพัฒนาทัศนคติต่อการประกอบอาชีพอิสระ

คนที่	คะแนนทัศนคติต่อการประกอบอาชีพอิสระ ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2			
	ก่อนเข้าร่วม โครงการ	หลังเข้าร่วม โครงการ	ผลต่างของคะแนน	ผลต่างของคะแนน ยกกำลังสอง
1	110	116	6	36
2	106	110	4	16
3	102	106	4	16
4	111	114	3	9
5	101	108	7	49
6	111	113	2	4
7	104	109	5	25
8	115	118	3	9
9	103	109	6	36
10	102	106	4	16
11	100	107	7	49
12	100	105	5	25
13	104	110	6	36
14	113	118	5	25
15	111	113	8	64
	$\sum X_1 = 1,593$	$\sum X_2 = 1,668$	$\sum D = 75$	$\sum D^2 = 415$

ประวัติย่อผู้วิจัย

ชื่อ	นางสาวสุพิน โฉนุช
วันเดือนปีเกิด	21 พฤศจิกายน 2511
สถานที่เกิด	อำเภอบางเขน กรุงเทพมหานคร
สถานที่อยู่ปัจจุบัน	14/27 ซอยเอี่ยมพานิช ถนนรามอินทรา ตำบลอนุสาวรีย์ อำเภอบางเขน กรุงเทพฯ 10220
ตำแหน่งหน้าที่การงานในปัจจุบัน	เจ้าหน้าที่สำนักทะเบียนและประมวลผล
สถานที่ทำงานปัจจุบัน	มหาวิทยาลัยอัสสัมชัญ กรุงเทพมหานคร
ประวัติการศึกษา	
พ.ศ. 2530	มัธยมศึกษาปีที่ 6 จากโรงเรียนประชาราษฎร์อุปถัมภ์ กรุงเทพมหานคร
พ.ศ. 2533	กศ.บ. (สังคมศึกษา) จากมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ มหาสารคาม
พ.ศ. 2543	กศ.ม. (จิตวิทยาการแนะแนว) จากมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร